

Treball final de Màster

Regeneració urbana dels barris fruits del boom immobiliari dels anys 1960 i 1970, a partir de la millora dels seus espais públics. El cas del barri Centre de Salt

Estudiant:

Sergi Quiñones Pujadas

Directora:

Maria Pia Fontana

Màster universitari de Ciutat i urbanisme

Data: setembre, 2021

Creative Commons

Aquesta obra està subjecta a la següent llicència de Creative Commons:

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual
CC BY-NC-SA

Resum del TFM

Els barris sorgits dels anys 60 i 70 a Salt, així com a molts municipis catalans, s'han d'entendre en la lògica d'una dictadura franquista on l'especulació i la búsqueda de rendibilitat, portaven a intentar crear el màxim rendiment econòmic en la mínima superfície de sòl. Són barris molt densos, amb una alta concentració de població en edificis alts, rodejats de petits carrers destinats quasi exclusivament a vehicles, no només per un motiu econòmic sinó també fruit de motivacions polítiques en què les concentracions de persones al carrer no estaven ben vistes.

Però el present TFM no tractarà de les motivacions econòmiques ni polítiques en la realització d'aquests barris sinó com han arribat fins avui els seus espais públics. Moltes han estat les propostes per tal de millorar les realitats d'uns barris que són el paradigma de l'excés de compacitat i densitat, pensats en la formació d'habitatge, però que, en el seu disseny i execució, es van oblidar els seus espais públics.

Les polítiques de regeneració del barri al complet són complexes i necessàriament transversals, especialment quan hi entren en joc esponjaments i enderrocs de varies edificacions, amb dificultats econòmiques, projectuals, constructives, legals, i d'alarma social que es genera entre la població que perdrà les seves llars. Tot això fa que ens alguns casos acabin fracassant o reduint-se en la mínima expressió, com es veurà que ha estat el cas del pla de renovació urbana (ARU) de Salt, el 2010 i que, a més a més, se segueixi abandonant aspectes com l'espai públic. I en això es focalitzarà el present TFM, l'espai públic com a eix vertebrador de la vida i l'ús del barri, com a punt de partida que culmini en la regeneració urbana del barri Centre de Salt.

En primer lloc cal comprendre el context històric i els resultats dels espais públics generats, per seguidament, endinsar-nos en la base teòrica que ofereix el context local: com van abordar els nous ajuntaments democràtics la qüestió pendent de l'espai públic? Juntament a les idees de millora d'aquests ajuntaments, s'hi inclouran altres autors que han intentat comprendre com ha de ser l'espai públic ideal perquè sigui habitable, caminable, sostenible i usable per a la seva població, així com possibles formes d'intervenció per a la seva regeneració. El marc metodològic ens oferirà una forma d'analitzar i classificar els espais públics de la ciutat, per tal de poder seleccionar els més representatius per a l'estudi. Una vegada escollits, aquest mateix marc definirà els paràmetres necessaris per a l'estudi de la qualitat dels espais públics: metodologia d'estudi, paràmetres d'anàlisi i formes de representació, que definiran el mapeig dels aspectes analitzats i la creació d'un diagrama per a la seva fàcil comprensió i comparació, així com per a una fàcil visualització de les possibles millores de cada espai.

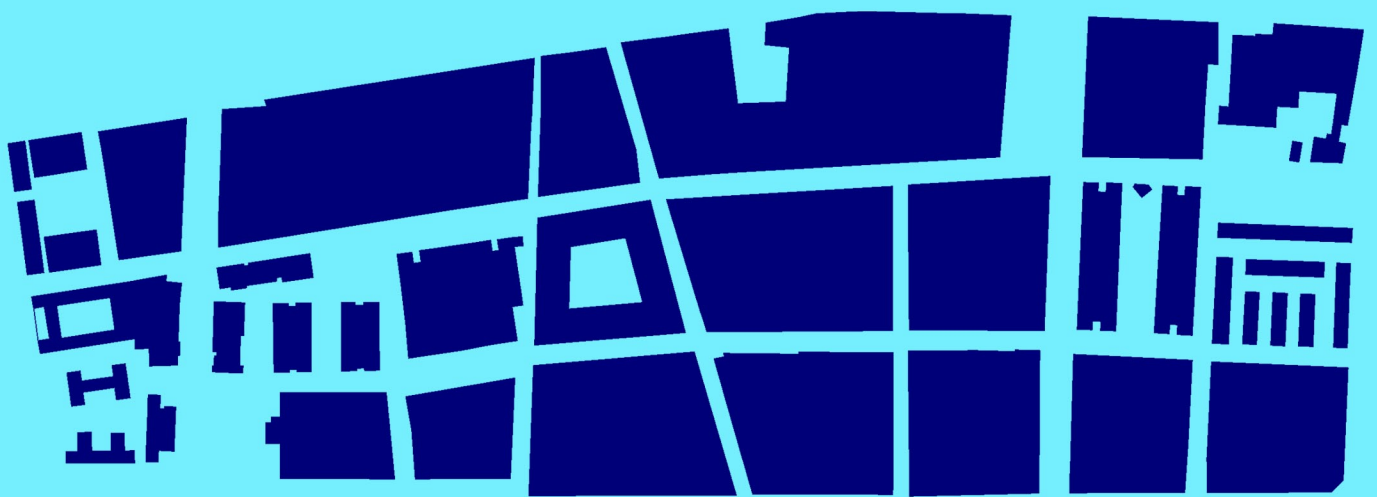
El TFM acabarà amb un seguit de conclusions i pautes extrapolables per a la intervenció en aquesta tipologia de barris, i per a la potenciació d'un eix estructurant en el seu carrer principal, que ha de permetre la regeneració de tot el seu entorn. Finalment, s'hi inclouran algunes consideracions respecte la metodologia proposada, i la seva possible implantació en futurs casos d'estudi per a altres ciutats similars.

Paraules clau: espais públics, regeneració urbana, eix vertebrador, carrers caminables, barris densos, barri Centre, Salt

Universitat Oberta
de Catalunya

uoc.edu

Regeneració urbana dels barris fruits del boom immobiliari dels anys 1960 i 1970, a partir de la millora dels seus espais públics.

El cas del barri Centre de Salt

La inspiració de Barcelona, que va tenir l'espai públic com a eina estratègica per millorar els seus barris. Va reconèixer la importància de la qualitat en la interacció entre l'espai públic i la vida pública, i va reforçar la necessitat d'estudiar la vida en els nous espais urbans.

(Gehl i Svarre, 2013)

Índex

RESUM	3
INTRODUCCIÓ I PLANTEJAMENT	9
1.- PRESENTACIÓ I ESTRUCTURA DEL DOCUMENT	9
2.- PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA	12
2.1.- Context històric	12
2.2.- El resultat de les polítiques de producció d'espais públics	14
2.3.- Per què el barri Centre?	19
3.- JUSTIFICACIÓ	23
4.- PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS	24
ENFOCAMENT TEÒRIC	25
1.- BASE TEÒRICA DEL CONTEXT LOCAL	25
2.- ENFOCAMENT TEÒRIC GENERAL	33
2.1.- Formes d'intervenció	43
2.2.- Definició de conceptes	54
METODOLOGIA D'ANÀLISI	57
1.- COM ESCOLLIR UN ESPAI PÚBLIC RELLEVANT PER A LA CIUTAT	57
1.1.- Anàlisi i classificació d'espais públics	57
1.2.- Selecció dels espais més representatius	60
2.- COM ANALITZAR UN ESPAI PÚBLIC	62
2.1.- Paràmetres d'aproximació i metodologia d'avaluació de la qualitat d'un espai públic	62
2.2.- Metodologia d'estudi i paràmetres d'anàlisi	67
2.3.- Caracterització de possibles millores i definició de pautes extrapolables per a les actuacions de millora	74
ANÀLISI I INTERPRETACIÓ	77
1.- MAPATGE DE PARÀMETRES D'ESTUDI	77
1.1.- Síntesis de relacions entre paràmetres d'estudi	99
2.- CREACIÓ I INTERPRETACIÓ DELS DIAGRAMES DE PARÀMETRES D'ESTUDI	100
PROPOSTES D'INTERVENCIÓ	103
1.- ANÀLISI DE LES INTERVENCIIONS EN L'ESPAI PÚBLIC: ELS ENCERTS DELS AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS	103
2.- CARRER ÀNGEL GUIMERÀ: UN EIX ESTRUCTURANT?	112
3.- CONCLUSIONS: PROPOSTES D'INTERVENCIÓ	123

CONSIDERACIONS FINALS	141
1.- LIMITACIONS DE L'ESTUDI I POSSIBLES SOLUCIONS PER A FUTURES LÍNIES DE TREBALL	141
2.- CONTRIBUCIONS DEL TREBALL MÉS ENLLÀ DEL CAS D'ESTUDI	143
3.- VALORACIÓ DEL PROCÉS DE RECERCA.....	144
BIBLIOGRAFIA.....	147
CRÈDITS DE LES IMATGES.....	151
ANNEXES	157
ANNEX 1: DETALL DELS RESULTATS PER ESPAIS DELS ANÀLISIS.....	157
ANNEX 2: LOCALITZACIÓ, FOTOGRAFIA I DIAGRA- MA DE PARÀMETRES D'ESTUDI, DELS ESPAIS ANA- LITZATS	223

INTRODUCCIÓ I PLANTEJAMENT

Quina és la problemàtica d'estudi?

1.- PRESENTACIÓ I ESTRUCTURA DEL DOCUMENT

El treball final per al màster de Ciutat i Urbanisme que es presenta a continuació, està configurat per un seguit de fases que exploraran diferents marcs i aspectes de l'àmbit d'estudi, per tal d'arribar als objectius que s'exposaran més endavant. Aquestes fases, però, no s'han d'entendre com capítols que tindran introducció, cos i desenllaç, sinó com diferents etapes que aportaran nous elements necessaris per concebre les problemàtiques, contextos i marcs, que seran útils per a fases posteriors. En aquest sentit, el TFM estarà organitzat en 5 fases, visibles en l'esquema de la pàgina següent, i acompanyades d'un seguit d'annexes:

En la **primera fase** del document es descriurà quina és la problemàtica sobre la que tractarà el treball. A partir de l'exposició del context històric en el municipi, així com en el seu entorn (àrea urbana, regió, estat, etc.), s'exposarà les condicions en les que aquest es trobava en el moment de la creació dels barris objecte d'estudi. Tot seguit, s'exposaran, més a fons, quines van ser les polítiques de producció d'espais públics durant aquest context (de nou, tant en el municipi com en l'entorn), per seguidament, poder comparar el resultat amb el d'altres barris del municipi, fruits de contextos històrics i polítiques urbanes diferents, i justificar el per què de l'elecció de l'àmbit escollit. A més, aquests contextos i estats actuals, també permetran escollir les preguntes i els objectius d'investigació, que s'exposaran al final d'aquesta fase.

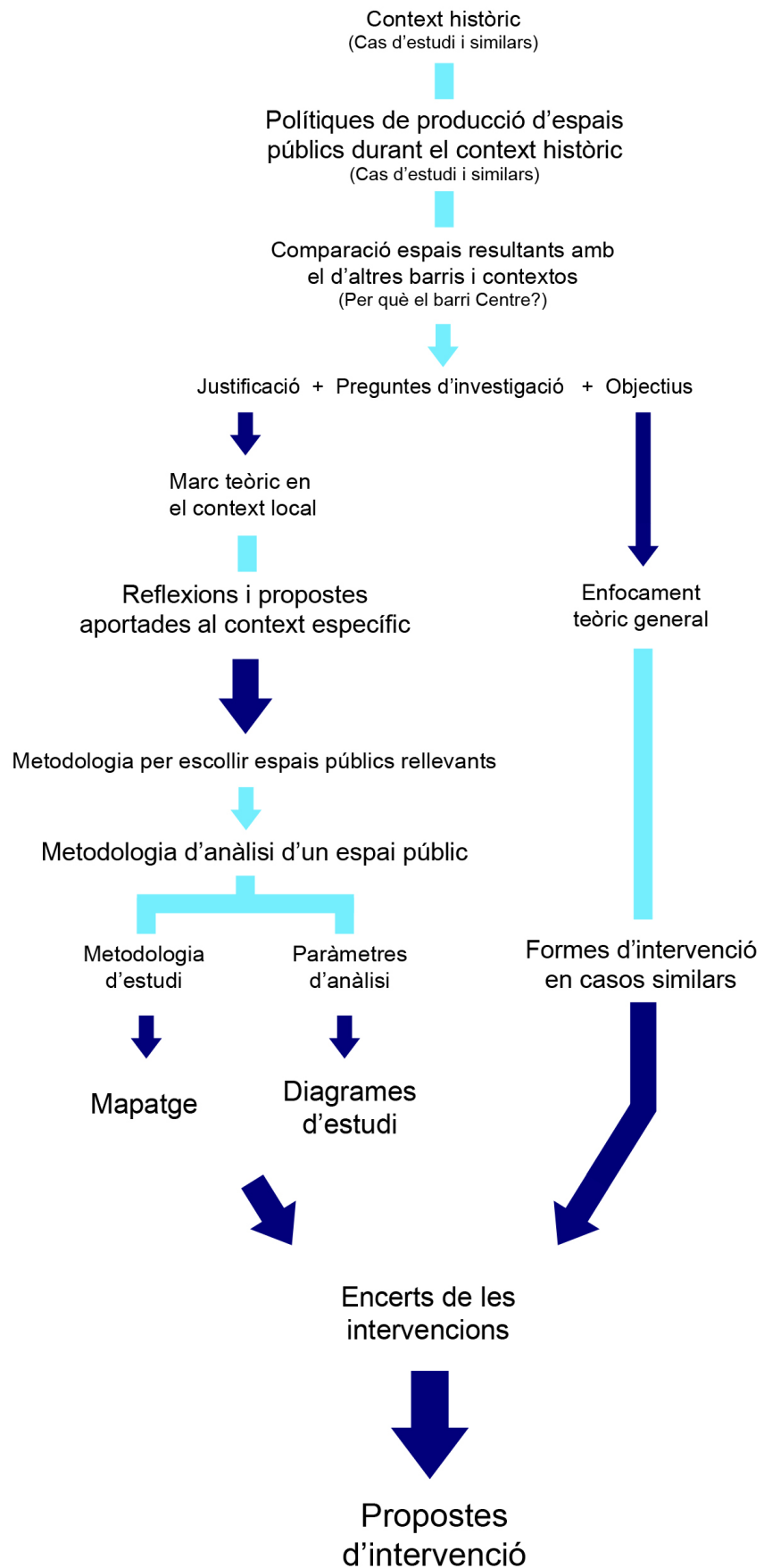
Amb tot això, s'entrarà en la **segona fase**, on s'exposarà què s'ha proposat per intervenir en aquesta tipologia d'espais. Aquesta fase comptarà amb l'exposició del marc teòric des de dos punts de vista: un marc teòric que ofereix el context local, presentant els projectes, planejament, plans i altres documents aplicats o proposats per l'àmbit estudiat, i que aportaran les reflexions i propostes de l'àmbit local, i un marc teòric amb un enfocament més general, no pels espais concrets de Salt, que mostraran formes d'intervenció per a casos similars.

A partir d'aquests marcs, s'entrarà a una **tercera fase**, en la que es descriurà el marc metodològic per al present TFM. Aquest marc permetrà, primer, escollir els espais públics rellevants en els que se centraran els anàlisis posteriors, així com, seguidament, exposar una metodologia d'anàlisi i els seus paràmetres d'estudi.

Posteriorment, en la **quarta fase**, els diferents marcs descrits en fases anteriors permetran analitzar els espais escollits, i interpretar l'estat actual dels espais públics objecte d'estudi a través de mapatges, diagrames d'estudi, i altres elements descrits en la metodologia.

Finalment, la **cinquena fase** recollirà els fruits de totes les fases anteriors, i permetrà no només detallar els encerts de les intervencions que s'han produït en els espais públics durant els anys posteriors a la creació, i que es veuen reflectides en el seu estat actual, sinó també aportar un seguit de propostes d'intervenció per als casos estudiats, i a la vegada extrapolables a altres casos similars.

El treball finalitzarà amb les consideracions finals, on s'hi recollirà l'autocrítica sobre la metodologia proposada i els anàlisis sorgits, per tal d'exposar les limitacions de l'estudi i les possibles solucions per a futures línies de treball, on es repassaran les contribucions del treball més enllà del cas d'estudi i la seva possible implantació en altres casos similars d'altres ciutats, i s'hi realitzarà una valoració del procés de recerca executat. Tot seguit, al final del document, s'hi recolliran els annexes, que permetran observar els anàlisis detallats.

FASE 1Quina és la
problemàtica?**FASE 2**Què s'ha proposat
per intervenir-hi?**FASE 3**Metodologia
d'anàlisi**FASE 4**Anàlisi i interpretació
de l'estat actual**FASE 5**Propostes
d'intervenció

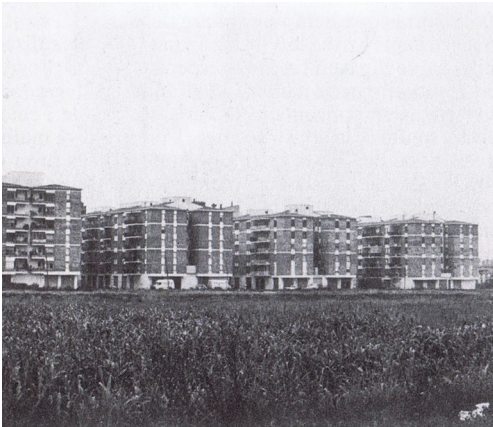
2.- PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

2.1.- Context històric

El final de la Guerra Civil Espanyola inicia un nou ordre econòmic que trenca amb l'economia de mercat i propicia una forta relació d'una política autàrquica amb el teixit industrial, per tal d'afavorir l'autosuficiència de l'estat. Tot i així, la manca de mà d'obra industrial és important i propicia migracions cap a les ciutats, on arriba a haver-hi una falta greu d'habitatge. Les primeres lleis d'habitatge protegit (1939) tenen efectes escassos i el creixement residencial es produeix en barris de barraques sense urbanització ni serveis. De fet, Busquets (2018) en destaca el Ban de l'Alcaldia de Barcelona de 1949, amb el que les brigades municipals passen a tenir competència per enderrocar qualsevol barraca, i obliga a la població a tornar als seus llocs de procedència. No és d'estranyar doncs, amb aquest context, que l'increment de població de Salt durant les dècades de 1930 i 1940 sigui de només 596 persones.

És a finals dels anys 50, amb el final del bloqueig internacional i l'inici de l'obertura econòmica de l'Estat Espanyol franquista, que s'inicia un procés de creixement industrial i una gran entrada de capitals, que comporta migracions massives, ara ja sí tolerades per l'estat. En aquest sentit, la Llei d'habitatges subvencionats (1957), que incentiva la promoció d'habitatges a través de la iniciativa privada, gràcies a la rendibilitat de l'operació, i la independització de la gestió i el finançament en la construcció dels habitatges a través d'immobiliàries, així com el Pla d'estabilització (1959) que, a través d'enfortir el sector industrial i financer, propicia l'època de màxima migració (Busquets, 2018), suposen tres peces claus per a les noves i importants actuacions de construcció d'habitatge econòmic per a la nova població que arriba a les ciutats.

És durant les dues dècades següents, quan Salt passa de 7.077 habitants el 1960, a 19.893 el 1980. Per Alberch i Burch (1994), *"aquest augment demogràfic està relacionat amb un important corrent migratori. [...] El padró [de Salt] diu que els nascuts fora de Catalunya el 1986 ja són el 30,24%, majoritàriament d'Andalusia i, en menor grau, de Castella i Extremadura"*. Per als mateixos autors, *"les raons de la seva instal·lació a Salt el tenen el caràcter industrial (grans fàbriques tèxtils) i, més important, la proximitat de Girona a un preu de l'habitatge més assequible [que a la capital]"*. És per aquest motiu que en aquesta època es consolida el suburbi comarcal o metropolità, que assumeix el protagonisme del creixement de la població i del sòl, tal i com destaca Busquets (2018) de també altres ciutats com Barcelona, a l'igual que Salt amb Girona. Si en el cas de Barcelona els nous plans metropolitans dels anys 60 destaquen una nova visió més enllà de la de la pròpia ciutat, també es tradueix a Girona amb l'absorció, els mateixos anys, dels pobles del seu voltant, i la do-

[1] Conjunt de grans edificacions al sud de les vies del tren (actual Passeig Països Catalans), on es pot veure un Pla de Salt encara ple de camps de conreu.

[2] Nova configuració en alçada i dels sistemes constructius de les noves edificacions que apareixien en el municipi.

[3] Resultat dels carrers en les noves extensions urbanes: petites voreres i carrers sense asfaltar.

tació d'un planejament per a tots ells unificat. Així doncs, aquest procés de visió metropolitana culmina amb l'annexió de Salt a Girona "per necessitat o conveniència econòmica i urbanística", tal i com justificava l'Ajuntament de Girona. Per Maria Rosa Puig (2005): "Girona capital, interessada a augmentar notorietat, territori i població, cosa que significava obtenir més beneficis i pagaments de part de l'administració central, va demanar i obtenir l'agregació de poblacions veïnes, entre elles Salt, al seu municipi". És en aquest punt quan entre els anys 1962 i 1963 s'annexen municipis com Santa Eugènia de Ter, Sant Daniel o Palau Sacosta, encara avui en dia formant part de Girona, i, el 1968, a partir d'un decret del Ministeri de Governació, altres que avui en dia han recuperat la seva independència, com Salt, Sarrià de Ter o part de Sant Gregori i de Celrà. En el cas de Salt però, l'annexió no es fa efectiva fins l'1 de gener de 1975, després de que l'any anterior el Tribunal Suprem dictaminés en contra els recursos presentats pel municipi. La independència no es recuperarà fins el 3 de març de 1983, a través d'un decret de la Generalitat de Catalunya.

Així doncs, la falta urgent d'habitatge i la cessió de la responsabilitat del creixement urbà a la iniciativa privada, provoca un canvi de model urbanístic, que massifica noves grans extensions de ciutat. La prova en són els Plans Generals de Girona i la seva Zona d'Influència, tant de 1955 com de 1971, en els que es dona via lliure a la densificació per mitjà de construccions en alçada i on es dona un paper prioritari a la iniciativa privada per sobre l'interès col·lectiu, oferint grans superfícies de sòl urbanitzable que afavoria enormement els interessos especuladors del sector immobiliari. Aquest model urbanístic va provocar no només grans aberracions contra espais naturals i el patrimoni preexistent, sinó també va buscar la rendibilitat màxima de les noves construccions i, potenciat per la normalització del formigó armat (en una tipologia estructural de jàsseres i pilars) que permetia la creació d'edificacions en alçada i augmentar la densitat, va generar edificacions i espais urbans de menor qualitat i dimensió.

El resultat són barris sense pràcticament espais públics o de mala qualitat, de carrers raquítics d'un sol sentit i sense a penes voreres rodejats de blocs d'habitatges d'un mínim de cinc plantes, i sense equipaments o serveis –moltes edificacions no disposen de locals comercials en planta baixa, ja que en aquell moment donava més rèdit econòmic la creació d'habitatges i per la falta de concepció d'espais que, tot i ser privats, donen un servei col·lectiu–.

En els pocs casos que un ens públic va agafar les regnes del creixement d'un petit grup d'habitatges, les coses no acaben molt diferent. En la majoria de casos impulsats per l'OSH (Obra Sin-

dical del Hogar, que depenia del Ministeri d'Habitatge), es buscaven sòls rústics per tal de pagar un preu baix i apropiar-se de les plusvàlues que se'n derivarien més tard pel creixement de la ciutat. Aquesta ubicació apartada de la trama urbana a vegades també responia a la ubicació dels assentament informals que s'estaven formant als voltants de la capital de província, per tal de donar cabuda a aquesta població sense habitatge formal. Tot i així, la falta de permisos municipals, de control col·legial en els projectes, els baixos pressupostos d'adjudicació, les deficiències en la qualitat dels materials emprats i la rapidesa del ritme de construcció són els principals motius pels quals aquestes edificacions també eren de mala qualitat. Tanmateix, aquests petits grups d'edificacions eren els únics en els que l'espai públic estava mínimament reflexionat, si bé segueixen molt per sota dels estàndards adequats per un espai públic de qualitat per a la ciutadania.

En paraules d'Oriol Bohigas a "Elogi de la barraca" (1957): "del suburbi de la "disbauxa" [barraquisme] passen a construir el suburbi del "paternalisme", que significa el barraquisme amb firma d'arquitecte, un "nou suburbi que neix d'unes macrobarraques sense serveis i allunyades de la ciutat, mentre el sòl d'aquesta resta a l'expectativa d'un increment de valor".

2.2.- El resultat de les polítiques de producció d'espais públics

Les publicacions en revistes locals de les dues dècades posteriors al final del franquisme, amb l'arribada de la democràcia i les noves formes de veure la ciutat, són un reflex de la sensació de la falta i de la mala qualitat dels espais públics del barri Centre.

"Es va deixar fer, en edificació, el que es va voler durant els anys de l'especulació, el que va resultar una densitat molt elevada en edificis i població, i amb una mancança important d'espais verds. Els carrers són molt estrets." (Alonso, 1993)

"Hi falten espais verds. Si bé tenim les Deveses, estan al sector nord, mentre que tot el centre urbà se'ns presenta com a massificat, dens, gens esponjat, cosa que degrada la qualitat de vida i la cohesió social. Salt necessita equipaments i també zones verdes, ja que l'urbanisme dels anys 60 i 70 ens ha deixat uns carrers pocs amables i alhora difícils de refer." (Boada, 2002)

"La ciutat dels nostres dies ha aportat molt però cal corregir errors fins no fa pocs anys la indiferència dels espais públics en el modern creixement urbà ha comportat, de fet, la negligència dels seus elements singulars i l'absència dels seus millors signes." (Carreras, 1995)

[4] Disseny de l'espai públic en un dels grups executats per l'OSH (Grup Verge Maria, de Salt).

[5] [6] Extrem oest del carrer Àngel Guimerà, eix central del barri Centre de Salt. La falta d'urbanització i d'instal·lacions de recolliment d'aigües pluvials, ocasionava la seva inundació ocasional.

[7] Plaça Llibertat: inundació de l'any 1971.

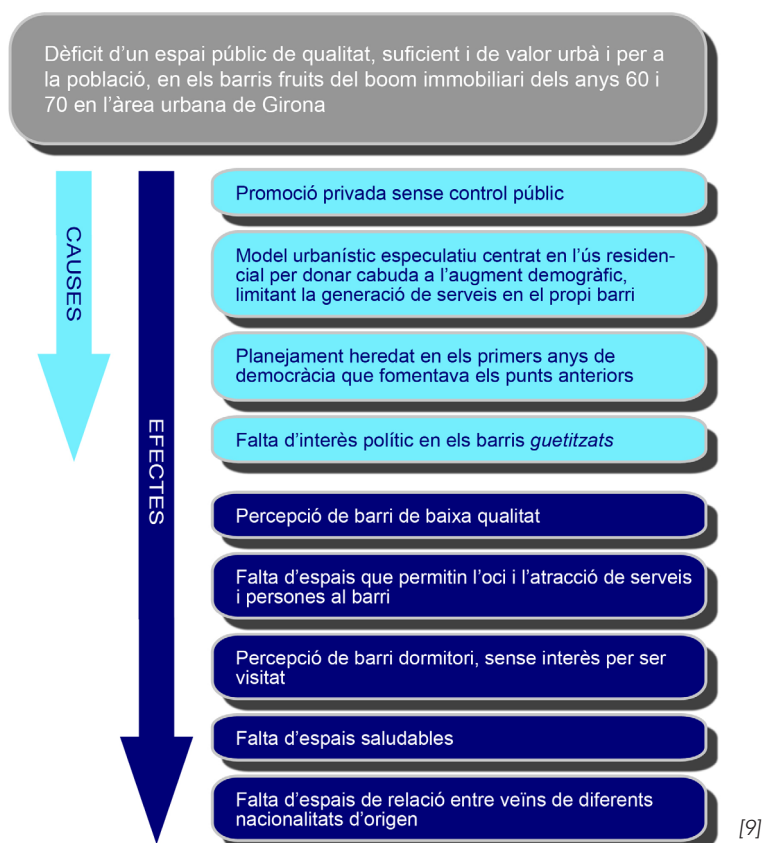

[8] Plaça Llibertat: nova urbanització de 1980.

Però no només és destacable la falta en sí d'espai públic, que es tractarà en un punt posterior, sinó també la urbanització i tipologia d'aquests espais públics creats. En general, no existeix una relació de formalització recíproca entre espai lliure i espai edificat, sinó que simplement s'han urbanitzat, o més ben dit pavimentat, a posteriori, espais que en el seu moment van quedar lliures d'edificació en la trama urbana. En la majoria de casos, no es plantejava l'aspecte morfològic ni ambiental i, encara en menor mesura, es plantejaven possibles aspectes simbòlics o topològics.

Un exemple pot ser un dels espais públics més concorreguts en l'actualitat, la plaça Llibertat, que, en els seus inicis, era un espai descampat entre edificacions. No va ser fins la dècada dels anys 70 quan, després d'inundacions que cobrien tota la plaça, es va urbanitzar de forma elevada, i s'hi van plantar arbres i ubicar l'escultura "La Família", l'únic element simbòlic d'interès en tot el barri (Alonso, 1993). No és fins el 2014 que s'enderroquen alguns bancs i tanques per tal de deixar visibilitat i evitar zones fosques que podien convertir-se en focus de delinqüència, i fins 2017, quan es rebaixa l'altura de la plaça per anivellar-la amb el carrer i fer-la accessible (Arxiu Municipal de Salt, 2018).

El següent esquema representa les causes i efectes de les polítiques de producció d'espais públics en l'època d'estudi.

Classificació i problemàtiques dels espais

El creixement incontrolat de Salt en l'època d'estudi no és quelcom particular del municipi o l'àrea urbana de Girona. Totes les grans aglomeracions urbanes van patir el mateix creixement incontrolat, la majoria de casos en les seves perifèries, en forma d'alts edificis quasi exclusivament residencials i amb una manca molt gran de serveis, de centralitat i/o simbolisme i imatge, tal i com diu Busquets (2018), a través de l'amuntegament i la insalubritat. El mateix autor estudia aquests creixements en la ciutat de Barcelona. A falta d'una bibliografia detallada en aquest aspecte en l'àrea urbana de Girona, es compararà aquest creixement amb l'estudi de Joan Busquets.

Segons ell, a Barcelona es poden trobar diverses formes de perifèria durant el segle XX, i que *"varien en importància segons la conjuntura urbanística i el desenvolupament del sector immobiliari"*. En destaca tres tipus; el que es duu a terme durant l'època objecte d'estudi i d'una forma similar a Salt és el que ell anomena *"polígons d'habitatge massiu"*. A la vegada, el divideix en cinc grups diferenciats, segons els períodes històrics:

- **Grups d'habitatges de postguerra:** entre anys 1945 i 1954. Es tracten de polígons de promoció pública, duts a terme per ajuntaments o OSH, en llocs allunyats i marginals, que han quedat integrats a la ciutat com a conseqüència de creixements posteriors. Són polígons de dimensions petites i d'habitatges unifamiliars entre mitges. En el cas de Salt, podem trobar l'exemple del barri Sant Cugat, conegut com *"les cases barates"*, construït a l'altra banda de les vies del tren (el passeig dels Països Catalans, una vegada retirades), però que ha quedat dins la trama urbana en l'actualitat. Pel que fa a l'espai públic, té poca superfície, però es pot considerar suficient per la poca densitat de petites cases unifamiliars.

- **Polígons d'extensió residencial:** a la segona meitat dels anys 50, i quasi exclusivament a Barcelona, dins la trama urbana de la ciutat existent.

- **Primers polígons metropolitans:** promocionats per l'OSH durant els anys 60. Localitzats prop de nuclis urbans per utilitzar els seus equipaments i serveis i no haver-ne de realitzar dins el polígon. Són polígons grans i amb un nombre elevat d'habitatges, de baixa qualitat tècnica i inconsistència en l'ordenació: l'altíssim percentatge de sòl buit d'ús indeterminat, les proporcions inadequades i la seva escassa referència urbana, ocasionen problemes de manteniment i en les intervencions de millora de la urbanització. En el cas de Salt, si bé les dimensions d'aquests polígons són menors en comparació amb els seus homònims de Barcelona, són molt destacables en comparació amb la resta de l'àrea urbana de Girona. Són exemples els pri-

[10] Imatge aèria del barri Sant Cugat de Salt, un conjunt d'habitatges unifamiliars impulsats per l'OSH.

[11] Polígon residencial de Sant Ildefons a Cornellà de Llobregat (1960).

[12] Al centre de la imatge, el Grup Verge Maria de Salt, el primer gran grup d'habitatges plurifamiliars construïts al municipi; rodejat d'un teixit de petites cases unifamiliars preexistents al poble.

[13] "La permisivitat d'uns nivells d'edificació més alts va destruir el teixit suburbà existent". (Busquets, 2018).

mers conjunts d'habitatges ubicats al que en un futur serà el barri Centre, com el Grup Verge Maria (1962), el Grup de la Caja Provincial de Ahorros de la Excm. Diputación (1964) o el Grup Sant Jaume (1970).

- **Polígons especulatius:** l'augment del sector de la construcció i la creació d'empreses immobiliàries o organismes semipúblics (com caixes d'estalvi, cooperatives, etc.) que hi van veure una oportunitat de negoci a la segona meitat dels anys 60 (inicis dels 70, en el cas de Salt) són les raons de la creació de grans polígons residencials, amb una concentració d'un gran nombre d'habitatges de reduïdes dimensions, i amb densitats elevades. Busquets ho explica per la interpretació abusiva de les intensitats i dels índex d'edificabilitat previstos en el planejament urbanístic. El tipus edificatori predominant és la torre en altura, de entre 12 i 20 plantes. En el cas de Salt, aquest model és el causant de la resta d'edificacions del barri Centre, amb edificis en illes de cases de menor altura que a Barcelona, tot i que en aquesta mateixa època és quan es construeix el gratacels de Salt, i els de major altura del municipi encara a dia d'avui. A més, les regnes del creixement en mans de la iniciativa privada i el quasi nul control de l'Administració fa que aquests polígons a penes disposin d'espai públic, i, els pocs que hi hagi, solin estar sense urbanitzar, com hem vist en el cas de la plaça Llibertat.

- **Polígons metropolitans:** durant els anys setanta, predominat pel bloc lineal i la torre en altura. Aquest grup tampoc es troba present a Salt, i se segueix amb el model anterior.

Així doncs, per a Busquets (2018) *"el paper del sòl i la plusvàlua de les seves rendes són claus per explicar l'existència de diferents teixits residencials i els processos urbanístics de transformació i/o substitució que s'hi observen"*; culpant de *"la transformació especulativa brutal dels anys 60"* a la *"dinàmica immobiliària sense precedents a la ciutat"*, i, a la vegada, a un nul *"esforç de la gestió pública per vetllar per la qualitat urbanística dels projectes"*, ni per *"saber qui són els qui es beneficien de les plusvàlues que es generen de cada transformació"*. El resultat: grans extensions amb una gran densitat, sense acompanyar-les d'una dotació suficient de serveis i espais públics.

Per finalitzar, Joan Busquets exposa perfils de necessitats de requalificació urbana per cada tipus; en el cas dels polígons d'habitatge massiu, diu:

"Els temes importants són l'habitatge i l'espai urbà. El primer pot plantejar problemes de reparació greus com a conseqüència de la mala construcció identificada en alguns períodes. D'altra banda, els dèficits d'urbanització són, en general, greus." (Busquets, 2018)

Arribada de la democràcia. Canvi de model urbanístic?

Amb el final de la dictadura, els ajuntaments democràtics sorgits de les primeres eleccions municipals de 1979, es posen mans a l'obra per abordar les problemàtiques descrites, creant nous plans i programes per abordar-les, recolzats per les noves normatives estatals i autonòmiques. La reforma de la Llei del Sòl, que permetia el traspàs de les competències d'urbanisme a la Generalitat de Catalunya, juntament amb la declaració de nul·litat del Pla General de Girona de 1971 per part del Tribunal Suprem, van permetre a la Generalitat redactar les Normes Subsidiàries de Planejament per als municipis de Girona i rodalies l'any 1981, que definien per al sòl urbà un creixement ara ja sí contingut i equilibrat, i deixant com a sòl urbanitzable solament els teixits buits dins la trama urbana, per tal de completar espais inacabats, donar-los uniformitat i eliminant-hi expectatives d'especulació.

De la mateixa forma, les administracions locals també van impulsar nous equipaments comunitaris per dotar a una població que n'estava totalment mancada, així com van tirar endavant projectes per millorar i embellir l'espai urbà. És en aquests anys (iniciis 1980), quan les places i carrers retroben el seu valor fundacional: a escala de ciutat esdevenen suport de l'estructura urbana, a escala de vianant recuperen el seu paper d'espais escènics des d'on es percep i es construeix la imatge de la ciutat (Martí, 2004).

Tot i així, com veurem en el present TFM, les actuacions dutes a terme des de la implementació dels ajuntaments democràtics fins a l'actualitat no han tingut els efectes desitjats, ja que avui en dia encara es fan evidents aquestes problemàtiques, seguint havent-hi un dèficit d'espais públics i col·lectius, amb una falta d'equipaments i serveis ja menor però encara remarcable, així com una marginalització i guetització d'aquests barris per l'elevat nombre de persones immigrants (una segona onada migratòria de persones del nord i centre d'Àfrica la primera dècada dels 2000, va reemplaçar les persones immigrades del sud d'Espanya a mitjans de segle passat, que marxaven del barri al disposar de més capacitat econòmica).

Vàries han estat les actuacions que han intentat, d'una forma puntual o des d'un punt de vista integral (juntament amb altres actuacions en altres eixos), reactivar aquests espais públics per reactivar el barri a partir de redissenyar els pocs que hi ha –pocs s'han atrevit a generar-ne de nous en un teixit tant dens– per augmentar la bona percepció d'aquests espais i millorar el barri, a partir de generar nous espais de passeig i oci, que desenvolupin noves sinergies i creïn nous serveis i equipaments, i fer que la gent de fora el barri també hi accedeixi i l'utilitzi i, millor encara, es relacioni amb els habitants d'aquests sectors tan marginalitzats. Aquestes actuacions es detallaran en punts posteriors.

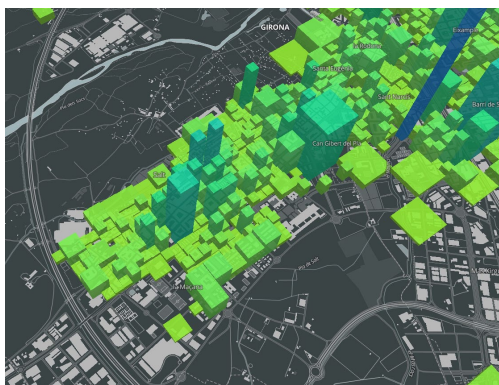
2.3.- Per què el barri Centre?

En totes les trames urbanes hagudes i per haver s'hi poden trobar problemes en l'espai públic. Fins i tot en una ciutat utòpica hom podria ser capaç de trobar alguna crítica en la concepció d'aquests espais; però en el món real, amb multitud d'interessos influint en la construcció de la ciutat, és impossible garantir un teixit urbà perfecte. Salt no és una excepció; s'analitzi el barri que s'analitzi, s'hi poden detectar deficiències i poden sorgir moltes possibles formes de millorar els seus espais públics. Però si s'ha escollit el barri Centre és perquè és el que més deficiències planteja en comparació amb la resta; en el que, deliberadament, es va oblidar l'espai públic, ja que aquest no donava rèdit econòmic.

Per veure-ho objectivament i amb valors numèrics, el percentatge d'espai públic al barri Centre és del 36,65%, gran part d'aquest en forma de carrers colonitzats pel vehicle privat, o en espais intersticials sense un ús definit a l'interior d'illes de cases o en grups d'habitatges. Aquest percentatge també inclou sòls destinats a ús públic, com grans equipaments. En comparació, altres barris de tipologies diferents com el barri Vell, tenen un 48,29% d'espai públic, tot i la seva gran quantitat d'espais privats en forma de patis de cases unifamiliars; o la Massana, de creixement més actual, disposa d'un 68,59% d'espai públic, en gran part donada la seva alta presència de grans equipaments (com el parc hospitalari) i espais col·lectius (com el centre comercial).

[14] Sòl privat del municipi de Salt (en blanc) i sòl públic (en negre).

[15] El gràfic de densitats de població que ofereix l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, mostra que la distribució de la població a Salt es concentra en gran part al barri Centre.

A més a més, el barri Centre és la llar d'un 41,05% de la població del municipi, ubicada en només un 13,62% de tot el sòl urbà de Salt. No és d'estranyar doncs, que la densitat del municipi sigui de 4.840 hab./km², gairebé el doble que la de la ciutat de Girona (2.642,4 hab./km²) i 14 vegades la de la comarca del Gironès (342,4 hab./km²), segons dades de l'Idescat. Però no només això, si s'agafa la població del barri Centre i es divideix per la seva superfície, el resultat és de 48.658 hab./km², el que suposa una densitat altíssima, la més elevada de la demarcació de Girona, i la tercera de Catalunya.

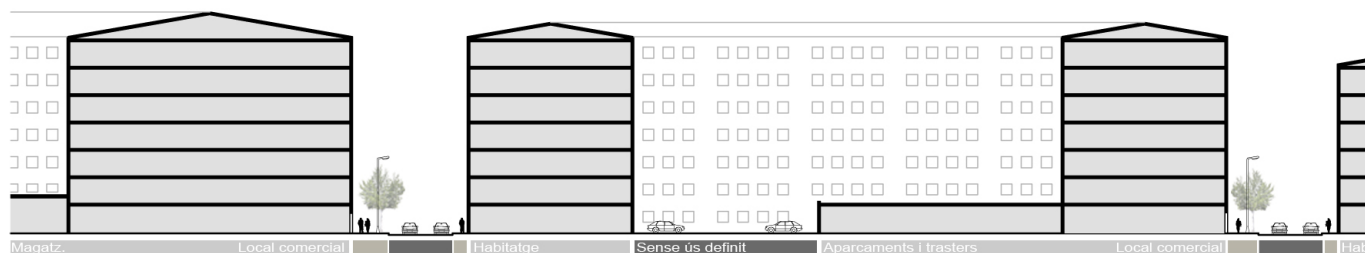
Com es pot intuir, per tal d'aconseguir aquesta concentració de població en tan poca superfície, s'ha de prescindir d'espai públic, i és per aquest motiu que de tota la superfície pública que hi ha a Salt (incloent, de nou, carrers, places, parcs, sòl públic en equipaments i espais col·lectius), només el 9,13% està ubicat en el barri Centre tot i, com s'ha dit, contenir el 41,05% de la població.

De fet, amb la sola observació de les seccions tipus de tres dels carrers principals dels barris comparats a l'inici d'aquest punt – Centre, Massana i Vell –, es fa ja evident la diferència entre l'espai privat i l'espai públic.

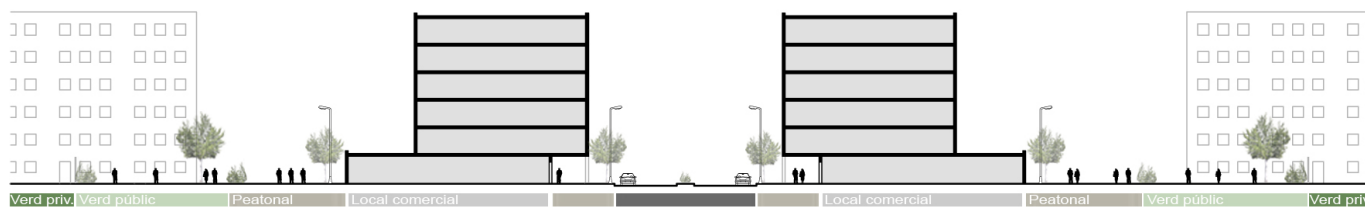
En la primera secció que es pot veure després d'aquestes línies (figura 16), en la que s'hi representa el carrer Àngel Guimerà i el seu entorn immediat del barri Centre, s'hi permet veure l'alta densitat d'habitatges per poca superfície de sòl. Els espais intersticials resultants són carrers colonitzats de vehicles i patis interiors d'illa edificats o amb espais d'ús indefinit. Els baixos dels edificis varien entre locals comercials, aparcament / traster o habitatges en funció de l'illa de cases.

Per contra, les edificacions més noves del carrer Francesc Macià, del barri de la Massana (figura 17), tot i tenir una altura similar, es troben ubicats de tal forma que permet molta menys densitat, i aquests espais intersticials estan millor dissenyats: més amplada dels carrers, espais porxats per a vianants davant plantes baixes comercials, i més espais peatonals, amb una barreja de verd públic i verd privat.

Finalment, en el cas del carrer Llarg, en el barri Vell (figura 18), tot i les diverses problemàtiques per l'excés de verd privat o els carrers també estrets, les places existents són de major qualitat i amb major elements simbòlics. També disposa de grans parcs verds com el parc del Rec Monar i la proximitat amb els espais naturals de les Deveses, a diferència dels demés barris.

[16] Secció estat actual carrer Àngel Guimerà, en ple àmbit d'estudi del present TFM.

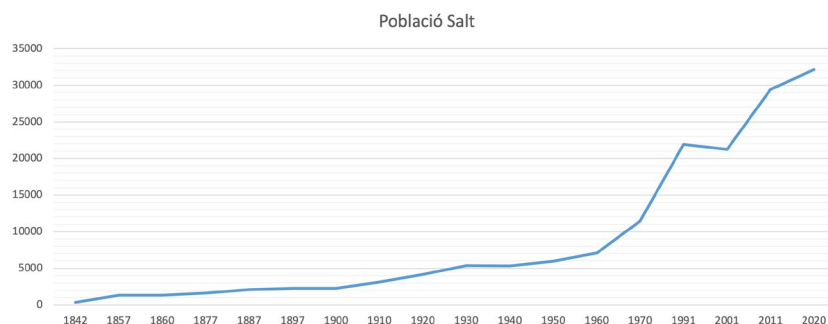
[17] Secció estat actual carrer Francesc Macià, a l'altura del barri de la Massana, amb un entorn edificat al llarg de la primera dècada dels anys 2000.

[18] Secció estat actual carrer Llarg, en el barri Vell de Salt. Com el seu nom indica, el de més antiguitat del municipi.

El perfil de població del barri Centre

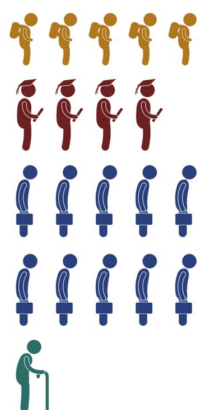
Igual que l'entorn físic del barri, que a penes ha sofert modificacions respecte el seu estat original, la població també manté un perfil similar. Segueix sent, igual que històricament, un barri d'acollida de famílies treballadores nouvingudes de fora de Catalunya, tal i com destaca el Pla Educatiu de Salt, un dels últims documents oficials redactats per l'Ajuntament de Salt on analitza la població d'aquest i altres barris de la ciutat. Si bé en els seus inicis acollia la població provinent d'altres províncies espanyoles, l'onada migratòria d'inicis de mil·lenni provinent de països del nord d'Àfrica i d'Àfrica Occidental, ha portat a ser un barri on hi conviuen persones de 200 nacionalitats i s'hi parlen 130 llengües. El percentatge de població d'origen estranger varia segons la secció censal, però segons dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE), les més properes al perímetre del barri Centre es troben entre un 26 i un 40% i, les més centríques, arriben al 76% de població amb nacionalitat estrangera.

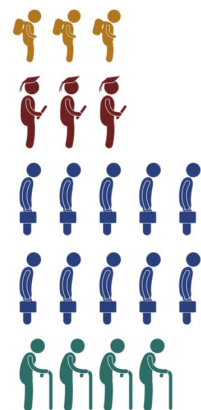
[19] Les dues onades migratòries queden paleses en el gràfic de població, amb un augment exponencial a partir de mitjans del segle passat, i un segon augment sobtat a principis dels anys 2000, després d'un aplanament de la corba.

SALT

CATALUNYA

[20] Representació gràfica del percentatge de població de Salt per franges d'edat.

La segona, dels anys 2000 a 2010 aproximadament, representa un creixement exponencial, de nou, de la població, amb un augment demogràfic del 38,6% durant la dècada, reduint-se la tendència a partir de 2010. Aquesta població nouvinguda ocupa els mateixos espais que la que va ocupar la primera onada migratòria, i en desplaça la població original, amb ja una major capacitat econòmica, cap a altres barris o ciutats. El Pla Educatiu en destaca: "entre l'any 2000 i 2010 la població amb nacionalitat espanyola cau un 20% i l'augment experimentat per la població d'origen estranger és d'un 775,96%, probablement un dels creixements més alts, sinó el més alt, a nivell de Catalunya i a nivell de l'estat espanyol."

Tanmateix, les piràmides d'edat per sexes ens demostren dues coses: que població del municipi és molt masculinitzada i que Salt compta amb una població més jove que la dels municipi del seu entorn, majoritàriament ubicada en el barri Centre: en les diferents seccions censals es pot arribar a percentatges d'entre un 26 i un 28% de població menor de 18 anys, mentre que els

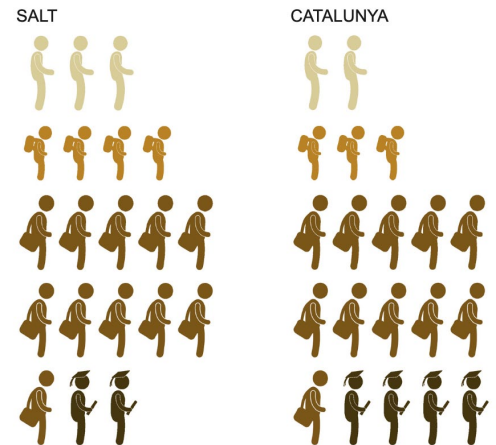
major de 65 anys només hi ha un percentatge d'entre el 7 i el 12%, quan a altres zones de Salt supera el 20%, segons dades de l'INE. A més, es presenta un percentatge major a la mitjana de persones sense titulació, ja sigui per la falta de formació en els seus països d'origen, com per les dificultats per dominar l'idioma o la complexitat per convalidar les titulacions, que poden fer aparèixer com a persones sense estudis a les que disposin de titulacions en el seu país d'origen, tal i com destaca el Pla Educatiu de Salt.

Finalment, cal destacar els aspectes laborals de la població objecte d'estudi. Com descriu el Pla Educatiu:

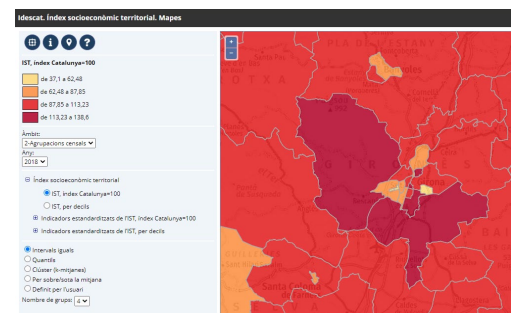
La vila de Salt, com ja s'ha dit, ha estat les darreres dècades un punt d'arribada i d'acollida de població en situació de vulnerabilitat social, primer ho va ser d'altres llocs de l'Estat Espanyol i des de la dècada dels 2000, ho ha estat de població d'arreu del món. Aquesta realitat es reflecteix en el nivell de renda mig de Salt, que compta amb una Renda Familiar Bruta Disponible (calculada per a l'any 2014) de 11.900 euros per habitant, força inferior a la renda de la comarca (15.800) i a la del conjunt de la província de Girona (14.300). Si la comparem amb la mitja de Catalunya, equival al 72,4%.

Pel que fa a l'ocupació laboral, l'ocupació en el sector industrial ha disminuït en comparació amb la del moment de major creixement de Salt, i s'ha concentrat al sector serveis.

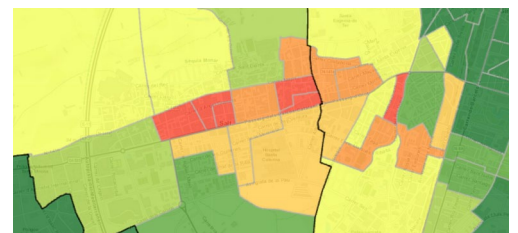
■ Sense titulació
■ Primer grau
■ Segon grau
■ Ensenyament universitari

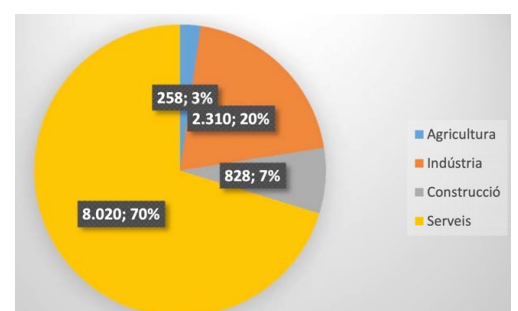
[21] Representació gràfica del percentatge de població per nivell d'instrucció, per a persones de més de 16 anys.

[22] Representació sobre plànol dels Índex socioeconòmics territorials (2018) dels municipis de l'àrea urbana de Girona i entorn, realitzada per l'Idescat. Els barris amb un índex més baix són els del sector centre de Salt, i del sector est de Girona.

[23] Representació sobre plànol de la Renta mitjana per persona (2018) dels diferents barris de Salt, realitzada per l'INE.

[24] Llocs de treball per sector d'activitat a Salt (2017)

3.- JUSTIFICACIÓ

Amb tot aquest context històric, polític, econòmic i social, el present TFM analitzarà com fer front als dèficits que presenten els espais públics dels barris fruits de l'especulació urbanística en època franquista, encara fins al dia d'avui. Primerament, els anàlisis del seu estat actual permetran no només criticar-ne la concepció originària, sinó també detectar els efectes positius i negatius de les intervencions dutes a terme per part dels ajuntaments sorgits en l'entrada de la democràcia a finals dels anys 70, detectant com les diferents configuracions de l'espai públic afecten en les formes d'ús i la vida de la ciutadania. Seleccionant casos d'estudi, lloant-ne els encerts i aportant noves formes de tractar l'espai públic pròpies del segle XXI, es podran proposar solucions per als espais públics d'aquesta tipologia de barris. Així doncs, de la investigació d'aquest TFM espera que se'n pugui extreure una forma de resoldre els espais públics en aquests sectors de ciutat amb unes problemàtiques molt marcades i que han de ser resoltes des de múltiples eixos d'actuació, d'entre els que el dèficit d'espai públic en quantitat, qualitat i de valor urbà i per a la ciutadania n'és un dels importants.

Pel que fa a l'àmbit d'estudi, és cert que moltes de les problemàtiques dels espais públics d'aquesta tipologia de barris Salt són similars amb les d'altres àrees com la de Barcelona, molt més estudiada i amb molts més projectes executats per revertir la seva situació. Però la diferència demogràfica i la menor tradició activista i participativa de la seva població ha influït en la renovació d'aquests espais en l'època democràtica. A més, el seu perfil de població, encara molt marginalitzat i amb alts índex de població immigrada, fa que dificulti la participació dels residents en aquests barris, ja sigui per falta d'interès polític en escoltar-los com per una falta de sentiment de pertinença amb la ciutat d'acollida que provoca un major percentatge de gent desinteressada en la participació política. Per tant, les novetats que aportarà el TFM no només seran pel fet de tractar un àmbit molt menys estudiat com és el cas d'una ciutat com Salt, sinó també perquè permetrà aplicar-lo també en altres àrees urbanes amb problemàtiques similars i condicionants similars com l'inferior nombre de població, la menor participació i/o el major índex de població immigrada, respecte ciutats molt més estudiades com Barcelona.

En resum, el TFM permetrà tenir una metodologia per estudiar l'estat actual, les problemàtiques i els usos dels espais públics en aquesta tipologia de barris, per identificar-ne les seves potencialitats i per plantejar possibles estratègies de transformació per tal de revitalitzar-los, ampliar-los o rehabilitar-los. D'aquesta forma, aplicant-les juntament amb altres accions i programes que busquin millorar en altre aspectes sectorials que poden ser objecte d'altres treballs d'investigació, permetran millorar els barris d'una forma multidisciplinària i transversal.

4.- PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS

A partir del que s'ha dit en punts anteriors, s'ha anat perfilant unes preguntes i objectius d'investigació, que a continuació es detallaran. Si bé el plantejament explicat en aquests punts ha començat a presentar com es troben els espais públics de l'àmbit d'estudi, faltaria saber en més detall quin és l'estat actual d'aquests espais, no només la seva poca presència dins la trama urbana, l'estat del seu entorn i la seva població, sinó també com s'usen i quines són les seves característiques –juntament amb quins instruments són els necessaris per analitzar-ho–. Això, juntament amb la pregunta de quin és l'enfocament teòric per generar espais públics més “habitables”, permetrà preguntar-se com seria l'estratègia d'intervenció per regenerar el barri Centre a partir de les actuacions en els seus espais públics.

Per tant, el present treball tindrà dos **objectius generals**:

1. Analitzar els espais públics del barri Centre de Salt generats en els anys 1960 i 1970.
2. Elaborar una estratègia d'intervenció en l'espai públic que permeti produir una regeneració urbana en el barri Centre de Salt.

D'aquests dos objectius generals, en sorgiran una sèrie d'**objectius específics**:

1. Identificar el o els casos d'estudi.
2. Enumerar els aspectes que hauria de complir el cas d'estudi per poder-se considerar “habitable”.
3. Determinar els instruments que permetin identificar l'estat actual dels casos d'estudi identificats, i que permetin encarar la seva regeneració urbana.
4. Definir pautes extrapolables de les actuacions de millora per a barris amb problemàtiques similars.

ENFOCAMENT TEÒRIC

Què s'ha proposat per intervenir en l'espai públic?

1.- BASE TEÒRICA DEL CONTEXT LOCAL

El marc teòric sobre el que es fonamentarà el present TFM, respondrà a dues qüestions: quins són els planejaments, plans i projectes que s'han dut a terme o han reflexionat sobre l'àmbit concret d'estudi; i quins són els enfocaments que permeten considerar un espai públic com a habitable, per finalment, proposar possibles formes d'intervenció per tal d'aconseguir uns espais públics amb tals característiques. En aquest primer punt doncs, s'exposaran els diferents documents i estudis que s'han realitzat sobre el municipi de Salt i, especialment, que facin referència en l'àmbit d'estudi.

Planejament urbà

Normes subsidiàries (1981)

Hi ha molt poc a destacar respecte el primer planejament urbanístic que afecta al municipi un cop reestablerta la democràcia. Aquestes normes subsidiàries redactades per la Generalitat de Catalunya un cop anul·lat l'anterior Pla General d'Ordenació Urbana de Girona i la seva Zona d'Influència de 1971 van delimitar el sòl urbanitzable als buits urbans per tal d'evitar més especulació amb els entorns de la ciutat, però no van tractar els espais públics ni els espais lliures que havien deixat els anteriors plans d'època franquista en el centre de Salt.

Pla General d'Ordenació Urbana (1987)

El PGOU de 1987 és el primera Pla General que es desenvolupa en democràcia i el primer un cop Salt ha recuperat la seva independència administrativa respecte Girona. És un pla que inicia la memòria general carregat de crítica als anys franquistes:

"[...] es va posar de manifest la manca de control polític, i social en definitiva, del procés de creació de la ciutat que el nostre municipi ha patit en els darrer decennis [...] generalitzable a la majoria dels municipis del país i fruit d'un determinat context polític, i en el nostre cas també administratiu."

I el culpabilitza per la situació actual de municipi:

“la conseqüència més determinant del creixement de Sant en els darrers vint anys és la manca d’una estructura urbana articulada. El creixement desordenat i la manca de planificació, van fer possible la situació actual.”.

Per aquest motiu, el pla no només fixa que les noves operacions urbanístiques hauran de generar nous equipaments i espais lliures – motiu pel qual les zones de creixement posteriors disposen de millors espais i serveis públics–, sinó que també proposa la generació de nous espais verds en les zones urbanes consolidades a partir de la cessió en àrees de millora urbana, obertura a nous vials, etc. Això es fa també patent en el llistat d’objectius del pla:

“7. Gestionar l’obtenció de sòl per, posteriorment, crear nous espais lliures i equipaments.”.

El PGOU també introdueix nous conceptes que fins a llavors no s’havien tingut en compte: la imatge urbana.

“Salt, com a fruit, majoritàriament, d’un creixement desordenat i espectacular, pateix avui una imatge urbana molt desgraciada. El Pla davant aquesta situació, es planteja com a objectiu la recuperació de l’espai públic urbà amb voluntat de convertir-lo en marc de la vida comunitària i que no es limita només a servir de suport de trànsit.”.

Tot i així, un cop el Pla General d’Ordenació Urbana de Salt entra a detallar les actuacions de millora tant dels espais públics, com els equipaments i la imatge urbana de la ciutat, aquestes queden en poc més que l’exigència d’obtenció de diferents sòls arreu de la ciutat. No es detallen actuacions de millora més enllà d’això, ni es troben altres projectes urbans paral·lels al PGOU que millorin aquests nous espais aconseguits. Tampoc s’estudia la possibilitat d’incorporar espais verds en els carrers o d’alliberar certs trams d’ocupació de vehicles.

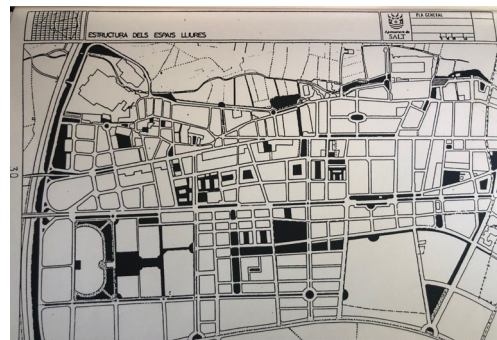
Revisió del Pla General d’Ordenació Urbana (1998)

Al tractar-se d’una revisió del Pla General, no incorpora noves aportacions a la concepció del barri Centre. De fet, no fa esment directament al barri, tot i que incorpora nous objectius i eixos estratègics que podrien, fins a cert punt, afectar-lo:

“Millorar les condicions de connectivitat i accessibilitat de la ciutat per tal de facilitar l’ús social de l’espai les relacions d’activitat”.

“Eixos estratègics en matèria d’espai públic:

- Racionalitzar, revisar i incrementar el nombre i extensió dels espais lliures previstos en l’actual Pla General.
- Articular el conjunt dels espais lliures de Salt, establint una xarxa d’espais verds que inclogui també les àrees de sòl no urbanitzable.”

[25] Plànol de l’estructura dels espais lliures de Salt, extret del Pla General d’Ordenació Urbana de 1987.

De nou però, el resultat és un document carregat d'intencions però que dona poques eines per realment siguin útils per a la millora del sector Centre.

[26] Plànol d'ordenació d'espais lliures de la Revisió del PGOU de 2002. En verd clar, les places i jardins urbans i, en rosa, els verds comunitaris.

Revisió del Pla General (2002) i Refós de la normativa (2005)

Aquests dos són documents molt tècnics de revisió estrictament de la normativa i dels plànols d'ordenació el 2002, i únicament un text refós de la normativa el 2005. No incorporen memòria que suggereixi eixos i objectius per a les zones degradades de la ciutat. De fet, és destacable com en el plànol d'ordenació d'espais lliures de la Revisió del 2002, s'hi recullen exactament les mateixes places, jardins i verds comunitaris que es recullen en el PGOU de 1987.

Plans i programes d'actuació

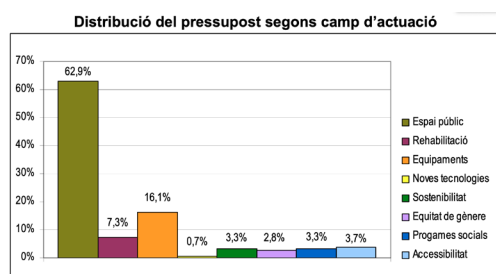
Pla de Barris: Salt 70 (2004)

Segurament el projecte més destacable dut a terme en el barri Centre de Salt és el Pla de Barris "Salt 70". Es tractava d'un Projecte d'Intervenció Integral que s'acollia al Pla de Barris promogut per la Generalitat de Catalunya (Llei 2/2004, de 4 de juny, de millor de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial), que tenia com a àmbit d'actuació la totalitat del barri Centre juntament amb àrees d'altres barris que compartien problemàtiques.

Per tal de poder acollir-se al Pla de Barris es van destacar les mancances del sector, entre elles que l'àmbit escollit representava aproximadament una quarta part del sòl urbà del municipi, mentre que acollia el 70% dels seus habitants. També que el 74,8% de les zones verdes previstes en el planejament que hem vist en el punt anterior encara no s'havien executat.

També l'informe d'avaluació final n'explicava la importància de la seva adjudicació:

"El Sector Salt 70 presentava en el moment de l'adjudicació de la Llei de Barris una important concentració d'habitatges juntament a una manca rellevant d'equipaments col·lectius i d'espais públics. Alhora, l'increment del nombre de persones nouvingudes en aquesta àrea va portar a una notable densificació i per tant una pressió sobre els serveis bàsics, al mateix temps que el perfil de la població es caracteritza per tenir un baix nivell d'ingressos, dèficits formatius i una situació laboral precària i inestable, definint d'aquesta manera la presència d'un volum rellevant de població en situació o risc d'exclusió social".

[27] Gràfic de la distribució del pressupost del Pla Salt 70, segons el camp d'actuació.

No és d'estranyar doncs, que un 62,9% del pressupost adjudicat correspongui a actuacions sobre l'espai públic de l'àmbit i que, els següents dos camps amb més adjudicació, siguin els equipaments i la rehabilitació d'habitatges.

Tot i que totes les actuacions eren molt necessàries, hom es veu obligat a destacar que la majoria de les actuacions previstes van ser solament d'actualització de pavimentació, mobiliari urbà o instal·lacions, per tal d'equipar el barri amb un mínim de serveis en bon estat i millorar –de forma poc notòria– el paisatge urbà.

Així doncs, en el camp d'actuació sobre l'espai públic hi trobem actuacions sobre la pavimentació de carrers, de col·locació i reposició d'arbrat, col·locació de mobiliari urbà, substitució d'enllumenat, soterrament de línies elèctriques, millora del cla-vegueram o col·locació de contenidor soterrats.

Com es pot veure, la majoria d'aquestes actuacions, tot i incidir en l'espai públic, no el poden arribar a millorar realment. Només hi ha tres que, són destacables:

- *Conversió d'alguns carrers a peatonals per tal de millorar la seguretat i la qualitat de vida dels ciutadans*
- *Reurbanització d'alguns carrers, eixamplant voreres i renovant materials i plantant arbres*
- *Dotació d'un nou espai lliure que alliberi una part de sòl d'aquest àmbit tant densificat i regenerant l'espai urbà com a suport en la relació social i la dinamització de l'activitat comercial. Enderroc de les naus adquirides i condicionament d'una nova plaça [la plaça dels Colors]. Disseny vinculat a un procés de participació ciutadana [dinàmica grupal escoles del barri, enquestes, sessió informativa, recollida de noms per la plaça, recollida de dibuixos dels infants].*

La crítica als resultats del Pla de Barris la realitza el propi informe d'avaluació final. Se'n destaca:

"Les actuacions realitzades es valoren positivament però l'objectiu de donar un impuls definitiu de transformació del barri encara no s'ha assolit."

"Es reconeix que no s'han obtingut encara els objectius esperats sobretot pel que fa a la millora dels aspectes socials, econòmics i comercials que farien intuir un canvi de dinàmica. En determinats àmbits dins de l'àrea de Salt 70 s'hi concentren problemàtiques específiques de densificació i manca de cohesió social que caldria tractar de manera específica i més intensiva, a nivell urbanístic i social."

"La percepció de les millores per part de la població de l'àmbit no ha estat prou satisfactòria i destaquen la presència de problemes de convivència i d'inseguretat, els quals superen els aspectes positius."

"L'Ajuntament de Salt creu del tot necessària una continuïtat més enllà d'aquest termini."

Aquest últim punt va ser concedit, i si bé les actuacions van seguir en la mateixa línia, es van disposar de fons suficients per seguir potenciant la rehabilitació d'habitatges i d'una de les poques i més emblemàtica plaça del barri Centre: la plaça Llibertat.

Àrea de Renovació Urbana (ARU) (2010)

L'ARU va ser un projecte que pretenia provocar un canvi profund al barri Centre de Salt, a partir d'un conveni entre l'Ajuntament, la Generalitat de Catalunya i el Govern Central. Aquest projecte preveia enderrocar 600 pisos per tal d'esponjar el barri i rehabilitar 1.200 habitatges més, en un termini de 12 anys. Paral·lelament, preveia l'adquisició de 300 pisos per al real·lotjament dels veïns afectats.

Com pot veure's, va ser el primer intent d'aplicar una estratègia realment efectiva en el barri més necessitat de Salt i, a la vegada, un projecte molt ambiciós; potser fins i tot massa pels recursos dels que disposava el municipi (Quiñones, 2018). Tot i així, el problema principal per a la seva final cancel·lació va ser la falta de definició en el seu anunci, amb informació imprecisa, poca transparència i sense consens ni participació de la població afectada en un projecte que afectava a un nombre de població tan gran. Va ser la pressió social i l'oportunisme polític per la proximitat de les eleccions municipals que va fer finalment paraitzar-lo.

Plans i programes d'actuació de l'àrea urbana de Girona

El fet destacable d'aquest punt és que no hi ha plans o programes que tinguin com a àmbit d'actuació l'àrea urbana de Girona, tot i que tots els municipis de Girona i la seva àrea metropolitana comparteixen barris amb problemàtiques molt similars, alguns d'ells coneguts per a tals problemàtiques, com Font de la Pólvera o Vila-roja.

Pla de Barris Santa Eugènia – Can Gibert del Pla

L'únic pla destacable és el Pla de Barris de Santa Eugènia – Can Gibert del Pla. Aquest és un barri que està ubicat a tocar de Salt, i actua com una continuació d'aquest i on s'hi comparteixen una problemàtiques molt similars.

Entre totes les actuacions, una d'elles és la regeneració de l'espai frontera entre Salt i Girona, urbanitzant un parc lineal i dotant-lo de zones verdes, un vial de proximitat i espais per al lleure.

En el moment de la seva presentació es va generar crítica per a la presentació de candidatures separades entre el projecte Salt 70 i el de Santa Eugènia – Can Gibert:

"Salt, rebutjant fer un projecte conjunt amb la capital, hi ha inclòs els barris que són, pràcticament, la prolongació de la trama urbana de Santa Eugènia cap a l'altra banda d'una línia que separa ciutats però no ciutadans amb problemàtiques compartides." (Ribera, 2004).

Estudis i projectes

La presència d'estudis en l'àmbit d'estudi és nul·la, mentre que hi ha pocs projectes que l'hagin tractat. Només són tres els projectes finals de grau en Arquitectura que puguin ser destacables:

El de Cristina Güell (2014), sobre estratègies de revitalització dels antics conjunts d'habitatge social, que estudia conjunts d'habitatges construïts en època franquista a Salt i Girona i en l'anàlisi conclou que:

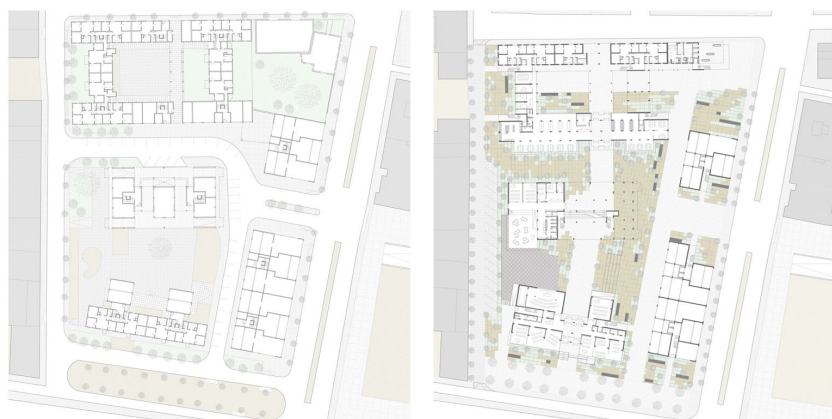
"l'aïllament global o marginalitat d'un conjunt no va estrictament relacionat amb la situació geogràfica [...], però sí que és un gran condicionant per fer participar el grup dins la vida urbana de la ciutat."

i finalment planteja propostes per a revitalització del Grup Sant Jaume de Salt [en el barri Centre]; així com el de Sergi Quiñones (2017), sobre la revitalització del Grup Verge Maria de Salt [també en el barri Centre], que proposa un seguit de millores habitationals i la reforma de les plantes baixes per a la implantació d'un conjunt d'equipaments socio-educatius.

Ambdós projectes posen en valor l'espai públic a través de la creació de més espai peatonal (traient cotxes i aparcaments que inunden l'espai intersticial entre blocs d'habitatges), obrint les plantes baixes a aquests nous espais i afegint-hi serveis i/o equipaments.

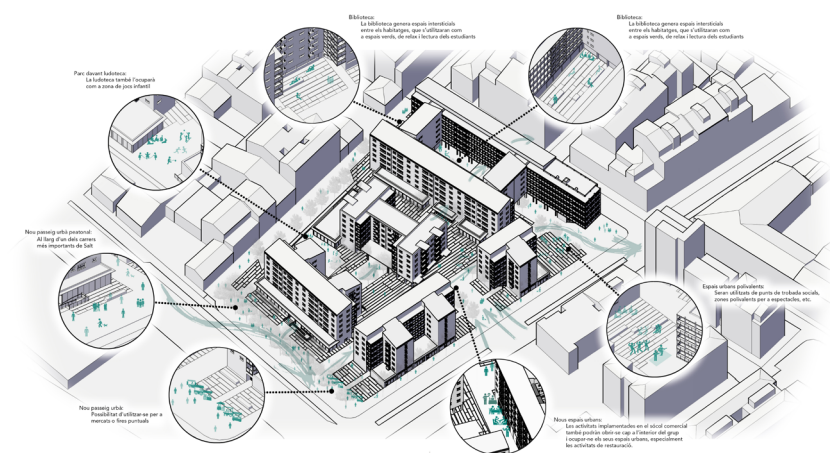
[28] Plànols de la proposta de Cristina Güell per al Grup Sant Jaume. A l'esquerra, l'estat inicial del grup; a la dreta, l'estat final de la proposta de revitalització.

[29] Plànols de la proposta de Sergi Quiñones per al Grup Verge Maria. A l'esquerra, l'estat inicial del grup; a la dreta, l'estat final de la proposta de revitalització.

[30] Entre la documentació per a la proposta de revitalització per al Grup Verge Maria, també s'hi incloïa l'estudi dels nous espais urbans generats. Aquesta axonometria contemplava les diferents imatges generades a través de les actuacions de millora.

[31] En aquesta altra axonometria, s'hi estudiaven els possibles nous usos que es plantejava generar a través de les noves concepcions dels diferents espais.

Finalment, el Treball Final de Màster de Pau Ventura (2020), titulat Sinergia, que estudia la recuperació de patis d'illa com a espai públic per al barri Centre.

D'aquest treball són varies les reflexions que poden ser útils per al present TFM. Se citen a continuació:

"Els carrers del barri Centre són sovint simples pistes d'asfalt plenes de vehicles, tan estacionats com els que circulen, malgrat l'estretor de la majoria de vies que conformen la trama de carrers. Amb poc espai per a l'activitat i la relació humana, el qual s'ha de desenvolupar en estretes voreres, la major part absents de vegetació."

"Al centre del barri no existeixen fils de comunicació que generin relacions i interaccions urbanes a l'interior del barri. No hi ha nuclis o franges amb activitats singulars diferenciades dels eixos, tan horitzontals com verticals."

"Estratègies:

- *Esponjar illes en el seu interior i generar nous jardins i places, obrir nous passatges o estendre i eixamplar els existents.*
- *Que els carrers siguin eixos que ordenen volums i activitats [...] poden reforçar-se o difuminar-se a base de ritmes i continuïtats per donar una major o menor significació a algun dels eixos del barri.*
- *Podrien incentivar-se noves centralitats, unes noves oportunitats d'espai públic, d'atracció d'usos col·lectius i de referència del barri. En resum, nodes centrals que dinamitzin el barri, no només amb l'activitat residencial existent, sinó altres programes mixtes d'ús comunitari."*

[32] Plànols de la proposta de Pau Ventura per a la recuperació de patis d'illa al barri Centre de Salt. A l'esquerra, l'estat inicial de l'illa d'habitatges; a la dreta, l'estat final de la proposta de recuperació.

2.- ENFOCAMENT TEÒRIC GENERAL

Com queda reflectit en el punt anterior, la base teòrica sobre el context local es basa en recuperar i reforçar un espai públic molt deteriorat, per revertir unes dinàmiques que han introduït un urbanisme especulatiu salvatge sobre el terrenys lliures que tenia per executar el que avui en dia és el barri Centre.

Més enllà del marc teòric que ofereix aquest context local, també són molts els estudis que advoquen per una estratègia similar de recuperació de l'espai públic en contextos similars per tal de fugir de la mercantilització dels sòls urbans. Una mercantilització que es destaca en molts textos que aborden la ciutat des de molts diferents aspectes; en podrien ser exemples:

"La economia neoliberal ha utilitzat i utilitza les ciutats com centres de producció i de control social [...] d'acumulació de capital. La ciutat pot ser font de grans negocis." (Belil, 2017a)

"La ciutat és un producte en sí mateixa. Una suma de mercaderies immobiliàries que afegeixen valor a la propietat privada." (Herce, 2013)

"L'essència del capitalisme ha radicat i radica en apoderar-se contínuament dels béns comuns." (Montaner i Muxí, 2020)

De fet, en varis textos també s'introdueix la sospita que la creació d'alguns dels grups d'habitatges creats per un organisme com la Obra Sindical del Hogar al centre de Salt i en barris similars arreu del país, són precisament per atorgar propietat a persones de baixos ingressos que no s'ho podien permetre i fer-los entrar a l'economia capitalista formal.

D'aquesta forma, per tal d'evitar al màxim la privatització i exclusió del sòl de la ciutat, s'ha de donar valor als espais públics, així com als col·lectius (dels quals se'n parlarà més extensament en un punt posterior). Perquè tal i com diu Miquel Martí (2004) l'espai públic té sentit cívic: proporciona convivència en la diversitat, en la pluralitat, així com transformació pròpia a partir de la interacció social i de l'experiència de la comunitat.

En aquest sentit, per exemple, es pot dir: per què tenir espai públic per jugar si es pot tenir un pati privat? Doncs no només perquè així es pot assegurar que tota la població hi tingui accés (evitant una excessiva exclusió i privatització del sòl), sinó també perquè llavors es poden dur a terme projectes com el Pla de Joc en l'espai públic de Barcelona que advoca per jocs més inclusius i que invitin a compartir, que potenciïn la creativitat o els elements naturals com la fusta o la sorra, humanitzant i re-naturalitzant els jocs infantils.

Així doncs, si partim de la base que disposar d'un l'espai públic útil i de qualitat és important per al desenvolupament d'una ciu-

tat humana i habitable, per més endavant poder aplicar-lo a la realitat urbana de Salt, quina és la base teòrica que descriu com ha de ser aquest espai públic? I més important: es basa solament en la morfologia d'aquest espai o també en altres aspectes?

Com s'ha vist històricament l'espai públic?

Si bé els babilonis, egipcis i, més tard, els romans, inicien la construcció de ciutats quadriculades per organitzar i diferenciar l'espai públic i l'espai privat per, posteriorment a l'Edad Mitjana, tornar a una forma de creixement orgànic i espontani, és en el Renaixement, tal i com destaca Pålsson (2019), on "els arquitectes passen a ser plenament conscients que el recorregut de la mirada ha d'estar delimitat per edificis, enlloc de continuar sense descans a un punt fix a l'infinit i sense interès, com en una ciutat moderna quadriculada". És una reflexió interessant ja que, si bé és cert que en una ciutat quadriculada i consolidada és molt difícil posar-hi solució a través d'edificis, sí es pot provocar aquest trencament del punt fix infinit a partir d'afegir nous elements, sobretot quan l'espai públic a tractar és lineal i llarg. D'una forma similar també ho destaca Camillo Sitte (1889): "els límits de l'espai públic són un component important en el disseny d'un espai urbà de qualitat".

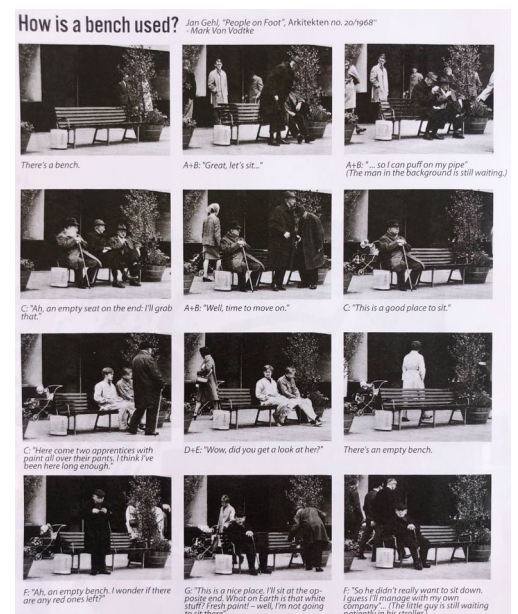
Més endavant, Gordon Cullen investiga la "visió en sèrie", analitzant la imatge urbana a través del recorregut al llarg de la ciutat, i Christopher Alexander critica la zonificació de les noves ciutats, advocant per la complexitat de les ciutats tradicionals, dos aspectes interessants a tenir en compte per al barri Centre de Salt, donat que es tracta d'un barri quasi exclusivament residencial, on la tipologia d'edificacions és pràcticament idèntica, donant una complexitat quasi nul·la i una imatge urbana sense cap interès. A més, l'anàlisi de la imatge urbana a partir de la "visió en sèrie" de Cullen és un instrument interessant del que es tornarà a parlar de nou en la metodologia d'estudi. Igual d'interessant és la concepció que introdueix Kevin Lynch, per traçar un mapa mental de com la ciutadania percep i s'orienta a la ciutat, del que també es parlarà més extensament més endavant.

Però poc a poc també es van introduir nous aspectes per introduir en els espais públics, que veurem en punts posteriors, però són importants destacar les obres de Jan Gehl o de William H. Whyte, que se centren en l'ús dels espais públics per part de les persones, o les de Colin Rowe i Fred Koetter, definint la ciutat com una creació cultural i artística a través del temps, en contra d'una absència d'història com la que podem trobar al centre de Salt.

Si bé tot això passava abans o durant la construcció del barri Centre de Salt, no va evitar la seva concepció actual. Però aquesta nova forma de veure els espais públics i les ciutats han seguit fins els nostres dies, i s'han donat exemples com movi-

[33] La Piazza del Campo a Siena i els seus edificis i els seus edificis limitrofs van ser dissenyats al voltant de l'any 1300. L'harmonia de l'obra es va aconseguir gràcies a la redacció i execució d'un estricte codi constructiu que fixava l'aspecte i alçada dels edificis. (Pålsson, 2019)

[34] Jan Gehl va analitzar com les persones utilitzen l'espai i, més important, les formes i instruments amb els que analitzar aquest ús.

ments com el New Urbanism, que va lluitar als Estats Units per millorar el disseny de carrers, espais urbans i construccions a escala humana, o publicacions com les de Michael Sorkin en les que criticava que els espais públics que s'estaven construint estaven perdent la seva funció com a zones de trobada per a persones, o les de Karsten Pålsson que critica que "moltes construccions recents es bolquen al seu interior, enlloc d'obrir-se a l'entorn que les rodeja i contribuir a espais urbans comuns segurs", però que també "les funcions urbanes s'han traslladat de l'espai públic a l'espai privat" (Pålsson, 2019), cosa que s'ha vist molt agreujada per la pandèmia mundial de la covid-19.

Resumint doncs, la percepció dels espais públics ha passat de veure's exclusivament des d'un punt de vista morfològic a introduir nous aspectes que defineixen aquests espais i el configuren i li donen les propietats que té. Tot i així, els projectes que s'han dut històricament únicament en referència l'aspecte morfològic, també han tingut impactes en altres sentits. Es destaca aquest text de M. de Solà-Morales (1992) referent a actuacions dels nous ajuntament democràtics als barris sorgits a Barcelona durant l'època franquista:

"A Barcelona, amb l'arribada dels governs democràtics, l'escapada cap a l'espai públic va ser espectacular. Semblava que tot havia de guanyar espai públic, arreglar-lo i celebrar-ho. Van arribar les places dures, i les menys dures, ocupant tot forat que quedés buit entre les edificacions. Entre els anys 1978 i 1982, el major esforç es va bolcar en aprofitar aquests espais per crear una imatge nova de ciutat, un estil i una lògica diferents, la qual cosa es va aconseguir amb notable èxit. No tant perquè els dissenys fossin sempre encertats, sinó perquè la sensació de veure canviar el paisatge urbà des dels seus forats mentre es mantenia quiet i pesat el cos edificatori era una experiència nova i rejuvenidora per a qualsevol."

Com s'entén l'espai públic a l'actualitat?

Així doncs, quines són les característiques i funcions que se li atribueixen avui en dia a l'espai públic? Diferents autors el descriuen de formes diferents.

Per autors com Josep Ramoneda (2003) ha de definir-se a través de 3 aspectes: accés, funció i fi. El primer, l'accés, significa que han de tractar-se d'espais en els que tothom ha de poder accedir-hi en igualtat de condicions, independentment del seu origen, poder o classe social. La funció, que l'espai públic ha de ser un lloc on poder establir relacions que van més enllà del que és privat i per tant, crear comunitat. I el fi, realment ha de ser una pluralitat de fins, com a fonament de l'espai públic, i com a garantia de la pluralitat real de la societat.

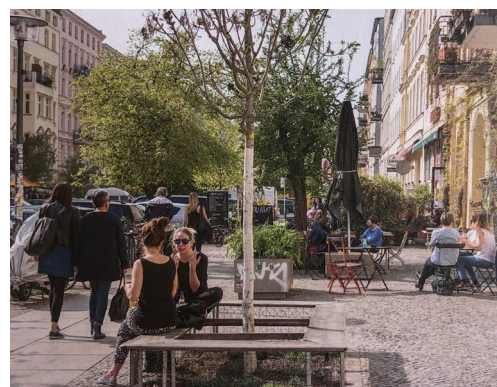
Per Oriol Bohigas (2004) en canvi, és preferible definir el caràcter que concretar la funció de l'espai públic. Sense dubte, diu, alguns espais es justifiquen per una funció determinada, però en la majoria dels casos aquesta pot ser provisional o momentània i el seu contingut pot sofrir grans variacions al llarg del temps. Per tant, diu que l'espai públic es defineix per tres elements fonamentals: les façanes arquitectòniques, la qualitat i la topografia del paviment i les formes tridimensionals internes. A més, ha de ser un lloc simbòlic en què es troben ciutat, democràcia i política, a més d'un espai d'interrelació entre persones.

Karsten Pålsson (2019) també té una visió molt morfològica de l'espai públic. Per a ell, un bon espai públic es pot representar, per exemple, per amples voreres que puguin esdevenir un important lloc de reunió per a la població. "Persones en moviment en un costat de la vorera, convivint amb persones parades, que observen i conversen, ubicades en els nínxols que la vorera crea per a aquesta funció". Però per tal d'aconseguir-ho, s'ha de "obtenir suficient massa poblacional que garanteixi la vida i l'ambient de la ciutat, i al mateix temps dissenyar els espais urbans de manera que la gent vulgui usar-los" (Pålsson, 2019). Per ell també poden ser bons exemples d'espais urbans "humans" o "a escala humana" els patins interiors com a espais públics o col·lectius, que continguin un "caràcter íntim que ofereix petites experiències sensorials". Això pot aconseguir-se amb edificis accessibles directament des del carrer, el que augmentarà la vida urbana i la seguretat; amb plantes baixes de locals comercials, que permeten una experiència més rica en el barri, així com una flexibilitat d'usos.

Per la seva part, Jordi Borja (2014a) ens recorda que l'espai públic ha estat històricament l'espai del poder polític, militar, religiós i/o econòmic. Ens descriu el cas dels espais creats per la dictadura franquista, com el barri Centre de Salt, per entendre per què els espais públics d'aquest barri són com són:

"La dictadura franquista en els anys 40, i fins i tot més tard, només permetia qualsevol activitat en l'espai públic, fins i tot una conversa entre més de 3 persones, si estava autoritzada per la policia. Fins i tot un cop mort Franco el ministre de l'Interior, Fraga Iribarne, que fins a la seva recent desaparició va ser president d'honor del PP, actual partit al Govern, va declarar "El carrer és meu". Pel poder polític l'espai públic ha de ser extremadament controlat."

És per aquest motiu que el mateix Borja (2014a) cita Josep Pla, en la seva declaració: "el que més m'agrada de les ciutats és la gent al carrer". De la mateixa forma, aquesta ciutadania no pot cedir l'ús d'aquests carrers a altres formes de privatització, com els cotxes. Aquesta vegada, Borja (2014a) cita a Ildefons Cerdà quan, un segle i mig abans de les paraules de Borja, ja havia dit "el carrer no és una carretera".

[35] "Unes voreres àmplies poden convertir-se en un important lloc de reunió per a la població. Persones en moviment, en un costat de la vorera, conviuen amb persones aturades, que observen i conversen, situades en els nínxols que la vorera crea per a aquesta funció". (Pålsson, 2019)

“Per tant, el carrer no pot reduir-se a una sola funció, sigui la de la mobilitat o la d'accés als edificis. Importa doncs, el seu disseny, la seva relació amb l'entorn, les seves possibilitat de múltiples i variats usos. [...]

Sense l'apropiació ciutadana del carrer, no és carrer. I sense la presència dels ciutadans en el seu procés de creació i de gestió, no es garanteix el resultat desitjable.” (Borja, 2014a)

De fet, la mateixa importància que pels carrers passa en els espais lliures entre edificacions com, per exemple, interiors de patis d'illa. El mateix Borja (2014b) explica com Cerdà també volia aquests interiors d'illes de cases fossin espais verds semi públics, però no ho va aconseguir per pressions de la propietat privada (Borja, 2014b), emplenant-se de petites indústries, magatzems i tallers (Pålsson, 2019).

D'aquesta forma, els espais han de ser polivalents, per més que això provoqui conflictitat. “No s'ha de renunciar-hi, sinó deixar que la pròpia gent s'autoorganitzi, enlloc de prohibir i enviar la policia” (Borja, 2014b).

Igualment, aquests espais també han de ser segurs, però també en el sentit policial, sinó de dissenyar-los tenint en compte la seguretat (Borja, 2014b), per exemple, no ubicant un parc de jocs per a nens al costat d'una carretera d'alta velocitat que puguin ser atropellats. És per aquest motiu que posa èmfasi en la importància de tenir noves visions que no se solen tenir en compte, com la de nens, gent gran, dones, etc.); així ho destaca Tonucci, en un text recollit per Fontana i Mayorga (2019a): “la ciutat ha oblidat els nens, els urbanistes per molt temps han pensat en satisfer a un model de ciutadà que correspongui a un home, adult, i en edat de treballar, és a dir, una minoria”. De fet, com s'ha reflectit, és la zona amb més joves i nens de tot el municipi i superior a la mitjana de Catalunya i, tot i així, no està pensada per ells (ni tan sols hi ha una sola escola en tot el barri!); però aquest fet és igualment aplicable a altres sectors de població que no es tenen en compte en el seu disseny. I en això mateix incideixen Montaner i Muxí (2020) en les percepcions diferents de l'espai públic; ells posen l'exemple de la presència de gossos a l'espai públic o de bicis al carrer (avui en dia, de patinets elèctrics), així com del concepte de seguretat al caminar sols pel carrer diferent entre homes i dones. En què es converteix la ciutat, es pregunten, si s'expulsa a una part representativa dels seus habitants?

Què és la ciutat sinó la gent?

Aquesta pregunta, atribuïda a Shakespeare, emfatitza el fet que la ciutat no és només morfologia i usos, sinó també com la gent la viu i s'hi relaciona.

Segurament un dels noms que primer ve al cap quan es pensa en l'activisme per introduir aquest pensament en l'urbanisme modern és Jane Jacobs. Mireia Belil, en una nota sobre els seus escrits (2017b), en destaca que Jacobs reivindicava la diversitat com un actiu, on la mixtura d'usos és fonamental, però també la coexistència d'edificis de diferents dimensions, antiguitat i preus de lloguer. També com els carrers plens de vida fan que la ciutat sigui més segura.

No és d'estranyar trobar doncs un capítol sencer escrit per Jane Jacobs (2011) sobre l'ús de les voreres, i sobre com aquestes poden augmentar la seguretat en tota la ciutat.

"La seguretat del carrer és major, [...] allà on la gent usa i gaudeix voluntàriament dels carrers de la ciutat i són menys conscients, en general, de que l'estan vigilant."
(Jacobs, 2011)

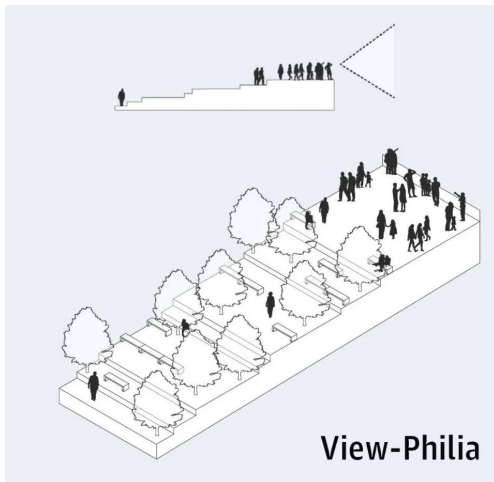
Com diu, "si els ulls no estan allà, les llums no faran res", i pregona per la construcció d'edificis orientat cap aquests espais públics i cap a l'interior. Això vol dir que quan es dissenyin espais públics, també hem d'afavorir que siguin visibles per la resta de conciutadans, enlloc de crear racons i espais foscos.

De la mateixa forma, també s'han de crear incentius per fer que la gent utilitzi els carrers, fomentant la ubicació d'una bona quantitat de locals comercials i establiments públics escampats a llarg de les voreres, compaginat amb altres tipus de negocis i de diferents tipologies, per tal de tenir la major franja horària possible de gent fent-ne ús, i perquè els consumidors puguin entrellagar els seus passos entre ells. Aquest aspecte es detallarà en el punt següent.

Finalment, Jacobs també volia aconseguir posar les persones i les seves necessitats en el centre del procés de planejament urbanístic (Belil, 2017b), fent-la participar de totes les decisions a prendre. Aquest aspecte però, el discuteix Carlos Cámara (2014) quan s'intenta portar a l'extrem:

"Fins a quin punt l'opinió de la ciutadania, per més implicada que estigui, és més vàlida que la dels tècnics i gestors de la ciutat? O encara més, que una iniciativa beneficiï la ciutadania de l'àmbit, té perquè beneficiar també la resta de la ciutat? O, aquestes opinions de persones sense coneixements tècnics, seran capaces de valorar la ciutat preexistent, que estava pensada i planejada amb els seus propis principis?"

Com sempre, crec jo, l'opció correcta no és ni un extrem ni l'altre, sinó les dues en la seva justa mesura, és a dir, fer participar a la ciutadania en el seu disseny i manteniment, perquè se'l facin seu en el moment de la seva execució, i especialment en el seu manteniment, però sempre amb el suport i lideratge de l'Administració Pública i els seus tècnics qualificats.

[36] Actualització dels treballs de William H. Whyte per part de SWA Group.

Però Jane Jacobs no ha estat l'única en incorporar el paper de la ciutadania en el disseny de la ciutat. Hi ha molts autors destacables; un d'ells, per exemple, William H. Whyte:

"Va dir que el que la gent volia a la ciutat era altra gent i que el centre de la ciutat era tan segur com els aparcaments suburbans. Va insistir que la millor manera de tractar amb els indesitjables no era portar més agents de policia, sinó fer que la zona en qüestió fos tan atractiva per a tantes altres persones com fos possible. [...]"

Es va assabentar que el fet de tenir venedors ambulants tendeix a augmentar les vendes a les botigues locals, especialment als menjars venuts." (Kaufman, 1999)

En aquest punt, sorgeix de nou la figura de Jan Gehl (2013), que no només planteja una metodologia d'estudi de les formes d'ús de l'espai públic –tal i com s'ha dit, però com també es veurà més endavant en la metodologia d'estudi–, sinó que també presenta 12 criteris per al disseny d'aquests espais, molts d'ells tenint en compte aspectes que s'utilitzaran per a la metodologia d'anàlisi del present TFM, per, un cop conscients de l'estat actual, poder fer propostes de millora en cadascun d'aquests 12 eixos. Resumidament, els 12 criteris a tenir en compte segons Gehl per a un major ús de l'espai públic són:

- Protecció contra el tràfic i els accidents: reduir la por al trànsit, fet que porta que en alguns espais públics els pares no permetin córrer i jugar lliures els seus fills.
- Protecció contra el crim i la violència: vida pública a totes hores, "streetwatchers" (similar a les idees de Jacobs), il·luminació de nit...
- Protecció contra el clima i les experiències inconfortables: protecció contra vent, pluja, calor, soroll, males olors, etc.
- Possibilitats per caminar: espai "caminable", línies per caminar organitzades, distàncies, desnivells...
- Possibilitats per estar de peu: "standing spots", suports per recolzar-se, etc.
- Possibilitats per seure: llocs per seure, possibilitat de conversació i de gaudir del paisatge...
- Possibilitats per veure: obstacles visuals, distàncies...
- Possibilitats d'escoltar i parlar: soroll ambient, distàncies, etc.
- Possibilitats per jugar: entre diferents grups de persones i d'edat.
- Serveis de petita escala: mapes de la ciutat, papereres, i altres ja desfasats avui en dia, però que es podrien substituir per serveis com el wi-fi públic gratuït.
- Un disseny per gaudir dels elements climàtics: sol a l'hivern, ombra a l'estiu, ventilació, etc.
- Un disseny per gaudir d'experiències positives: qualitats estètiques, vistes de la ciutat, plantes, flors, animals...

[37] Canvis en les concepcions dels espais públics perquè afavoreixin els usos ciutadans.

Totes aquestes visions són importants tenir-les en compte ja que, com destaca el mateix Gehl (2013), en el cas de la regeneració urbana post-franquista a Barcelona en barris similars al d'estudi a Salt: "va tenir l'espai públic com a eina estratègica per millorar els seus barris. Va reconèixer la importància de la qualitat en la interacció entre l'espai públic i la vida pública, i va reforçar la necessitat d'estudiar [i millorar] la vida en els nous espais urbans"; aspectes importants a tenir en compte també doncs, en un cas tan similar com el que s'exposa.

Finalment, i tornant a temes de la importància de l'espai públic com a espai de trobada, Carr, Francis, Rivlin i Stone diuen, en el text que recull Ash Amin (2009):

"Quan els espais públics tinguin èxit [...] augmentaran les oportunitats per participar en activitats comunitàries. Aquesta comunitat oberta fomenta el creixement de la vida pública, que queda atordit per l'aïllament social dels guetos i els suburbis [com el que suposa actualment la zona centre de Salt]. Als parcs, places, mercats, fronts marins i zones naturals de les nostres ciutats, persones de diferents grups culturals poden confluïr en un context de suport per al gaudi mutu. A mesura que es repeteixen aquestes experiències, els espais públics es converteixen en canals per portar significats comunitaris positius".

Per aconseguir-ho, Denise Scott Brown ens recorda: "l'arquitectura no pot obligar a les persones a connectar-se, no-més pot planificar els encreuaments, eliminar barreres i fer que els punts de reunió siguin útils i atractius".

Dinamització de l'espai públic

Però com es fa per potenciar que la gent utilitzi aquests espais? Perquè tinguin èxit?

Per Hajer i Reijndorp (2002) s'han de generar espais capaços de provocar interseccions i interferències espacials, socials i culturals.

En la mateixa línia que els autors del punt anterior, Pålsson (2019) diu que "les persones se senten atretes per llocs amb ambient, qualitats que es troben sobretot en els espais urbans lineals amb un tràfic dens de vianants i ciclistes". El llistat que ell mateix proposa de possibles accions per dinamitzar aquest espai públic són:

- Limitar les distàncies [entre habitatges i serveis o entre serveis], per reduir la dependència de l'automòbil
- Facilitar l'accés a les zones de locals comercials per tot tipus de tràfic, especialment peatonal, en bicicletes i en transport públic
- A més de locals comercials també hi ha d'haver restaurants, una oferta cultural i llocs agradables per estar a l'aire

[38] "A més de per les seves botigues i cafeteries, els centres locals han de ser llocs agradables per passar el temps, reunir-se i observar a altres persones". (Pålsson, 2019)

lliure

- *Enfortir les activitats de la comunitat perquè atreguin a diferents grups de persones*
- *Establir una ruta comercial destacada on es defineix la història local de l'àrea*
- *Elaborar una estratègia per al desenvolupament i ubicació de nous locals comercials*
- *Millorar les façanes d'aquests locals comercials, el paviment dels carrers i els equipaments urbans*
- *Promoure la cooperació entre locals comercials*

Per tant advoca per el foment d'activitats que atreguin gent, tals com locals comercials i restauració, fomentant a més una concentració d'aquestes i especialitzant-se per poder fer front a una economia globalitzada, de la mateixa forma que Sunyer (2016) descriu un seguit de principis per fer-hi front: aglomeració (per tenir dimensió suficient per tenir atracció comercial i competir amb grans superfícies comercials), accessibilitat (trobant-se en una ubicació central a la trama urbana i si cal, creant accessos peatonals en el seu entorn i oferint hores d'aparcament gratuït), competitivitat (engloba varis aspectes com la modernització i l'experiència de compra, entra altres, però destacant pel cas de Salt l'especialització i oferta de producte únic, que al barri Centre podrien ser objectes i menjars de les diferents cultures que conviuen en el sector), i el principi de lideratge públic (especialment en la creació i manteniment dels espais contigus als locals comercials o mercats).

A tot això, Borja (1988) afegeix que la regeneració urbana també ha de comportar la millora de les oportunitats de treball –d'una forma no keynesiana–, a partir d'una sèrie de propostes:

- *Mantenir i desenvolupar l'activitat econòmica basa en les petites i mitjanes empreses, integrades en l'estructura urbana*
- *Millora dels equipaments i serveis socials*
- *Crear i augmentar el sistema de rols socials lligats a la gestió municipal i a l'economia social amb la finalitat de substituir parcialment el treball assalariat tradicional*

Privatització de l'espai públic

Si bé és cert que una estratègia de potenciació d'espais lúdico-comercial per una zona tan deprimida com el barri Centre de Salt podria revitalitzar-la, s'haurà de tenir molta precaució a no especialitzar-la excessivament, provocant una privatització de l'espai públic per part de locals comercials que ocupin els carrers, o de terrasses de bars i restaurants.

En paraules de Montaner i Muxí (2020):

"On millor es reflecteix la defensa de lo públic i del bé comú és en l'espai públic. La primacia dels valors del que

és públic haurien d'expressar-se en una posició clara i contundent de no cedir ni un metre quadrat a la privatització de l'espai públic: que les voreres, places, rambles, passeigs i carrers de vianants estiguin lliures de vehicles, terrasses de bars i elements exteriors de comerços [...] lluitar contra la tendència a la seva mercantilització."

Per tant, els autors entenen que per posar en valor de l'espai públic és necessària una lluita contra tot el que amenaça la seva privatització, per tal d'aconseguir un "equilibri entre els usos gratuïts de l'espai públic i dels seus usos més lligats al consum, com les terrasses de bars i restaurants o de mercats" per permetre a la ciutadania la "possibilitat d'habitar bancs i places lliurement, sense haver de consumir" (Montaner i Muxí, 2020).

Per tant, l'urbanisme "se situa en la constant pugna entre la redistribució dels valors d'allò urbà per a tota la ciutadania i afavorir el benefici dels privats" (Montaner i Muxí, 2020). I en el mateix sentit, l'ocupació d'una part molt important dels carrers per part del vehicle privat, també és quelcom contra el que s'ha de lluitar. Actualment, és una lluita en boca de tothom amb l'auge de l'Urbanisme Tàctic, també reivindicat per Montaner i Muxí (2020) per "conquistar paulatinament l'asfalt pels vianants, aconseguir que hi hagi més arbres i vegetació, més parterres i bancs, més taules i pèrgoles, etc."

Hom creu que aquest urbanisme tàctic pot ser un actiu important per a dur a terme petites accions que impliquin la participació de la ciutadania i per assajar possibles solucions en diferents punts de l'àmbit d'actuació, per decidir els seus usos i morfologia finals. Un urbanisme tàctic però, que necessitarà una estratègia a darrera; en paraules de Fariña (2020):

"[veig] l'urbanisme tàctic com un complement, una ajuda en forma d'assaig, al sistema més formal i "estratègic" d'un pla urbanístic, sense arribar a substituir-lo; perquè la tàctica no substitueix a la estratègia."

2.1.- Formes d'intervenció

L'enfocament teòric ha servit per definir com es vol que sigui l'espai públic a regenerar al barri Centre de Salt, però, si bé en alguns punts s'ha començat a intuir possibles formes d'intervenció per aconseguir-ho, serà la funció d'aquest punt fer un llistat de possibles formes d'intervenció. En els primers punts, es focalitzarà en els instruments dels que es poden disposar i dels àmbits sobre els que s'haurà d'actuar, i, en els següents, propostes més concretes per una tipologia de barri com la que és objecte el present TFM.

De totes formes, hom creu convenient recordar que, tot i que aquestes "idees globals" de receptes d'èxit que s'exposaran a continuació podrien ser bones pràctiques per aplicar a la realitat de Salt, serà feina d'aquest TFM adaptar-les al context local i als actors locals, a partir d'anàlisis previs per conèixer la realitat i usos locals, per adaptar-les a la seva realitat i implicar els actors que hagin d'acollir-les, fomentar-les i mantenir-les al llarg dels anys.

Possibles eines

Donat que l'objectiu de totes les eines que s'exposaran a continuació serà el d'aconseguir una coexistència en un mateix espai de múltiples activitats i usos, grups socials, cultures, etc., es fa evident que un sol projecte arquitectònic o un pla urbanístic per sí sols no tindran la suficient capacitat d'incidència per abordar el ventall de problemàtiques de l'espai públic d'un barri com el de Salt (un per ser excessivament detallat i temàtic, i el segons pel contrari).

Així doncs, es necessitaran eines que puguin abordar diferents problemàtiques, a la vegada que també incideixin sobre el paisatge urbà. Com destaquen Borja, Herce i Picorelli (2019): "una millora del paisatge urbà permet que els ciutadans s'identifiquin amb el seu entorn urbà i es comprometin en la seva preservació".

A més, aquestes eines també han de ser capaces d'incidir en espais que no siguin estrictament de titularitat pública, ja que una millora de l'espai públic, sumada a una millora de l'espai privat d'ús col·lectiu adjacent, suposarà una millora del paisatge urbà (Borja, Herce i Picorelli, 2019).

Per tant, el llistat d'instruments que també proposen Borja, Herce i Picorelli (2019), són:

- El planejament estratègic
- Els programes sectorials
- Els plans integrals
- Els projectes d'"acupuntura"
- Els projecte urbà
- Els plans directors de paisatge urbà

A continuació, s'exposaran els que es creuen més interessant pel cas d'estudi.

El projecte urbà, un nou estri per a un nou ajuntament democràtic a Barcelona

Popularitzat a Barcelona en les primeres dècades una vegada finalitzada l'etapa franquista, i utilitzat per a barris amb unes problemàtiques similars a les del barri Centre de Salt, el projecte urbà se situa just al mig entre un projecte d'arquitectura (proposta aïllada) i del pla urbanístic (zonificador).

Com els descriu Busquets (2018): "treballaven sobre petits intersticis buits en el conglomerat urbà existent, i seleccionant-los a partir de criteris d'oportunitat i de disponibilitat". A més, segueix Busquets: "encara que la seva dimensió fos reduïda, la seva posició central a cada fragment dels barris provocava un efecte molt notable de difusió de la urbanitat". A més, en l'execució d'aquests projectes urbans, també hi havia un gran esforç per rescatar els valors simbòlics de les places, incorporant elements de significació especial, com ara escultures, i col·laborant amb artistes i escultors (Busquets, 2018).

Tot i així, és important destacar que l'èxit d'aquests projectes urbans del nou ajuntament democràtic no rau solament en l'instrument en sí, el projecte urbà. El tret distintiu que destaca Miquel Martí (2004) a través d'un estudi dels projectes de regeneració urbana que es van executar aquests anys a Barcelona, és que en aquest cas es va aconseguir generar una cultura compartida, que va posar l'accent en la relació, l'articulació, la continuïtat entre els espais, enlloc de pensar-los com objectes de projecte aïllats. A la vegada, va ser capaç de crear una noció de recorregut i itinerari urbà que formen encadenaments seqüencials d'espais que fan possible l'experiència de continuïtat estructurant de l'espai públic, així com una política de mobiliari urbà basada en criteris d'uniformització, el desenvolupament de llenguatges d'urbanització comuns a àrees senceres de la ciutat, i una persistència i exploració de mecanismes de monumentalització.

"Una visió estructural que ha donat lloc al desenvolupament d'instruments de projectes més genèrics que no pas els projectes d'urbanització d'espais concrets, com ara la definició de seccions tipus, tipologies de referència, llenguatges comuns, criteris generals, etc."
(Martí, 2004)

La presència d'aquesta cultura compartida va ser útil pels diferents agents que van intervenir en la renovació de l'espai públic, però a la vegada també va ser determinant la creació del Servei de Projectes Urbans, mantenint el lideratge i impedit la fragmentació en diferents òrgans de decisió (Martí, 2004).

Finalment, cal destacar que tot això no volia dir una uniformitat total en el llenguatge de les diferents actuacions. De fet, la superposició de diferents llenguatges, amb petits canvis segons el barri, però sobre un fons comú, és el que li dona més riquesa als projectes; com destaca Martí (2004), la relació entre el conjunt i les parts reforça l'apropiació col·lectiva de l'espai públic.

Els plans d'intervenció integrals

Com hem vist en el primer punt del marc teòric, un dels pocs plans realment efectius sobre el barri Centre de Salt va ser un pla d'intervenció integral, acollit dins el Pla de Barris de 2004, el "Salt 70".

Aquests plans permeten actuar sobre un barri en regressió a partir d'un seguit d'actuacions multidisciplinars, és a dir, des de diferents àmbits. A més, en el cas dels inclosos en el Pla de Barris, al ser objecte de concurs per rebre l'ajuda de la Generalitat, obligava als municipis que s'hi volguessin presentar a realitzar un anàlisi d'aquesta regressió des del diferents àmbits. Pere Picorelli (2020) destaca un seguit de possibles símptomes que es podien detectar en aquests barris, una eina útil per analitzar el decaïment d'un barri com el Centre de Salt:

MILLORA DE L'ESPAI PÚBLIC I DOTACIÓ D'ESPais VERDS	
1.9.1 Dotació part sector SRV-2 Pla General	
	Descripció: Es tracta d'aconseguir un espai lliure que alliberi una part de sòl d'aquest àmbit tant densificat. L'actuació ha consistit en enderrocar les naus adquirides en el marc de les actuacions 1.10.1 i 1.10.2 del PII i condicionar la Plaça.
	El disseny ha estat molt vinculat al procés de Participació ciutadana i les accions realitzades: - Dinàmica grupal escoles La Farga i el Pla - Enquestes - Taller de plaenda - Buitada informativa - Sessió informativa amb xocolatada - Recollida de noms per la Plaça - Recollida de dibuixos dels infants
Àrea responsable: Serveis a la ciutat i territorials Pressupost: 310.344€ Calendari: 2007-2009	Finançament: 50% Ajuntament de Salt 50% Fons de Barris
Indicadors de realització: Procés de Participació ciutadana i materials Alineament topogràfic Esbocada del terreny Retirada de cablejat Endemec de 2 naus Subministrament i col·locació d'escultura Projecte d'urbanització	Objectius assolits: Regenerar l'espai urbà com a suport en la relació social i la dinamització de l'activitat comercial Dotar d'espais lliures l'àmbit
Indicadors de resultat/impacte: satisfacció dels veïns superfície alliberada i condicionada avanç en la dinàmica participativa del municipi adequació de 900m2 d'espai lliure	Objectius no assolits: Dotar d'aparcament l'àmbit

[39] Exemple de fitxa d'actuació inclosa al Pla de Barris Salt 70.

1) Aspectes de l'entorn físic:

- Envel·liment del parc d'habitatges
- Manca d'infraestructures
- Dèficit d'equipaments
- Places i parcs insuficients o en mal estat
- Deteriorament de la qualitat del medi ambient
- Absència de mitjans de transport que vertebrin el barri

2) Aspectes vinculats amb la realitat socioeconòmica dels seus habitants:

- Absència d'activitat comercial
- Tensions demogràfiques (envelliment de la població, concentració de població immigrant...)
- Atur dels residents en edat de treballar
- Ingressos comparativament més baixos
- Major inseguretat
- Dèficit en el nivell educatiu de la població
- Alts nivells de desigualtat en la renda

Cal recordar que tots aquests processos de regressió urbana solen estar vinculats entre ells, i que l'augment o disminució d'un d'ells sol implicar també l'augment o disminució d'altres.

Però quin són els diferents camps que tracten aquests plans d'intervenció integrals? Veiem-ne exemples:

En el cas del Pla de Barris promogut per la Generalitat de Catalunya el 2004, els diferents camps d'actuació eren:

- 1- La millora de l'espai públic i les zones verdes
- 2- La millora dels elements comuns dels edificis
- 3- La provisió d'equipaments públics
- 4- La difusió de les tecnologies de la informació en els edificis
- 5- El foment de la sostenibilitat en el desenvolupament urbà
- 6- La promoció de l'equitat de gènere en l'espai urbà i els equipaments
- 7- Programa per al desenvolupament social i econòmic
- 8- Millora de l'accessibilitat i la supressió de barreres arquitectòniques

En un altre cas, en el Pla de Barris de Barcelona, els camps eren:

- 1- Medi urbà (espai públic, elements comuns d'edificis, equipaments, TIC, accessibilitat...)
- 2- Activitat econòmica (petit comerç, reindustrialització, promoció de l'ocupació, foment de l'economia social...)
- 3- Drets de ciutadania (atenció social, equitat de gènere...)
- 4- Educació (escola, educació formal, educació en el temps lliure...)

Pla director de paisatge urbà

Si bé fins al moment hem posat l'accent en aspectes morfològics, topològics o fins i tot simbòlics, Santiago Uzal (2018) destaca que també és important posar l'accent en la percepció de l'usuari de l'espai públic (el ciutadà), en el conjunt de sensacions difícilment mesurables, així com en les diverses experiències que s'acumulen derivades de l'ús. Com descriu Uzal (2018), el paisatge urbà està format pel conjunt d'elements físics, tant els de titularitat pública com privada. Però no es tracta d'establir una adequada relació entre l'espai construït (majoritàriament privat) i l'espai lliure (majoritàriament públic), sinó de facilitar la relació de la gent amb el seu paisatge, amb el mobiliari urbà, amb els identificadors comercials i urbans, amb les seves referències paisatgístiques singulars d'evocació històrica o artística; i no solament tenint en compte aquestes relacions visuals, sinó també tenint en compte la resta de sentits: el soroll, la rugositat de la pintura, les dotacions per facilitar l'ús a persones amb diversitat funcional, un ascensor, un panell solar, una paret vegetal, etc., totes elles també són paisatge, i ho són perquè són susceptibles de ser usats per la ciutadania. És per això que les actuacions en matèria de paisatge urbà també han de fomentar l'actuació privada en tots aquests camps i que la responsabilitat

[40] "La saturació provoca confusió". (Uzal, 2018)
La falta d'una regulació d'identificadors comercials i altres identificadors, provoca una saturació de la imatge urbana de la ciutat.

[41] Les instal·lacions també formen part del paisatge urbà de la ciutat, i necessiten una regulació en cas que aquestes afectin a la imatge urbana.

no pot recaure exclusivament sobre els planificadors públics, sinó també sobre els propietaris, encara que això impliqui que el sector públic pugui aportar ajudes en forma de subvencions o d'assessorament (Uzal, 2018), tot i que tampoc pot dependre sempre i exclusivament del pressupost públic.

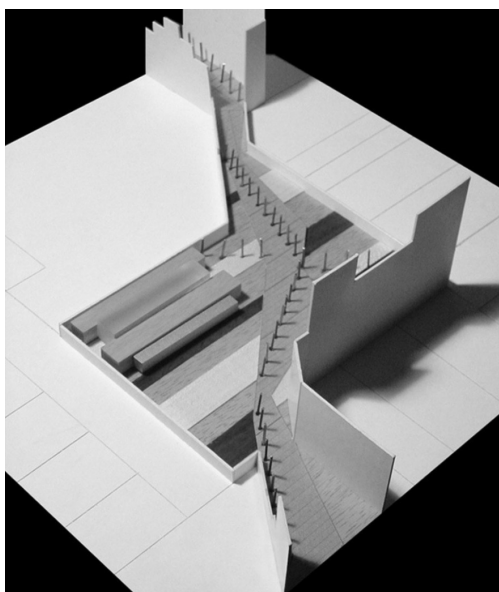
Per tant, per millorar el paisatge urbà s'hauran de tenir en compte aspectes de co-producció de la ciutat, però també normativitzar el paisatge. Però aquesta normativització no s'haurà de fer a través de normes sectorials per cada temàtica (una per a la regulació de terrasses de bar, una altra per codis cromàtics, una altra per la forma dels quioscos, etc.) sinó que s'haurà de fer un pla director de paisatge urbà que sigui capaç d'englobar-ho tot: ordenances de paisatges urbà i d'usos que es poden fer en el paisatge, i codis de paisatge (cromàtic, de regulació d'identificadors comercials, d'identificadors urbans, de dotacions sobre edificis, etc.) (Uzal, 2018).

A banda dels instruments que es poden utilitzar per regenerar la ciutat des de diferents aspectes, també és funció d'aquest punt aportar actuacions concretes per aplicar en zones com la del barri Centre. En els punts següents es reunirà un seguit de propostes més o menys genèriques per a aplicar a espais amb problemàtiques similars, que seran útils per a tenir en compte en les **propostes d'intervenció**, al final del document, i una vegada analitzats els diferents espais públics seleccionats.

Reducció de densitat en zones urbanes

El primer aspecte a destacar és la l'elevada densitat del barri Centre de Salt. Per tal de reduir la percepció de densitat d'aquest, Pålsson (2019) destaca un llistat d'actuacions que es poden ser útils per:

- Espai lliure en l'interior de les illes de cases, creant "parcs de butxaca"
- Combinació de zones lliures amb jardins infantils i altres activitats i usos per a la població
- Espai per activitats diàries a l'aire lliure, especialment per a nens i joves, integrat en els espais urbans locals
- Disposar d'accés a parcs de grans dimensions pròxims al barri i de més reduïda dimensió en entorns propers per a relaxació i recreació

[42] Maqueta dels jardins de l'antiga carretera d'Horta. Travessen l'illa de cases de punta a punta i inclou en el seu interior un equipament social.

En destaca exemples com el Pla 22@ de Barcelona, que s'esforça per crear illes de cases plenes de vida amb una combinació d'habitatges, serveis i negocis amb zones verdes, públicament accessibles i mantingudes per l'administració local. El resultat són intervencions molt concretes, quasi quirúrgiques, tal i com les defineix Pålsson (2019), com els jardins de l'antiga carretera

d'Horta, un passeig peatonal que travessa l'illa de cases amb un equipament social al seu interior, o la biblioteca de Sant Antoni, que completa un espai a l'illa de cases però permet el pas al seu interior, amb un espai de jocs i la conservació d'elements simbòlics com una antiga xemeneia industrial.

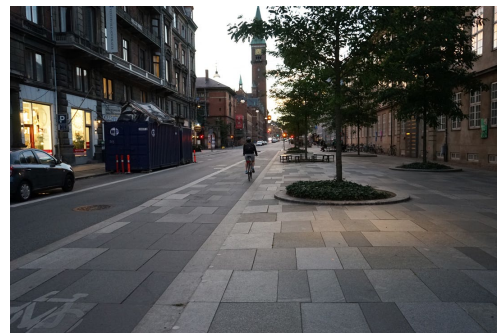
Creació d'espais urbans lineals

Com es veuran en els anàlisis que aportaran el present TFM, el carrer Àngel Guimerà és un potencial eix estructurador del barri, però que en l'actualitat té moltes mancances per esdevenir-hi. El mateix autor, Pålsson (2019), també destaca un seguit de característiques que haurien tenir carrers com l'Àngel Guimerà, per esdevenir un espai urbà lineal i estructurador:

- *Espais urbans lineals com a columna vertebral en espais públics, que ofereixen transport, activitats i seguretat*
- *Connexió entre zones d'activitats i espais urbans locals*
- *Espais per a bicicletes i vianants, combinat amb autobusos, tramvies i cotxes*
- *Zones verdes per a bicicletes i vianants, amb espais puntuals de descans i activitats*
- *Amplies voreres a la ciutat densa amb espais per a estades, serveis a l'aire lliure i altres activitats, segons les necessitats locals*

Tres bons exemples en són: el Passeig de Sant Joan de Barcelona, on es van reduir les calçades sobredimensionades, reduït en trànsit i establint nous carrils bici separats i noves zones peatonals i d'estada de forma puntual al llarg del recorregut i sota els arbres; l'Oderberger strasse, a Berlín, on al tractar-se d'una zona urbana amb una major concentració de població infantil (a l'igual que al barri Centre de Salt), es tradueix al paisatge urbà amb voreres més amples que proporcionen espai per a cotxets de nadons, però també remarcable per l'apropiació d'aquestes amples voreres per part dels veïns per cultivar els seus propis espais verds i l'apropiació de l'asfalt per a la generació de nous espais peatonals i verds; o el Vester Voldgade, a Copenhague, per la seva concepció asimètrica dels carrers pel tal d'ubicar les amples voreres peatonals i per a bicicletes a la banda assolellada i la carretera i aparcaments a la contrària, o per la seva voluntat de connexió de diferents espais verds i equipaments al llarg de l'espai urbà lineal.

Per Kevin Lynch (2015) a més, un carrer es pot "convertir en un verdader camí si és apte perquè als vianants caminin per ella a gust, si té un sentit clar de direcció o si està dotada de caràcter", ja sigui a través de la concentració d'un cert tipus d'activitat, per exemple, l'agrupació de "botigues del món" que s'ha proposat en un punt anterior, aprofitant la concentració d'un gran nombre de nacionalitats al barri, o ja sigui a través d'un tipus especial de paviment, de façana a les edificacions, etc. A la vegada, també

[43] Imatge del carrer Vester Voldgade, a Copenhague, de secció asimètrica per ubicar les zones peatonals a la part assolellada i la carretera i aparcaments a l'ombra.

pot aconseguir-se a través de condicions ambientals, on Lynch posa d'exemple que sigui a través de la il·luminació, el so (mitjançant la música o el murmur de l'aigua), etc.

Tanmateix, cal no oblidar que els espais lineals no només estan compostats pel seu recorregut lineal, valgui la redundància, sinó també en els nodes entre aquest i altres eixos. D'aquests, Kevin Lynch els descriu de la següent forma:

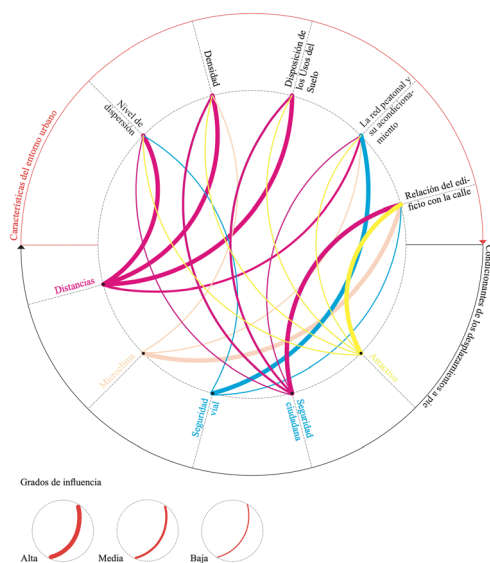
"En els nodes ens parem, pensem, ens creuem o quedem amb altre gent [...]. Tot això convida que fem dels nodes llocs millors: determinant bé els seus límits, situant algun punt de referència, fent que transmeti identitat del lloc, o dissenyant el seu aspecte perquè ens indiqui les direccions a prendre (evitant la desorientació)." (Lynch, 2015)

Convertir el barri en un barri "passejable"

Titulat així per reconegut llibre de Pozueta, Lamíquiz i Porto (2013), aquest ens aporta un dels millors reculls d'idees i propostes per aconseguir un barri o ciutat "passejable" o "caminal", enfront la tònica encara desgraciadament massa actual de prioritjació del vehicle privat.

Resumidament, per als autors, hi ha varis condicionants que poden influir en la presa de decisió d'un altre mitjà de transport diferent al anar a peu:

"Si, a la seva moderada velocitat, afegim una topografia desfavorable sense solucionar, deficiències en la seguretat vial dels itineraris, problemes de inseguretat ciutadana en determinats trams, falta de protecció contra el clima o un entorn i paisatge urbà desagradable, les potencialitats de la marxa a peu es redueixen substancialment enfront altres mitjans de desplaçament".

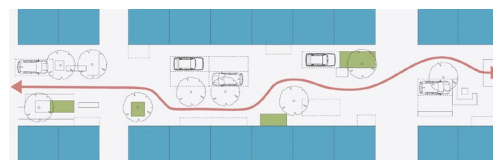
[44] Síntesis de relaciones entre los trets urbans i els condicionants de la mobilitat peatonal.

Si bé en el cas que ens ocupa, les distàncies entre diferents zones de Salt no són grans (amb el que la diferència de velocitat respecte altres mitjans de transport es fa menys apreciable) i no hi ha problemes topogràfics (el municipi no presenta desnivells rellevants), sí pot ser d'utilitat tenir present la resta de condicionants, especialment la sensació d'inseguretat que destaquen les persones que en fan ús, la falta de proteccions contra el clima i el paisatge urbà desagradable.

Però també hi ha un altre aspecte important a tenir en compte: la relació dels edificis amb el carrer. Entre els trets que els autors descriuen, per al cas d'estudi és important destacar: la poca separació dels edificis respecte el carrer en el cas d'estudi, així com la gran proporció de façana que dona a aquest mateix carrer poden arribar a ser aspectes positius pel que fa a la seguretat i els anomenats "vigilants de carrer" que s'han descrit anteriorment; tot i així, el menor grau d'obertura cap al carrer de les plantes baixes i la mala disposició d'accessos als edificis, són

aspectes negatius. Tanmateix, la no disposició d'espais públics en planta baixa (galeries, porxades, etc.) i la poca transparència d'aquestes també són aspectes negatius en quant a la confortabilitat, ja que els seus carrers no disposaran d'espais de refugi i protecció contra pluja, vent o temperatures extremes i, a la vegada, la mala relació de l'amplada del carrer en comparació amb els edificis (de entre 20 i 25m d'altura, per 12m d'amplada de carrer), no permetran una correcta ventilació i entrada de llum, podent aportar experiències desagradables d'olors, humitats, etc. Finalment, la falta d'usos en planta baixa que fomentin l'activitat en les seves immediacions, així com la falta d'interès i riquesa de les edificacions del barri (composició, colors, materials, textures...), afectarà negativament en l'interès del recorregut i l'animació urbana.

Finalment, la colonització de vehicles dels pocs espais públics que queden entre edificacions (quasi exclusivament carrers), fa molt més difícil l'ús peatonal d'aquests carrers. El llibre descriu formes de peatonalització o per a calmar el trànsit, dificultant la seva circulació i reduint la seva velocitat, afegint seguretat a la circulació peatonal.

[45] Exemple de forma per calmar el trànsit.

D'aquest llistat de trets a tenir en compte, és cert que la major part són difícils de poder dur a terme en trames urbanes consolidades. De totes formes, s'haurà de fomentar el canvi de la normativa municipal en les zones del barri per tal que qualsevol canvi o reforma en ell inclogui aspectes que fomentin un barri "passejable". Entre varies coses, el que pot incloure la normativa municipal reformada, segons els autors, és:

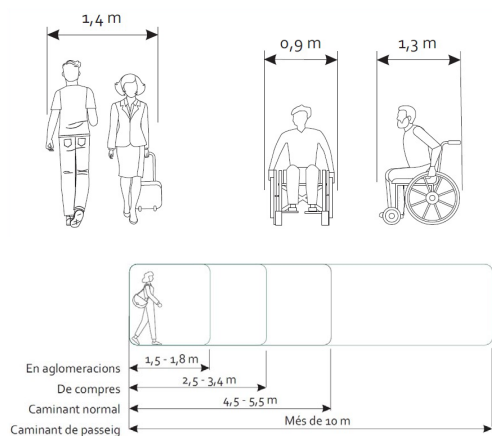
- Potenciar elements o característiques de l'edificació, i en particular de la seva façana, que s'hagin demostrat eficaços per promoure el confort, seguretat i l'atractiu de l'espai públic, com els porxos, terrasses, balcons en totes les seves formes, cossos sortints, cornises, ràfecs, etc.
- Fer que aquests elements no computin a efectes d'edificabilitat per fer que els promotors optin més sovint per incloure'ls.
- Promoure alineacions pròximes a l'espai públic i, en cas d'admetre espais lliures privats entre tots dos, regular el grau mínim de transparència dels tancaments de parcel·la, evitant opacitat total.
- Admetre reculades i sortints, sempre que siguin d'ús i propietat públics, per a permetre certa rugositat de la línia de façana.
- Limitar longitud màxima dels fronts de façana, obligant a preveure passatges de vianants, cobert o descoberts, en el cas de superació de el límit establert.

A més, la nova normativa municipal haurà de potenciar una varietat d'usos en el barri, fins i tot, si cal, emulant altres normatives existents que obliguen la destinació en almenys un 20% de

la superfície de l'edificació en zones d'ús residencials, a altres usos diferents a aquest. L'exemple més senzill és el de la prohibició de l'ús d'habitatge o aparcament a les plantes baixes, però poden sorgir-ne idees més interessants com el de potenciar locals comercials i restauració de "productes del món".

Finalment, els mateixos autors (Pozueta, Lamíquiz i Porto, 2013) també recullen una cita de Duany Platter-Zyberk & Company (2005), en la que es recullen una sèrie de característiques que hauria de reunir un barri orientat als vianants. Els aspectes, reformulats per al cas de Salt, que es tindran en compte són:

- *Buscar un centre discernible del barri, com a punt central de l'activitat.*
- *Dissenyar els espais per buscar la màxima varietat de població, edats, etc.*
- *Buscar fórmules per incloure en l'interior del barri la feina, botigues i serveis suficients per a la seva població.*
- *Creació de petits espais verds i/o de joc, accessibles a menys de 160m dels habitatges.*
- *Definició exacte dels espais públics. No deixar indefinicions que puguin ser una excusa per ser colonitzades per vehicles o que no s'utilitzin per la falta de comprensió. No confondre amb espais unifuncionals.*
- *Relegació dels aparcaments a espais posteriors, no en llocs eminents.*
- *Definició de llocs prominents a la fi de les perspectives dels carrers o al centre del barri. Reserva d'aquests llocs per edificis o espais públics.*

[46] [47] Gràfics d'estudi dels espais necessaris per a vianants, presents a la Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes.

Igualment interessants són els criteris que aporta la Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes (2020), realitzada pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya. Aquesta aporta moltes possibles actuacions de millora en diferents aspectes, però diversitat i la precisió d'aquestes, fa que es decideixi que se citaran més endavant en el present treball, a mesura que es vagin interpretant els resultats dels anàlisis

Adaptació a nous criteris bioclimàtics

L'espai públic no només s'ha de convertir en l'eix de desenvolupament principal de la ciutat, enlloc de les xarxes viàries, sinó que aquest també s'haurà d'adaptar a criteris bioclimàtics per tal de donar resposta a les exigències ambientals que necessita el planeta.

Varis són els textos que tracten com abordar temes ambientals a les ciutats, però el que fa un recull més acurat i gràfic és la Guia metodològica de la Red Española de Ciudades por el Clima (2015). Els principals aspectes a destacar per al cas d'estudi són:

Criteris ambientals

Importància d'introduir criteris bioclimàtics i de qualitat ambiental, com de confort tèrmic, soroll, contaminació, etc., en el disseny dels espais, introduint vegetació, millorant la permeabilització del sòl i instal·lant masses d'aigua, entre altres. D'aquesta forma es naturalitzarà el medi i s'aconseguiran microclimes, augmentant el confort de l'espai públic i, per tant, també el seu ús peatonal.

Espais verds

L'increment de les zones verdes i la densitat d'arbres en les vies públiques, s'haurà de fer pensant en les espècies vegetals locals, adaptades al clima i a les condicions locals, que tindran un elevat valor ecològic, alta capacitat de retenció de CO₂ i reduïdes necessitats de manteniment. Alhora, també s'hauran de dissenyar espais verds capaços de ser multifuncionals i polivalents, per optimitzar el seu ús al llarg del dia i de les estacions de l'any. En la mesura de lo possible, s'hauran d'intentar establir corredors ecològics que comuniquin les zones verdes ja existents de la ciutat amb els espais naturals periurbans. En aquest sentit, el barri Centre es troba en un punt clau per connectar les àrees verdes de la resta de barris a nord i sud del municipi, i la seva connexió amb espais verds periurbans.

Carrers

La presència de carrers i espais peatonals és important per tal de reduir l'efecte illa provocat per la motorització, emissora de gasos d'efecte d'hivernacle. En aquest sentit, podran ser bones possibles accions com: ampliar les voreres a les zones comercials per fomentar els desplaçaments a peu, fomentar zones exclusives de vianants o amb tràfic calmat, reduir el viari per automòbil a màxim el 25%, o convertir en vies de coexistència de tràfic rodat i peatonal les d'una amplada inferior a 6m.

A més, davant l'augment de temperatura causat pel canvi climàtic, s'haurà de preveure l'espai per ser temperatures més extremes en els mesos sobre-escalfats, amb arbres per a ombra, i a través de seccions de carrers asimètriques en funció de la orientació. També és previsible un augment de la velocitat del vent, fent necessària la col·locació de barreres, sobretot en espais oberts com parcs.

Pavimentació

Els paviments que s'empren en els sòls d'una ciutat tenen un gran impacte en la continuïtat del cicle de l'aigua, en el potencial de captació de CO₂ i en la reducció o augment de l'efecte illa de calor.

S'hauran de reduir en la mesura de lo possible els espais asfaltats o paviments impermeables i segelladors. No té sentit impermeabilitzar un sòl que és capaç d'absorbir l'aigua de pluja

[48] Proposta de possible ubicació de nous horts urbans, que actuessin com a connectors dels espais verds periurbans de Salt.

i construir un sistema de captació d'aigües pluvials per tal de conduir-la fora de la ciutat, si es pot mantenir el cicle natural de l'aigua a partir de la introducció de paviments permeables dins la ciutat que, a més, puguin acollir més vegetació captadora de CO₂.

A la vegada, la utilització de materials amb un albedo alt, és a dir, de color clar, així com de materials freds i/o capaços de capturar els gasos d'efecte d'hivernacle, també permetria reduir l'efecte illa de calor.

Gestió

Finalment, també serà important la gestió d'aquests espais. En aquest sentit, la Guia metodològica de la FEMP (2015) proposa no només una millor gestió amb els recursos naturals i els residus generats (introduint enllumenat de baix consum, xarxes separatives de sanejament, sistemes de recuperació d'aigües de pluja, etc), sinó també una gestió a través d'informació més precisa, amb dades actualitzades dels tipus de superfícies, de vegetació, de pavimentació, d'estat de manteniment, etc., dels espais públics de la ciutat, així com dels sòls privats en desús que puguin ser utilitzats com a sòls en reserva o espais públics informals.

2.2.- Definició de conceptes

Per finalitzar el marc teòric es definirà dos conceptes que se n'ha i se'n farà ús en el present TFM, però que moltes vegades tenen diversitat d'interpretació. A continuació se'n descriu el que hom es refereix quan s'utilitzen en el present document.

Regeneració urbana

No confondre amb altre termes similars. Gutiérrez (2017) ens deixa clares les diferències:

La renovació urbana és un procés de substitució de la ciutat existent per noves formes de ciutat. Va ser present els segles XIX i principis XX, i un dels exemples més coneguts és el París de Haussmann. Eren les primeres operacions per "regenerar" la ciutat, però tenien com a principi la destrucció física de la mateixa amb l'objectiu de recomposar socialment i econòmicament les ciutats, en benefici d'una classe burgesa en auge.

La revitalització urbana, situada temporalment a principis dels 1980, buscaven la gentrificació de les àrees victorians deteriorades pròximes als centres de la ciutat, restaurant sobretot locals comercials, restaurants i bars, per convertir-la en una atracció per turistes i proporcionar una nova base econòmica a la ciutat.

Finalment, la regeneració urbana, situada a partir de la segona meitat del segle XX, Gutiérrez (2017) les defineix com un conjunt de polítiques actives (habitatge, transport, treball, educació...) liderades pel sector públic, amb l'objectiu de transformar la base econòmica, social i física de la ciutat. Aquestes polítiques s'haurien de desplegar al llarg del temps i ser flexibles per adaptar-se a possibles circumstàncies i, com veiem, tenen una forçosa condició de integralitat, que és el fet que més destaquen Leary i McCarthy (2013), com a camp multidisciplinari d'investigació. Per la seva part, Roberts i Sykes (2000) acoten aquestes actuacions a àrees degradades i marginals, i a processos que no siguin expansius (no generin nou sòl urbà o urbanitzable).

Jordi Borja (1988) va més enllà i defineix que les polítiques de regeneració urbana haurien de "pensar la ciutat com un lloc de vida per tot el món, lluitant contra la desigualtat social, en un context de sostenibilitat", i enumera un seguit d'objectius, entre ells: la rehabilitació i millora del teixit urbà, l'augment i millora de l'espai públic i les infraestructures, la millora de l'accessibilitat, la protecció i millora del medi ambient, la recuperació del patrimoni històric i la millora de la qualitat de vida mitjançant la supressió de les desigualtats socials.

David Harvey (1989) per la seva part, destaca altres aspectes que caracteritzen la regeneració urbana, alguns d'ells positius, tals com la innovació cultural i la renovació física de l'entorn construït, i altres negatius, tals com la gentrificació o l'aparició d'espais de consum.

Espais col·lectius

La definició d'espai col·lectiu, a diferència del de regeneració urbana, està menys consensuat i hi ha diferents punts de vista.

Per a Josep Ramoneda (2003), "són aquells que tenen significació pública encara que siguin de propietat privada, i impliquen peatges de discriminació econòmica" (centres comercials, estadis, etc.).

Gutiérrez (2017) va més enllà i entén el públic "en el sentit d'audiència", de consumidor.

Hom pensa que aquestes visions de l'espai col·lectiu són perilloses, doncs poden incentivar la privatització dels espais públics i provocar-ne exclusió.

Al meu parer, la definició que més s'apropa al que hauria de ser un espai col·lectiu és la d'espais que tot i que la propietat sigui privada, puguin ser utilitzats per tots els públics, sense necessitar peatges econòmics. Són espais que en el cas d'estudi podrien ser plantes baixes obertes i patis interiors d'illa que, al tenir edificacions que tenen la funció de garatges, magatzems o tallers, implica que tindran un propietari que no serà l'administració local, però que un cop buidats poden ser utilitzats no solament pels veïns de l'illa, sinó també la resta de ciutadans.

Manuel de Solà-Morales (1992) en diu que són "espais que no són ni públics ni privats, sinó ambdues coses a la vegada. Espais públics absorbits per usos particulars. O espais privats que adquireixen una utilització col·lectiva". I en destaca les seves funcions públiques:

"la importància de l'espai públic és independent de si aquest és més o menys extens, quantitativament dominant o protagonista simbòlic; al contrari, és el resultat de referir entre sí els espais privats fent-los també patrimoni col·lectiu. Donar caràcter urbà públic a edificis i llocs que, sense ell, serien només privats [...] convertir-lo en part del que és públic."

De la mateixa manera, recorda que és important que l'Administració tingui sempre present la possibilitat de conquerir aquests espais:

"El sector públic no hauria de centrar-se només a les àrees de la seva propietat, sinó també donar qualitat col·lectiva a les que no ho són."

Principals autors de referència
per àmbit d'estudi:

Entorn edificat, morfologia i paisatge urbà

Camillo Sitte
Gordon Cullen
Christopher Alexander
Kevin Lynch
Karsten Pålsson
Santiago Uzal

[49]

Usos i persones

Jane Jacobs
William H. Whyte
Jan Gehl
Ash Amin
Denise Scott Brown

Espai lliure

Josep Ramoneda
Oriol Bohigas
Karsten Pålsson
Jordi Borja
Fontana i Mayorga
Manuel Herce
Joan Busquets
Miquel Martí
Julio Pozueta
Manuel de Solà-Morales

Dinamització

Hajer i Reijndorp
Roger Sunyer
Montaner i Muxí
José Fariña
Pere Picorelli

METODOLOGIA D'ANÀLISI

Com estudiar els espais públics?

En l'apartat anterior s'ha vist com diferents autors i estudiosos interpretaven les formes d'entendre i concebre l'espai públic i, alguns d'ells, també incloïen formes per a estudiar-lo. Serà en aquest punt on es desenvoluparan aquests últims, per tal d'establir metodologies d'anàlisi perquè permetin, en primer lloc, escollir els espais públics rellevants per a la ciutat i, seguidament, els paràmetres, eines i metodologies d'estudi d'aquests espais es collits.

1.- COM ESCOLLIR UN ESPAI PÚBLIC RELLEVANT PER A LA CIUTAT

1.1.- Anàlisi i classificació d'espais públics

La classificació de les diferents zones de la ciutat es pot dur a terme de moltes formes variades. En el cas del present TFM s'ha optat per utilitzar les consideracions de Kevin Lynch, amb les variacions introduïdes per José Fariña.

Kevin Lynch exposa que la imatge de la ciutat depèn de la combinació entre cinc elements constituents: els nodes, els llocs on hem de prendre decisions, tals com encreuaments, rotondes, places, etc.; els camins, que són els que uneixen els nodes; les vores, que formen els límits de districtes, com platges, avingudes, línies de tren, etc.; els districtes, que són el conjunt urbà dotats de certa homogeneïtat, com per exemple gràcies a la seva tipologia edificatòria; i les fites, que són els punts de referència que qualsevol té de la ciutat com, per exemple, la Torre Eiffel en el cas de París.

Donant per bones aquestes propostes de Kevin Lynch, Fariña (2007a) replanteja el mapa mental de la ciutat a un sistema organitzat per tres nivells. El primer, els punts singulars [més endavant també els anomena punts – àncora], petites àrees que funcionen com a identitats de reconeixement o símbols [similars

als nodes de Lynch]. El segon, la xarxa de recorreguts que uniria entre sí els punts singulars i garanteixen l'accessibilitat. Per últim, el tercer nivell al que anomena àrees perceptives, que serien les zones que emplen els espais entre recorreguts, com en diu el propi Fariña, una nebulosa d'imatges poc precises que se situen als costats dels recorreguts quan el subjecte es desplaça d'un punt singular a un altre.

A partir d'aquestes formes de classificació, en el cas d'estudi del present TFM, al tractar els espais públics, solament se centrarà en nodes i recorreguts.

Els recorreguts, o camins per Lynch, s'encarreguen d'organitzar la ciutat. "Permeten orientar-se, desplaçar-se i tenir una idea global o de parts important de la mateixa" (Fariña, 2007a). Dependran però, del mitjà de transport, i serà important tenir en compte els fluxos peatonals i del transport privat (no hi ha transport públic que discorri per la zona).

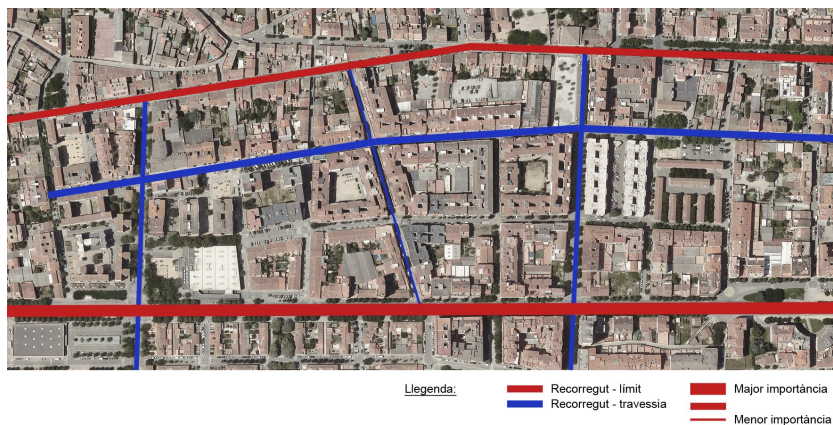
Aquests, al igual com destaca Fariña, es podran comportar de dues formes: com a límits de l'àrea o com a travessies internes.

El cas de Salt, el recorreguts de l'àrea estudiada es considera que són els que es poden veure en el plànol de la pàgina següent.

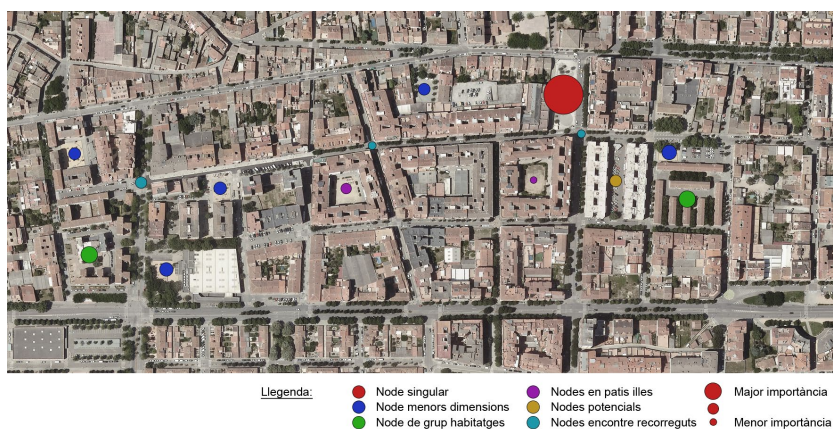
Pel que fa als nodes, entesos sobretot com a punts de referència del barri a l'igual com els interpreta Fariña (2007a): "són imprescindibles perquè els recorreguts serveixin com a eixos orientadors. La identificació d'aquests punts és bàsica, ja que constitueixen els fonaments de tot l'entramat mental de la ciutat".

Per tal de definir-los d'entre els espais públics del sector Centre de Salt, es tindran en compte: la centralitat que generen, la freqüentació de persones i la capacitat de relacionar i cohesionar persones de diferents orígens. Aquests aspectes es faran a partir d'una primera aproximació de l'espai en el seu estat actual; serà per aquest motiu que espais com per exemple la plaça Llibertat, es valorarà com un punt singular d'importància, donat que els últims anys ho ha esdevingut arran de la reforma de 2017, però que originàriament segurament s'hauria tingut en compte com un node de menor importància, per més que les dimensions siguin sent les mateixes.

A més, també es tindran en compte espais intersticials entre edificacions que, per les seves característiques, tenen també potencial a convertir-se en punts singulars, ja siguin patis interior d'illa o espais intersticials entre les edificacions d'un grup d'habitatges.

[50] Plànol representatiu dels recorreguts presents en l'àmbit d'estudi. En vermell els que formen el límit del barri Centre, i de l'àmbit d'estudi, i en blau els eixos travessia més destacables que transcorren a través del barri. El gruix de les línies destaca la importància de cada un dels recorreguts.

[51] Plànol representatiu dels nodes presents en l'àmbit d'estudi. Els diferents colors representen diferents tipus de nodes, segons la llegenda. La grandària del símbol destaca la importància de cada un dels nodes respecte la resta.

1.2. Selecció dels espais més representatius

Una vegada classificats els diferents espais públics de l'àrea d'estudi, s'escolliran els més representatius per tal d'analitzar-los més detingudament a partir de la metodologia que s'explicarà en el punt següent.

Els criteris de selecció seran els següents:

Tipològic: s'escollirà mínim un element de cada tipus (entre nodes i recorreguts), per tal de poder analitzar els diferents tipus d'elements i com aquests interfereixen amb el teixit urbà.

Espacial: contemplaran diversitat morfològica dins el teixit urbà: espais lineals (carrer) i espais puntuals de diferents tipus: nodes singulars, nodes de menors dimensions i importància, node en grup d'habitatges, nodes en patis d'illes, nodes amb potencial, i nodes generats a partir d'encontres entre recorreguts. A més, una vegada elegit l'espai lineal, que podrà esdevenir un nou eix vertebrador pel barri, la resta d'espais també s'escolliran amb un criteri de proximitat i relació amb aquest, encara que actualment no estigui potenciada.

Temporal: han de tenir un origen durant la formació del barri (anys 60 i 70). Això no vol dir però, que no hagin pogut ser objecte de cap reforma. Quatre dècades en els que hauran estat objecte de diversos projectes o de variacions substancials en els criteris de projecte, expressaran d'una manera clara l'evolució en la concepció de l'espai públic. Només hi haurà una excepció a aquest criteri, i és en la plaça dels Colors, generada a partir de l'enderroc de dues naus entre 2007 i 2008. La seva elecció és per analitzar també petites places sorgides amb la trama ja molt consolidada i per comprar amb les noves polítiques dels ajuntament democràtics també ja molt consolidats en el moment de la seva creació.

Amb aquests criteris, els 9 espais escollits són els següent:

- **Carrer Àngel Guimerà:** és un recorregut – travessia al centre de l'àrea d'estudi. És l'eix principal que uneix els diferents espais públics del barri i, a la vegada, reuneix la principal activitat comercial i d'ús públic. Reuneix un alt potencial per esdevenir un eix vertebrador, tot i que a dia d'avui encara no es pugui anomenar com a tal.
- **Plaça Llibertat:** és el node singular del barri. L'espai públic de major dimensions, més concorregut i de major simbolisme del barri.
- **Plaça dels Colors:** és un node de menors dimensions i importància. La seva elecció s'ha justificat al criteri de selecció temporal.
- **Espais intersticials del Grup d'habitatges Verge Maria:** com a node representatiu dels diferents grups

Carrer Àngel Guimerà

Plaça Llibertat

Plaça dels Colors

Espais intersticials Grup d'habitatges Verge Maria

Pati d'illa

Espai entre torres habitatges

Encreuament C/ Àngel Guimerà - Pg. Marquès Camps

Plaça del Mercat

Plaça Lluís Companys

d'habitatges que hi ha al barri. Són espais que, al haver estat planificats com a conjunt (a diferència de les construccions esporàdiques d'una illa de cases) tenen cert potencial i característiques que, *a priori*, semblen afavoridores.

- **Pati d'illa:** s'agafarà de referència el de l'illa de cases entre C/ Àngel Guimerà, C/ Dr. Ferran, C/ Torres i Bages i C/ Pacheco, com un dels més coneguts i de major potencial.

- **Espai entre torres habitatges:** situats entre C/ Francesc Macià i C/ Manuel de Falla, com a node amb potencial, però totalment desaprofitat per la excessiva colonització de vehicles. S'analitzaran els seus usos actuals i les seves possibles potencialitats.

- **Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps:** entre dos recorreguts, com a node de valor simbòlic, i nous referents urbans (Fontana i Mayorga, 2018). S'analitzarà si són i/o poden arribar a ser nodes de referència pel barri.

- **Plaça del Mercat:** tot i no directament relacionada amb el carrer Àngel Guimerà, hi manté una estreta relació a través dels passatges entre edificacions que separen aquesta de la plaça dels Colors. S'agafarà com a exemple d'espai no relacionat directament però que pot esdevenir important per l'eix.

- **Plaça Lluís Companys:** és un node de poca dimensió originari de la trama urbana (no s'ha creat *a posteriori* com la plaça dels Colors). Es troba al límit est de l'àmbit d'estudi del carrer Àngel Guimerà.

De tots aquests espais, es podran trobar ubicats en plànols i amb fotografies en l'annex 2 del present TFM.

[52] Vista aèria dels espais seleccionats

2. COM ANALITZAR UN ESPAI PÚBLIC

Una vegada escollits els espais a analitzar, és moment de definir una metodologia d'estudi que permeti definir l'estat actual d'aquests espais, a la vegada que sigui prou genèrica com per servir també per casos similars del mateix municipi o de diferents.

2.1. Paràmetres d'aproximació i metodologia d'avaluació de la qualitat d'un espai públic

Per tal d'analitzar la qualitat dels espais públics escollits s'emprarà una metodologia d'anàlisi el més objectiva possible, que estudiï els diferents espais des de diferents perspectives i que els resultats preliminars puguin ser comparables fàcilment entre els diferents espais seleccionats i que permetin valorar quins aspectes són els més necessitats per a cada espai.

En el punt següent s'explicarà la metodologia escollida, però, primerament, es descriuran els aspectes necessaris per aproximar-se a la qualitat d'un espai públic.

L'objectiu de la metodologia serà el de reconèixer allò que és existent en l'espai, però no només des del punt de vista físic, sinó també les relacions, les persones, les costums i, fins i tot, els projectes i plans en marxa en aquests espais. Per tant, haurà de ser capaç d'analitzar l'espai públic a través de diferents factors:

Morfologia

A priori, l'aspecte més senzill a tractar, donat que s'analitza a través del sentit més utilitzat (la vista), i valora com és físicament aquell espai. Un anàlisi morfològic intentarà doncs, descriure la forma dels carrers i places, dels seus paviments i elements, però també de les edificacions més immediates, de la presència d'arbres, mobiliari urbà, etc.

Però aquest anàlisi no es pot quedar solament amb la descripció d'elements físics aïllats. Gordon Cullen (1981) ens va introduir la noció de paisatge urbà, on la seva comprensió sorgeix de la relació entre els diferents elements que conformen l'escena urbana: edificis, carrers, paviments, persones, arbres, bancs, etc. Formen una realitat diferent a la que es trobaria a través d'aquests elements aïllats. Per ell, la reacció emocional d'alguna persona utilitzant l'espai públic ve donada a través de: l'òptica, que revela de forma fragmentada els diferents escenaris i que ell anomena "visió en sèrie"; el lloc, que produeix sensació d'identitat i empatia quan els experimentem; i el contingut, caracteritzat per la seva forma física (color, escala, estil...).

[53] L'espai públic té diferents formes, paviments i elements que el conformen morfològicament.

[54] "L'escultura ja no és només un objecte de contemplació, amb o sense pedestal, sinó que s'integra en les formes del paisatge urbà. En casos extrems l'efecte buscat és el de «parc temàtic urbà», com en el cas de la capital de Macedònia, Skopje". (Uzal, 2019)

Simbologia

Moltes vegades entès com els elements físics que doten de simbologia i història al barri i la ciutat, com per exemple estàtues, murals, etc. Tot i així, un anàlisi de la simbologia també hauria de tenir en compte els valors d'identificació de les persones amb el seu barri. I en un barri com el sector Centre de Salt, amb un nombre de cultures tan variat i amb persones nascudes arreu del món, hom s'haurà de preguntar si els pocs elements simbòlics presents realment permeten la identificació d'aquestes persones amb la seva nova llar. De la mateixa forma, també es poden considerar elements simbòlics altres elements, com per exemple locals comercials, que siguin capaços d'atreure persones d'altres indrets al barri, i siguin una senya d'identitat i pol d'atracció per a accedir-hi.

Altres valors, com els culturals i socials, també es poden considerar simbòlics. Per exemple, una plaça reconeguda per les activitats culturals que s'hi duen a terme, també destacarà pel seu valor simbòlic-cultural, de la mateixa forma que serà interessant saber si en aquests espais públics s'hi generen espontàniament o s'hi duen a terme programes d'interacció i cohesió social entre veïns, a través d'activitats educatives, d'oci, etc.

[55] Entre els valors ambientals no només hi ha la presència de vegetació, sinó que també s'han de tenir en compte altres experiències sensorials. A la imatge per exemple, la causada per l'experiència desagradable que poden caular fums i olors.

Valors ambientals

Lluny de tractar només aspectes com la presència d'arbrat i vegetació a la zona, també s'hauran de tenir en compte altres sentits i percepcions, com per exemple l'oïda, i analitzar la contaminació acústica, o altres experiències sensorials que puguin ser desagradables: olors, fums, excessiva il·luminació i calor naturals, excessives ràfegues de vent, etc.

Topologia

S'ha deixat pel final l'aspecte més complex, tot i que segurament hauria de ser el primer a tenir en compte i el més important. Històricament, les reflexions sobre l'espai públic s'han basat en aspectes físics, formals i composatius. És a partir dels anys 60, quan es comença a igualar la importància d'aquests aspectes al de les vivències que generen aquell espai públic, sobre les activitats i formes d'ús que aquests permeten, sobre com han de ser perquè sigui capaç de ser "usable" i atreguin nous usuaris. És en aquest moment quan surten figures importants com Jan Gehl, que segons Sarasa (2020) ens diria: "val més la pena observar primer on es produeix la vida de forma natural a la ciutat; després, dissenyarem l'espai públic que millor afavoreixi aquella activitat i, finalment, construirem els edificis". De forma similar Denise Scott Brown, que defensa l'anàlisi de relacions, fluxos de moviment i intensitats d'ús, o Kevin Lynch, que proposa dibuixar el mapa mental que cada ciutadà té de la ciutat, per poder dissenyar-la a través de la concepció dels seus habitants.

Però, com es pot dur a terme un anàlisi topològic d'un espai? Retornant a Jan Gehl, en destaca que *"l'observació és la clau, és un mètode senzill i econòmic, i proporciona informació interessant sobre la interacció entre la vida pública i l'espai públic"* (Gehl i Svarre, 2013). En el seu llibre *"How to study public life"*, conjuntament amb Birgitte Svarre (2013), proposa fer-se cinc preguntes per contestar a partir de l'observació de la vida pública:

- **Quants?:** els ajuntament solen tenir moltes dades sobre quants cotxes passen per carreteres important, però quasi mai sobre les persones que caminen en els seus carrers. Tot i així, un número per sí sol no aporta informació, s'ha de poder comparar; per exemple, entre persones caminant i persones parades.
- **Qui?:** dir "persones" no aporta res. S'ha d'analitzar per gèneres o edats (per més que sigui imprecís amb una observació visual). Així, podrem saber quines necessitats tenen les persones que l'utilitzen, ja que no és el mateix una plaça majoritàriament usada per gent gran que per nens petits.
- **On?:** dissenyar un espai públic porta a pensar on es vol que la gent camini o s'hi pari, per tant, s'ha de saber on està parada, on camina, (pel centre, pels límits, utilitzant el mobiliari, en zones privades com terrasses de bars, etc), així com els fluxos de moviment, etc. S'haurà de tenir en compte però, que els resultats variaran segons si és de dia, de nit, el temps meteorològic, etc.
- **Què?:** saber quins tipus d'activitat hi succeeixen en l'espai. Els autors en destaquen que les més comunes són caminar, estar, sentar-se i jugar.
- **Quant de temps?:** la velocitat al caminar i el temps que la gent es queda en un lloc són indicadors de si un espai és de qualitat o no. De la mateixa forma, també poden ser indicadors de si hem de dissenyar espais d'estada o de ràpid intercanvi de persones.

[56] No només és important comprendre els aspectes físics de l'espai, sinó que també és essencial saber com la ciutadania en fa ús i s'hi desplaça o s'hi para.

És a partir d'aquestes preguntes que es formaran els paràmetres d'anàlisi de la metodologia que es presentarà en el punt posterior.

Per la seva banda, Kevin Lynch també planteja una metodologia per tal de crear el mapa mental col·lectiu de la ciutat, a través d'entrevistes amb ciutadans, demanant-los que dibuixin el mapa de la "seva" ciutat, fent exercicis de reconeixement i posicionament d'imatges de la ciutat, i recorreguts sobre el terreny amb experts. Si bé és cert que saber com entenen el barri persones que no han nascut al barri i han crescut en altres cultures, aques-

ta metodologia d'estudi es descartarà pel present TFM donats els pocs recursos de personal i temporals. Seria interessant per altres treballs posteriors més complexos, on el present estudi pugui servir de base (donada la inexistència actual de treballs sobre el tema) i com a ampliació de l'estudi. Igualment, aquests treballs també podrien modelar el mapa a través de sistemes d'intel·ligència artificial entrenats per recollir dades a temps real de les xarxes socials o dels telèfons mòbils i tecnologies de geo-localització, que ajudarien a dibuixar el mapa mental, així com localitzar les zones de la ciutat que funcionen i les que no (Sarsa, 2020).

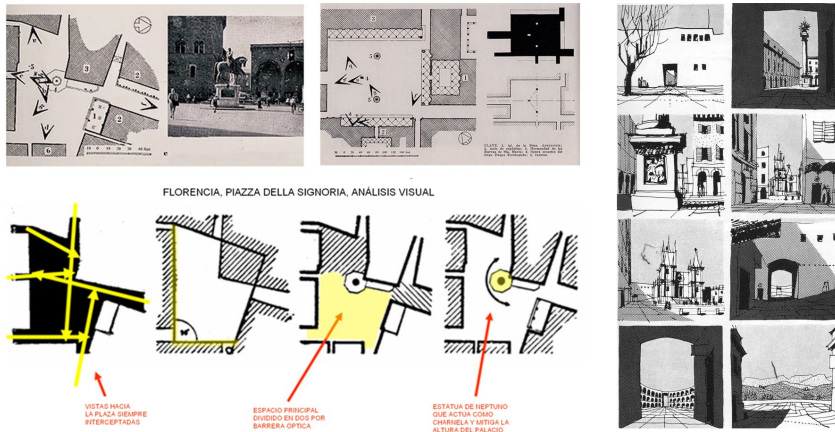
Una vegada exposats els aspectes que hauran de ser objecte d'anàlisi en els diferents espais urbans, de quines eines es disposaran per dur-los a terme?

Les eines d'anàlisi

De nou, Jan Gehl i Birgitte Svarre (2013) ens fan una primera llista de possibles eines que es poden tenir a disposició, tan simples com efectives. La majoria d'elles s'incorporaran en la metodologia d'anàlisi:

- **Comptar**: des de quantes persones estan quietes o en moviment, o del gènere, fins a quantes van en grup, quantes parlen entre elles o quantes somriuen. També es poden comptar aspectes com quants bancs es disposen a una plaça o quantes botigues disposen de protecció extra contra robatoris.
- **Mapejar**: posar sobre plànol el que s'està analitzant. És una eina molt útil per comparar entre dia i nit, estiu i hivern, etc.
- **Seguir traces**: en llocs enjardinats o nevats. Una forma molt fàcil de veure els fluxos de moviment.
- **Fotografiar**: per veure coses que a simple vista no es veuen, i per explicar els resultats, molt més senzill que explicant-ho amb paraules.
- **Gràfics**: per presentar i comparar els elements comptabilitzats o les dades recollides.
- **"Test walks"**: anar d'un punt A a un B i enregistrar el temps. D'aquesta forma es pot destacar els temps d'espera que provoquen semàfors, etc.
- **Recollida automatitzada de dades**: de totes les dades que puguin ser extretes.

Però a part de Gehl i Svarre, també hi ha altre possibles eines: des dels coneguts i ja comentats dibuixos de la visió en sèrie de Gordon Cullen, fins als anàlisis de Frederick Gibberd.

[57] A l'esquerra, anàlisis o reproduccions d'anàlisis de Frederick Gibberd, a *Town Design*; se'n destaca l'anàlisi a partir de fotografia i l'atenció a detalls "formals" de l'espai públic.

[58] A la dreta, dibuixos de les visions en sèrie al llarg d'un recorregut, de Gordon Cullen.

Finalment, igualment interessants són els esquemes que en destaquen Fontana i Mayorga (2020) de Denise Scott Brown, on expliquen:

Es recorre al mapatge de patrons, de circulació, usos i activitats, amb diagrames que identifiquen estratègicament problemes, oportunitats, potencials i opcions de solució capaços de reforçar el caràcter dels edificis i espais urbans existents. Es mostren àrees de trobada, xarxes de circulació, connexió i accés a través de mapes "Nolli" i seccions urbanes. Es dibuixen "línies de desig" i de connectivitat d'usuaris, d'interconnexió de el paisatge (topografia i edificis) amb un maneig taxonòmic de la vegetació i de l'espai verd (romàntic, icònic, simbòlic o comú).

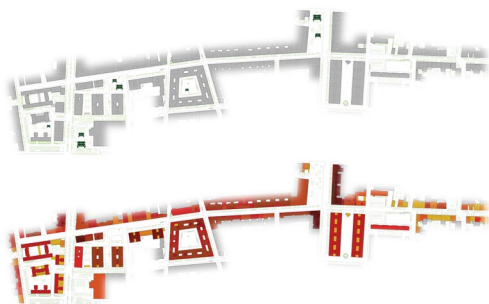
[59] Esquemes i diagrames realitzats per Denise Scott Brown, a VSBA Architects.

2.2. Metodologia d'estudi i paràmetres d'anàlisi

La metodologia d'anàlisi partirà de les reflexions, preguntes i eines plantejades anteriorment, i es durà a terme a partir de diverses fases:

1. Estudi elements constituents del sector

Realitzat en el punt 1.2 de la metodologia d'anàlisi, ens ha permès ubicar i definir els diferents punts d'interès i rellevants, i seleccionar-los per tal d'analitzar-los detingudament com a ordenadors del teixit urbà a analitzar

[60] Exemples de mapatges que es duran a terme.

2. Mapatge de patrons entre punts escollits

Generació de mapatges a nivell de barri, a l'estil dels exposats de Denise Scott Brown, per tal de mostrar els patrons de connexió, de circulació i usos, entre altres. Conèixer-los ajudarà a entendre el funcionament actual de la majoria de casos particulars i serà útil a l'hora de definir propostes de millora. En la majoria de casos, aquests mapatges dependran dels resultats obtinguts en els anàlisis de cada cas, tal i com es desenvoluparà en el punt següent.

3. Anàlisi de casos particulars

A partir de les preguntes que ens planteja Gehl, així com les eines d'anàlisi descrites en el punt anterior, es procedirà a l'anàlisi cas per cas, entre els espais escollits. S'hauran de valorar diferents paràmetres que componen l'espai públic, i anotar tots els petits detalls de les diferents interaccions entre la vida pública i l'espai públic, per tal de millorar la comprensió de la seva forma, ús, i valors. Aquest anàlisi de cada un dels casos permetrà la realització d'un diagrama que valorarà diferents paràmetres d'estudi, que englobaran els diferents aspectes d'anàlisi (morfològics, topològics, simbòlics i ambientals), i conformarà la següent fase de la metodologia.

A més, el fet d'haver escollit un eix tan important com el carrer Àngel Guimerà, així com altres nodes rellevants, ajudarà, a través de l'anàlisi topològic dels seus usuaris, a descriure els fluxos de moviment i altres patrons d'interconnexió entre ells. De la mateixa forma, facilitarà l'anàlisi d'una visió en sèrie del paisatge urbà que conforme el barri, una vegada realitzada la creació dels diagrames de paràmetres d'estudi.

4. Creació d'un diagrama de paràmetres d'estudi

Tal i com s'ha dit anteriorment, l'objectiu final de la metodologia és el d'aportar una eina el més objectiva possible, que mostri fàcilment diferents valors que componen l'espai públic i, sobretot, que comparable amb altres espais o altres configuracions del

mateix espai.

Per aquests motius, s'ha optat per la creació d'un diagrama que valorarà diferents paràmetres d'estudi de l'espai públic. Aquest diagrama en forma de roda, està dividit en 10 graus, 1 sent el més desfavorable i 10 el més favorable. Serà d'elaboració pròpia per a cada espai escollit en la part 1 de la present metodologia, i valorats a partir dels anàlisis descrits en punts anteriors.

Serà doncs, una eina que recull els diferents anàlisis, els valora i quantifica, i els exposa d'una forma clara i directe. Això permet una comparació ràpida i senzilla entre els diferents espais, i permet extreure'n conclusions més ràpides i variades. Anotar on es troba el mobiliari en un plànol i per a quins punts camina la gent és interessant, però no dona informació més enllà d'això. Valorar-ho i representar-ho sí, i permet la comparació. Per exemple, si tots els espais que a penes s'hi ha dut intervencions des del seu estat original donen resultats similars donarà indicis de que hi va haver una planificació per a l'espai públic similar durant els seus anys de creació; per contra, en els que han estat reformat, permetrà veure quins són els èxits de la reforma i què segueix mancant, a l'igual que els que segueixen en el seu estat original.

[61] Exemple de diagrama de paràmetres d'estudi.

Llegenda:

Confort i mobiliari

- Mobiliari urbà
- Zones cobertes
- Il·luminació natural
- Elements simbòlics
- Verd urbà
- Contaminació acústica
- Exposició al vent
- Experiències sensorials desagradables

Vida pública

- Ús: persones caminant
- Ús: persones parades
- Ús: individual / col·lectiu
- Fluxos moviment
- Velocitat moviment persones
- Conflictivitat entre usuaris
- Presència igualitària gèneres
- Varietat d'edats dels usuaris
- Joc infantil
- Presència vehicles
- Presència animals

Entorn

- Paisatge urbà
- Visuals i relació entorn
- Proximitat serveis i equip.
- Grau qualitat constr. edificis

Accessibilitat i seguretat

- Superfícies caminables
- Permeabilitat sòl
- Percepció seguretat

Model urbà

- Compacitat i densitat
- Grau vulnerabilitat
- Presència espais col·lectius
- Presència locals comercials
- Relació edificis amb carrer
- Proximitat nodes transport

Com es pot veure en la llegenda, el llistat de paràmetres que s'extrauran dels diferents anàlisis de l'espai públic s'agrupen per temàtiques que, si bé no es corresponen directament amb els aspectes d'estudi (morfologia, topologia, simbologia i ambiental), sí que els diferents paràmetres els aborden de forma més o menys transversal, segons el cas. La descripció detallada de cadascun d'aquests paràmetres és la següent:

Confort i mobiliari

Mobiliari urbà

Aquest paràmetre tindrà en compte el número i la qualitat del mobiliari urbà present a l'espai d'estudi, a la vegada que també valorarà que tant la seva disposició com la seva varietat permeti usos diversos. Per exemple, podrien valorar-se més positivament cadires mòbils o bancs enfrontats entre ells, que permetin conversació entre els seus usuaris, que no pas una major quantitat i qualitat de bancs individuals enfrontats amb una paret.

Zones cobertes

Valorarà la presència d'elements que permetin la protecció contra el clima desagradable, com per exemple, el vent, la pluja, el fred o la calor.

Il·luminació natural

Per contra del paràmetre anterior, un accés de zones cobertes o inclòs d'edificacions massa altes i pròximes a l'espai en qüestió, poden crear un espai massa ombrejat i fred.

Aquests dos darrers paràmetres ens demostren com la millora d'un d'ells, pot repercutir negativament en altres i que, per tant, s'ha de ser conscient de la globalitat i la interrelació entre tots ells.

De la mateixa forma, i tot i que no es pugui tenir en compte en el gràfic, en l'anàlisi també es detallarà si una part de l'espai públic és més assolellat, cosa que s'haurà de valorar en el disseny dels nous espais.

Elements simbòlics

Analitzarà la presència i qualitat d'elements simbòlics en l'espai. De la mateixa forma, es valorarà la conveniència dins l'entorn urbà en el que estan inserits.

Verd urbà

Es valorarà la quantitat i qualitat d'arbres, així com d'altres possibles tipus de vegetació. També, l'afectació que aquests poden tenir sobre l'entorn, per exemple, si estan col·locats en escossells petits i disposant d'unes arrels dures i horitzontals que malmetin la pavimentació.

Contaminació acústica

La contaminació acústica, ja sigui provocada per vehicles o altres fonts, condiciona les possibilitats de conversació entre usuaris, a la vegada que afecta l'experiència sensorial. Sense arribar a mesurar-la empíricament (amb sonòmetre), es valorarà si hom té una percepció d'una alta contaminació acústica de l'espai.

Exposició al vent

S'analitzarà la forma d'edificacions i d'altres que elements que puguin permetre obstaculitzar i impedir excessives ràfegues de vent que provoquin incomoditat als usuaris.

Experiències sensorials desagradables

Es valorarà si en l'ambient hi ha percepcions sensorials que siguin desagradables pels usuaris, ja siguin olors, fums, brutícia, etc.

Vida pública

Ús: persones caminant

L'anàlisi de l'ús dels espais públics no tractarà solament de saber la quantitat de persones que l'usen, sinó sobretot saber com l'utilitzen. És per això que els paràmetres comptabilitzaran o analitzaran diferents aspectes en quant a l'ús.

En aquest cas, aquest paràmetre comptabilitzarà el nombre de persones que caminen durant un cert temps i un cert espai delimitat.

Ús: persones parades

Pel contrari que el paràmetre anterior, aquest comptabilitzarà el nombre de persones parades, ja sigui utilitzant mobiliari present a l'espai públic, drets enmig d'ell, conversant, etc.

Ús: individual / col·lectiu

Aquest paràmetre comptabilitzarà i analitzarà si de l'espai públic se'n fa majoritàriament un ús individual o col·lectiu, referint aquest segon com que hi hagi interacció, conversació o altres accions entre usuaris.

Fluxos moviment

En aquest, es considerarà la complexitat dels fluxos de moviment dels espais públics. Per a tal resultat, s'analitzarà si se'n fa un ús del centre de l'espai, si només es discórrer pel perímetre, etc.

Velocitat moviment persones

Si bé hi ha estudis que demostren que la velocitat en places és més lenta que en carrers, així com que també hi influeix el temps meteorològic, entre altres aspectes (Gehl i Svarre, 2013), aquest paràmetre valorarà, com el seu nom indica, la velocitat de moviment que tenen els seus usuaris dins un espai delimitat de l'espai públic objecte d'estudi.

Conflictivitat entre usuaris

Aquest paràmetre valorarà la dualitat entre ordre i transgressió dels usuaris que utilitzen l'espai públic, així com possible percepció de conflictivitat entre els diferents grups que pugui haver en ell. A més valor en el gràfic, més transgressió o conflictivitat entre usuaris.

Presència igualitària entre gèneres

Aquest valor mostrarà el percentatge de dones respecte el d'homes que utilitzen l'espai. Això no només ens mostrarà si hi ha igualtat entre gèneres, sinó també donarà una idea de la percepció de seguretat que en perceben els usuaris, ja que una major presència de dones sol anar relacionat amb una major percepció de seguretat (Gehl i Svarre, 2013).

Varietat d'edats dels usuaris

De la mateixa forma que és important saber si els dos gèneres utilitzen per igual els espais, també és important saber si hi ha diferents generacions gaudint-lo, donat que molts espais estan dissenyats per i per a adults de mitjana edat.

Joc infantil

Es valorarà no solament si es disposa de mobiliari per al joc infantil, sinó també si, tot i no haver-n'hi o fins i tot estar prohibit, s'hi juga.

Presència vehicles

Es valorarà la quantitat de vehicles que colonitzen l'espai (circulant o aparcant), així com també la proximitat de les zones "utilitzables" de la plaça a vies d'alta velocitat o amb presència de cotxes en moviment.

Presència animals

Aquest paràmetre comptabilitzarà el nombre d'animals que colonitzen l'espai, tant de forma natural com domesticats pels usuaris. Aquest paràmetre va lligat amb altres com els de la percepció de seguretat, de conflictivitat, de presència d'espais verds, d'experiències agradables o desagradables (possible brulç), etc.

Entorn**Paisatge urbà**

Tal i com destaquen Pozueta, Lamíquiz i Porto (2013), *"el viantant camina amb contacte estret amb l'escena urbana. La seva moderada velocitat li permet percebre, no només el paisatge global, sinó també els detalls del carrer, de les façanes dels edificis, de les persones amb la que es creua, etc. [...] En definitiva, caminar per la ciutat es converteix en una experiència"*.

Així doncs, aquest paràmetre valorarà, des d'un punt de vista subjectiu, la qualitat del paisatge urbà que es pot percebre des

de l'espai urbà, la d'aquesta "experiència" urbana, tenint en compte aspectes com les instal·lacions (cables penjats desordenats), la qualitat de la senyalització (pública o de rètols comercials), l'ús de balcons (roba estesa, vegetació...), si l'escenari és monòton, si visualment té interès, si hi ha animació social, etc.

Visuals i relació amb entorn

Aquest paràmetre no valorarà la qualitat de les visuals (ja es valora en l'anterior), sinó la possibilitat de que aquestes hi siguin, tenint en compte la proximitat o llunyania de les edificacions amb l'espai públic (hi ha espai privat amb tanques opaques al mig?), dels obstacles de visió de mobiliari urbà o altres elements, de la il·luminació artificial en hores nocturnes, etc.

Grau qualitat constructiva edificació entorn

De la mateixa forma, la qualitat de les edificacions en l'entorn de l'espai també condiciona la percepció d'aquest. Es valorarà des d'un punt de vista subjectiu la qualitat arquitectònica de les edificacions properes a l'espai.

Proximitat serveis o equipaments

També el fet de tenir serveis o equipaments en les immediacions de l'espai pot canviar la percepció d'aquest.

Accessibilitat i seguretat

Superfícies caminables

Aquest paràmetre valorarà la qualitat de les superfícies / pavimentacions de l'espai analitzat. Tindrà en compte discontinuïtats del sòl que puguin afectar l'accessibilitat del mateix, així com que els materials usats permetin un ús òptim de l'espai (per exemple, casos d'espais que puguin disposar de materials que rellisquin en cas d'estar molls o glaçats).

Permeabilitat sòl

A diferència del paràmetre anterior, aquest solament mostrarà la quantitat de superfície amb un sòl permeable en l'espai analitzat. Saber-ho serà interessant sobretot per temes ambientals, tals com la possibilitat de filtració d'aigües pluvials sense necessitat de sobre dimensionar les canonades de desaigua per casos de pluges torrencials esporàdiques.

Percepció seguretat

Es valorarà, des d'un punt de vista subjectiu, la percepció de seguretat de l'espai públic. Tot i aquesta subjectivitat, es tindran en compte aspectes com la "vida" de l'espai en qüestió, la de possibles "vigilants" del carrer (tal i com defineix Jane Jacobs les persones que poden observar el carrer a través dels seus habitatges, gràcies a edificacions que així ho permetin), la cohesió social dels diferents usuaris, la llum (especialment artificial, a la nit), etc.

Model urbà

Compacitat edificatòria i densitat població

El model urbà també influeix en la percepció i utilització d'un espai públic. En aquest paràmetre es tindrà en compte la compacitat edificatòria del barri proper a l'espai, així com la seva densitat poblacional.

Grau vulnerabilitat econòmica i social

De la mateixa forma, el grau de vulnerabilitat econòmica i social de la població pròxima a l'espai també és important. En aquest cas, es valorarà a través d'informació estadística d'estudis en la zona. A més valor, més vulnerabilitat.

Presència espais col·lectius

Aquest paràmetre tindrà en compte la presència de possibles espais col·lectius en l'espai públic o propers a ell. En especial, es preveu que tinguin una presència notòria les terrasses de bars ocupant l'espai públic.

Presència locals comercials

Es quantificarà la presència de locals comercials en planta baixa, que puguin dinamitzar l'espai públic adjacent, de la mateixa forma que es valorarà la interacció que aquest provoquen amb la ciutadania que hi discorre en les immediacions.

Relació edificis amb carrer

La relació que tenen les edificacions en contacte amb l'espai públic condicionen molt tant la morfologia com la topologia d'aquest. Es valorarà si aquests tenen una relació favorable amb ell, a partir de criteris com la proximitat amb l'espai urbà (limiten amb ell o tenen espais privats entremig?), la presència d'espais coberts d'ús públic (per exemple, porxadets), si disposen de pas-satges públics a través seu, de l'ús que tinguin en planta baixa (és públic o privat?), etc.

Proximitat altres nodes transport

Finalment, es quantificarà la proximitat de nodes de transport alternatius al vehicle privat que siguin pròxims a l'espai objecte d'estudi, en especial, parades de bus o carrils bici.

5. Complementació a partir d'un procés participatiu

Tot i que en el present TFM no es podrà dur a terme per, com s'ha dit, falta de mitjans i temps, hauria d'advocar per un anàlisi a l'estil del que s'ha descrit de Kevin Lynch, per extreure la idea col·lectiva d'aquells espais per part dels seus habitants, però centrant-se sobretot en els aspectes més simbòlics (què significa per ells l'espai) i més topològics (com creuen que utilitzen l'espai o per a què l'utilitzen), que en un anàlisi purament visual per part d'experts no es puguin arribar a captar.

Per tant, hauria de comptar mínim amb les següents fases:

- Enquesta o taller: Què significa per tu l'espai?
- Enquesta o taller: Què t'agradaria disposar de l'espai? Mobiliari urbà, espais coberts, vegetació...
- Enquesta o taller: Què t'agradaria que s'hi fes? Possibles activitats i usos
- Altres tallers amb pluges d'idees
- Petites performances fent idees que han sorgit dels tallers i valorant-les posteriorment. Per exemple, si els assistents demanen més bancs en una de les places, portar bancs mòbils que es puguin anar situant per la plaça i que la gent els vagi provant i gaudint, i opinar si realment fan falta i on.

2.3. Caracterització de possibles millores i definició de pautes extrapolables per a les actuacions de millora

Una vegada es té els espais analitzats, es podrà procedir a les següents fases de creació, avaluació i extrapolació.

1. Creació d'una actuació de millora

Una vegada s'hagin fet evidents les mancances i potencials de l'espai públic, es podrà procedir a la creació de propostes per part dels experts.

S'haurà de recordar però, que els diferents paràmetres estan interrelacionats, i una proposta per a la millora d'un d'ells podria provocar l'empitjorament d'un o uns altres del mateix diagrama, i viceversa.

2. Avaluació

Un aspecte molt important de les actuacions de millora urbana que normalment s'oblida, és la realització d'avaluacions posteriors, ja sigui des del punt de vista expert, o amb la mateixa ciutadania implicada.

La creació del diagrama, permetrà facilitar aquesta avaluació. Realitzant-lo de nou, permetrà comparar els dos resultats i veure en quins aspectes ha millorat i en quins no.

Recordem que un mal valor en el diagrama tampoc té perquè voler dir un mal resultat. Per exemple, un valor baix en el paràmetre de quantitat de gent parada en un espai que s'ha dissenyat per ser de ràpida mobilitat i d'intercanvi ràpid de persones, voldrà dir que ha assolit els objectius. Això implicarà doncs, que en la fase de disseny de propostes, s'haurà de tenir molt clar quins objectius es volen aconseguir de l'espai públic per, llavors, dissenyar-los de tal forma que afavoreixin els usos que volem aconseguir i, per tant, quins valors volem que surtin en el diagrama resultant.

3. Creació de pautes extrapolables

La creació de diagrames també permetrà la comparació entre diferents espais, la qual cosa permetrà adonar-se de quins paràmetres sempre es repeteixen en espais similars analitzats. S'espera doncs, que per a mateixes característiques del teixit urbà, s'aconsegueixin resultats similars –tot i les particularitats de cada lloc–, la qual cosa permetrà crear actuacions extrapolables per a espais de característiques similars.

RESUM METODOLOGIA D'ANÀLISI

1. ESTUDI ELEMENTS CONSTITUENTS DEL SECTOR

Anàlisi i classificació
d'espais públics

Autors de referència:
Kevin Lynch
José Fariña

Eines / Paràmetres:
Recorreguts
Nodes

Selecció dels espais
més representatius

Eines / Paràmetres:
Tipològic
Espacial
Temporal

2. MAPATGE DE PATRONS ENTRE PUNTS ESCOLLITS

Mapatge del conjunt
d'espais seleccionats

Autors de referència:
Denise Scott Brown

Eines / Paràmetres:
Mapejar
Seguir traces
Gràfics

3. ANÀLISI DE CASOS PARTICULARS

Anàlisi de cada un dels
espais seleccionats

Autors de referència:
Jan Gehl
Birgitte Svarre

Eines / Paràmetres:
Morfologia, simbologia,
valors ambientals, topologia.
Quants? Qui? On? Què? Quant?

"Visió en sèrie" de
l'eix estructurant

Autors de referència:
Gordon Cullen
Frederick Gibberd

Eines / Paràmetres:
Visió en sèrie
Fotografies

4. CREACIÓ D'UN DIAGRAMA DE PARÀMETRES D'ESTUDI

5. COMPLEMENTACIÓ A PARTIR PROCÉS PARTICIPATIU*

Enquestes i tallers per
esbrinar la imatge col·lectiva

Autors de referència:
Kevin Lynch

Eines / Paràmetres:
Enquestes
Tallers
Plugues d'idees
Performances aplicació
idees + valoració

* Aquesta etapa de la metodologia no es durà a terme en el present TFM per falta de temps i mitjans, però es recomana en altres casos on sigui possible.

ANÀLISI I INTERPRETACIÓ

Quin és l'estat actual dels espais públics?

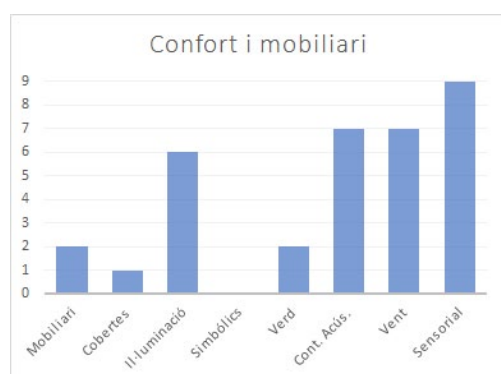
1.- MAPATGE DE PARÀMETRES D'ESTUDI

Seguint la metodologia d'estudi exposada, s'han analitzat els diferents espais seleccionats i la relació entre ells, sobretot a partir de l'eix vertebrador que suposa el carrer Àngel Guimerà. A l'annex 1 es podran consultar els resultats detallats, separats per àmbits d'estudi i amb la valoració cas per cas, i amb un mapatge dels resultats analitzats en els diferents espais públics estudiats. Tanmateix, a continuació s'exposarà la interpretació d'aquests resultats, i, més important, una interrelació entre els diferents àmbits d'estudi, sobreposant els diferents mapatges a nivell de barri, per tal de mostrar els patrons de connexió entre els diferents aspectes analitzats. S'exposaran seguint els 5 eixos amb els que s'han dividit els diferents àmbits d'estudi: confort i mobiliari, vida pública, entorn, accessibilitat i seguretat, i model urbà.

Confort i mobiliari

L'àmbit d'estudi presenta uns resultats dolents en els factors més destacables per a un correcte confort en l'espai públic, d'entre els quals es consideren els més visibles i utilitzats com són el mobiliari, els elements simbòlics, els espais coberts (especialment en dies molt calorosos o plujosos) o la vegetació. Per contra, s'obtenen uns millors resultats dels esperats en altres aspectes menys visibles i tinguts en compte per a un correcte confort, com són disposar d'una correcte il·luminació natural, l'exposició al vent, la contaminació acústica o altres percepcions sensorials.

En el gràfic que es pot veure a la dreta d'aquestes línies, es pot veure els espais analitzats amb uns bons resultats en les seves valoracions (amb un valor de 7 o més en les puntuacions). En ell, es mostra el que s'explicava en el paràgraf anterior, no trobant-se cap espai amb elements d'important valor simbòlic, i pocs amb un correcte mobiliari i espai verd. Tampoc en destaquen amb correctes espais coberts, tot i ser aquestes proteccions contra el clima un dels trets importants per fer habitable un espai públic, tal i com destaquen Julio Pozueta (2013) i Jan Gehl (2013). Per

[62] Nombre d'espais amb una bona valoració (puntuació de 7 o més) per cada paràmetre d'estudi.

contra, la resta d'aspectes que afecten a les percepcions i sensacions, surten molt millor valorats de lo esperat, si bé és cert que el període temporal en el que s'ha realitzat els anàlisis hi poden haver influït (dies d'estiu amb molta llum natural, poc vent, etc.).

Per entrar en detall entre tots aquests aspectes analitzats, primerament cal destacar que el tipus de mobiliari urbà del barri Centre és molt variat en forma i qualitat. En el primer cas, la forma, fa que no pugui haver-hi una identitat de barri en quant a un mobiliari igualitari en tots els espais, i el segon, la qualitat, fa que es pugui veure molt fàcilment quins són els espais reformats també per l'antiguitat del seu mobiliari. A més, en els diferents espais no s'hi troben elements mòbils, que permetin usos diferents i personalitzats als usuaris de cada moment, i moltes vegades, els bancs fixes no es troben encarats entre ells, permetent un diàleg entre persones assegudes. Tampoc hi ha una relació clara entre els elements vegetals i el mobiliari urbà i, menys encara, amb les zones porxades, gairebé inexistents al centre de places urbanes. De fet, els espais coberts dels espais objecte d'estudi solen ser balcons i alguns passatges inferiors interessants, especialment en els grups d'habitatges, on el disseny de l'espai públic va estar més treballat. En general però, hi ha poca superfície coberta, especialment al centre de les places, tot i que cal destacar la presència d'espais porxats als perímetres de la plaça Llibertat, que afegeixen valor a l'espai.

Tampoc en destaca la presència de vegetació. Tot i que les reformes durant els anys democràtics han incorporat vegetació als carrers, les places segueixen sent destacables per la poca vegetació. No hi ha pràcticament més vegetació que arbres, excepte en els grups d'habitatges que disposen d'habitatges en planta baixa i delimiten la zona més pròxima a les finestres amb arbustos d'una altura considerable. A més, la falta de vegetació és culpable moltes vegades d'una major exposició al vent, tot i que també hi influeixen la distribució de les edificacions en gran mesura. A la vegada, també és culpable de la poca ombra existent en els espais més oberts, com places, per a una correcta regulació de la il·luminació en els mesos més calorosos. De fet, és en els espais més pròxims a les ombres de la vegetació, on s'hi concentra un major nombre de persones.

En les imatge a l'esquerra d'aquestes línies, es pot veure com, en els pocs casos on sí convergeixen la ubicació de tots els elements citats, és a dir, mobiliari amb zones porxades o aixoplugades per vegetació, el mobiliari urbà s'usa en molta més intensitat. De fet, quasi sempre és en aquests llocs on s'ha pogut veure persones que s'han portat cadires de càmping o de rodes, per ubicar-se en punts on no hi havia mobiliari urbà, o per seure al costat d'altres persones en llocs on hi havia poca capacitat del mobiliari urbà.

[63] Els bancs situats a les poques ombres porxades són els més concorreguts.

[64] Igual passa amb els que estan situats en zones cobertes per densos arbres, capaços d'aturar els rajos solars.

[65] Alguns usuaris es porten de casa cadires mòbils, per ubicar-se en zones a cobert on no hi ha mobiliari, o juntament amb altres usuaris en les zones on no hi ha prou capacitat del mobiliari.

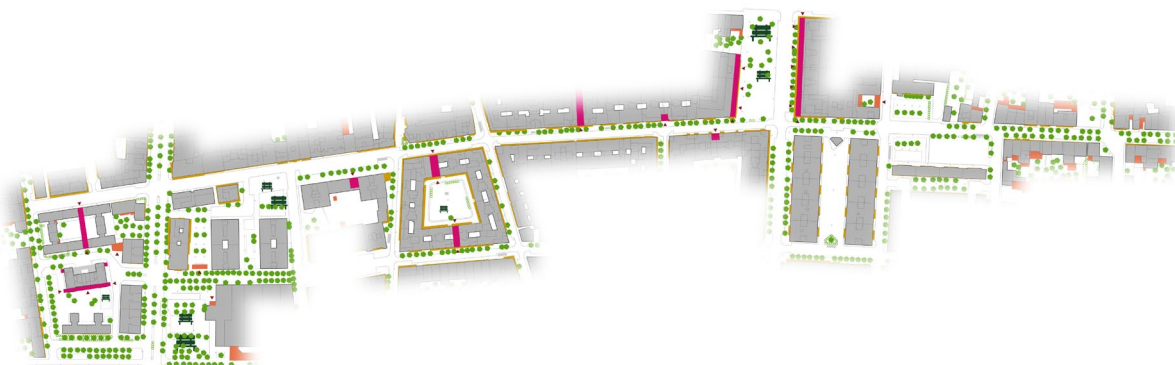
Com s'ha dit, aquests elements també influeixen en l'exposició a altres elements naturals. En el cas de la il·luminació natural, la gran altura de les edificacions fa que la majoria d'espais propers a les edificacions siguin foscos, fins i tot a l'estiu. Per contra, les places i espais més oberts, sí disposen de millor il·luminació natural, inclús excessiva en els mesos de calor, degut a la falta total d'espais porxats que s'ha exposat. Pel que fa a l'exposició al vent, tal i com veurem més endavant al parlar de percepcions de seguretat, en les últimes dècades s'han dut a terme un seguit d'accions per tal d'eliminar elements opacs com murs, contenidors, vegetació, etc. que creaven llocs invisibles i obscurs, millorant la percepció de seguretat i activant el seu ús. Tot i així, aquestes accions que milloren aquell paràmetre empitjoren altres com el de l'anàlisi de l'exposició al vent, ja que s'han suprimit quasi per complet els elements que podien aturar-lo en cas de fortes ràfegues.

Per tal d'analitzar aquesta exposició al vent, cal mostrar la Rosa dels vents climàtiques de l'estació de Girona (la més pròxima, situada a les hortes a l'oest de Girona, a pràcticament tocar de Salt), on es destaca que al pla de Salt hi ha majoritàriament vents de sud i de sud-sud-est, i, en menor mesura, nord-nord-est, nord-est i oest. En l'annex 1, en l'anàlisi detallat dels espais s'hi han tingut en compte doncs, la situació dels obstacles en aquestes orientacions, a més de les percepcions tingudes durant els anàlisis de camp. El resultat són que a nivell global, no es creu que l'exposició al vent pugui ser un problema per als espais analitzats, tots i que els espais més grans, amb la falta d'elements protectors i de vegetació, poden ser més desfavorables; igualment en els encreuaments.

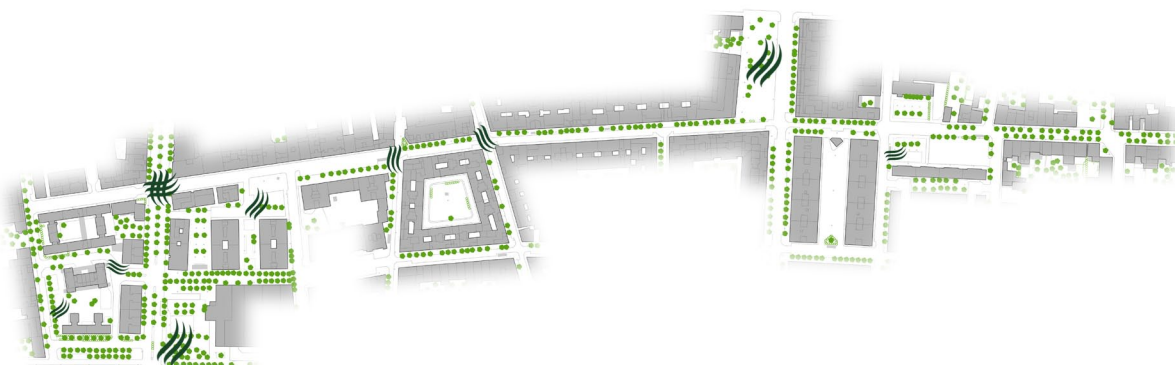
Pel que fa a la resta d'experiències sensorials desagradables, si bé és cert que, per contra del s'ha dit en el paràgraf anterior, la falta d'elements que aturin el vent, fa que sigui més probable que s'hi concentrin les olors i fums, la no presència d'activitats que puguin generar-los fa que no hi hagi cap espai que destaquï per tenir experiències sensorials desagradables. A més, el soterrament dels contenidors no només ha suposat una millora en la seguretat, sinó també en les olors que aquests ocasionaven. L'únic aspecte mencionable, són per usuaris de la cultura occidental on, la diferència en els ingredients de cuina fa que, en certs espais pròxims a restaurants –per exemple, de kebabs– o l'ús de més espècies i altres ingredients de fortes olors, en habitatges de les edificacions immediates, pugui suposar una experiència olfactiva desagradable per qui no hi estigui acostumat. A més a més, de la superposició de diferents anàlisis que poguessin suposar experiències desagradables als usuaris (no només sensorials, sinó també de contaminació acústica, vent, excés de sol en mesos calorosos, o conflictivitat entre usuaris), no se'n detecta una relació clara, i es conclou que depèn de les característiques de cada cas.

De entre aquestes sensacions desagradables, hi ha la contaminació acústica. Analitzada a part, es detecta que en els diferents espais analitzats del barri Centre varia en funció de les activitats i el tipus d'usuaris: mentre que els colonitzats per vehicles la contaminació acústica principal és la dels vehicles a motor –per exemple, al carrer Àngel Guimerà, plaça Llibertat, plaça del Mercat, encreuaments, etc.–, en altres, l'elevada activitat i, especialment, l'elevat nombre d'usuaris, fa que la contaminació acústica principal sigui la de crits i parlar de la gent –plaça Llibertat, plaça del Mercat, etc.–. A més, en els casos dels grups d'habitatges o patis interiors, on el nivell d'activitat i el nombre d'usuaris són molt petits, destaca pels crits dels, en molts casos, nens jugant a pilota. Tot i així, cap dels espais destaca per un elevat nivell de contaminació acústica que arribi a l'espai, és a dir, d'immissió a l'espai i que pugui molestar als usuaris, però sí que se'n reben moltes queixes a nivell d'emissió, per la seva intensitat d'ús i especialment en hores nocturnes –degut a l'alt nombre d'usuaris joves–, que molesten als habitants de les edificacions adjacents.

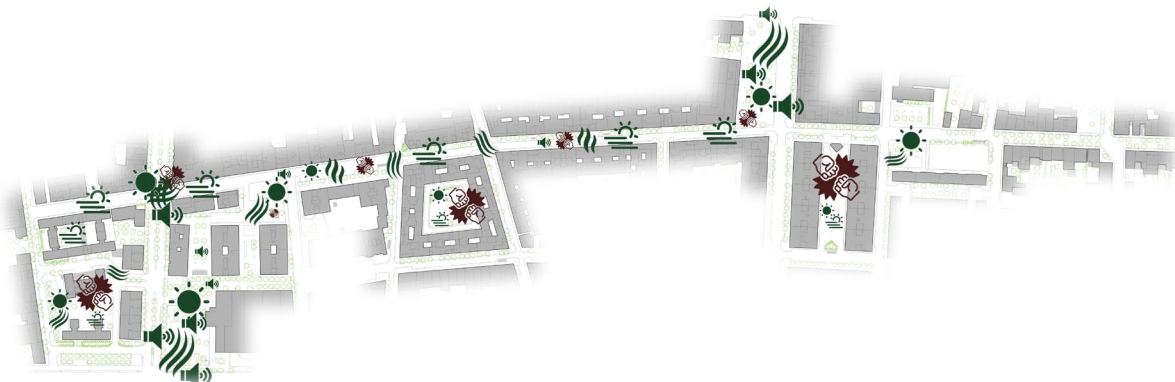
Finalment, i no per això menys important, l'estudi revela que el barri està totalment mancat d'elements simbòlics i, els pocs que hi ha, no tenen connexió amb la realitat social del barri actual, a excepció de la plaça dels Colors, on sí hi ha una figura que vol destacar la varietat del barri. És per això que la seva població, nova [immigrant] i canviant [alta rotació d'aquesta població immigrant], no se sent representada ni admirada en aquests elements simbòlics, i més si aquesta població prové de varis països diferents, de cultures diferents. A més, ni l'escultura de la plaça dels Colors ni, per suposat, tampoc les que ja no es corresponen amb la realitat actual del barri, són capaces d'augmentar la bellesa estètica i visual dels punts on estan ubicades, detectant-se que en els punts que hi ha una millor percepció de bellesa és en els que hi convergeixen una millor qualitat constructora de les edificacions de l'entorn, de les superfícies caminables i dels paisatge urbà, en general, no influint aquests elements simbòlics en aquesta percepció, tal i com veurem ens els punts següents.

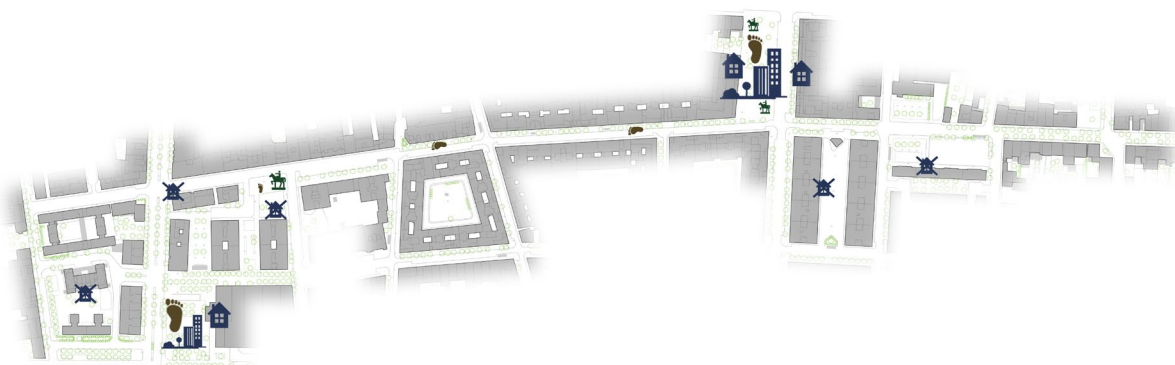
[66] Superposició dels anàlisis de mobiliari urbà, zones cobertes i verd urbà.

[67] Superposició de verd urbà exposició al vent.

[68] Superposició dels anàlisis d'experiències sensorials desagradables, juntament amb altres que també puguin ocasionar cert rebuig als usuaris com els de contaminació acústica, exposició al vent, il·luminació natural (en mesos calorosos) i conflictivitat entre usuaris.

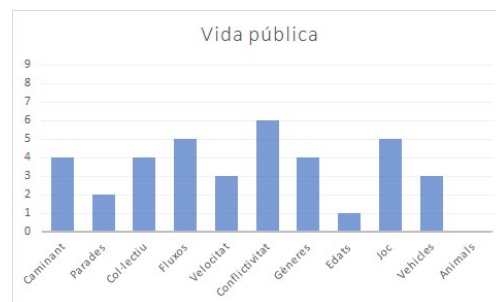

[69] Superposició dels anàlisis d'elements simbòlics, paisatge urbà, superfícies caminables i qualitat constructiva de les edificacions de l'entorn.

Vida pública

Els resultats respecte la vida pública als diferents espais públics estudiats són bastant dolents. En la majoria de paràmetres, hi ha pocs espais que tinguin bons resultats, un fet que s'agreuja si es recorda que la majoria d'aquests espais han estat objecte de reformes una vegada acabats els anys franquistes i que, tot i que sense dubte hi ha hagut una millora respecte la seva concepció original –tal i com veurem en punts posteriors–, segueix sent molt millorable. A més, no hi ha una correlació directe entre espais de circulació, espais d'estada, espais de joc, etc., sinó que la majoria d'espais són un garbuix dels diferents usos; si bé aquest fet no és dolent per sí sol, sí veurem més endavant com pot desencallar en problemàtiques. Finalment, també es fa molt evident les paraules recollides en punts anterior de Tonucci (Fontana i Mayorga, 2019a), en les que el model de ciutat pensat tant en la concepció original dels espais públics com en les seves reformes, responen a satisfer a un ciutadà home, adult i en edat de treballar, oblidant totes les demés franges d'edat, gèneres i espècies. En només quatre casos es considera que hi ha una presència més o menys igualitària entre homes i dones (només una puntuació de 7 sobre 10), i només en un cas es considera que en fa un ús més o menys igualitari les diferents franges d'edat (especialment per part de les més avançades). Igualment passa amb els infants, que, tot i tenir mobiliari en varis dels espais, aquest sol ser estàndard i bàsic, disposant d'un tancat en tot el voltant que també fa evident la mentalitat adulta (i de pare o mare) en el seu disseny. Finalment, no troba ni un sol espai que tingui una bona concepció per a l'acolliment d'animals, i no se n'ha observat cap fent ús de l'espai, més que de pas, per accedir a altres barris del municipi.

De totes les formes d'ús de l'espai públic, l'ús per part de persones en moviment és el que ha sortit més beneficiat. En els resultats de l'anàlisi es fa evident que la peatonalització d'alguns carrers i places –realitzades *a posteriori* per els ajuntaments democràtics–, han estat bones accions per fomentar l'ús per part de vianants, donat que la intensitat d'ús és superior a les voreres més amples i en les zones amb menys presència de vehicles. També es fa evident el que s'ha expressat en el marc teòric, de que prop les places es circula amb més intensitat i que, com era de suposar, aquesta varia en funció de la temperatura i el moment del dia. Tanmateix, el centre de la majoria de les places resten poc utilitzades per la falta de punts d'interès en el seu interior i, en el millor dels casos, són utilitzades com simples carrers, si no desaprofitades. Només les que tenen algun reclam –un bon exemple és la plaça del Mercat–, són realment transitades, i amb major facilitat si tenen un disseny on es defineixi clarament els diferents usos: zones de trànsit peatonal, zones de joc, zones de bancs, etc. En l'annex 1 s'hi pot trobar detallat cada cas d'estudi, on s'hi descriuen els resultats de comptabilitzar els usuaris que caminaven o en feien un ús actiu (per exemple, jugar) en cada

[70] Nombre d'espais amb una bona valoració (puntuació de 7 o més) per cada paràmetre d'estudi.

cas, calculant el nombre de persones per metre lineal en el cas de voreres, o per metre quadrat en cas de places.

De la comparació dels resultats de persones caminant amb altres anàlisis, se'n destaca que la major presència de persones caminant és major en les zones pròximes a espais oberts públics, més que en la proximitat amb locals comercials o equipaments, a excepció del Mercat Municipal on sí s'hi genera molt intensitat d'ús. En el cas del carrer Àngel Guimerà, és possible que els locals comercials sí mantinguin certa activitat (més que només com espai de trànsit entre espais públics), però també concentra una major presència de persones caminant prop dels espais públics.

Per contra, l'anàlisi d'ús estàtic dels espais, comprès pel comptatge de persones parades de peu o assegudes, ja sigui en bancs, terra, ampits de finestres, etc., o parades en aparadors o parlant, ha revelat varis aspectes importants a destacar: primerament, i tot i que sembli evident, s'ha de destacar que en alguns casos, per no dir la majoria d'ells, no hi ha gaires persones parades perquè no hi ha llocs per parar, com per exemple l'Àngel Guimerà o l'encreuament amb passeig Marquès de Camps, pensat per al trànsit de vianants i vehicles, però sense cap espai reservat a un ús estacional. De fet, en alguns casos s'han vist persones amb cadires portàtils (de càmping, de rodes d'estudi, etc.) portades per ells mateixos per situar-se en zones on el mobiliari era de poca capacitat i agrupar-se amb altres persones assegudes, o per posar-se en llocs –moltes vegades a cobert–, on no hi havia mobiliari urbà. De fet, aquest últim aspecte de situar-se a cobert és una altra de les conclusions: el nombre de persones parades va molt més en funció del temps meteorològic que el de persones en moviment, donat que quasi la totalitat de bancs se situa en zones sense elements a cobert o a l'ombra del sol directe. La superposició d'anàlisis de persones parades amb altres com el de zones cobertes, fa evident que no es correspon que les persones parin en zones cobertes, bàsicament perquè no n'hi ha de destacables. Es creu que, si aquestes zones cobertes estiguessin enmig de les places, sí augmentaria en quantitat aquest nombre de persones parades. En altres casos com el carrer Àngel Guimerà, la falta d'espais d'estada ocasiona que els pocs individus parats es col·loquin en ampits de finestres de locals comercials a cobert, o recolzant-se en vehicles o mobiliari, per més que aquest no estigui previst per a tal fi. Un altre element important a destacar és que hi ha un ús important d'espais col·lectius com terrasses de bar. El fet que aquestes no colonitzin la totalitat de l'espai, sinó que se situïn en molts casos en un extrem de la plaça, reforcen un ús estàtic de l'espai al poder-se situar en el perímetre i observar el que passa a la plaça mentre es consumeixen begudes o aliments.

[71] i [72] Qualsevol lloc és bo per parar-se, donada la falta d'espais d'estada en el carrer Àngel Guimerà. Els espais escollits per sentar-se poden arribar a ser ampits de locals comercials o, per recolzar-se, bústies i vehicles aparcats.

Altres casos com la plaça Llibertat, al reformar-se amb la idea de ser el punt d'entrada al barri Centre, segueix sent un lloc molt

més transitat que d'entrada (no en totes les franges horàries, donat que en algunes aconseguix més o menys igualar-se). El motiu segurament és que no hi ha més interès que la contemplació del propi ús de l'espai, donat que no hi ha bones visuals ni suficient comoditat i silenci per concentrar-se fent altres activitats com llegir. Això, es fa molt més evident en altres espais on ni tan sols hi ha un bon ús a contemplar, com patis interiors d'illa o espais intersticials utilitzats com a aparcament.

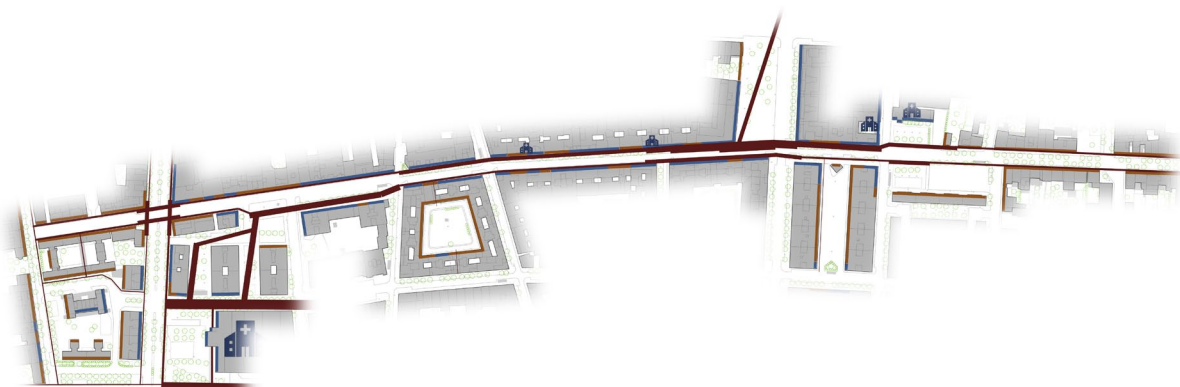
Finalment, cal dir que, de la mateixa forma que el cas de l'anàlisi de persones caminant reflecteix que una plaça ben zonificada potencia els diferents usos, el cas de la sectorització de les zones de bancs en llocs a cobert i separats de les zones de pas i de joc, fa que exemples on sigui així com la plaça del Mercat, hi hagi un major nombre de persones assegudes i una menor conflictivitat entre usuaris.

I és que la conflictivitat entre usuaris pot venir de varis factors. Defugint de les del tipus politico-social o cultural, difícils de tractar pel present treball, s'han tractat les que podrien ocasionar els dissenys urbans. Això implica, per exemple, possibles conflictes ocasionats per la coexistència de vehicles amb vianants en un sol espai, o de zones compartides per a diferents usos (un cas extrem podria ser una zona reservada per jocs d'escacs, al costat d'una zona dissenyada com a espai per jugar a pilota). No és estrany doncs que, en els espais amb una zonificació entre diferents espais de joc, pas, seure, etc., i més encara si hi ha una separació física entre ells (tanques de fusta, murets de formigó, etc.), es valori amb una menor conflictivitat possible. Això no vol dir que uns espais molt rígids i definits en els usos dels seus espais, siguin millor que els espais multi-usos, ja que dependrà de cada cas; de fet, recordem Jordi Borja (2014b) dient que els espais han de ser polivalents, per més que això provoqui conflictivitat, deixant que la pròpia gent s'autoorganitzi. I en això, hom hi està d'acord en quant als espais oberts i de pas, però crec que sí és important tenir en compte aquesta possible conflictivitat en cada disseny de cada espai, sobretot per distingir entre diferents usos, on crec que sí s'ha de diferenciar, per exemple, per evitar posar bancs enmig de zones de pas, com passa a la plaça dels Colors; i això és encara més important en es país on la multiculturalitat i, per tant, diferents formes d'entendre i usar l'espai públic, hi són tan presents.

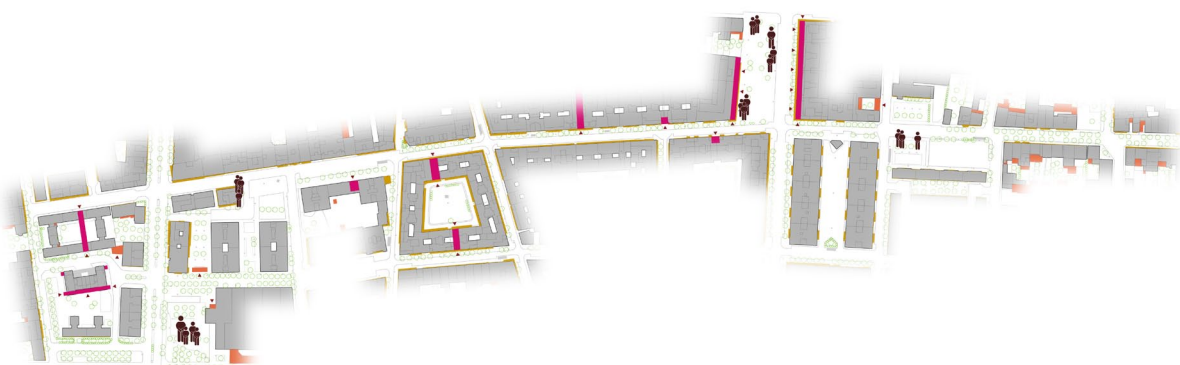
La conflictivitat també pot anar en relació amb els fluxos de moviment, però en l'anàlisi s'ha vist que aquests fluxos són molt variats en funció de l'espai estudiat. Per exemple, un eix vertebrador del barri com és el carrer Àngel Guimerà, concentra fluxos de moment que connecten els diferents espais públics i privats del sector, acollint una entrada i sortida ràpida d'usuaris un cop arriben a destí. Altres espais, en canvi, han esdevingut punts d'entrada al barri, com la plaça Llibertat, o punts de repartiment a altres espais del sector, com la plaça dels Colors o la plaça del Mercat.

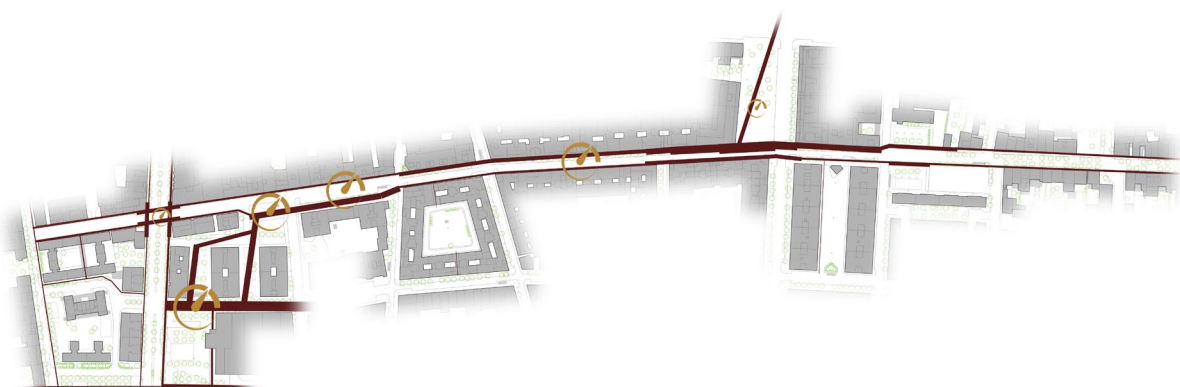
[73] La conflictivitat provinent del disseny urbà, inclou la coexistència de diferents modes de transport com, per exemple, vianants amb vehicles a motor.

[74] Superposició dels anàlisis de persones caminant amb presència de locals comercials i proximitats als equipaments públics.

[75] Superposició de l'anàlisi de persones parades amb el de zones cobertes.

[76] La superposició d'anàlisis entre velocitat de moviment i persones caminant.

Els aspectes que interfereixen en aquests fluxos són també molt variats: des dels que els potencien, com la presència d'equipaments o altres punts d'interès, fins als que els obstaculitzen, com els cotxes o les plantes baixes opaques (que no permeten visualitzar l'espai per part d'usuaris no coneixedors d'aquell espai), o fins als que anul·len els fluxos, ja sigui per la falta d'una via d'accés, com patis d'illa sense accessos en planta baixa, o per la falta de cap tipus d'interès, com patis d'illa colonitzats de vehicles. En alguns casos a més, tot i la bona intenció d'implantar un equipament en planta baixa en espais que era possible, ha impedit la possibilitat d'afegir un pas a l'interior i obrir l'eix vertebrador a espais interiors amb potencial. Tema a part mereixen els grups d'habitatges que, tot i tenir espais intersticials interessants (a diferència de les illes de cases tancades), les seves problemàtiques un xic diferents a la de la resta del barri, i les seves possibles solucions, necessitaran d'un anàlisi més específic de cada cas, si bé seguiran igualment les línies mestres que es detallaran per a la resta del barri.

Relacionat amb els fluxos de moviment hi ha la velocitat de moviment. La no presència de semàfors en els carrers d'estudi, i el poc trànsit de vehicles (en comparació amb altres d'importància viària similar), permet una major velocitat dels vianants. De fet, en el "test walk" s'han donat resultats satisfactoris, no havent de parar en pràcticament cap lloc. L'anàlisi, també fa evident altres aspectes com la menor velocitat en les zones pròximes a les places (destacada per Gehl i Svarre, 2013), o com els passos de zebra elevats (a l'altura de la vorera), permeten mantenir la velocitat del vianant (s'interpreta que no només pel factor psicològic de no tenir la sensació de envair un espai de vehicles i el vehicles d'envair un espai peatonal, sinó també pel fet que els vehicles han de reduir pel canvi de nivell). De la mateixa forma, també les voreres més amples demostren tenir una major velocitat, per la menor ocupació en un mateix nombre de vianants, i per la no interferència amb les activitats en planta baixa i amb vianants circulant en sentit contrari. Pel que fa a les places, cal destacar la diferència segons l'ús: places com la plaça dels Colors, utilitzada com si formés part del carrer i amb les activitats en una zona més resguardada a l'interior, tenen una major velocitat, mentre que places amb millor paisatge urbà i major animació social, redueixen la velocitat en el seu interior. De fet, en comparació amb altres anàlisis com el del nombre de persones caminant, es fa evident que els dos paràmetres van interrelacionats: on més gent caminant, major velocitat es permet en l'espai, i viceversa.

Finalment, respecte si se'n fa un ús individual o col·lectiu dels espais, es fa difícil de donar-ne un valor global, donada l'alta disparitat d'usos per a cada espai. Tot i així, es pot generalitzar que els espais que permeten el joc, els espais on s'hi trobin agrupacions de bancs que permetin la conversació entre usuaris i les zones pròximes a espais col·lectius com terrasses de bar,

solen predominar els usos col·lectius, mentre que en els casos d'espais de trànsit, solen ser més individuals.

Respecte al tipus d'usuari que fa ús de l'espai, s'ha analitzat des de diversos punts de vista:

Pel que fa a la presència igualitària entre gèneres en l'espai públic, els anàlisis revelen aspectes interessants, no tant en quantitat, sinó sobretot en la forma d'ús segons la franja d'edat. Primerament, en quant a la quantitat de dones a l'espai, hi ha una relació molt clara entre la seguretat i la seva presència, és a dir, tal i com es preveia en el marc metodològic, els espais que han obtingut unes puntuacions més baixes de seguretat, també són els que reben una puntuació més baixa en quant a la presència de dones.

[77] En les franges d'edat més joves hi ha més peritatat entre sexes, tot i que les noies destaquen més per la cerca d'espais apartats i amb mobiliari per a la socialització i, els nois, el joc.

[78] En les franges adultes, les dones destaquen per acompanyar i vigilar el joc dels infants, o com a ús dels espais com a accés a locals comercials.

Pel que fa a la forma d'ús de l'espai, varia en funció de la franja d'edat. En el cas de les franges més joves, sol haver-hi peritatat entre sexes (obviant els espais més insegurs), tot i que dividits per gènere i sense interaccionar entre ells. D'aquí se'n destaca la importància del programa Juguem?, en el que hi participen els diferents gèneres per igual i relacionant-se. Pel que fa als usos, són bastant similars, per bé que en el cas de les noies destaca més la cerca d'espais apartats i amb mobiliari per a la socialització, i els nois, el joc.

En el cas de les franges adultes i d'edat avançada, en canvi, sí hi ha un diferenciació més important. En aquests casos, les dones destaquen per acompanyar i vigilar el joc dels infants, o per usar els espais de trànsit de la plaça del Mercat com a accés a aquest per les compres de la casa, mentre que els homes destaquen per restar asseguts ens racons de places per a la contemplació, o des d'entrades de blocs d'habitatges.

Aquests fets, s'interpreten per motius culturals, molt arrelats a quasi totes les cultures.

De la mateixa forma, també s'ha analitzat si hi ha una presència igualitària entre les diferents franges d'edat. En aquest sentit, és destacable la poc varietat d'edats dels usuaris, sobretot si es fa èmfasi en la presència o no de les persones d'edat avançada. En la majoria de casos, la presència és molt baixa o inexistent; però segons els resultats obtinguts, aquesta presència no va lligada als valors obtinguts de seguretat en l'espai (com sí passava amb la presència de dones), sinó que es relaciona amb la presència o no de mobiliari urbà. S'ha observat en els anàlisis que, en la gran majoria de casos, la gent gran busca col·locar-se en bancs agrupats per xerrar i observar, però sempre allunyats de l'acció –per no prendre mal–, i sempre sota l'ombra i en bancs amb respall, així com amb espai sota el seient per facilitar el moviment de seure i aixecar-se. És per aquests motius que, en places més noves (per exemple, plaça dels Colors o plaça Llibertat), amb un mobiliari urbà que intenta ser més modern, a partir de cubs o

esferes de formigó com a bancs, no són espais gens usats per la gent gran, donada la baixa altura, la falta de respallers, o que els bancs se situen a ple sol i al mig de les zones de pas, el primer cas, o de joc, en el segon. A més, un altre aspecte important a destacar és l'ús de l'espai com a contemplació d'aquest. Per exemple, és curiós com, una vegada es posa en marxa el projecte Juguem?, es multiplica la presència d'infants i joves, però a la vegada, també augmenta el nombre de gent gran asseguda als bancs i gaudint de l'ús de la plaça.

De fet, el joc dels infants és un dels aspectes que s'ha observat com a clau en els diferents espais analitzats. En un barri on, com s'ha dit, destaca pel seu elevat nombre de població infantil, la presència de nens i joves al carrer és destacable. En hores no lectives, es podria dir que són els que més utilitzen el carrer Àngel Guimerà per anar d'un espai públic a altre del barri, tot buscant espais i amics per a jugar. També és alta la presència d'espais amb mobiliari urbà per al joc infantil (tobogans, gronxadors, etc.), sempre tancats perimetralment per evitar que els nens s'escapin sense vigilància adulta; també en destaca l'alta presència de cartells de "prohibit jugar a pilota". Tot i així, els infants no necessiten aquest mobiliari per a jugar i, de fet, s'ha observat poques vegades que l'utilitzin, tot i l'alta presència d'aquest tipus de mobiliari al barri, i s'ha fet evident que tot el que necessiten són espais oberts i resguardats dels cotxes. Un altre element també molt utilitzat per al joc infantil han estat les fonts d'aigua, segurament degut a les altes temperatures en els dies d'anàlisi; sent un element utilitzat en quasi tots els casos que n'hi havia, per tal d'inflar globus o pistoles d'aigua. A més, cal destacar de nou la importància del programa Juguem? en l'ús de l'espai per part dels infants, no només pel fet d'augmentar el nombre d'usuaris en franges d'edat petites i joves en les zones centrals de les places, en les hores que el programa està en marxa, sinó també perquè augmenta la cohesió social i la possibilitat de dur a terme activitats extraescolars a persones que no puguin costejar-les.

Altres formes que afecten a la presència de persones als espais públics poden ser la presència de vehicles colonitzant aquests. Per aquest motiu, bona part de les polítiques dutes a terme pels ajuntament democràtics en el sector, van anar encaminades a reduir la presència del vehicle privat. Això es fa molt evident en l'eix principal que suposa el carrer Àngel Guimerà, on originàriament constava de dos carrils de circulació i estretes voreres i, en l'actualitat, disposa de voreres més amples i un sol sentit i aparcament en línia (tal i com es veurà en punts posteriors). Tot i així, molts dels espais analitzats segueixen estant massa colonitzats per vehicles que impedeixen una bona circulació dels vianants i en tallen els seus espais, ja sigui per part de vehicles en circulació com aparcats, especialment en els grups d'habitatges

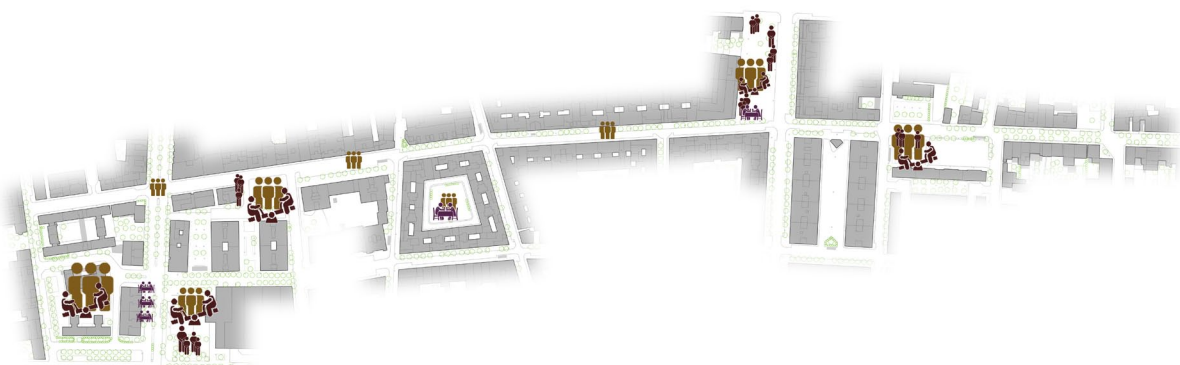
[79] Mobiliari de joc infantil, a la plaça dels Colors.

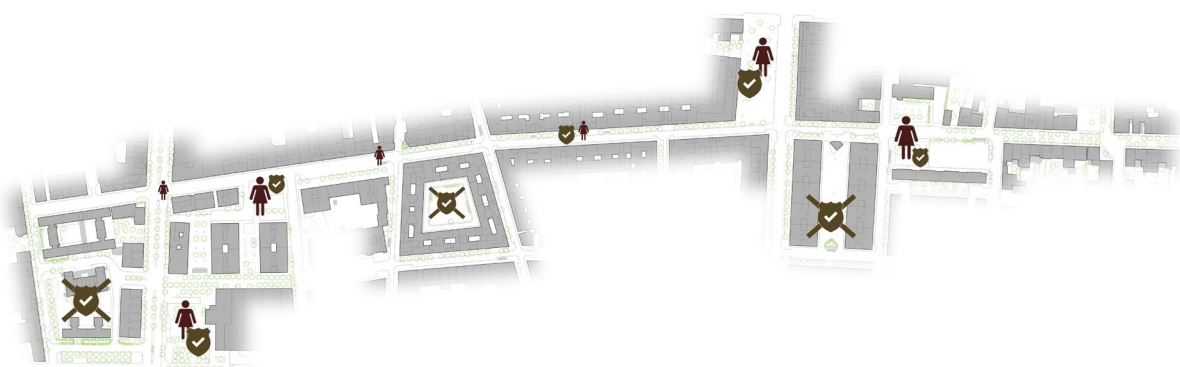
[80] Les fonts s'han vist com un espai més de joc. En aquesta, també a la plaça dels Colors, s'hi pot observar un grup de nens recarregant una pistola d'aigua

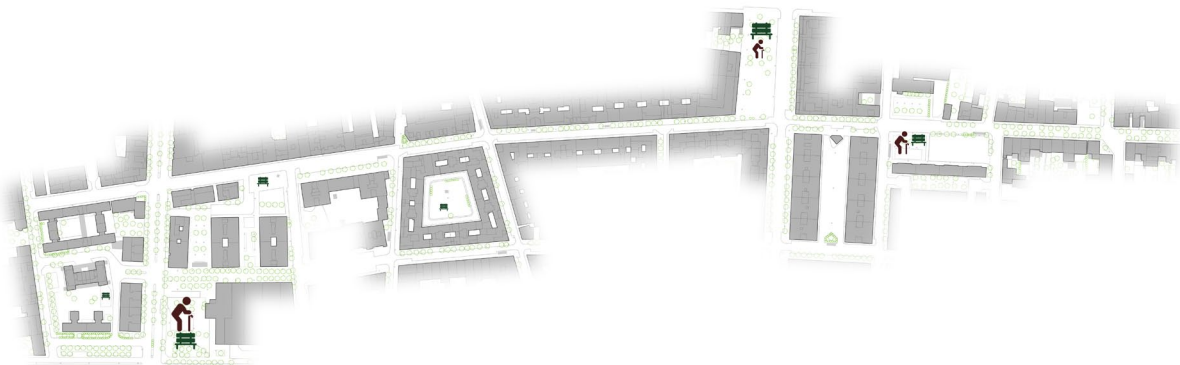
[81] Les últimes millores al carrer Àngel Guimerà han consistit en l'elevació de passos de zebra (a l'altura de la vorera), que permeten una major velocitat i seguretat per part dels vianants.

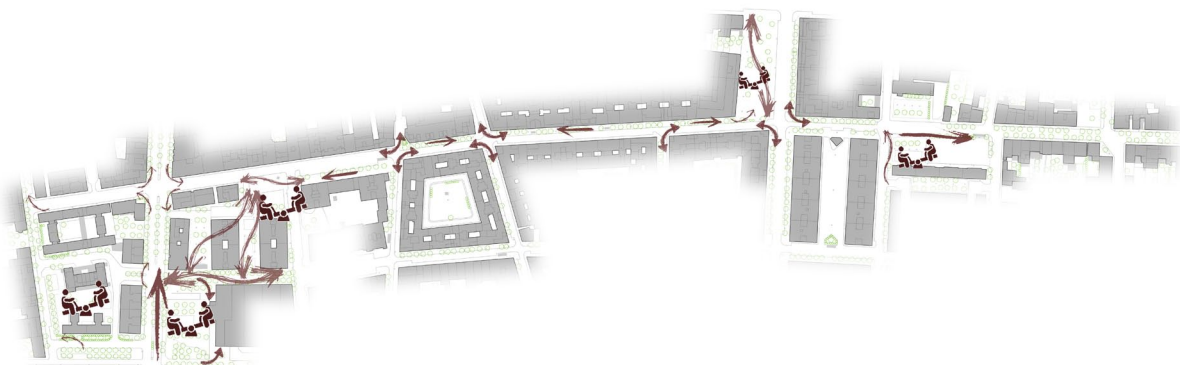
[82] La superposició d'anàlisis entre persones parades, zones de joc i espais col·lectius, evidencia una major sensació de col·lectivitat que al fet que hi hagi més o menys persones parades.

[83] La superposició d'anàlisis com la presència de dones en espais públics amb el de percepció de seguretat, confirma la seva relació.

[84] La superposició d'anàlisis com la presència de persones d'avançada edat en espais públics amb el de la presència i qualitat de mobiliari públic, confirma la seva relació, sent més favorable si aquest mobiliari es troba a cobert.

[85] Superposició d'anàlisis entre zones de joc i fluxos de mobilitat.

i els patis interiors d'illa (aquests últims, compartint els espais d'accés entre vehicles i vianants). També en espais com la plaça del Mercat, que a priori sembla que no hagi de ser envaïda pels vehicles, disposa d'entrada de vehicles als magatzems soterrats del Mercat Municipal, que talla l'ús de la plaça en dos.

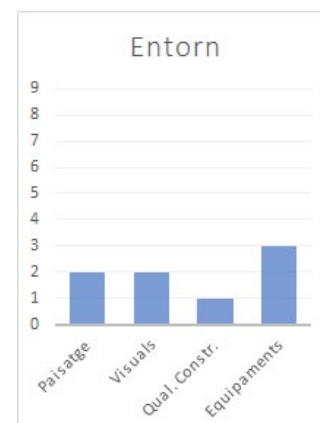
Finalment, pel que fa a altres espècies animals usant els espais, en els diferents anàlisis de camp són poques les ocasions en les que s'han pogut veure animals domèstics en l'espai públic i, totes elles, han estat de pas, cap a altres zones. El motiu és que cap dels espais està pensat per animals; les persones que tenen animals no poden treure'ls a passejar per l'excés d'urbanitat, de zones pavimentades amb sòl dur, enlloc d'espais tous, de joc per als animals i per realitzar les seves necessitats. Tot i així, Salt disposa d'una bona xarxa de pipicans i, tot i no localitzar-ne cap en el barri Centre, els més pròxims es troben entre 200 i 500 m dels diferents espais analitzats.

Entorn

En l'enfocament teòric s'ha fet un repàs històric de com s'ha vist l'espai públic al llarg dels anys. Des de Camillo Sitte (1889), que definia els límits de l'espai públic (edificacions, en la majoria de casos) com un dels components més importants en el disseny d'un espai urbà de qualitat, fins a Oriol Bohigas (2004) que deia que un dels tres elements fonamentals que defineix l'espai públic són les façanes arquitectòniques, es fa evident que sempre s'ha posat en valor l'entorn de l'espai públic com a element de la qualitat del mateix espai. Si bé el present treball té en compte molts més factors a part que els morfològics de l'entorn, no se'n pot oblidar. Un cop analitzats, es fa evident que els espais públics estudiats es troben en una situació molt precària. En el gràfic a la dreta d'aquestes línies es veu clarament com hi ha un nombre d'espais molt baix amb uns valors bons del seu entorn, donada la poca qualitat de les edificacions de l'entorn, el poc cuidat paisatge urbà, la poca possibilitat de visuals i relació, i la poca presència d'equipaments. A continuació es detallarà.

El grau de qualitat constructiva de les edificacions a l'entorn dels espais públics s'han valorat des de dos punts de vista diferents: projectual i executiu. En ambdós aspectes, la majoria de resultats són negatius.

Des del punt de vista projectual, les edificacions, especialment les més antigues, disposen de pocs elements en façana que puguin transmetre certs aspectes d'interès i bellesa, com retranquejos, elements sortints com balcons, ràfecs, voladissos, o porxades, etc. La majoria d'edificacions són, doncs, grans blocs llisos, sense elements sortints, amb obertures repetitives i estàndards, i sense planificació cromàtica entre edificacions, cosa que provoca gran disparitat de colors al llarg d'un espai i entre edificacions contigües.

[86] Nombre d'espais amb una bona valoració (puntuació de 7 o més) per cada paràmetre d'estudi.

Des del punt de vista executiu, el mal disseny constructiu i la mala qualitat dels elements emprats fa que moltes d'elles s'hagin trobat en mal estat amb els anys. El 2016, les dades que exposava el Pla Local d'Habitatge indicaven que un 18% dels requeriments que rebia l'Ajuntament de Salt en temes d'habitatge eren pel mal estat de les façanes, així com un 10% referent a problemes d'humitats. Altres requeriments a destacar podrien ser: mal estat de la coberta 4%, danys estructurals 2%, nivell d'habitabilitat 4%, mal estat dels baixants 2%, entre altres. Tot i així, s'ha de destacar que les diferències línies de subvencions a la rehabilitació, especialment a través del Pla de Barris Salt 70, deixa un resultat que, tot i millorable, la percepció des del carrer no és d'un mal manteniment de les edificacions.

[87] i [88] El paisatge urbà en els grups d'habitatges és el menys agradable, degut a l'antiguitat de l'equipament, l'alta presència de cables aeris, i els estenedors en les façanes principals. Similar succeeix en els patis d'illa que, tot i ser comprensible al tractar-se de façanes posteriors, s'haurà de treballar per millorar-lo si es volen introduir amb la suficient qualitat, a la xarxa d'espais públics del barri.

Pel que fa al paisatge urbà, també hi entren en consideració altres aspectes, a part de la qualitat de les edificacions adjacents. La senyalització i il·luminació dels espais públics analitzats és igual entre ella i que a la majoria de zones de Salt, tenint una qualitat i un nivell de serveis mitjà i adequat. Pel que fa a les línies elèctriques i de telèfons, tot i que a la majoria de llocs encara és aèria, es troba ben ordenada per sobre les façanes de les edificacions. A més, tot i la relativament dolenta qualitat constructiva de les edificacions que s'ha explicat en el paràgraf anterior, els balcons i elements sortints estan ben ordenats, i sense brutícia o roba penjada excessiva, excepte en les façanes de patis interiors. La vegetació present en aquests balcons però, destaca per la seva absència i entre això i altres factors projectuals, fa que es tingui un escenari monòton en la majoria de llocs, encara que la diferència de colors entre edificacions mostra cert interès visual. En general però, hi ha pocs elements d'interès per a la vista, creant un paisatge urbà que si bé no dolent, tampoc té cap interès, motiu pel qual no es valora negativament, però tampoc es pot considerar bo. Però l'animació social també pot influir en el paisatge urbà i, en el cas d'estudi, aquesta tampoc és destacable. Només s'ha detectat de rellevància el programa Juguem?, que aporta animació a les franges d'edat més joves, tal i com s'ha explicat anteriorment.

En l'anàlisi del paisatge urbà, tenen menció especial la plaça Llibertat, per la modernitat i qualitat dels elements utilitzats, superior a la resta d'espais; i els grups d'habitatges com el Verge Maria, pel cas contrari, la poca millora introduïda en els paisatges dels seus espais intersticials, fins i tot en la il·luminació i en l'ordenació de cables penjats.

Però per poder gaudir d'un correcte paisatge urbà, també hi entren en joc les visuals. En el cas d'estudi, les grans edificacions properes al carrer i la opacitat de les plantes baixes en quasi totes les edificacions, fa que les visuals siguin en la majoria de casos de molt curta distància. A més, l'eix que suposa pel

barri el carrer Àngel Guimerà té un lleuger gir que evita veure el final d'aquest; això, sumat a que els carrers perpendiculars no són gaire llunyans, reforça les visuals a curta distància i la quasi impossibilitat de veure la resta de la ciutat. Tot i així, la no presència de fites al final d'aquests carrers, fa que tampoc sigui un aspecte negatiu no veure'l.

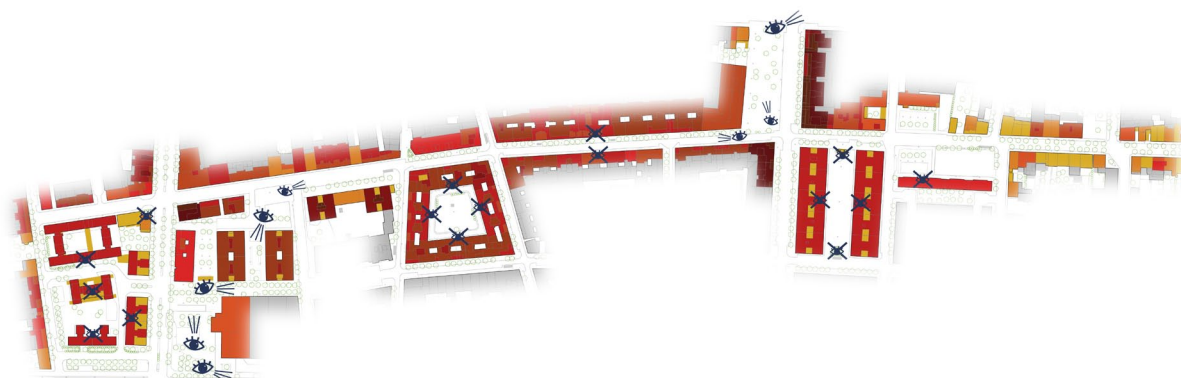
Tanmateix, les places de major dimensió, especialment la plaça Llibertat i la plaça del Mercat, que tenen un millor paisatge urbà, millor mobiliari urbà, i major presència d'usuaris, fa que augmenti el nombre de persones que usin aquest mobiliari urbà per gaudir de les visuals de l'interior de la pròpia plaça i dels seus usuaris.

Finalment, la presència d'edificacions que incloguin serveis o equipaments poden influir en la percepció d'una bona imatge urbana, especialment els de gran format com ajuntaments, mercats municipals, etc. Tot i així, pel present anàlisi s'han tingut en compte tot tipus d'equipaments, per més que fossin petits locals en planta baixa, sent aquests la majoria. Tal i com s'ha explicat anteriorment, el creixement del barri no va contemplar l'execució d'equipaments públics en el seu interior; la majoria d'equipaments s'han hagut d'implantar molts anys després en les plantes baixes que s'han pogut recuperar, tals com l'Oficina d'Habitatge, un Centre Cívic i un equipament amb sales disponibles per a entitats juvenils. Les úniques excepcions aquests casos, són: l'Ajuntament, el CAP 1 i el Mercat Municipal, de construcció també posterior.

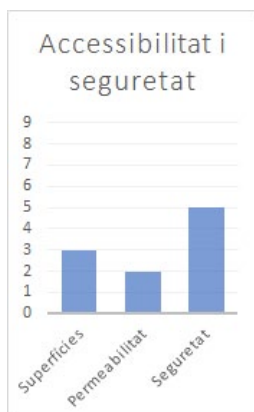
Tot i l'alta presència de població juvenil, s'ha de destacar la no presència d'escoles ni d'equipaments relacionats per a infants i joves (com biblioteques, ludoteques, espai jove, esportius, etc.), si bé és cert que la majoria se situen en zones pròximes al barri (entre mig i un quilòmetre), a excepció de la Farga, a 250 metres del centre del barri Centre, que ha acabat actuant com una escola *guetitzadora*, concentrant la major part de la població immigrant o de fills immigrants, perquè la majoria d'aquests no es desplaressin a altres escoles.

[89] Localització dels usuaris en els perímetres de places, per gaudir de les visuals interiors de l'espai, donada la falta de visuals cap a l'exterior d'aquests. Si cal, no només s'ocupa el mobiliari urbà (com en el fons de la foto), sinó també mobiliari urbà no destinat a tal ús (com les barres de protecció per separar la plaça de la carretera, en el cas de les persones al primer pla de la imatge).

[90] La superposició d'anàlisis com la les visuals i relació amb entorn, amb el d'altures d'edificacions, evidencia que la falta de visuals en molts llocs no és tant l'altura d'aquestes, sinó la disposició i proximitats d'aquestes a l'espai.

[91] Nombre d'espais amb una bona valoració (puntuació de 7 o més) per cada paràmetre d'estudi.

[92] Estat actual dels escossells.

[93] Proposta d'elements a col·locar per cobrir els escossells dels arbres, enrasat amb la vorera, i millorar l'accessibilitat peatonal.

Accessibilitat i seguretat

Per considerar un espai públic com a un espai "caminable" o "passejable", en paraules de Julio Pozueta (2013), cal recordar que aquest mateix autor remarcava que, per tal d'aconseguir-ho, no només s'havien de tenir en compte un entorn i paisatge urbà agradables, i una protecció contra el clima adequada –aspectes que s'han tingut en compte en punts anteriors–, sinó també la topografia i la superfície caminables (materials, textures, desnivells salvables per a persones amb mobilitat reduïda, etc.), i la seguretat ciutadana en tots els seus trams. A més, en aquest eix s'hi ha afegit el paràmetre de permeabilitat del sòl que, si bé no influeix tant en la accessibilitat (de fet, sol jugar-hi en contra), també és important tenir-lo en compte per temes ambientals i de riquesa de materials en els espais.

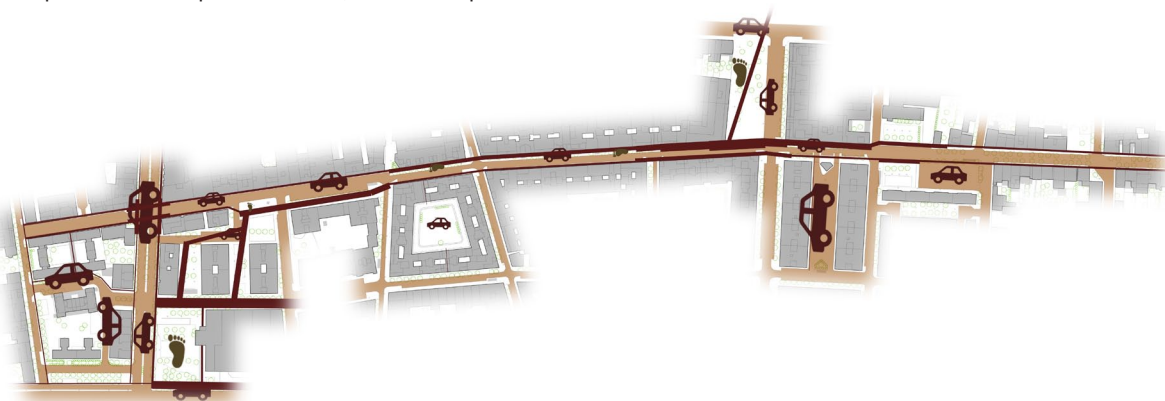
En els resultats obtinguts, es destaca una falta important d'espais caminables adequats i, sobretot, de superfícies permeables, generalitzant-se l'ús de paviments asfaltats o de formigó, exceptuant les places amb terra o sauló compactats, que moltes vegades s'atribueixen més a una pavimentació inacabada, que a una elecció projectual. Els resultats de la percepció de seguretat són millors que l'esperat, si bé és cert que només la meitat dels espais es consideren amb una bona percepció (segurament també degut a l'anàlisi dut a terme únicament en hores diürnes).

Detalladament, l'anàlisi de superfícies caminables evidencia un fet del que és difícil establir una relació causa – efecte: només les places més transitades són les més ben mantingudes i amb unes superfícies de major qualitat. Es fa difícil dir si s'han mantingut millor perquè són les més utilitzades, o si són les més utilitzades perquè són les millor mantingudes. Aquest fet es fa evident si es compara l'ús de persones caminant amb els espais amb major superfície caminable i de millor qualitat, que es corresponen amb les més transitades. Superposant també l'anàlisi de la presència de vehicles, es pot veure que no va molt relacionat amb la presència de vehicles, sempre i quant es disposi de suficient espai caminable, si bé és cert que la presència del vehicle privat sí ocasionarà altres conflictes com per exemple al travessar, o farà perdre més espais peatonals i, sobretot, d'estada, que és el que més necessita un eix com el carrer Àngel Guimerà.

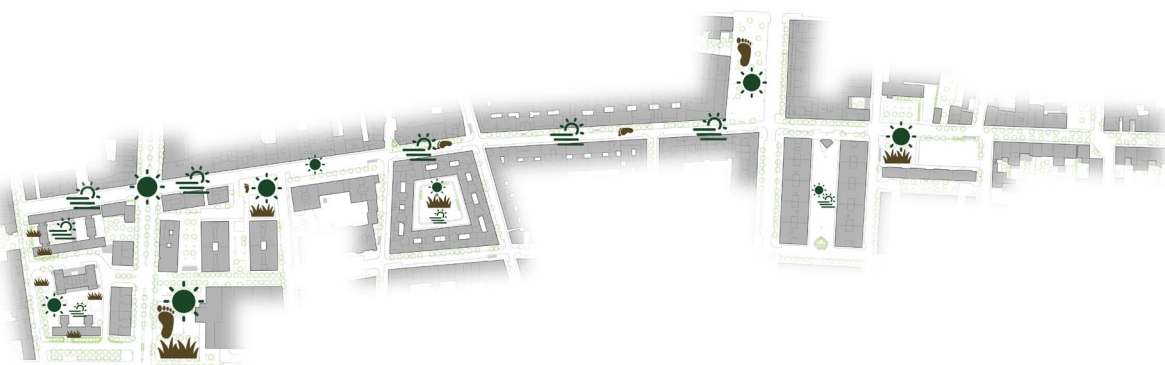
A la inversa, una menor presència de zones caminables no té perquè ser negatiu, sempre hi quant sigui perquè hi ha una major presència de superfícies permeables, millorar la infiltració de l'aigua de pluja directe al medi natural immediat, i regulant l'efecte illa de calor. Tot i així, en els casos d'estudi, aquestes superfícies permeables solen tractar-se de paviment de terra compactada, més evidents de que és una urbanització inacabada que no pas realment pensat per a tal fi. Són pocs els casos que es disposi de zona enjardinada. A més, les ínfimes zones permeables d'espais com l'Àngel Guimerà són els petits escossells dels arbres presents a les voreres; aquests escossells sense protecció no només no són útils per a permeabilitzar el terra, sinó

que a sobre juguen molt en contra per a l'altra paràmetre analitzat, la superfície caminable, sent font de possibles caigudes. Per aquest motiu, la Guia de facilitats per a circulació de vianants (2020), recomana la col·locació d'elements foradats per cobrir-ne els escossells, no trobant-se'n en cap dels espais analitzats.

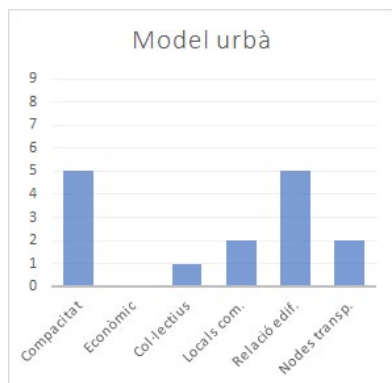
Finalment, la percepció de seguretat que hom ha tingut recurrent els diferents espais objecte d'estudi, s'ajusta al marc teòric exposat. En les zones poc concorregudes i tancades en sí mateixes (com els grups d'habitatges o els espais interiors d'illa), la sensació d'inseguretat era molt major, si bé en cap cas se'n pot descriure una situació problemàtica. Aquest fet, s'ha vist reflectit en l'anàlisi de presència igualitària entre gèneres i edats en l'espai, on, en les dates d'anàlisi, no s'ha trobat cap usuari que no estigués en el grup de persona del gènere masculí jove o de mitjana edat. Tot i així, i tot i que en el moment de l'anàlisi no se'n fos conscient, és obvi que altres mesures dutes a terme per l'Ajuntament els últims anys per millorar la seguretat, també han tingut el seu efecte. Poden ser exemples l'eliminació d'elements opacs en superfície que limitaven la visió dels espais (per exemple, murs opacs que generaven racons invisibles des de les zones de pas o dels habitatges, o la substitució de contenidors en superfície per soterrats), o la implantació de càmeres de seguretat (element que podria ser objecte de debat si per sí sol augmenta la seguretat, però que almenys, sí augmenta la percepció d'aquesta per part de l'usuari que és coneixedor de la seva presència, que era l'objecte d'aquest anàlisi).

[94] Superposició d'anàlisis entre superfícies caminables, presència de persones caminant i presència de vehicles.

[95] Superposició d'anàlisis de superfícies caminables, permeabilitat del sòl i il·luminació natural, en busca dels millors espais caminables. Es fa evident que hi ha espais ben pensats, com la plaça del Mercat, en la que es combina una bona relació entre els tres, i que hi ha espais que no disposen de cap bona relació entre ells on, majoritàriament és degut a la falta d'espai lliure d'asfalt per a vehicles.

[96] Nombre d'espais amb una bona valoració (puntuació de 7 o més) per cada paràmetre d'estudi.

[97] L'alta densitat i compacitat del barri permet una major presència de veïns observant els carrers, augmentant també la seguretat dels seus usuaris.

Model urbà

Finalment, el model urbà on es troben els espais públics també influeix en la qualitat d'aquests. En aquest model urbà s'hi inclouen tant la compacitat de l'entorn o la relació de l'edificació amb el propi espai públic, com també la presència de locals comercials, espais col·lectius o la proximitat a altres models de transport. Igualment, hi influirà el grau de vulnerabilitat econòmica i social dels seus habitants.

Els resultats obtinguts mostren varietat en funció del paràmetre. En la gràfica al costat d'aquestes línies es pot veure com la majoria d'aspectes relatius al model urbà són desfavorables, fruit d'un model urbanístic especulatiu i sense control públic. Els únics aspectes favorables són la compacitat i la relació de l'edificació amb l'espai públic, on la seva alta densitat i proximitat amb aquest permet una correcta relació, només empitjorada per la opacitat i els usos de les plantes baixes, com es veurà més detalladament a continuació i, de nou, en punts posteriors.

Per l'estudi de la compacitat edificatoria i la densitat de població, donada la falta de dades més precises, es calcula aquest paràmetre a partir de l'altura i grandària de les edificacions properes a l'espai públic estudiat, així com la percepció de compacitat que aquestes edificacions tenen sobre l'espai. Tot i que la construcció del barri fos en un espai de temps relativament petit (dues dècades), es detecta una gran diversitat d'altures i fondàries de les edificacions, fruits d'un creixement sense una planificació pública adequada que uniformitzés l'espai. Això fa que la percepció de la compacitat i la densitat sigui molt variada a llarg del barri, tot i que en general, es manté una percepció de densitats molt altes, amb alts edificis a banda i banda de carrers estrets, i amb pocs espais lliure públics i/o a l'interior d'illes de cases (moltes vegades, ocupades per més edificacions tipus garatge o traster). Es detecta també, les altures més altes en les edificacions de carrers principals (com l'Àngel Guimerà, el Francesc Macià, etc.), o en les que donen als espais públics de rellevància, com la plaça Llibertat.

Pel que fa a la relació dels edificis amb el carrer, en general, el límit de les edificacions coincideix amb el del final de la propietat privada i inici de l'espai públic. En tot el barri, només hi ha un habitatge unifamiliar que disposi de pati privat, tot i que es troba alineada a carrer igualment, valorant-se positivament que no hi hagi espais privats que interrompin la relació de les edificacions amb l'espai públic. Tanmateix, son poques les edificacions que permetin un ús públic de les seves plantes baixes, destacant només les porxades a les edificacions properes a la plaça Llibertat, o els passatges a l'inferior d'edificacions de grups d'habitatges, com el Grup Verge Maria. Els passatges d'accés a l'interior de patis d'illa estan majoritàriament tancats, a excepció del cas d'estudi, que sol estar oberta al públic. Atès que la majoria de llocs els edificis estan a tocar del carrer, no es troba una relació

clara entre la seguretat i la relació de l'edificació amb el carrer en el cas d'estudi, si bé és cert que en alguns llocs com el Verge Maria, on les plantes baixes són habitatges i se separen amb vegetació sí disminueix la percepció de seguretat. Es creu doncs, que la menor percepció de seguretat pot venir ocasionada per l'ús de la planta baixa i la seva intensitat d'ús, així com pel fet que siguin llocs sense relació directe amb l'entorn i tancats en sí mateixos com els grups d'habitatges i els patis d'illa, i amb l'existència de passatges interiors foscos, també tancats en sí mateixos, a diferència de les porxades de plaça Llibertat que sí estan obertes i formen part de la plaça plenament, i que no redueix la percepció de seguretat.

Com s'ha dit, també és important el grau de vulnerabilitat econòmica i social. Les dades per a aquest tipus d'anàlisi són poc precises en quant al detall de la mostra, i només se n'han obtingut de seccions censals senceres. A més, el perfil de població és molt similar en tot el barri, tot i la gran quantitat de diferents nacionalitats entre la seva població. Per tant, en un espai d'anàlisi com l'actual aportarà poca diferència entre espais. Tanmateix, és un paràmetre que ha de figurar en la metodologia d'anàlisi d'un espai públic ja que pot donar detalls importants sobre l'entorn d'aquest, especialment en el cas d'anàlisi comparatiu d'espais de diferents tipologies de barris, on sí s'hi pot trobar una variació important en els graus de vulnerabilitat.

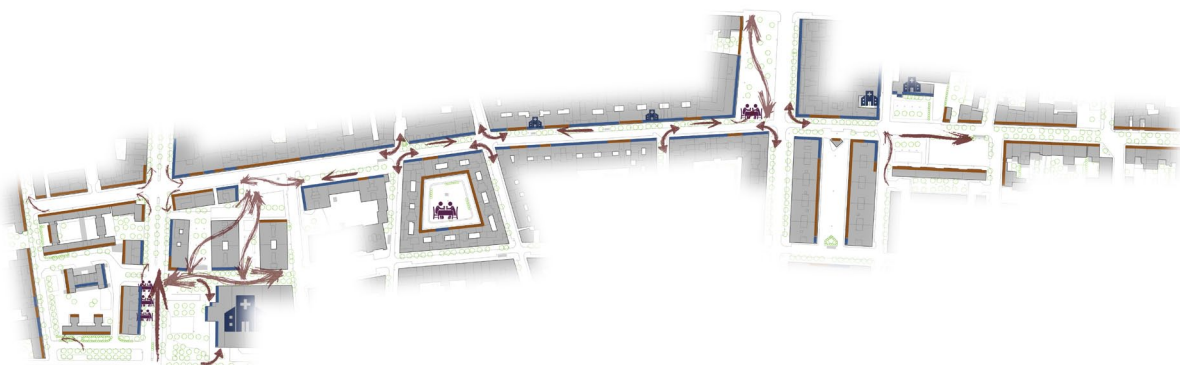
En aquest cas, com s'ha dit doncs, hi ha poques variacions entre la diferent població que viu a les edificacions adjacents als espais analitzats, notant-se una lleugera milloria en la renda mitjana per persona de la zona est, on també disminueix la densitat de població (ja fora la zona d'estudi del barri centre). Les puntuacions detallades a l'annex 1 es realitzen a través d'un criteri subjectiu i a través de percepcions, segons la població que freqüenta l'espai i pel coneixement subjectiu de casos personals, de notícies de nombre de pisos ocupats, etc., més que per criteris objectius, donades les poques a nivell precís de cada espai, tal i com s'ha comentat.

Seguint amb els espais col·lectius, els únics que es troben en les zones d'estudi són terrasses de bar, és a dir, l'apropiació d'espai públic per part d'un aprofitament privat. No es detecten espais a la inversa, és a dir, que tot i ser privats, tinguin una utilització col·lectiva. L'impacte d'aquests espais privats en sòl públic varia segons el cas d'estudi. Mentre que en alguns llocs són el centre de l'activitat de tot l'espai, com en el cas del pati d'illa, o concentren gran part del seu ús com a la plaça Llibertat, en altres, la seva ubicació lluny dels espais intersticials del grup Verge Maria, fa que no n'aportin cap benefici.

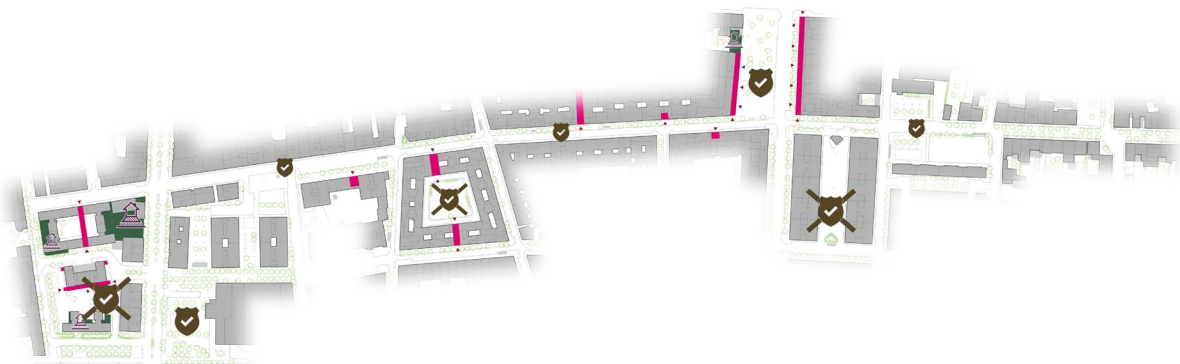
Respecte els locals comercials, tot i la percepció inicial de que és un barri amb moltes plantes baixes sense serveis o equipaments públics, sí que s'ha detectat que en els punts d'anàlisi d'una

[98] Els espais col·lectius també generen que es faci servir amb més intensitat el mobiliari urbà pròxim a ell. A la foto, podem veure els usuaris de l'esquerra en el mobiliari urbà prop a la terrassa del bar, aprofitant l'ombra dels tendals i la proximitat amb altres usuaris.

[99] Superposició de l'anàlisi de locals comercials en planta baixa, amb el d'espais col·lectius, equipaments i fluxos de moviment.

[100] Superposició de l'anàlisi de la relació d'edificacions amb el carrer, amb el de percepció de seguretat.

major importància dins la trama urbana del barri, s'hi ha anat concentrant la major part de locals comercials i equipaments, trobant-s'hi una bona concentració d'aquests en el carrer principal (l'Àngel Guimerà) o places singulars com la plaça Llibertat. Tanmateix, en els carrers secundaris i les façanes interiors dels patis d'illes estan plens de locals sense ús (trasters) o garatges. Tot i així, la majoria d'aquests són petits locals comercials de barri, només freqüentats per habitants del propi barri, a excepció d'alguns de caire més històric (fleques o farmàcies històriques, i que així es veu per la seva decoració) o oficines d'entitats bancàries de rellevància i grans basars concorreguts. Aquestes excepcions però, es concentren majoritàriament a la plaça Llibertat o en el carrer Àngel Guimerà pròxim a la plaça Llibertat. Menció a part mereix el Mercat Municipal, situat davant un dels parcs d'estudi que, tot i ser un pol d'atracció i causant de gran part de l'ús de l'espai públic, els seus locals comercials no es relacionen directament amb la plaça, obrint-se a l'interior, i donant l'esquena al seu entorn exterior.

En una comparació amb els fluxos de moviment, on hem vist que eren majoritàriament generats per a la relació entre espais públics, també podem veure certa relació amb la presència d'espais col·lectius i equipaments de rellevància com el Mercat Municipal, però poca relació amb la presència de locals comercials, malgrat que moltes de les entrades i sortides de l'eix estructurador com l'Àngel Guimerà poden ser també ocasionades pels locals comercials. La falta de locals comercials que atreguin ciutadans d'altres barris (com sí passa amb el Mercat Municipal) podria ser una altra explicació raonable.

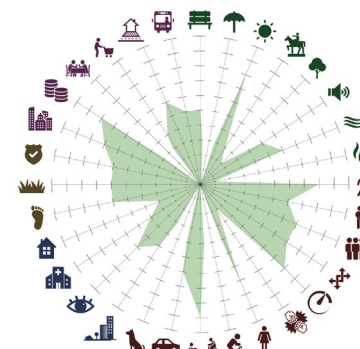
Finalment, respecte la proximitat a altres nodes de transport, no se n'ha detectat de diferents al vehicle privat o el caminar a peu, que discorre per dins del barri. Tot i així, les ubicacions de les parades de bus al límit del barri permeten una bona cobertura de bus (parades a una distància inferior a 300m). Pel que fa a la bicicleta, en general a Salt hi ha una mala cobertura i, els pocs carrils existents, es troben fora del barri centre. Malgrat aquesta no presència de carrils per a bicicletes, es detecta una alta presència d'usuaris amb aquest mode de transport, dissortat per les voreres i generant conflicte amb els vianants.

2.- CREACIÓ I INTERPRETACIÓ DELS DIAGRAMES DE PARÀMETRES D'ESTUDI

Una vegada realitzats els mapatges del conjunt d'espais seleccionats, fruits dels anàlisis de cada cas particular, exposats i puntuats en l'annex 1 del present treball, permetrà la creació dels diagrames de paràmetres descrits en el marc metodològic. Aquests diagrames han de permetre un fàcil reconeixement dels diferents aspectes importants a analitzar d'un espai públic, detectant ràpidament les seves mancances i virtuts de forma individualitzada, així com també una fàcil comparació entre els diferents espais.

Per exemple, posem per cas els casos següents: la plaça dels Colors (a dalt a la dreta d'aquestes línies) i la plaça Lluís Companys (a baix). Els dos diagrames permeten una ràpida identificació de les característiques de cada espai. Sense conèixer-se els espais, es pot fer una idea ràpida de que la plaça dels Colors serà un espai sense cap zona coberta ni vegetació, però tot i així prou àmplia com per tenir prou il·luminació natural. A més, que és una plaça utilitzada, sobretot per persones en moviment i amb grans fluxos de moviment en diferents sentits o més complexos i a més velocitat, que a la vegada hi predomina el joc infantil. Per contra, ens permet veure la plaça Lluís Companys com una plaça amb poc moviment (poques persones caminant, poca velocitat, poca complexitat de fluxos), però amb alta presència de nens jugant i avis observant, amb usos col·lectius, més que individuals. També, l'alt nivell de zones permeables i el baix de zones caminables, ens dona l'idea d'un espai de terra compacte sense acabar d'urbanitzar, si bé també podria ser enjardinat. Aquests són uns exemples ràpids del que permet veure a simple vista i ràpidament els diagrames, tot i no conèixer l'espai.

També la ubicació de tots els diagrames sobre el plànol permet una primera aproximació de les virtuts i defectes dels diferents espais. A primer cop d'ull, els espais més ben valorats són els situats més pròxims als extrems del barri, i sent els més pròxims al centre, i especialment els més tancats en sí mateix, com els patis d'illa, els que tenen pitjor valoració. En aquest fet, hi ha les excepcions dels espais intersticials de grups d'habitatge creats en les primeres etapes del creixement especulatiu de Salt, i que han estat objecte de menys projectes de millora.

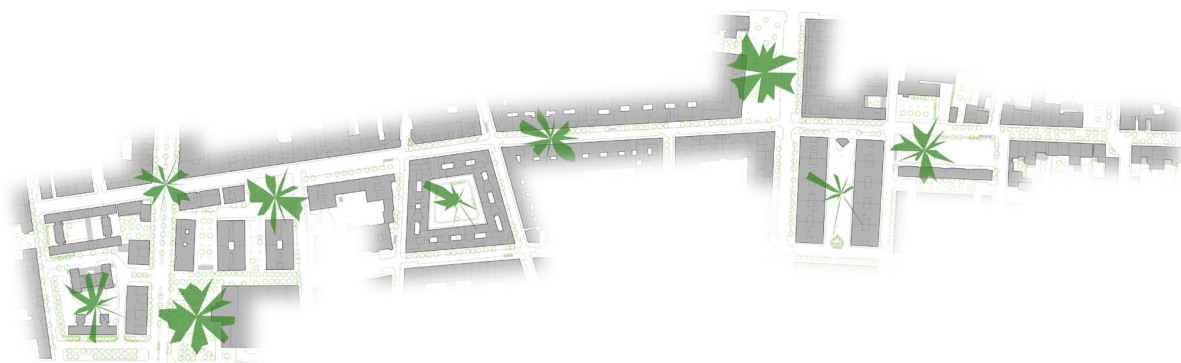

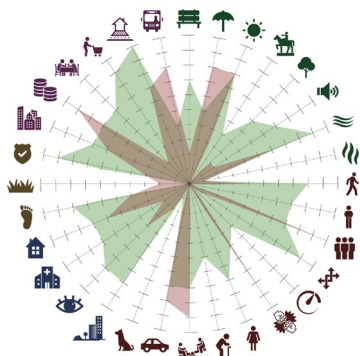
[102] Diagrama de paràmetres d'estudi de la plaça dels Colors.

[103] Diagrama de paràmetres d'estudi de la plaça Lluís Companys.

[104] Ubicació de tots els diagrames sobre plànol.

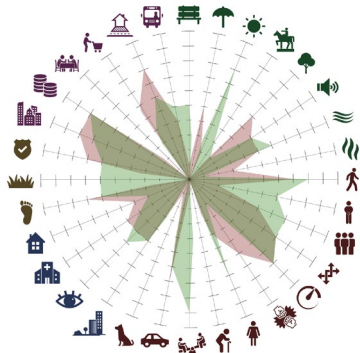

[105] Comparació dels diagrames dels espais intersticials del Grup Verge Maria, en vermell, i del de la plaça Llibertat, en verd.

[106] Comparació dels diagrames dels carrers (carrer Àngel Guimerà i encreuament), en vermell, i de les diferents places, en verd.

[107] Comparació del diagrama del carrer Àngel Guimerà, en vermell, amb el de la plaça dels Colors, en verd.

[108] Comparació del diagrama de la plaça dels colors, en vermell, amb altres places de més rellevància, com la plaça del Mercat i la plaça Llibertat, en verd.

D'aquest últim fet descrit, de la diferència entre els espais de grups d'habitatges i la resta d'espais més oberts al seu entorn més immediat, es pot veure fàcilment en la comparació entre diagrames representada en la pàgina següent. En vermell, es pot veure com els espais del grup d'habitatges Verge Maria disposen d'una molt menor valoració en la majoria d'aspectes: el mobiliari i la presència de verd és molt pitjor, es detecta un molt inferior ús per part dels usuaris provocat per un model urbà menys favorable (menor presència de locals comercials, espais col·lectius, etc.), els aspectes relatius al paisatge urbà i l'entorn són molt pitjors, i els aspectes que facin aquell espai com a caminable i segur també estan molt menys valorats.

On també s'hi poden observar diferències és entre els diagrames dels carrers (incloent l'encreuament del carrer Àngel Guimerà i el passeig Marquès de Camps, així com el propi carrer Àngel Guimerà) amb les diferents places estudiades. El fet que les places obtinguin una major valoració en l'ús d'aquestes, especialment pel que fa a persones parades, és simplement al fet de disposar espais per a tal ús, com mobiliari, espais coberts, major vegetació, etc., així com una millor estètica de l'entorn i animació social amb espais col·lectius. Haurà de ser doncs crucial aconseguir que els carrers, i especialment un eix estructurador com el carrer Àngel Guimerà, disposi de més espais de parada i ús per als seus usuaris.

Això es fa molt més evident si es compara la plaça dels Colors, amb el propi carrer Àngel Guimerà. Els anàlisis del punt anterior ja feien intuir que la plaça dels Colors era una extensió del propi carrer Àngel Guimerà. Això es fa evident en uns resultats en el diagrama molt similars entre la majoria de paràmetres dels dos casos, però que amb l'aparició de mobiliari i espais de jocs, que fan augmentar la presència d'usuaris que gaudeixin de la plaça, així com el nombre de persones parades i l'ús col·lectiu de la plaça, per contra dels mateixos valors per al carrer. Per tant, és important destacar com aquests espais ben relacionats amb l'eix estructurant (és a dir, sense elements que dificultin la relació) li aporten nous valors al propi carrer en les seves immediacions, convertint-se en punts de parada, amb mobiliari, superfície permeable, etc. que al propi eix li manquen.

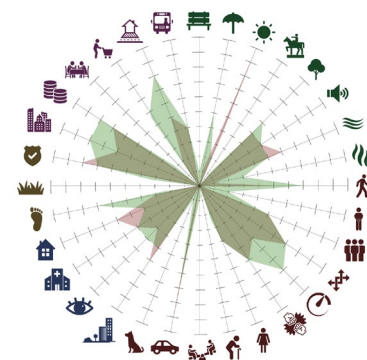
Això sí, aquest comportament de la plaça dels Colors com una sola ampliació del carrer Àngel Guimerà fa que, tot i els seus aspectes positius que aporta al propi carrer i a la relació amb altres espais com la plaça del Mercat, provoca que ella mateixa, individualment, presenti mancances, en comparació amb altres places de major rellevància, com la plaça Llibertat o la plaça del Mercat.

Pel que fa a l'encreuament d'estudi, presenta unes característiques molt similars a les del propi carrer, destacant la diferència de velocitat, menor a l'encreuament, fruit del conflicte amb els vehicles que provenen de totes direccions. Tanmateix, que un espai que representa un node tan important en l'organització del barri i la ciutat, tal i com s'ha descrit en el marc metodològic, presenti unes característiques tan similars a les del propi carrer, no és una bona notícia. Caldrà doncs, potenciar aquest i altres nodes al llarg de l'eix estructurant que és o hauria d'esdevenir el carrer Àngel Guimerà.

Respecte les places interiors, hi ha poc a dir; la diferència entre aquestes i la resta de places del barri és abismal, presentant dèficits en tots els paràmetres d'estudi, cosa que suposarà que hauran de millorar-se en tots i cadascun dels aspectes per aconseguir una millora i com a mínim, poder-se igualar amb la resta de places per tal d'incloure's efectivament en la xarxa d'espais públics del barri, i aportar diferents espais lliures al llarg de l'eix que suposa el carrer Àngel Guimerà. El que diagrama no pot exposar, perquè no és la seva funció tal i com està concebut, és mostrar com aquests espais es relacionen amb l'eix estructurant, però ja es pot avançar que, a més, aquests espais no es troben ben relacionats amb l'eix, degut a la opacitat de les plantes baixes, aspecte que es tractarà en punts posteriors.

Finalment, cal destacar que els diagrames fan evident que les places reformades durant les últimes dècades es troben en molt millor estat i qualitat d'ús, que la resta d'espais públics del barri Centre, donat que la majoria de paràmetres tenen resultats bastant bons, sobretot en comparació amb la resta d'espais.

Però quins han estat els encerts de les reformes que han millorat la seva qualitat? En el punt següent es descriuran.

[109] Comparació del diagrama de l'encreuament del C/ Àngel Guimerà amb el Psg. Marquès de Camps, en vermell, amb el del propi carrer Àngel Guimerà, en verd.

[110] Comparació dels diagrames dels patis interiors d'illa i entre torres d'habitatges, en vermell, amb els de la resta de places, en verd.

[111] Superposició dels diagrames de les places reformades durant les últimes dècades: plaça Llibertat, plaça del Mercat i plaça dels Colors.

PROPOSTES D'INTERVENCIÓ

Què funciona en l'estat actual i què cal millorar?

Veure, analitzar i comparar a través de mapatges i diagrames ha ajudat a distingir quins espais disposen d'unes millors característiques que la resta. Si bé aquests encara estan lluny de poder-se considerar uns espais perfectes, es fa evident que les millores introduïdes pels ajuntaments democràtics a partir dels anys 1980 els han deixat en millors condicions que la resta d'espais del barri.

En el primer punt d'aquest últim apartat del TFM s'analitzaran més en profunditat aquests espais (cas per cas) i, juntament amb l'enfocament teòric general aportat en punts anteriors, que ens posava les bases de com detectar si un espai és habitable, caminable, etc., ajudarà a discernir quins són els encerts de les actuacions que els han portat a les característiques actuals, útils per replicar els models d'èxit en entorns similars i, més endavant, poder realitzar propostes d'intervenció.

1.- ANÀLISI DE LES INTERVENCIIONS EN L'ESPAI PÚBLIC: ELS ENCERTS DELS AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS

Tot i la impossibilitat d'analitzar la majoria de paràmetres en l'estat anterior als actuals dels espais públics analitzats, s'intentarà detectar i justificar els encerts que les reformes posteriors realitzades pels ajuntaments democràtics en una sèrie d'espais analitzats, han suposat en l'estat actual del barri.

Recuperació d'espais en un teixit dens: la plaça dels Colors

La plaça dels Colors sorgeix de l'enderroc d'uns tallers presents en mig del barri. A partir de l'espai lliure sorgit de l'enderroc, la plaça, inaugurada el 2010, originàriament comptava amb petites zones de superfície permeable amb vegetació (a la foto de 2012 es pot veure les zones de sauló, tot i que ja no comptava amb vegetació), que posteriorment i actualment ja no disposa i s'ha repavimentat amb més formigó. També s'ha incorporat més mobiliari de joc infantil i la tanca perimetral de seguretat per a nens i nenes.

Del canvi, es pot garantir un major ús públic de l'espai sorgit, però també una millor utilització del seu entorn immediat.

Malgrat que la plaça actual ha rebut crítiques en els punts anterior i en les valoracions de l'annex 1, és evident que la seva recuperació com a espai públic ha suposat un benefici important per al barri. Accions com aquestes han d'estar a l'ordre del dia en barris densos com el cas d'estudi, i no deixar passar cap oportunitat com la de recuperar espai lliure a l'espai construït, i més en el cas d'edificacions amb usos difícilment compatibles dins la ciutat, com és l'industrial. A més, la seva obertura no només ha generat nou espai lliure, sinó que obre nous possibles fluxos de moviment per unir el carrer Àngel Guimerà amb el Mercat Municipal i la seva plaça, o espais d'estada en un carrer que no en té.

Tot i així, la concepció de la nova plaça s'ha quedat curta. La presència de vehicles en 3 carrers en el seu perímetre la converteix en una illa en la circulació a través seu, reduint-ne la velocitat de moviment al haver de creuar dues vegades (per l'altra vorera no cal creuar cap carrer). A més, el tancat de la zona de joc també impedeix que es generin fluxos de moviment interessants en l'interior de la plaça, quedant tots relegats al perímetre. També, la falta d'elements de cobertura i la poc frondosa vegetació, juntament amb la mala concepció del mobiliari per a la gent gran, fa que la presència de persones parades sigui ínfima.

[112] Imatge de l'espai on hi ha actualment la plaça dels colors, anterior al 2008. L'espai estava ocupat per unes naus amb un ús de taller.

[113] Imatge de la plaça dels Colors després de la reforma.

[114] Imatge de la plaça dels Colors actualment, amb certs canvis, majoritàriament en el mobiliari.

Potenciació del verd i el joc: la plaça del Mercat

Si bé la plaça original, fruit de l'espai lliure entre el Mercat Municipal i els Grup d'habitatges Verge Maria, ja incloïa espais verds amb vegetació i zones enjardinades permeables, les reformes posteriors han posat ordre en els diferents espais, millorant l'espai de trànsit peatonal, augmentat les superfícies caminables, però a la vegada potenciant el verd en les zones d'estada, on s'hi van afegir mobiliari urbà.

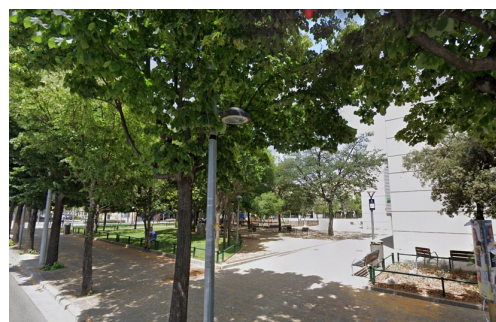
En les mateixes zones on es van afegir mobiliari urbà, també van ser objecte de la ubicació de mobiliari per a joc infantil, havent esdevinguts un dels espais amb més presència de joves jugant, i un dels diferents llocs d'implantació del programa Juguem?. Com s'ha dit, això va potenciar també la presència de persones, sobretot d'edat avançada, que utilitzaven els bancs a cobert per observar la vida que s'havia generat al centre de la plaça.

A més, hom creu que aquesta plaça és l'èxit d'una certa zonificació a través de la implantació del mobiliari en llocs precisos: els bancs a cobert, allunyats però a la vegada a prop de les zones de joc (a certa distància per no prendre mal, però que permet la observació), i la presència de paviment tou en aquestes zones d'estada, mentre que les zones amb major fluxos (com accessos al Mercat Municipal, els espais entre edificacions al nord, que connecten amb la plaça dels Colors, etc.) es troben ben pavimentats, convertint-se amb una zona caminable i amb uns importants flux i velocitat de moviment.

Els únics conflictes fruits d'aquesta ordenació que s'han observat, són amb la presència massa pròxima de vehicles a l'est i d'una rampa d'accés al mig de la plaça força freqüentada per camions que accedeixen als magatzems al soterrani del Mercat. Moltes vegades, els jocs a pilota o altres elements similars, han interaccionat amb els vehicles en moviment, havent pogut causar danys personals.

[116] Imatge del mural del mercat i espais del passeig Marquès de Camps, anterior a la reforma.

[117] Imatge actual de la plaça del Mercat des del passeig Marquès de Camps.

[118] Vista aèria actual de la plaça del Mercat.

Reconversió per una plaça més usable: la plaça Llibertat

Tal i com s'ha comentat en l'inici del present TFM, la plaça Llibertat és fruit de la remodelació d'un espai buit i sense pavimentar entre les edificacions de la cantonada entre el carrer Àngel Guimerà i el carrer Francesc Macià. Aquesta, es va aixecar per tal d'evitar les inundacions, fet que va provocar un menor ús per part de la població, i la creació de zones poc visibles des dels carrers principals, creant inseguretat d'ús. Com es pot veure a la foto, i pels records que hom té d'anterior la reforma, la utilització es reduïa als espais de parada que oferien els murs i escales d'accés (per sentar-se), deixant l'interior totalment inutilitzat, tot i la presència de mobiliari urbà. La concepció actual, millora l'ús i el mobiliari, si bé és cert que es perd en presència de vegetació.

Amb tot això, la plaça Llibertat ha passat a ser un dels nodes de més intensitat d'ús, tal i com es pot veure en el diagrama a l'annex 2, així com amb una millora clara en el seu mobiliari, confort i paisatge urbà.

De fet, tot i la falta de paviment tou i d'una vegetació més frondosa, la concepció d'aquesta plaça recau en que sigui un espai caminable, amb un paviment dur i adequat per al trànsit peatonal, amb els bancs situats a l'entorn per tal d'observar les zones interiors obertes, de pas i de joc. Aquest fet, es reforça amb la presència d'espais col·lectius com la terrassa del bar o la utilització de les barres de protecció contra els vehicles com a bancs a tot el perímetre. També, la presència de zones porxades (les úniques entre tots els espais estudiats), on hi donen, en gran part, locals comercials.

[120] Imatge de la plaça Llibertat a l'any 2009, anterior a la reforma.

[121] Imatge actual de la plaça Llibertat, des del carrer Àngel Guimerà.

Millora peatonal dels carrers: el carrer Àngel Guimerà

A mitjans dels anys 90, carrers importants per al municipi com l'Àngel Guimerà o el carrer Major, van ser objecte de reformes per augmentar la peatonalització, a la vegada que restaven asfalt per al vehicle privat, augmentaven les voreres i introduïen la presència d'arbrat.

Tot i no poder realitzar un anàlisi similar a l'efectuat en l'actualitat, se sobreentén que aquesta reforma va millorar no solament el verd urbà i la quantitat de superfície peatonal, sinó que també va fomentar l'ús per part de vianants, les relacions socials en el nou espai lliure que sorgia, restat al del vehicle, i potenciava el comerç de les plantes baixes.

Si bé és cert que de ben segur això va millorar l'ús del barri, la encara massa elevada presència de vehicles, present en quasi la meitat de la secció del carrer, segueix impedit un correcte ús per part del vianant, on tingui prioritat i, sobretot, li segueix faltant espais de parada amb mobiliari urbà i espais a cobert, que en reforcin el seu ús.

Per tant, malgrat el mapeig presentat i els diagrames realitzats demostrin que a la majoria d'espais públics els cal encara millorar en alguns paràmetres, i que alguns d'ells, com els grups d'habitatges i els patis interiors, els quedi encara molta més feina per convertir-se en espais públics realment útils per els seus usuaris, el cas del carrer Àngel Guimerà es mostra com un espai millorat, però encara pendent de millorar, per incongruent que soni dit així. En altres paraules, les reformes han anat pel bon camí, però s'han quedat molt lluny encara per fer una regeneració efectiva del sector.

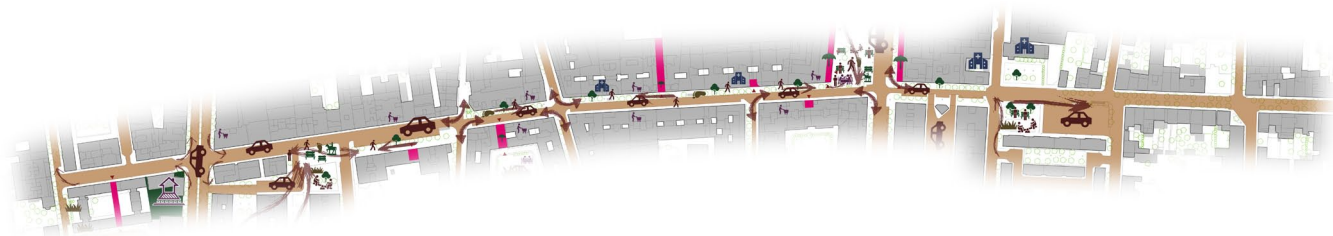
En l'inici del marc metodològic es descrivia l'Àngel Guimerà com, en denominació de Kevin Lynch, un recorregut – travessia, que actua, o hauria d'actuar, com a eix estructurador del barri, unint les diferents places i espais, i sent, ell mateix, un punt de trobada, d'estada i una fita per als demés ciutadans del municipi.

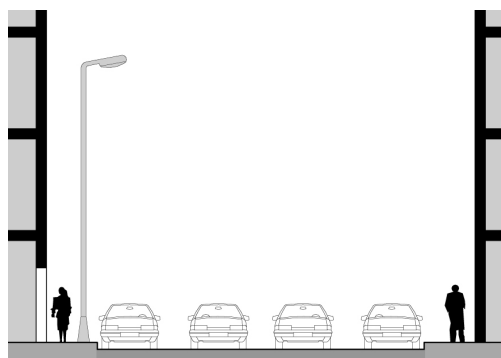
[123] Imatge del carrer Àngel Guimerà anterior a la reforma, sense data coneguda.

[124] Imatge estat actual carrer Àngel Guimerà.

[125] Característiques del carrer Àngel Guimerà actuals, resultat de la reforma

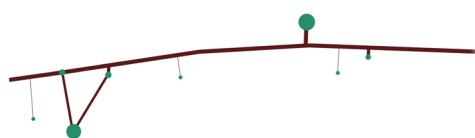
[126] Estat original (esquerra) i estat actual (dreta) del carrer Àngel Guimerà

2.- CARRER ÀNGEL GUIMERÀ: UN EIX ESTRUCTURANT?

La interessant idea que sorgeix al final del punt anterior condueix a un anàlisi més detallat del carrer.

Com s'ha dit, aquest actua, en menor mesura del que podria arribar a fer, com un eix connector dels diferents espais públics, però per les seves condicions actuals, no pot esdevenir un espai públic més i de qualitat per ell mateix. De fet, els anàlisis de fluxos de moviment, detallats en l'annex 1, avalen que l'ús del carrer és, en molts casos, de connector entre els espais, on grups de nens i nenes hi transiten en busca d'un lloc per jugar i, la gent més gran, per seure.

L'esquema a la dreta d'aquestes línies representa la relació del carrer amb els espais. En verd, pot veure els diferents espais (la grandària correspon a la seva importància com a nodes del barri), i com, en molts casos, la poca relació d'aquests amb el carrer implica una menor importància del node. Tot i així, aquesta relació és recíproca: a menor relació, menor importància dels espais i, per tant, menor ús per part de la ciutadania i en conseqüència, menor atenció per part de l'Administració Local. Potenciar doncs les relacions entre espais, i potenciar els propis espais, aportarà valor de forma recíproca als dos.

[127] Esquema que simbolitza la funció de l'eix estructurador que intenta ser el carrer Àngel Guimerà. Aquest, intenta vertebrar els diferents espais, però la seva falta de condicions correctes per a la seva relació directa i les condicions del propi carrer, no en són favorables.

Recórrer l'eix: com és i les seves relacions

Tal i com es parlava en la metodologia d'anàlisi, Gordon Cullen va realitzar dibuixos dels recorreguts de la visió en sèrie dels espais urbans de la ciutat. Inspirat en aquesta metodologia, tot seguit es presenta els resultats de l'anàlisi a través d'una visió en sèrie del que ha d'esdevenir un eix estructurant del barri, per entendre com és en l'actualitat i, més important, com es relaciona actualment amb els espais públics immediats, per poder veure les seves mancances, que ens dirigeixin cap a les possibles intervencions.

L'inici, per l'oest, del carrer, és d'una tipologia encara molt similar a l'original. La seva proximitat als grups d'habitatges i zones menys intervingudes, fa que mantinguin una tipologia d'amples carrers per a vehicles a motor, amb aparcament a banda i banda, amb molt poc espai per a transitar a peu.

[128] Aquesta imatge i les següents formen part de la visió en sèrie a l'estil Gordon Cullen, per entendre les característiques del carrer Àngel Guimerà i la seva relació amb els espais lliures propers.

El carrer es relaciona amb els espais interiors del grup d'habitatges a partir d'un petit passatge per les plantes baixes de les edificacions del grup. L'edificació adjunta al carrer, la més gran i densa de tot el grup d'habitatges.

A l'altura del passatge, hi ha una plaça, la plaça Onze de Setembre, gens relacionada amb el carrer, en part per la gran presència de vehicles, i en part per les condicions de la pròpia plaça: aixecada respecte el nivell del carrer, sense elements d'interès ni sense cap activitat que pugui atraure'n usuaris.

Un cop s'arriba a l'encreuament estudiat, es fa evident la poca relació entre espais peatonals, un encreuament totalment dominat pels vehicles a motor ni sense cap fita per als vianants.

És en aquest encreuament on es comença a intuir la presència de la plaça del Mercat i s'hi relaciona directament, tot i que en menor mesura des del punt de vista "caminable", a diferència d'altres espais que es veuran més endavant.

Una vegada creuat el passeig Marquès de Camps, i ens endinsem en el barri Centre, la tipologia de carrer varia. Amb una tipologia similar a l'explicada en punts anteriors, la reforma no es va dur a terme fins l'any 2018, a diferència de l'explicada a mitjans dels anys 90. Podem veure doncs, que la millora del carrer es va fer a trams i al llarg d'un gran període de temps.

A poc metres de l'inici d'aquesta nova tipologia de carrer, el carrer s'obra a l'espai deixat pels tallers enderrocats, i apareix la plaça dels Colors. Com hem vist, tractant-se d'un espai de trànsit més del carrer en les zones més pròximes, amb un fons per a jocs infantils concorregut en hores no lectives.

Però el que és realment interessant d'aquesta nova obertura és que permet al carrer relacionar-se d'una forma molt més efectiva amb la plaça del Mercat, a través dels passatges entre edificacions existents, en gran part de la seva superfície peatonal, però amb la presència de vehicles que molesten el pas.

En el cas del passatge més pròxim a la plaça del Mercat, sí s'hi troba vehicles en quasi la totalitat de l'espai.

Son espais, doncs, molt útils per a la relació del carrer amb altres espais de rellevància del barri Centre, però que les seves condicions actuals en dificulten una circulació peatonal fluida i agradable.

Seguint endavant pel carrer Àngel Guimerà porta a trobar els espais més centrals del barri, amb la tipologia de carrer més reconeguda i les altes edificacions típiques del sector.

És en aquests punts on es comencen a trobar passatges que connecten el carrer amb els patis interiors de les illes de cases. En aquest cas, l'únic que permet una lliure circulació al públic, i cas d'estudi, es tracta d'un petit passatge fosc i que permet molt poca visibilitat de l'interior. Aquest tipus de passatge és una relació entre carrer i pati interior, que no convida a creuar-lo.

La resta d'encreuaments interiors del barri són més petits i, amb els passos de zebra elevats, transmeten una major prioritat al vianant.

La resta d'accessos a patis interiors resten tancats, en molts casos perquè l'interior disposa únicament de trasters que han colonitzat l'espai. Però estan al costat d'entrades d'edificis i, en alguns casos, de trasters o locals buits, desaprofitant l'oportunitat d'ampliar el passatge i fer un accés als habitatges més obert i / o transparent, per fer que l'interior dels patis també formessin part del paisatge urbà del carrer, i per descobrir nous espais oblidats.

La resta d'encreuaments d'aquesta zona interior del barri també disposen de passos de zebra elevats, amb carrers perpendiculars amb unes condicions similars, també reformats una vegada retornada la democràcia a les Administracions Locals.

Fins i tot patis interiors amb major qualitat també resten tancats al públic general.

L'inici de la plaça Llibertat es pot realitzar a partir del porxo inferior que disposen els habitatges adjacents, permetent quedar a cobert mentre es recórrer bona part de la plaça en sentit sud – nord.

La nova concepció de la plaça, més oberta, permet una visió neta i agradable de l'entorn immediat, relacionant la plaça amb el carrer d'una forma més directe. A més, aquesta concepció permet la celebració de molts actes i mercats, fins ara activitats reservades a altres barris del municipi, per la falta d'espais en el Centre.

La vista aèria, però, també fa evident una plaça que, si bé és positiu que disposi d'una major superfície caminable, també ha reduït en gran mesura el sòl permeable i, especialment, el verd urbà, quedant un espai massa gris similar a la del propi carrer, no aportant nous sòls i espais verds al carrer ni al barri.

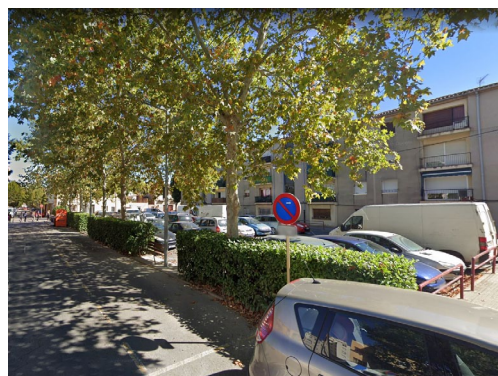
Més endavant, es pot trobar el pati d'illa entre torres d'habitatge estudiat. Si bé és cert que la relació entre el carrer i l'espai són directes, la concepció de l'espai com a aparcament de vehicles exclusivament, fa evident que la reconversió del carrer com a eix estructurant també haurà d'anar acompanyada de la reforma dels propis espais amb una pitjor concepció actual.

El final de l'àmbit d'estudi del carrer finalitza amb la trobada de la plaça Lluís Companys, que es relaciona directament amb el carrer, tot i que la presència d'un gran bloc de pisos lineal impedeix la relació d'aquest espai amb la resta d'espais intersticials del grup d'habitatges Sant Jaume.

No hi ha manera més irònica d'acabar el recorregut en l'àmbit d'estudi, que veient com el lateral est de la plaça Lluís Companys es converteix en un aparcament de vehicles, impossibilitant l'ús peatonal de bona part d'aquest espai obert, i empetint la vorera a la mínima expressió en la banda sud del carrer.

D'aquest recorregut, se'n poden treure les següents conclusions:

Al carrer Àngel Guimerà, en la seva configuració actual, li falta molt per esdevenir un eix connector i vertebrador de qualitat. Actualment, costa entendre el carrer més que com un espai de transició entre petits espais públics oberts en un barri dens; així ho demostren els anàlisis: fluxos de moviment entre places, poc ús estàtic, alta presència de locals comercials, però de poca qualitat i que realment activin l'ús dels carrers, etc. No es veu el carrer com un espai públic més.

Durant la seva execució en l'obertura econòmica dels anys franquistes, la visió del moment era la de crear el màxim rendiment econòmic en el menor espai; per aquest motiu les places són escasses i, en la forma original, de mala qualitat i amb molt poc ús, deixant tota la funció a uns carrers inundats per al vehicle privat, prioritari davant qualsevol altra forma de transport, deixant de banda temes ideològics, que també influïen en la intenció de no permetre les aglomeracions a l'espai públic (Borja, 2014a). És per això que es pot veure com les reformes posteriors van posar èmfasi en augmentar la superfície peatonal (no confondre amb "caminable"), per introduir noves formes més eficients, sostenibles i beneficioses per la salut. Però dels anàlisis no se'n dedueix que realment hi hagi hagut un canvi en la concepció dels espais. Sembla que, en paraules vulgars, "estava de moda afegir verd i espai peatonal als carrers", i per això es va fer una actuació d'aquest tipus en places i carrers. Però sense una visió de conjunt, ni un estudi de com la gent utilitza aquests espais, només canvia el mètode de transport del cotxe, al vianant on, com a molt, s'han aconseguit igualar.

De la mateixa forma, cap de les actuacions fa pensar que s'hagi treballat el carrer com un eix vertebrador per al barri. Ni les del propi carrer a meitat dels anys 90, ni les de les places més endavant. És cert que les més contemporànies, les reformes de la plaça dels Colors (2010) i de la plaça Llibertat (2017), han intentat afegir espai públic connectat directament amb el carrer, ja sigui enderrocant edificacions en desús o rebaixant el nivell de la plaça, respectivament. Però en cap cas s'ha buscat com introduir superfície peatonal que ja és existent en altres espais del barri (com patis interiors o altres places que no estan a tocar del carrer) al propi carrer.

A més, s'ha parlat en varies ocasions en les últimes dècades d'esponjar el barri: el cas més clar, el pla de renovació urbana (ARU) de 2010. En tots ells, enderrocant edificacions per tal de reduir la densitat i obrir nous espais. Doncs bé, certament la densitat és la causant d'alguns dels problemes del barri, però pel que fa a la falta d'espai públic, no és tant aquest el problema sinó l'ús i concepció de les plantes baixes.

L'estat actual, deixa gran part dels espais lliures d'edificació allunyats del carrer i sense ús: pocs i petits passatges inferiors (un o dos entre les quatre façanes de l'illa de cases), locals sense ús que no connecten l'exterior amb l'interior, trasters i garatges a les façanes principals, però igualment preocupants en les façanes posteriors –doncs impossibiliten que els accessos a habitatges o els locals comercials, puguin interconnectar les dues façanes–, per no parlar de la colonització d'alguns patis d'illa per part d'aparcaments de vehicles o petits volums en planta baixa. Tot això, impedeix que un possible eix vertebrador com el carrer Àngel Guimerà connecti efectivament tots aquests espais lliures que podrien esdevenir nous i/o millors espais públics.

[129] Axonometria de l'illa de cases en el que es troba el pati d'illa estudiat, amb les edificacions frontals seccionades. L'axonometria permet veure la poca relació entre l'interior i l'exterior del pati d'illa (la part seccionada s'ha d'imaginar totalment opaca en planta baixa). Només dos petits passatges l'uneixen amb els carrers adjacents (un a l'Àngel Guimerà i l'altre al carrer Torres i Bages). A més, tot i l'alt percentatge de plantes baixes amb locals comercials, la disposició de trasters (dels propis locals comercials o no) i d'aparcaments, dificulta encara més aquesta relació, així com la ubicació d'activitats d'interès que puguin motivar als usuaris entrar en aquest espai.

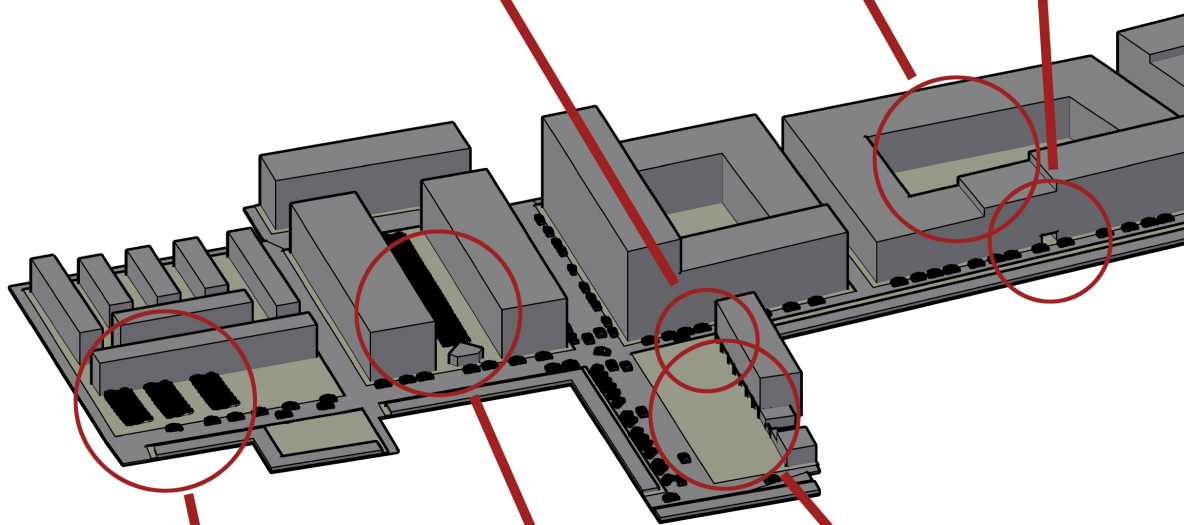
L'eix està molt mancat d'elements que permetin cobrir-se de fenòmens climàtics, com els de pl. Llibertat

L'interior de les illes de cases estan ocupats per trasters i aparcaments que impedeixen el seu ús públic

Per aquest motiu, els pocs passos a l'interior d'illes de cases no són accessibles i es troben tancats

Parts dels espais públic a l'aire lliure són ocupats per vehicles aparcats o en moviment

l'igual passa en els patis interiors d'illa, en molts casos colonitzats per vehicles aparcats

Les places remodelades són les que millor es relacionen amb l'eix i que millors qualitats li aporten

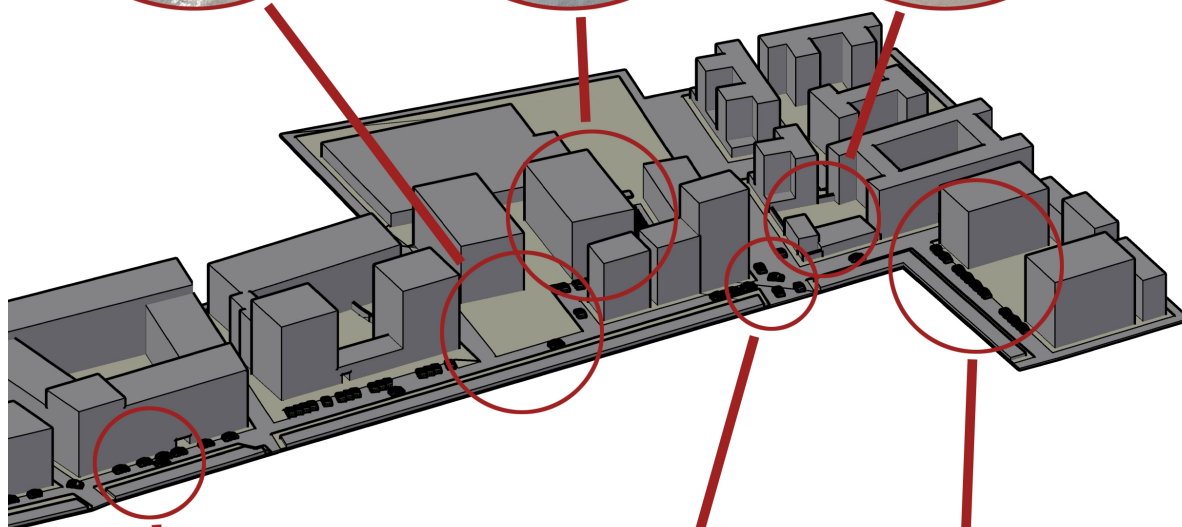
Les places més pròximes a l'eix no han aconseguit convertir-se en un lloc de parada, en un eix que a penes en té

Els espais de connexió amb places que no estan en contacte amb l'eix, tampoc són caminables per afavorir la relació

En alguns casos, són edificacions les que no permeten una correcta relació de l'eix amb els espais públics adjacents

Tot i eixamplar les voreres, els cotxes segueixen ocupant la meitat de la secció del carrer

Els encreuaments estan totalment dominats pels vehicles, en els quals els viants han de discórrer pel perímetre

La falta de relació amb les places més pròximes fa que l'eix no pugui estructurar la xarxa d'espais lliures existents

3. CONCLUSIONS: PROPOSTES D'INTERVENCIÓ

Els resultats dels anàlisis han conduït cap a unes conclusions que seran la base per a la recomanació de possibles propostes d'intervenció per als diferents espais públics analitzats, i especialment de l'eix estructurador que ha de suposar el carrer Àngel Guimerà, i que han de portar a una millora substancial no només de la morfologia d'aquests, sinó també de la seva topologia, simbologia i aspectes ambientals, que ha de ser el punt de partida de la regeneració del barri Centre de Salt.

Però encara pretén anar més enllà: la metodologia aportada servirà de base d'anàlisi per a barris similars d'altres ciutats i, juntament amb les pautes de millora que es descriuran més endavant, es pretén que aquestes siguin, amb els matisos que indiquin els resultats de la metodologia d'estudi per a cada indret, aplicables de forma extrapolable en altres municipis amb problemàtiques similars.

Així doncs, les recomanacions de millora per als casos precisos estudiats, però també com a base de pautes extrapolables en casos similars, són:

Cerca d'un eix vertebrador que uneixi els pocs espai públics presents

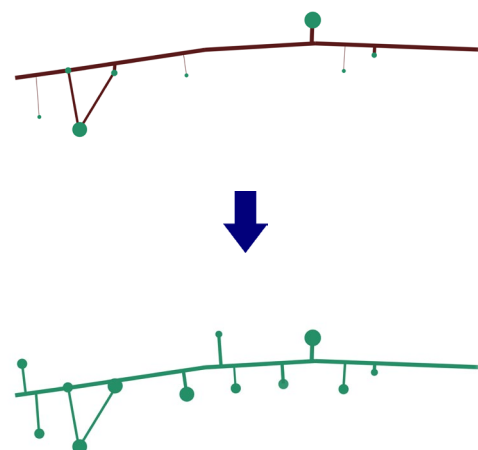
En barris densos i sense espais lliures com l'estudiat, és important crear un espai lineal que pugui complir dues funcions: unir els pocs espais públics presents però, a la vegada, també esdevenir un espai públic en sí mateix, una fita a la que els ciutadans tinguin ganes d'anar. Això és important, doncs moltes vegades, davant la falta d'espai públic, el que s'intenta és buscar com crear-ne de nou i com millorar les petites places presents, però normalment s'oblida que els carrers, com a espai públic que normalment només es relega a la funció de passatges per a vehicles, també pot esdevenir un espai públic més, si aquest és de qualitat i que a més, poden servir de connexió entre els demés, sempre i quant es disposi de correcta relació entre ells (com fer-ho, es veurà al pròxim punt).

Tanmateix, per esdevenir un espai públic més i a la vegada un espai connector, li falta millorar en molts aspectes que s'aniran desgranant entre el punt present i posteriors. Per exemple, no només li falta millorar en la quantitat d'espai verd i de pacificació de vehicles, sinó també en la quantitat d'activitats i serveis en plantes baixes que atreguin població d'altres barris i que aquest pugui esdevenir un espai de relació. Com s'ha vist en els anàlisis, el carrer Àngel Guimerà segueix sent un espai de pas: l'alt nombre de persones caminant, la velocitat i fluxos de moviment, sumat a la poca presència de persones parades, així ho demos-

tren. Però per crear un espai lineal vertebrador, que a la vegada pugui esdevenir un espai urbà en sí mateix, podem reprendre per exemple les paraules de Karsten Pålsson (2019) que deia que s'han de transformar en espais que permetin *"la connexió entre zones d'activitats i espais urbans locals, amb zones verdes per a bicicletes i vianants, amb espais puntuals de descans i activitats, i amb amples voreres amb espais d'estada"*. Voreres, que podrien servir com a espais de reunió per a la població, on *"persones en moviment en un costat de la vorera conviuen amb persones parades, que observen i conversen, ubicades en els nínxols que la vorera crea per a aquesta funció"*.

Per tant, s'haurà de millorar la qualitat d'aquest espai públic per esdevenir un espai públic en sí mateix, però a la vegada, tenint en compte que les demés places podran complementar-lo amb nous usos i funcions. És a dir, no cal que aquest nou eix, ni les pròpies places en sí, tinguin uns resultats per als paràmetres d'estudi que siguin perfectes en tots els sentits –no cal que tots tinguin el màxim de verd, el màxim de mobiliari per un ús estàtic, etc.–, sinó que si es disposa d'un bon eix estructurant que disposi d'unes bones relacions amb els diferents espais públics del barri, es poden disposar de diferents tipologies i diferents usos a cada lloc. Per aconseguir-ho, s'haurà de tenir una visió de tots aquests espais públics en global, no només cada un per separat, i la funció de l'eix vertebrador, en aquest cas el carrer Àngel Guimerà, serà la de ser un *"eix que ordeni volums i activitats"*, de un *"fil de comunicació que generi relacions i interaccions urbanes"* (Ventura, 2020).

Amb tot això, caldrà doncs també aconseguir una major articulació entre espais públics, sent capaç també d'incorporar tots els espais que són accessibles des del carrer o en tenen relació visual, fins i tot, unint espais intersticials que han quedat buits i entre edificis (especialment patis d'illa) per fer-los esdevenir punts d'interès. Però com dic, no només serà important millorar aquests espais públics per sí sols, sinó també la relació amb l'eix que els connecta entre ells.

[131] Partint de l'esquema que hem vist en el punt anterior, sobre l'estat actual del carrer Àngel Guimerà, es voldrà aconseguir crear un eix vertebrador, que esdevingui un espai públic també per sí sol, i sigui capaç d'interconnectar, i així també millorar, la resta d'espais públics existents, i incorporant-ne de nous, actualment existents però sense relació amb l'eix.

Actuació en les plantes baixes de les edificacions existents

Partint doncs de la base que la importància per un correcte funcionament dels espais públics del barri i, més concretament, de l'eix vertebrador són la relació entre espais, les intervencions hauran de posar èmfasi en els elements que més s'interposen per a aquesta correcte connexió: les plantes baixes de les edificacions existents. Perquè t'entrin ganes d'utilitzar un espai, l'has de poder veure des d'on camines, si no, ni saps que hi és!, com deia Denise Scott Brown.

El cas més paradigmàtic són els patis interiors d'illa. Actualment

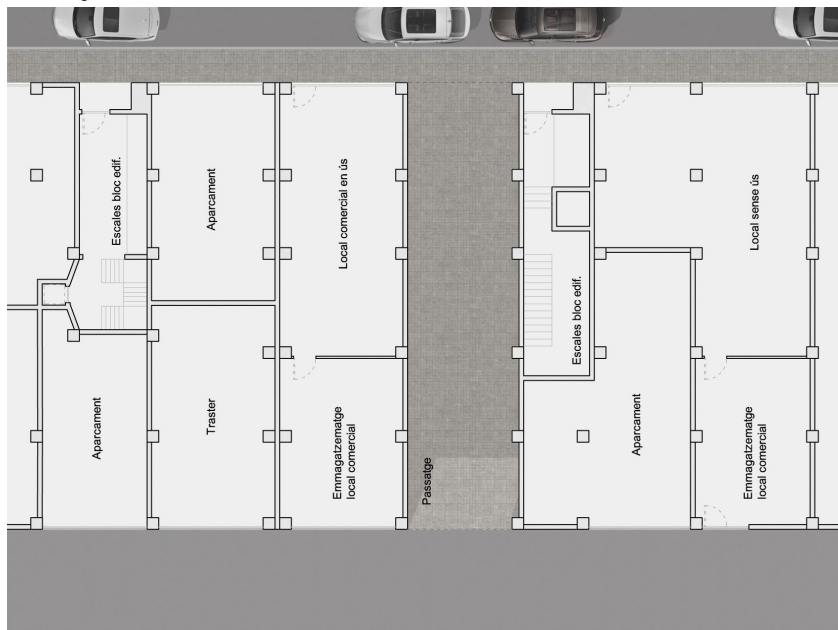
molt d'ells resten tancats, ja que l'interior disposa únicament de trasters o aparcaments que han colonitzat l'espai. Però millorant aquest espai, per més que llavors s'obrin els petits passatges existents, no permetran una correcta interconnexió entre eix i espai públic. En molt casos, aquests passatges estan al costat d'entrades als blocs d'habitatges i, en alguns casos, de trasters o locals buits, fet que podria ser aprofitat per ampliar els passatges i fer un accés als habitatges més obert i / o transparent, per fer que l'interior dels patis d'illa també formessin part del paisatge urbà del carrer, i per descobrir nous espais oblidats. Aquesta recuperació d'espais en planta baixa, no té perquè suposar una expropiació forçosa que deixi sense locals comercials espais que ja funcionen, sinó que pot ben ser un intercanvi d'ubicació dels mateixos locals per llocs més adequats i que, en la nova ubicació, permetin una millor transparència també cap al pati interior.

Posem per cas l'exemple que es pot veure a la pàgina següent: la ubicació d'un local comercial en ús al costat del passatge, i de varis trasters i aparcaments, impossibiliten una obertura major del passatge inferior que uneix pati d'illa i carrer. La simple reubicació del local comercial aprofitant un local sense ús i l'eliminació d'espais d'aparcament a l'interior del pati d'illa, possibilita ampliar el passatge a un d'unes dimensions molt més dignes i que permetran una millor relació, a la vegada que crea la possibilitat de disposar d'un accés als habitatges i d'uns nous locals en planta baixa molt més transparents i relacionats amb l'entorn.

Aquest fet no només podrà aplicar-se en els patis d'illa, sinó que serà aplicable en qualsevol espai on les plantes baixes obstaculitzin la relació entre l'eix i un espai públic adjacent. Fins i tot si l'element és una tanca opaca privada o qualsevol altre element comunitari d'un bloc d'habitatges, serà interessant reconvertir-lo per augmentar la transparentabilitat dels seus tancaments, per aconseguir que des de l'eix, sigui visible l'espai públic que aquests amaguen (Pozueta, Lamíquiz i Porto, 2013). D'igual forma, en molts casos els punts de relació entre carrer i plaça, o entre places (per exemple, plaça dels Colors amb plaça del Mercat) també queden dificultats per la presència de vehicles aparcats, fet que implicarà reubicar-los en espais que dificultin menys el pas.

Finalment, cal deixar constància que el que s'ha explicat en aquest punt no ha d'anar en contra d'una recuperació de l'activitat en les plantes baixes dels edificis. Com veurem en un punt posterior, això també serà un aspecte clau per influir en la regeneració del sector. El que s'ha descrit és simplement una forma de reubicar locals a llocs que impedeixin menys el pas i la relació entre espais, i només tenir com a objectiu eliminar usos que no aporten focus d'activitat, com trasters i aparcament.

Carrer Àngel Guimerà

Pati interior illa

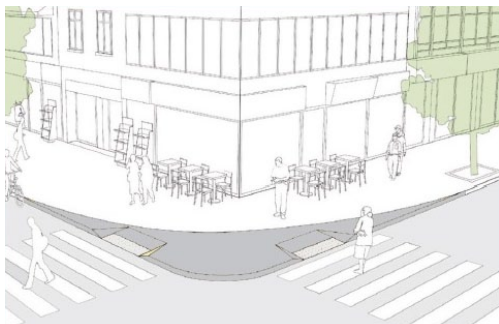

Carrer Àngel Guimerà

Pati interior illa

[132] En aquest cas d'exemple podem veure com la reubicació dels locals, l'eliminació d'usos que no fomenten l'activitat (trasters i aparcament) i l'augment del passatge en planta baixa, juntament amb la major transparència dels tancaments, permet una millor relació del l'eix estructurant amb els patis interior d'illa. [Veure text pàgina anterior per més detalls]

[133] La reducció del radi de gir en un encreuament no només permet augmentar la superfície peatonal, sinó que a més reduirà la velocitat de gir dels vehicles i en reduirà la sinistralitat.

[134] Estat anterior a la reforma de l'encreuament d'estudi.

[135] Estat actual de l'encreuament d'estudi.

[136] Esquema de pacificació del trànsit en un encreuament.

Millorar un eix també implica millorar els seus nodes

Reprenent el concepte d'eix estructurant, recordem del marc teòric com Kevin Lynch avisava que no és solament un recorregut lineal, sinó també els nodes entre aquest i altres eixos. És per aquest motiu que si es vol millorar l'espai lineal que suposarà el carrer Àngel Guimerà, també s'han d'aprofitar els encreuaments on, en l'actualitat, són simples punts d'intercanvi de direcció per a vehicles, però no autèntics nodes, i menys per als desplaçaments a peu. De fet, aquests encreuaments són "passos peatonals restrictius, insegurs, no amables amb els peatons i amb poca o nul·la urbanitat. [...] Són espais conflictius que, a través de les diferents solucions urbanes proposades, poden arribar a ser llocs i cantonades de valor simbòlic, nous referents urbans dels barris", en paraules de Fontana i Mayorga (2018), que acaben el text a crit de "els encreuaments també són places!".

I quines són les possibles solucions que retornin la importància d'aquests espais per als vianants?

Les idees, més enllà de que una pacificació que elimini tota presència de cotxes, les dona la Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020). La que més destaca és la de reduir els radis de gir:

"Un dels tipus habituals d'accidents en zones urbanes implica un vianant que és atropellat per un vehicle girat a la dreta en una intersecció. Un radi de vorera massa gran pot produir moviments de gir a gran velocitat, especialment per part dels motoristes. Disminuir el radi de gir reduirà la velocitat de gir, reduirà la distància de creuament per als vianants i millorarà la distància de visibilitat entre vianants i automobilistes. S'ha de tenir en compte que si es fa un radi de vorera massa petit, els grans camions o autobusos tindran problemes per a negociar el gir." (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020)

Aquest fet, s'ha tingut en compte en l'encreuament d'estudi, valorant-se positivament, tot i que encara està pendent en altres encreuaments d'igual importància.

Per a la resta de casos, la guia proposa un projecte específic, però tenint en compte els següents aspectes:

- Continuitat garantida d'itineraris per als vianants.
- Creació d'orelles en cantó per a reduir l'espai i millorar la seguretat.
- Creus per als vianants a nivell de vorera.
- Creació de plataformes úniques.
- Revisió de temps d'encreuament.

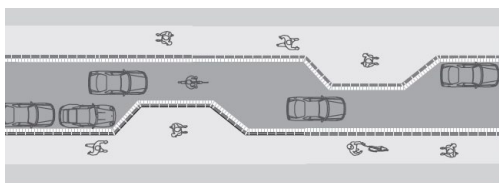
Com deia Denis Scott Brown: "l'arquitectura no pot obligar a les persones a connectar-se, només pot planificar els encreuaments, eliminar barrers i fer que els punts de reunió siguin útils i atractius".

Creació d'espais caminables

Degut a l'alta presència de vehicles en els espais públics del sector, colonitzant la major part de l'amplada dels carrers i algunes de les possibles places per a aparcaments en superfície (donada la falta d'aparcaments soterrats), s'haurà de fer especial èmfasi en que els espais públics resultants siguin "caminales". I s'usa aquesta expressió de que els carrers i la resta d'espais públics hauran de ser "caminales", enlloc de peatonals, ja que aquesta segona sol implicar, o s'interpreta normalment, com a una presència exclusiva de vianants, mentre que la primera no té aquesta connotació. I això és un detall important, donat que són espais no tenen perquè esdevenir exclusivament peatonals, i més tenint el compte el greuge que ocasionarien per a molts dels seus habitants, donada la configuració actual del barri. Però sí que la regeneració dels espais haurà de tenir especial cura de crear espais caminales, més pensats per una prioritat del vianant que del vehicle, pacificant els carrers, reduint les seves velocitats, però també creant l'ambient adequat perquè la població prefereixi fer el desplaçament a peu que en vehicle, a través d'una millora del paisatge urbà i del confort (ombres, obstaculització del vent, etc.). Com diu José Fariña (2021), *"el planejament urbà i el projecte urbà han de ser els encarregats de possibilitar que gran part de les tasques que es fan habitualment es facin a peu o, com a mínim, no impossibilitar-ho i posar per davant el vehicle, com passa en la majoria de ciutats"*.

S'haurà doncs, de preveure els espais perquè també disposin de proteccions contra el clima (Gehl, 2013 i Pozueta, Lamíquiz i Porto, 2013), incloent les temperatures extremes dels mesos més sobre-escalfats, amb arbrat per a ombra i a través de seccions de carrers asimètriques en funció de l'orientació. Però a més, també s'haurà de protegir en front altres experiències sensorials desagradables, recollides en els 12 criteris de Jan Gehl (2013) descrits al marc teòric. Resumidament, un espai caminal hauria d'aportar varies possibilitats que aportessin experiències positives, ja fos les de poder-se refugiar en cas de pluja, vent o calor –que podrien permetre els passatges oberts en planta baixa proposats en punts anteriors–, com la de poder seure a cobert i amb la presència d'altres persones, gaudint del paisatge i de les vistes a la ciutat, de flors, plantes, animals... A això també ajudaria una riquesa de les edificacions que els augmentés l'interès visual (més endavant es parlarà de la identitat de barri en les edificacions), o una animació social urbana i d'activitat (que també es parlarà més endavant). Sempre tenint en compte, però, un disseny per a una màxima varietat de població i edats, fugint de la mirada d'home adult.

Igualment important és el criteri de "protecció contra el tràfic i els accidents" (Gehl, 2013). Per aconseguir-ho, caldrà dificultar el pas del vehicle i reduir l'aparcament; per a Pozueta, Lamíquiz i Porto (2013) la superfície dedicada a viari per automòbil hauria

[137] Exemple de reducció de la velocitat per protegir el vianant del trànsit i els accidents. Opció de desplaçar l'eix de trajectòria dels vehicles.

de ser de màxim el 25%, o convertir-lo en vies de coexistència de tràfic rodat. De fet, l'alta quantitat d'accessos a aparcaments que hi ha en el barri Centre, fa inclinar-se a aquest última opció, amb una coexistència amb el vehicle, però dificultant-ne el pas. Les opcions per tal d'obtenir-ho poden ser varies:

- Desplaçament de l'eix de la trajectòria: "efecte "ziga-zaga" que fragmenta l'espai i interromp la perspectiva del conductor, aconseguint reduir de manera considerable les velocitats i el trànsit de pas". (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020)
- Estrenyiments bilaterals: que provoquen un efecte semblant al del desplaçament de l'eix de trajectòria. Es poden efectuar amb el propi mobiliari que s'ha d'incloure en l'eix estructurant.
- Preferència de vianants: permetent només accés a vehicles autoritzats (emergències, distribució mercaderies i residents, per exemple), amb una velocitat màxima de 20 km/h.
- Tall temporals: en uns dies i hores concretes (Llamas, 2021).

En totes aquestes propostes, que implicaran un canvi de paviment i de mobiliari, s'hauran de tenir en compte les persones amb discapacitats visuals. Amb una plataforma exclusiva per a vianants (com les voreres actuals) és fàcil ubicar-se a través d'un bastó o un gos pigall, però amb una plataforma única és impossible, si no es té en compte en el relleu dels paviments, definint una trajectòria lliure d'obstacles i vehicles.

De fet, la pavimentació també és un aspecte important a tenir en compte per generar un espai caminable. Aquesta haurà de preveure diferents intensitats d'ús i si és una zona de coexistència amb el vehicle, però també barrejant espais permeables i / o verds, tal i com se'n parlarà en el punt següent. De totes formes, aquestes reformes també hauran de tenir en compte el simbolisme dels espais; per exemple, la plaça Antoni Gaudí del grup d'habitatges Verge Maria, disposa d'una plaça de formigó que disposa d'un acabat d'un color vermellós, per la qual cosa se la coneix com la "plaça roja". És per això que una reforma en aquest espai, amb un més que probable canvi de paviment pel seu mal estat, hauria de mantenir aquest simbolisme pel qual es coneix la plaça, per no perdre la identitat dels espais a regenerar, aspecte aplicable no només a paviments, sinó a tota reforma possible.

[138] Estudi del canvi de pavimentació en la regeneració del grup d'habitatges Verge Maria, en el projecte final de carrera de Sergi Quiñones (2017).

Augment del verd urbà

El verd és un element molt mancat en els espais analitzats, per més que des de l'inici dels ajuntaments democràtics, a partir dels anys 1980, s'han anat introduint progressivament, donada la seva importància:

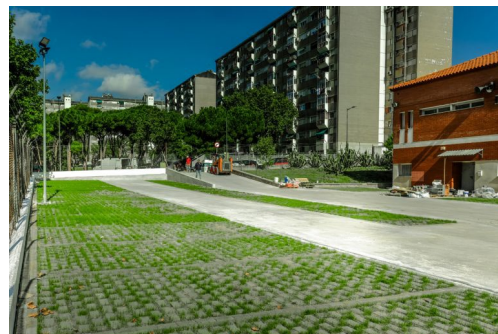
"L'arbrat, jardineres, tanques vegetals i parterres constitueixen un element essencial de la urbanització d'una via per la seva capacitat estructurant, integradora i de millora qualitativa de l'espai urbanitzat. Participen en la creació dels ambients mitjançant el seu valor paisatgístic i sensorial, els jocs de volum, les superfícies, els colors, les olors i, també, des del punt de vista mediambiental, en l'oxigenació de l'aire i en la captació de pols i partícules en suspensió a l'atmosfera." (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020)

Per tant, serà important introduir tot el possible, però seguint els principis de la Red Española de Ciudades por el Clima (2015): amb espècies vegetals locals, adaptades al clima i a les condicions locals, que tinguin un elevat valor ecològic, una alta capacitat de retenció de CO₂ i unes reduïdes necessitats de manteniment.

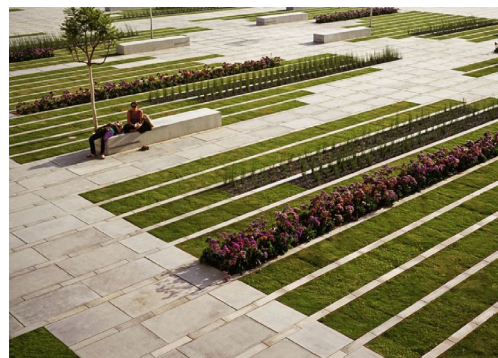
Per tal d'introduir aquest nou verd urbà, no només s'ha de pensar en la implantació de vegetació en escossells, també el propi paviment, tal i com s'introduïa en el punt anterior, pot ser un element més de verd urbà o, almenys, permeable. Hi ha moltes possibilitats a part d'introduir zones delimitades de verd, sinó que barregin paviment dur i tou per fer-lo, a la vegada, drenant. Des de llambordes amb suficient separació per incloure herba entre elles, fins a formació d'espais verds lineals que es vagin compaginant amb un paviment dur que creï recorreguts orgànics. Un dels exemples més coneguts és el del Passeig Sant Joan de Barcelona, on petites tires de verd deixen permeable bona part de la vorera, on s'hi inclouen els escossells dels arbres i el mobiliari urbà. Finalment, cal fer menció també a nous models de lloseta per a carrers transitats que són suficientment poroses com perquè siguin permeables i permetin la infiltració de l'aigua i la retenció a les zones amb vegetació (Guerrero, 2021).

Millora del mobiliari urbà

Verd i mobiliari es poden combinar per crear emplaçaments agradables per a l'estada de persones. Ja sigui en espais de parada de l'eix estructurador que s'hauran d'afegir, com les noves zones que s'implantin en les places o encreuaments, els dos elements es retroalimenten: el verd atrau les persones amb els seus colors, olors i textures, a la vegada que li dona ombra en els mesos més calorosos, mentre que les zones de mobiliari per seure, sent zones amb molta menys intensitat de trànsit, és on

[139] Introducció del verd entre les llambordes del paviment. Aquest paviment també pot servir per al trànsit ocasional de vehicles.

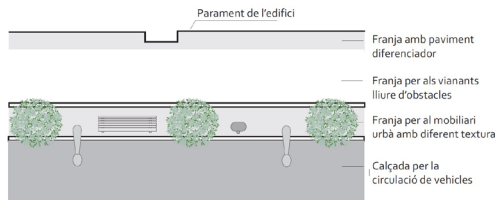
[140] Combinació de tires de verd lineal amb paviment dur, que permet la creació de formes orgàniques segons les necessitats.

[141] Introducció del verd en el passeig Sant Joan de Barcelona.

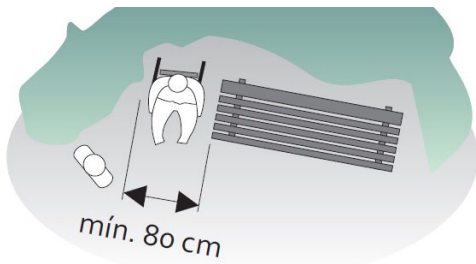
[142] Verd i mobiliari urbà es poden combinar per crear franges que separin les zones de vianants de la calçada per a vehicles.

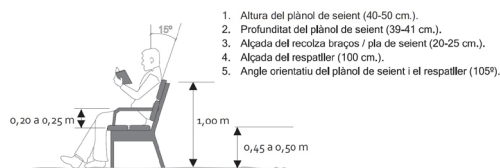
[143] Aquestes franges de separació permeten millorar la seguretat dels vianants, a la vegada que permeten la col·locació de mobiliari i arbrat sense obstaculitzar el pas de les zones en moviment.

[144] L'ampliació del carrer Àngel Guimerà va reservar una franja de separació respecte al carrer que finalment només és s'utilitza per aparcar vehicles en doble fila.

[145] La ubicació del mobiliari ha de preveure l'ús per part de tots tipus d'usuari. Per exemple, ha de permetre la separació respecte qualsevol altre element per permetre que s'hi pugui col·locar persones en cadira de rodes.

[146] Dimensions i forma recomanades per permetre un ús per part de tot tipus d'usuari, especialment, la gent gran, amb dificultat per asseure's.

millor s'hi poden afegir espais verds sense obstaculitzar la circulació o convertir el paviment amb menys transitable. Aquest últim aspecte, la col·locació dels elements evitant ser obstacles pel desplaçament, serà d'especial importància en les zones o espais que es vulgui mantenir una elevada velocitat de moviment, com podrien ser certes zones de l'Àngel Guimerà (reservant altres per espais d'estada, etc.) o la zona més pròxima al carrer de la plaça dels Colors.

De fet, la ubicació del mobiliari és un dels aspectes més importants pel seu èxit. Així ho ha demostrat el present estudi: els més utilitzats eren els que es trobaven a l'ombra, que no es trobaven al mig de zones de pas, i que permetia unes millors visuals de les activitats a l'interior de l'espai públic en qüestió. En aquest sentit, la Guia per a la circulació de vianants (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020) proposa l'emplaçament de franges de separació entre zones de circulació de vianants i de circulació de vehicles on ubicar-hi el mobiliari urbà entre l'arbrat. Aquest fet, sembla estar mig introduït en el carrer Àngel Guimerà en el moment d'ampliar les voreres als anys 1990, però que finalment no es dugués a terme.

Però el mobiliari no es pot pensar d'una manera genèrica. Aquest, ha d'estar pensat per a la màxima varietat d'usos, població i edats. Per exemple, la distància entre el mobiliari i la resta d'elements ha de ser l'adequada perquè també s'hi pugui ubicar persones amb cadires de rodes.

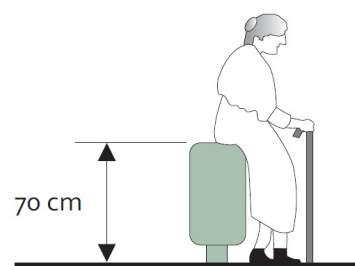
Un altre fet destacable seria que, en una zona amb un elevat nombre de població infantil, que es tradueix amb l'emplaçament de varies zones amb mobiliari infantil, es fa evident que no està pensada per ells. Com s'ha destacat en el punt d'exposició dels resultats de l'anàlisi, el sol fet de col·locar tanques al voltant del mobiliari infantil en una de les últimes reformes d'espais, dona l'evidència que ho ha pensat una persona adulta, ja que a un nen mai se li acudiria que una millora d'aquest mobiliari urbà sigui posar-hi tanques. Per abordar-ho d'una forma més satisfactòria hem de pensar amb el pati d'una escola: és cert que en aquell espai no hi ha parell de vehicles, però igualment existeixen molts perills, i els nens i nenes són capaços d'autoorganitzar-se i buscar els racons on ubicar-se més segurs, hi ha sorra on jugar, espais lliures d'obstacles on jugar a pilota, arbres on posar-se a cobert o enfilarse; res d'això està als espais públics del sector actualment.

Finalment, i no per això menys important, s'ha de pensar per a la gent d'edat avançada, doncs és els que més l'utilitzen. Per a ells, els emplaçaments del mobiliari és encara més important: han de ser llocs que creïn ganes de venir-hi expressament a sentar-hi i gaudir de "l'espectacle". Per tant, han d'estar a prop de zones amb persones en moviment, nens jugant, etc., ja que l'estudi dut a terme en el present TFM així demostra que és on més gent gran s'hi ubica. Altrament, també hi ha un segon aspecte potser

fins i tot més important: el disseny del mobiliari. La Guia per a la circulació de vianants ho descriu així:

“Un bon disseny de banc ha d’estar basat en components antropomètrics, fisiològics i biomecànics. [...] És important que el banc tingui respall, recolza braços i espai lliure sota seient, per a facilitar el moviment d’asseure’s i aixecar-se. Aquestes condicions es fan especialment necessàries quan es tracta de persones d’edat avançada.

Com complement als bancs públics han de situar-se els denominats suports isquiàtics per les persones ancianes i amb problemes de mobilitat que permeten el seu descans sense la dificultat d’aixecar-se del seient. El codi d’accessibilitat estableix que els suports isquiàtics es disposaran a 0,75 m d’alçada sobre el terra com a màxim i a 0,70 m com a mínim, separats 20cm de la paret.” (Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020)

[147] El suport isquiàtic permet que persones amb dificultat per aixecar-se puguin restar parades per gaudir de l'espai públic.

Generació de pols d'atracció per habitants d'altres barris

Per gaudir d'aquests espais, però, fa falta que hi hagi gent per utilitzar-los. Actualment, al barri Centre (i en la majoria de barris de la majoria de ciutats), hi falta mixtura i cohesió social entre diferents ciutadans de diferents cultures. En moltes converses amb diferents persones, no s'hi va per por al diferent. La sensació de seguretat influeix, però en la majoria de llocs l'estudi ens revela que no és baixa, per tant és simplement per l'encontre amb gent diferent a la seva cultura. I això és degut perquè es té la sensació a que és un barri guetitzat, a la vegada que residencial, sense pols d'atracció que puguin estirar persones d'altres indrets. Ja ho destacava Ventura (2020) que remarcava que s'han de *“incentivar noves centralitats, noves oportunitats d'espai públic, d'atracció d'usos col·lectius i de referència del barri. En resum, nodes centrals que dinamitzin el barri, no només amb l'activitat residencial existent”*. També Jane Jacobs (2011) parla d'incentius per fer que la gent utilitzi els carrers, *“fomentant la ubicació d'una bona quantitat de locals comercials i establiments públics escampats al llarg de les voreres, compaginat amb altres tipus de negocis i de diferents tipologies, per tal de tenir la major franja horària possible de gent fent-ne ús, i perquè els consumidors puguin entrellagar els seus passos entre ells”*. No obstant això, alguns petits projectes interessants ja s'han posat en funcionament en el mateix barri Centre de Salt, per més que alguns d'ells ja no segueixen en funcionament: són per exemple el Salt Xef, una *“incubadora de negocis gastronòmics”*, on el programa d'emprenedoria de l'Espai Municipal d'Ocupació pretenia *“impulsar i dinamitzar el teixit comercial i el sector de la restauració”*, oferint assessorament, consultoria i formació, amb un local comercial municipal equipat amb cuina industrial, en el que el negoci podria arrancar, abans de deixar

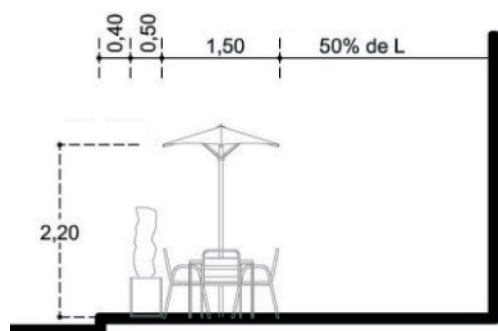
[148] Salt Xef és un dels projectes duts a terme al barri Centre per tal de dinamitzar el comerç local.

pas a nous emprenedors (Espai Municipal d'Ocupació, 2017). Aquest projecte no només permet l'emprenedoria i la ubicació de noves activitats, sinó que també posa en relleu la creació de cuines d'arreu del món, permetent ciutadans de diferents països iniciar una activitat de restauració o alimentació de productes poc coneguts, que podrien dotar un eix estructurant com el carrer Àngel Guimerà del "caràcter" que definia Lynch (2015).

Altres idees interessants dutes a terme són el concurs d'aparadors, on els propietaris de locals comercials disposaven de formació i suport per a millorar la imatge dels seus aparadors (un aspecte força descuidat als locals comercials d'aquesta tipologia de barris), que finalitzava amb un concurs del millor aparador.

Reprenent i potenciant projectes d'aquests tipus s'aborda una bona estratègia per desenvolupar i ubicar nous locals comercials, millorant també els existents, a la vegada que potencia la cooperació entre ells. Però no només n'hi ha prou amb restauració i comerç, també s'han d'oferir altres activitats a la comunitat i una oferta cultural, juntament amb llocs agradables per estar a l'aire lliure (Pålsson, 2019).

El primer, es pot abordar a través d'establir un pol d'atracció d'activitat social i dinamisme cultural, creant espais per a entitats locals i comerços del barri que reivindicuin el patrimoni. La segona, a través de les millores a l'espai públic descrites en punts anteriors. Només pel fet de concentrar tot aquest tipus de comerços, limitant les distàncies i, per tant, reduint la dependència de l'automòbil, es facilitant l'accés peatonal que utilitzi els serveis del barri.

[149] Recomanacions per ubicar terrasses de bar en espais públics.

De fet, la nova amplada i peatonalitat dels carrers permetrà ubicar-hi usos col·lectius, com terrasses de bar, que en els estudis s'ha vist que fomenten l'ús d'aquell espai. Aquestes terrasses, hauran de seguir els mateixos criteris que el mobiliari, per tal de que no obstaculitzin els espais de circulació.

S'ha de remarcar però, que la tàctica d'augmentar l'ús afegint terrasses de bar ha funcionat a la plaça Llibertat, tal i com s'ha vist ens els anàlisis, però no a patis d'illa. Això reflecteix que la seva sola ubicació no és la solució per augmentar l'ús, sinó que ha d'anar acompanyada de la resta de millores descrites. A més a més, s'haurà de preveure un límit d'aquests usos privats en espais públics, per evitar privatitzar gran part d'un espai públic afegint terrasses de bar, tal i com destaquen Montaner i Muxí (2020).

Millora de la cobertura d'equipaments

No només les activitats privades poden convertir-se en pols d'atracció. Els equipaments públics, ben col·locats, també poden esdevenir-ho, i més en un sector amb una presència tan baixa d'equipaments públics, per la quantitat de persones que hi viuen. Els equipaments però, a diferència dels locals comercials que necessiten estar en llocs concorreguts per atraure els vianants dins seu, sí que poden estar en indrets menys concorreguts (com patis d'illa). D'aquesta forma, col·locant-lo en indrets així, es manté el trànsit en l'eix (la gent el seguirà usant igual per accedir fins l'indret), però també millorarà l'ús del propi indret. Un bon exemple, en pot ser la biblioteca Sant Antoni, de Barcelona.

"L'interior d'aquest bloc va ser obert al ubicar-hi la nova biblioteca i una residència de gent gran. La primera omple la façana de l'illa, amb una refinada entrada coberta que porta a la llar d'avis i a l'àrea lliure de l'interior de l'illa. La idea ha estat crear un lloc amb una rica dinàmica social: els nens, que juguen a la pilota al pati, interactuen amb els jubilats de la llar d'avis, que també fan servir el pati. El jardí, amb els seus arbres i revestiment de grava, es llegeix com una extensió íntima de la sala de lectura de la biblioteca." (Pålsson, 2019)

[150] Pati interior format per el conjunt biblioteca i llar d'avis de Sant Antoni, Barcelona. L'edificació en negre és la biblioteca, que s'alça en altura i fa de pas a l'interior del pati d'illa. La resta de sales i la llar de gent gran se situen en planta baixa a part del contorn de la plaça.

D'aquest exemple, no només se'n pot extreure un cas de bona implantació, sinó també d'una bona relació entre l'ús i la funció del que ha de ser un equipament públic: no només ha de donar un servei a la comunitat, sinó també ha de ser un element que augmenti la cohesió social entre la població del propi lloc o de l'entorn. I són aquests usos, el de biblioteca, llars per a gent gran, centres cívics, ludoteques i, sobretot, escoles, els que generen pols d'atracció i dinàmiques de cohesió interessants per aquest tipus de barris.

Formes d'intervenció

Per dur a terme totes aquestes reformes que es plantegen, és obvi que serà necessària la implicació de l'Administració Pública Local. De fet, la seva implicació no serà nova; tan bon punt recuperada la democràcia i, al cap d'uns anys, la seva independència administrativa respecte Girona, l'Ajuntament de Salt ja va reprendre les regnes del control públic del creixement urbà i del seu disseny. Així es posa de manifest en el primer Pla General d'Ordenació Urbana que va redactar el nou ajuntament (1987):

"[...] es va posar de manifest la manca de control polític, i social en definitiva, del procés de creació de la ciutat que el nostre municipi ha patit en els darrer decennis [...] generalitzable a la majoria dels municipis del país i fruit d'un determinat context polític, i en el nostre cas també administratiu. [...] El creixement desordenat i la manca de planificació, van fer possible la situació actual."

Per tant, és important remarcar que cal que sigui l'administració pública qui lideri l'execució d'aquestes millores, i no només es quedi en la subvenció de certes reformes perquè sigui la iniciativa privada qui la tiri endavant, tal i com ha succeït en certes etapes de la història recent de Salt. Això no vol dir però, que hagi de liderar-ho en solitari, sinó que haurà de comptar amb la implicació de la ciutadania, i actuar com a mediatra entre ella i els promotors i despatxos d'arquitectes dissenyadors d'aquests espais.

A la vegada, també serà important que les reformes vagin encaminades, per part de l'administració, cap a una normativització del paisatge urbà, molt necessari en la majoria d'espais que disposen d'una molt mala imatge urbana. D'aquesta forma, l'administració no només haurà de subvencionar el manteniment de façanes perquè els seus habitants les arreglin, sinó que haurà de posar una normativització i uns condicionants per tal d'aconseguir un millor paisatge urbà i crear una identitat de barri.

Millora de la identitat del barri

Com s'introduïa al punt anterior, el paisatge urbà del sector està en molt mal estat, no només per una mala execució i manteniment posterior, sinó també per una falta de disseny i control en la seva execució durant els anys especulatius de la seva construcció. Diferents tipologies, altures, colors, fondàries, entre altres, conviuen no només en un espai pròxim sinó directament en un sol tram de carrer o illa de casa, sense cap criteri urbà. Com es diria vulgarment: "el primer que arribava construïa el que volia, fins on volia, o fins on s'ho podia permetre".

Però el problema no només són les edificacions. En el mateix barri hi conviuen una gran quantitat diferent de tipologies i formes de mobiliari urbà i pavimentacions. De fet, es pot saber si un espai públic ha estat reformat o no només observant la forma dels bancs o si el terra està pavimentat o no.

[151] En un mateix tram de carrer Àngel Guimerà conviuen quatre tipologies d'edificacions per a cada illa de cases: ordenació oberta, edificació en barra, edificació en torres en altura i illes de cases tancades.

Tot això, sumat a una falta d'elements simbòlics de rellevància i poc relacionats amb la realitat actual, fa que es consideri molt necessari la implantació d'un pla director de paisatge urbà, que reguli la uniformització de tots aquests elements, que pugui abarcar fins al disseny de com millorar la imatge dels nous patis d'illa i demés espais lliures que es vagin incorporant en la xarxa d'espais públics, i que fins i tot s'atreveixi a definir unes pautes per un canvi urbanístic en la tipologia de les edificacions, uniformitzant altures, fondàries, formes de les façanes, etc.

Aquests aspectes, juntament amb la creació de pols d'atracció que s'han explicat anteriorment, dotaran del caràcter propi –que demanava Kevin Lynch (2015)– i identitat al barri, culminant la seva regeneració urbana.

Pautes per a l'extrapolació

Per finalitzar les conclusions, amb les propostes d'intervenció, es creu necessari incloure una sèrie de pautes per a l'extrapolació de les propostes en altres casos similars. Les propostes aquí descrites són extrapolables a quasi tots els barris originats durant la obertura econòmica del règim franquista (anys 1960 i 1970), donat la forma de generar ciutat, habitatge i riquesa que predominava en aquell moment, tal i com s'ha explicat a l'inici del TFM. Per tant, són principis que es podran tenir en consideració aquesta tipologia de barris, una vegada realitzats els anàlisis pertinents de cada cas concret sobre l'ús d'aquells espais.

En aquest sentit, és important saber primerament com la ciutadania concep els espais sobre els que es voldrà actuar, com els fa servir, per millorar-los potenciant els aspectes que més utilitzen. Per exemple, si una plaça té un ús col·lectiu on hi predomina les persones parades segudes en els pocs bancs que hi hagi, s'haurà de potenciar el mobiliari de bancs i similars, i que aquests estiguin agrupats en diferents grups; per contra, si és un espai de moviment, potenciar encara més els espais caminables. Per explicar-ho millor, s'utilitzaran exemple de casos que s'acaben d'exposar en el present treball: la plaça dels Colors està concebuda actualment com un espai de pas, com una ampliació del carrer que també dona accés a la plaça del mercat a través dels passos entre edificacions. Les reformes que aquest treball puguin inspirar a la mateixa han de ser pensades a tal fi i concepció, i no afegir mobiliari per seure als seus límits que puguin dificultar el pas, perquè empitjorarà el trànsit de persones. Aquí rau la importància de conèixer amb anterioritat l'ús que en fa la gent. Un altre exemple podria ser un ús recurrent de la plaça Llibertat a seure al perímetre per contemplar el seu centre, si cal, utilitzant les baranes de seguretat que la separen del carrer. Si es vol reformar, s'hauria de potenciar aquest ús, afegint nou mobiliari en aquest perímetre i, si cal, afegint vegetació també al límit, que actuï com a barrera acústica per la contaminació dels vehicles i/o de protecció contra l'exposició al vent.

La importància de la ciutadania a més, no només recaurà en la seva observació, sinó que també haurà d'aconseguir involucrar-se en el disseny dels nous espais, no només per entendre encara millor la seva "idea col·lectiva de la ciutat" (Lynch, 2015), seguint els passos del punt 2.2.5. del marc metodològic del present treball, sinó també per concebre millor aspectes simbòlics. En un barri a la vegada tan mancat d'elements simbòlics i amb un alt nombre de persones immigrades, no tindrà sentit incorporar simbolisme sense incloure-hi també les mirades de les diferents cultures dels habitants del propi barri, vigilant sempre, això sí, no caure en un excés d'aquest simbolisme que pogués portar a una estigmatització i guetització de l'espai.

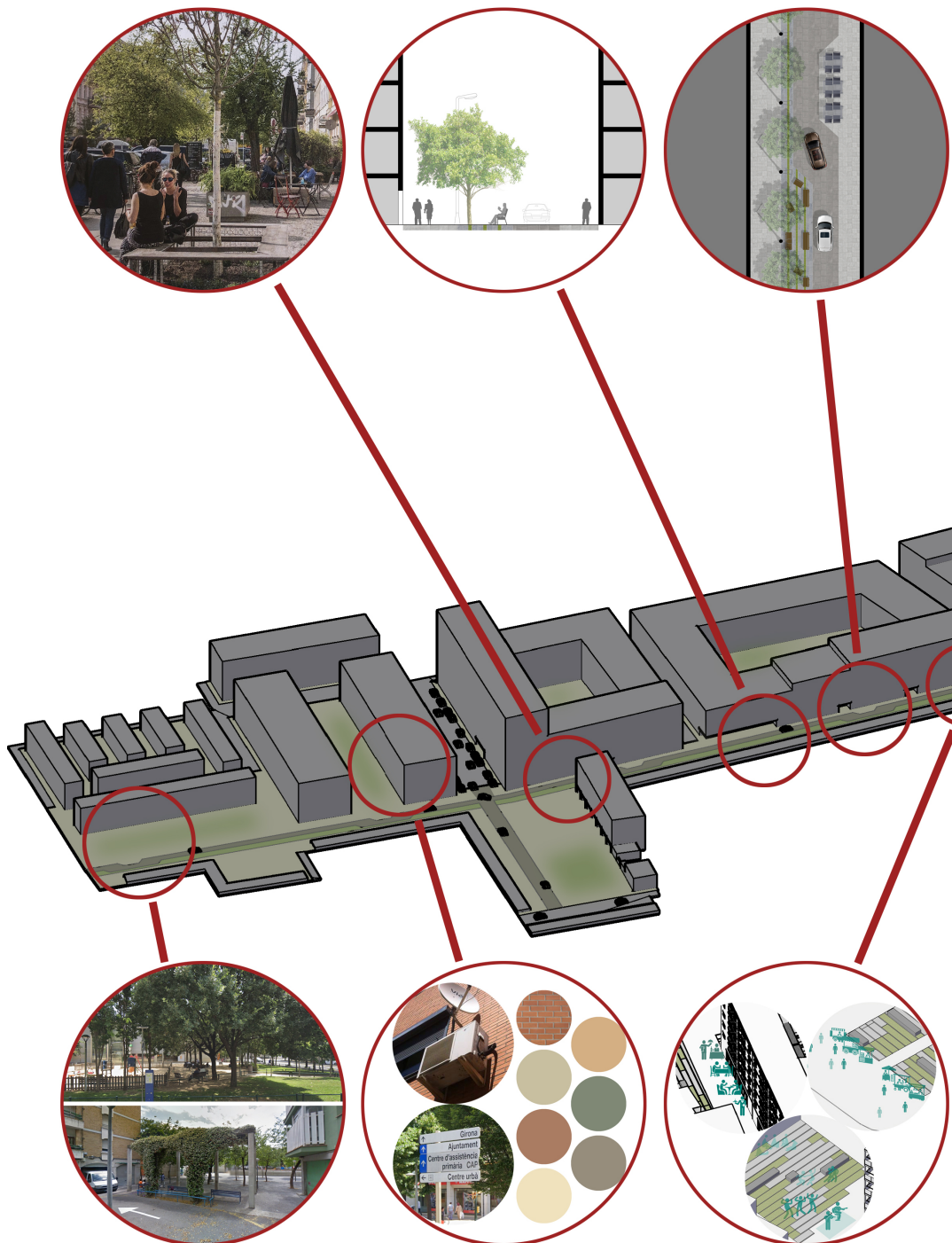
Finalment, sobre la possibilitat d'incorporar la metodologia d'estudi i les propostes d'intervenció a altres tipologies de barri,

és important remarcar que aquesta s'ha fet pensant en la tipologia concreta pel cas d'estudi. Per exemple, tot i que sembli que hagi de ser extrapolable a qualsevol barri no contemporani, com per exemple barris vells o cascos antics, s'ha de vigilar no caure en aquest error. Aquests altres barris, com s'ha vist en la comparativa en l'inici del TFM, tenen deficiències similars en alguns casos, però molt diferents en altres. La falta d'espais públics en barris vells no sol ser deguda a la densitat entre altes edificacions plurifamiliars, sinó a la privatització excessiva del sòl per a patis privats; la colonització a través d'habitatges unifamiliars impossibilita la recuperació de plantes baixes; i l'ús dels petits espais públics restants, es faria difícil d'avaluar a través de la mateixa metodologia d'estudi, donat el caràcter molt més residencial i individualista, entre moltes altres diferències que no és objecte del present TFM tractar. Per tant, si bé la metodologia es podria arribar a adaptar i, fins a cert punt, ser igualment útil, les propostes haurien de ser, i són, diferents.

El carrer haurà d'esdevenir no solament un eix estructurant que uneixi els diferents espais públics del barri Centre, sinó també un espai públic en si mateix, que contingui espais d'estada i contemplació de les persones en moviment en els espais reservats per al trànsit peatonal, i amb la presència de mobiliari urbà que permeti diferents usos, més enllà del trànsit al llarg de l'eix.

Redefinició de la secció del carrer, ampliant les zones peatonals laterals, que permetran un trànsit intens peatonal, la contemplació dels aparadors dels locals comercials i la zonificació d'un espai segur per a persones amb dificultats visuals; la creació d'un espai d'estada al llarg de l'eix, amb mobiliari i verd urbans i paviment permeable; i la reserva d'un espai amb pavimentació diferenciada i que permeti el trànsit rodat, a nivell de la resta de la vorera, per al pas ocasional de vehicles fins aparcaments.

Els espais d'estada al centre del carrer s'hauran de disposar de tal forma que formin un zig-zag a l'espai reservat per a vehicles, per tal de reduir la seva velocitat. El mobiliari d'aquests entrants que formaran el zig-zag podran ser el de terrasses de bars [com es veu a la imatge], però també espais amb verd urbà o amb mobiliari d'estada.

Fomentar la creació de nous espais que permetin protecció contra el clima, ja sigui a través d'arbrat dens, com de pèrgoles o espais porxats a les plantes baixes d'edificis.

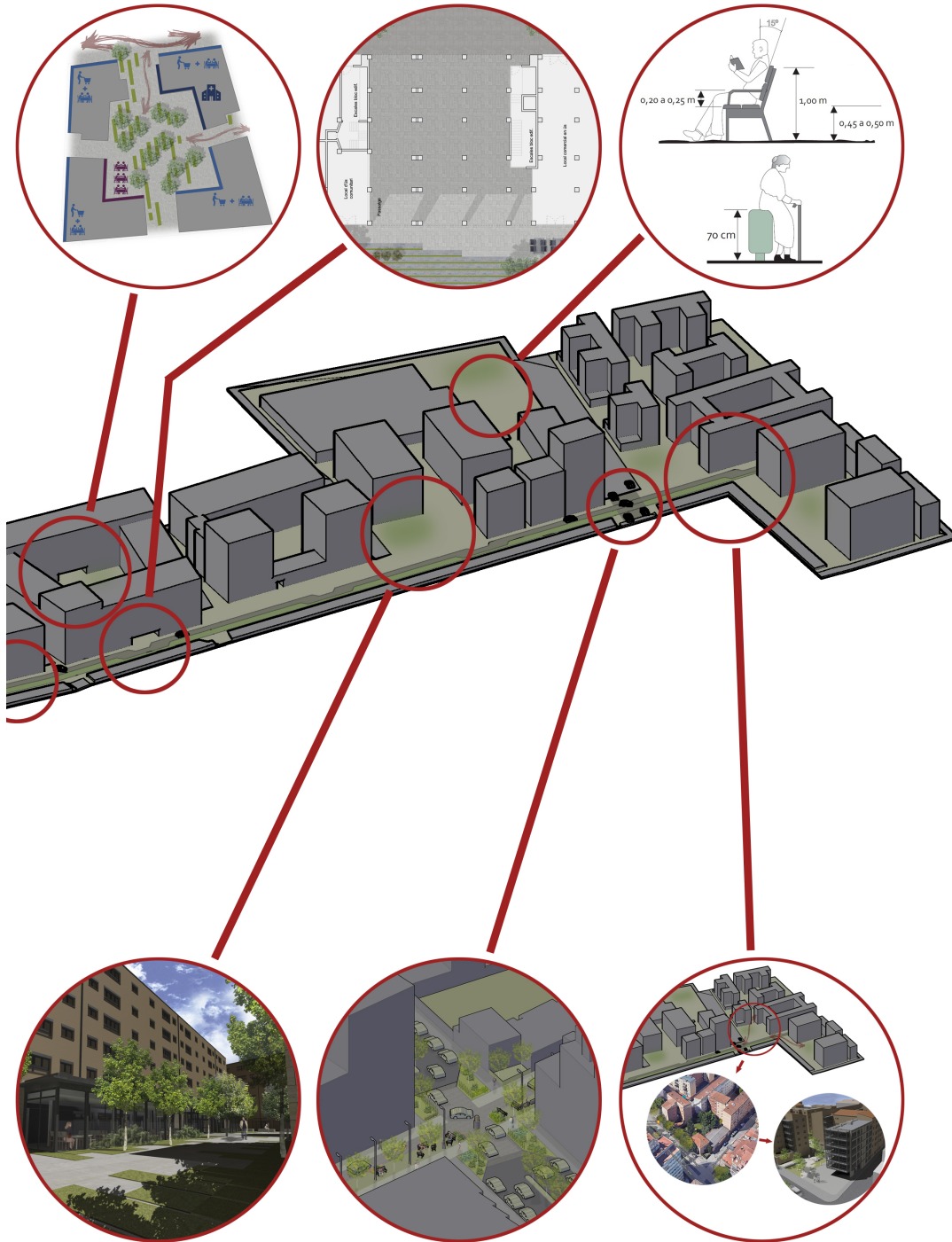
Creació d'un Pla Director de Paisatge Urbà, que englobi les ordenances de paisatge urbà i d'usos que es poden dur a terme en el paisatge, i codis de paisatge (de dotacions i equipaments en façanes i cobertes, d'identificadors urbans i comercials, codis cromàtics, etc.).

Ubicació en l'eix d'una bona quantitat de locals comercials i establiments públics al llarg de les voreres, compaginant amb altres tipus de negocis per tal d'ampliar la franja horària en ús i per entrellaçar els passos dels consumidors. Dotació de caràcter en l'eix, per exemple, a partir de productes de les diferents cultures que en el barri hi viuen. Dinamització cultural

Si bé els locals comercials necessiten de ser vistos per tal de fomentar la seva interacció amb els vianants de l'eix, els equipaments poden esdevenir punts d'atracció tot i trobar-se en indrets no visibles des del propi carrer, motiu pel qual s'ubicaran en patis interiors d'illa i espais públics poc concorreguts. A la llarga, aquest nou trànsit de persones permetrà la ubicació de nous locals de restauració o comercials al centre del mateix pati d'illa, i permetrà un ús de l'espai en una major franja horària.

Per tal de millorar la relació entre l'eix i els espais lliures contigus però que actualment hi tenen una relació molt minsa, es tindrà especial cura de les plantes baixes, obrint nous i majors passatges que permetin una visió des del carrer i una relació més segura i directa. Si cal, es podran reubicar i reagrupar els locals comercials que funcionin, i obrir els nous passatges en zones amb locals sense ús.

També s'haurà de tenir especial cura amb el mobiliari urbà del barri. Primerament, que aquest tingui un aspecte estètic arreu del barri per crear-ne identitat i relació entre els diferents espais. D'igual forma, que aquest s'ubiqui en zones que no puguin obstaculitzar el pas, tal i com l'estudi demostra que actualment passa en alguns espais amb fort fluxos de moviment. Finalment, que aquest també sigui respectuós amb la gent gran, qui més l'utilitza, tenint formes ergonòmiques i que permetin fàcilment aixecar-se, i afegint suports isquiàtics.

A les places, combinació de paviment dur i tou, a partir de peces per permetin combinar petites línies d'espai verd que permetin introduir el verd urbà als espais públics i, a la vegada, permetrà crear recorreguts orgànics en les direccions que més interessin pels fluxos de moviment.

Els encreuaments estaran dominats pel vianant, esdevenint noves places i creant nous nodes d'importància peatonals. S'augmentarà la superfície caminable i reduirà considerablement la per a vehicles. El nivell estarà a l'altura de les voreres i l'estretament i la presència d'elements simbòlics al centre de l'encreuament reduiran la velocitat del vehicle, afavorint el pas de les persones

Potenciar la relació de l'eix amb espais públics existents però amb qui avui en dia hi tenen poca relació. Aquesta potenciació pot produir-se a través de la pavimentació i eliminació del vehicle per afegir a l'eix la plaça Onze de Setembre [a la dreta de tot de l'axonomètria] o obrint la cantonada ocupada per una casa unifamiliar per relacionar-lo amb la plaça del grup Verge Maria.

Jan Gehl inicia el seu llibre amb Birgitte Svarre (2013) amb les següents paraules:

"la vida pública és, a l'igual que el temps meteorològic, difícil de predir. No obstant això, els meteoròlegs han desenvolupat mètodes que els permeten predir el temps i, amb el pas dels anys, els seus mètodes s'han tornat tan refinats que poden fer previsions amb més precisió i abast. Els mètodes descrits en aquest llibre també tracten sobre la previsió de fenòmens en constant flux, però el focus aquí és en com es desenvolupa la vida a l'espai de la ciutat. Igual que amb les prediccions meteorològiques, això no vol dir que ningú pugui desenvolupar un mètode segur per predir com utilitzaran els espais específics de la ciutat. [...] Aquest llibre descriu els mètodes desenvolupats durant els darrers 50 anys per estudiar la interacció entre la vida pública i l'espai. Són eines que ens ajuden a entendre com fem servir l'espai públic per tal de fer-lo millor i més funcional".

En el meu cas, ja finalitzant el present treball, m'agradaria dir que espero haver aportat amb l'estudi que aquí s'ha presentat, a partir d'una metodologia d'estudi i forjant unes propostes fruit de les seves idees, entre les d'altres autors, haver aportat el meu granet de sorra en aquesta recerca d'un mètode d'estudi de la vida pública i del seu disseny urbà i urbanístic, havent analitzat a més, uns espais metropolitans, amb un perfil de població molt concret i per això, normalment molt poc estudiats. Espero així, que les idees que d'aquí en sorgeixin siguin útils per millorar la vida de tots els seus habitants.

CONSIDERACIONS FINALS

[153] Imatges de diferents accions participatives dutes a terme durant la redacció del Pla Director Urbanístic Metropolità, que permeten incloure la imatge col·lectiva que la ciutadania té de la ciutat, i en el cas del present TFM també de la concepció que té de l'espai públic, en els instruments urbanístics.

[154 i 155] Però la participació no només ha d'incloure formes de saber l'opinió de la ciutadania, sinó també permetre petites implantacions temporals perquè els participants puguin provar in situ els possibles canvis. Un bon exemple n'és el procés participatiu de Dreamhamar, dut a terme per Ecosistema Urbano a Hamar, Noruega (Ecosistema Urbano, 2013).

Amb el treball final de màster que aquí finalitza s'espera haver explicat detingudament l'estat actual dels espais seleccionats dins el barri Centre de Salt, tant des de la seva fisonomia inicial (degut a la impossibilitat de descriure altres aspectes més enllà dels morfològics a partir de fotos), com fins l'estat final induït per les diferents reformes a partir dels anys 1980. Tot i així, una vegada finalitzat, hom es veu obligat a jutjar i valorar el resultat obtingut, per tal de comprovar si aquest s'ajusta als objectius plantejats, així com proposar possibles línies de treball futures. És per aquest motiu, que les consideracions finals es dividiran en els següents 3 punts:

1.- LIMITACIONS DE L'ESTUDI I POSSIBLES SOLUCIONS PER A FUTURES LÍNIES DE TREBALL

Una de les limitacions més evidents del treball, que ja s'ha enunciat en el cos del document, en el punt corresponent, és la falta d'un procés participatiu que permeti no només mostrar la imatge de la ciutat, tal i com la descriu Kevin Lynch (2015), per entendre encara millor com aquesta es concep actualment per part dels seus ciutadans i ciutadanes, sinó també entendre com es concep l'espai públic per part dels centenars de cultures diferents que conviuen en aquest "petit" espai del municipi, nou-vingudes per fluxos d'immigració relativament recents, que ajudarà a les formes de disseny definitives de cada espai públic.

En aquest sentit, les propostes exposades en l'apartat anterior, es basen en els usos i concepcions actuals, però això no té perquè impedir variacions, si en el procés participatiu floreixen noves idees i formes d'entendre l'espai públic, que siguin compatibles amb les línies d'actuació. De fet, aquest és un altre dels motius pels quals no es poden fer propostes concretes aplicables a aquesta tipologia de barris arreu del país, ja que alguns d'aquests han acollit les noves onades migratòries provinents d'altres països, com en el cas de Salt, però també provinents de diferents països i continents segons el municipi, mentre que en altres encara hi són presents les persones provinents del flux migratori dels anys franquistes, provinents d'altres parts del territori espanyol, i ara ja d'avançada edat –donada una falta de renovació i rejuveniment de la població– (com seria el cas dels barris a l'est de Girona, com Font de la Pólvara o Vila-Roja); poblacions, edats i cultures tan diferents, que tindran concepcions molt diferents de l'espai públic, per bé que les deficiències dels propis espais públics seran molt similars.

Per tot això, serà important que les noves línies d'investigació que parteixin del present TFM duguin a terme el punt 5 de la

metodologia que en aquest s'hi proposa, la "Complementació a partir d'un procés participatiu", que inclogui enquestes, tallers, pluges d'idees i performances d'aplicació de les idees que permetin la seva valoració per part de la pròpia ciutadania, per tal de comprendre la imatge col·lectiva de la ciutat i de concepció de l'espai públic.

La falta del punt 5 de la metodologia, el procés participatiu, no és l'única limitació de l'estudi. Sobre la pròpia investigació, també s'ha de destacar que es creu que ha mancat una mostra més gran. No en quant a espais escollits, ja que es creu haver agafat els més representatius i en suficient quantitat, sinó en la quantitat de recursos que hom disposava i de temps disponible per realitzar l'anàlisi. Les condicions per realitzar el TFM són les que són i, per tant, segurament no hi ha més remei, però això no ens ha de fer oblidar que els resultats poden estar un pèl esbiaixats. Per exemple, el fet de només poder-se fer a finals de semestre (ja que els primers mesos encara s'està enfeinat ens els marcs teòric i metodològic, segons la planificació de l'assignatura), fa que s'hagi coincidit amb mesos calorosos, i de ben segur ha influït en els usos i costums dels ciutadans estudiats. Per tant, per futurs anàlisis crec que s'hauria d'ampliar la mostra, ampliant el nombre de persones que duguessin a terme l'anàlisi i que es poguessin permetre més varietat d'hores, dies de la setmana i mesos de l'any per analitzar els canvis sobretot en els aspectes topològics, però també en la resta: possibles paviments que relisquin en èpoques de gelades, arbres perennes o caducifolis que variïn la protecció enfront el clima, altura de les edificacions de l'entorn que no permeti la il·luminació en els mesos que el sol va més baixa, etc.

De la mateixa forma, una millora en els mitjans i en el pressupost disponible també permetria uns resultats més acurats. En la imatge a la dreta d'aquestes línies, William H. Whyte realitza les seves investigacions sobre l'ús dels espais públics a través de fotografia time-lapse, que li permeten captar els recorreguts i velocitats dels usuaris, ubicacions respecte l'espai públic però també respecte la resta d'usuaris, etc., al llarg de tota la jornada. Aquests resultats els inclourà en el seu llibre *The Social Life of Small Urban Spaces* (1980), on també hi inclourà un manual en l'ús d'aquest tipus de càmeres de fotografia. Anàlisis d'aquests tipus són els que han mancat en el present TFM, òbviament per falta de mitjans i pressupost, però són possibles línies de treball per a futurs estudis, els quals podran millorar els anàlisis i resultats obtinguts, seguint la mateixa metodologia proposada en el present document.

[156] Un major temps disponible pel treball i un major nombre de personal dedicat a l'anàlisi permetrà realitzar moltes més accions d'estudi dels usos de la població, enquestes, comptatges i mapatges, però també molt més repartits al llarg dels mesos de l'any i hores del dia, per veure el canvi en les diferents franges horàries i els diferents climes.

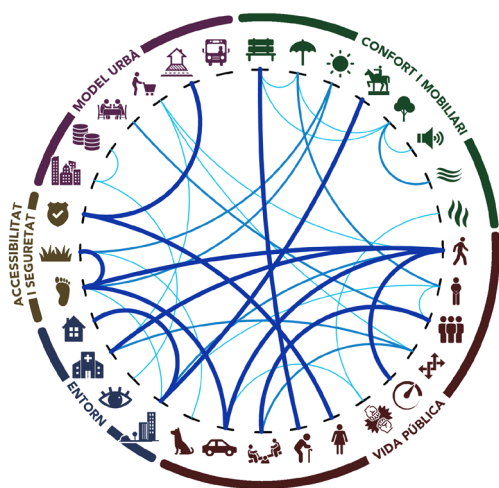
[157] La falta de mitjans i de pressupost disponible també ha estat un impediment per aconseguir uns resultats més acurats. Per exemple, William H. Whyte realitzava alguns dels seus estudis amb càmeres de time-lapse, que li permetien captar els recorreguts i velocitats dels usuaris, ubicacions respecte l'espai públic però també respecte la resta d'usuaris, etc., al llarg de tota la jornada.

Finalment, sobre la metodologia d'anàlisi, es creu haver aconseguit una metodologia efectiva per analitzar casos similars, obrint la ment a molts més paràmetres que els típics morfològics que tothom sol tenir en consideració al analitzar espais així. Tot i així, rellegint el treball una vegada finalitzat, és cert que apareixen certes autocrítiques en la metodologia, especialment en el diagrama de paràmetres d'estudi. Les dues més destacables i mereixedores de ser citades, són:

- En principi, sembla lògic dir que es volen comptabilitzar paràmetres "negatius", com per exemple les experiències desagradables, la conflictivitat o la vulnerabilitat econòmica i social i que, per tant, llavors un valor més gran per al diagrama de paràmetres d'estudi sigui un major nombre d'experiències o una major conflictivitat o vulnerabilitat. El problema ve de que un espai perfecte amb tots els paràmetres al màxim, implicaria que aquests valors estarien al 0%, provocant una lectura confusa a l'hora de llegir ràpidament el diagrama. Ara en perspectiva, crec que com més ple es vegi el diagrama, més ha de simbolitzar que aquell paràmetre és "favorable", fent que els "negatius" hagin d'anar a la inversa: a més valor, menys grau de conflictivitat, de vulnerabilitat, etc.

- L'ordre del mateix diagrama. En un principi es va agrupar per àmbits similars, però dins el propi àmbit es va ordenar de forma que en un començament, semblaven més importants. Però els resultats ens han ensenyat unes relacions entre paràmetres que estaria bé que en futures generacions del diagrama permetessin ordenar millor els paràmetres al llarg del cercle i fins i tot, si es troba necessari, arribar a canviar-los entre àmbits.

En aquest sentit, el diagrama de relacions introduït en el treball, no només servirà per entendre quines són les relacions entre els diferents paràmetres –molt útil per saber quins aspectes millorar si es vol provocar una millora en l'ús d'aquell espai–, sinó també per millorar el propi diagrama de paràmetres d'estudi, reorganitzant els paràmetres, agrupant els que tenen una major relació.

[158] El diagrama de relacions entre paràmetres d'estudi no només permet comprendre la relació entre ells, sinó que també permetrà la millora del propi diagrama de paràmetres d'estudi, reorganitzant-los i agrupant-los segons els que tinguin una major relació.

2.- CONTRIBUCIONS DEL TREBALL MÉS ENLLÀ DEL CAS D'ESTUDI

Els objectius del present TFM han estat dos: analitzar els espais públics del barri Centre de Salt, i elaborar una estratègia d'intervenció en aquests per tal de produir una regeneració urbana al barri. Davant la falta de documents que tractin la temàtica en aquest barri en concret, tal i com hem vit en el marc teòric del context local, on els pocs existents tractaven l'espai des d'un punt de vista arquitectònic i urbanístic (entès únicament com a

ordenació d'usos), el present TFM incorpora una notable quantitat de nova informació, sobretot en àmbits gens analitzats en el barri, com són els topològic.

Però les novetats que aporta aquest document no són només aplicables en el cas d'estudi: els diferents punts de la metodologia d'anàlisi són igualment aplicables en altres barris similars i, fins i tot, en tipologies de barris diferents. Tot i així, per a tipologies de barris diferents s'hauran de tenir en compte les pautes d'extrapolació que s'inclouen al final de l'apartat anterior, adaptant la metodologia al cas concret i, especialment, modificant els paràmetres d'estudi i la creació del diagrama de paràmetres, perquè aquests siguin capaços d'analitzar les problemàtiques pròpies de cada barri.

Pel que fa al segon objectiu, l'elaboració d'una estratègia d'intervenció, tot i haver finalitzat les propostes d'intervenció amb un seguit de possibles actuacions en l'eix estructurador objecte d'estudi, la resta del capítol es considera haver explicat d'una forma prou genèrica els diferents eixos d'actuació, així com possibles solucions diferents en cada cas, per tal que es puguin aplicar en barris i espais diferents al cas d'estudi. Això no vol dir, però, que puguin servir com un catàleg de possibles actuacions a aplicar sense conèixer el cas concret, la qual cosa implicarà, primerament, l'aplicació de la metodologia d'anàlisi per tal de conèixer la realitat de cada cas per, posteriorment, aplicar-hi les solucions més adients. De nou, recordant, tal i com s'ha dit en l'inici del punt anterior, que la metodologia d'anàlisi també incorpora un punt de participació ciutadana en el que poder extreure la imatge que tenen de la ciutat, així com la percepció que es té de l'espai públic, en cas de detectar-hi una població majoritàriament provinent de fluxos d'immigració relativament recents.

3.- VALORACIÓ DEL PROCÉS DE RECERCA

Viure en el municipi i usar l'espai objecte d'anàlisi durant 30 anys, fer-lo servir com a tema del Treball Final de Grau en Arquitectura i en diversos treballs de les diferents assignatures del Màster en Ciutat i Urbanisme, i estar implicat fins fa poc amb la vida política i pública del municipi, coneixent no només el que s'havia fet i es fa, sinó també sabent de primera mà el que es té plantejat per al futur, segur que ha influït en com he vist l'espai. Per lo bo i per lo dolent. És habitual que, en aquests tipus d'espais, la imatge col·lectiva que es recolliria d'un procés participatiu sigui dolenta i estigmatitzada, i jo no n'he estat una excepció. He de reconèixer que els resultats obtinguts són millors dels que m'esperava, cosa que evidencia que la concepció que se'n té a priori són molt importants i que el canvis, com les reformes de

RESUM METODOLOGIA D'ANÀLISI

1. ESTUDI ELEMENTS CONSTITUENTS DEL SECTOR

Anàlisi i classificació
d'espais públics

Autors de referència:
Kevin Lynch
José Farfán
Eines / Paràmetres:
Reconeguts
Nodes

Selecció dels espais
més representatius

Eines / Paràmetres:
Tipològic
Espacial
Temporal

2. MAPATGE DE PATRONS ENTRE PUNTS ESCOLLITS

Mapatge del conjunt
d'espais seleccionats

Autors de referència:
Denise Scott Brown
Eines / Paràmetres:
Mapejar
Seguir traces
Gràfics

3. ANÀLISI DE CASOS PARTICULARS

Anàlisi de cada un dels
espais seleccionats

Autors de referència:
Jan Gehl
Birgitte Svarre
Eines / Paràmetres:
Morfologia, simbologia,
valors ambientals, topologia,
Quants? Qu? On? Quà? Quant?

"Visió en sèrie" de
l'eix estructurant

Autors de referència:
Gordon Cullen
Frederick Gibberd
Eines / Paràmetres:
Visió en sèrie
Fotografies

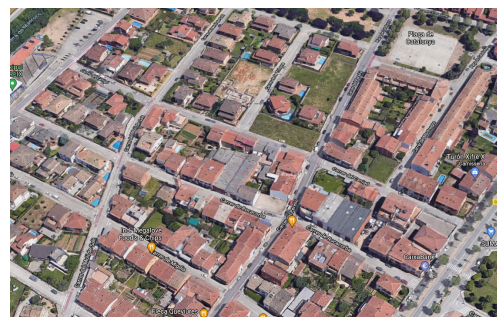
4. CREACIÓ D'UN DIAGRAMA DE PARÀMETRES D'ESTUDI

5. COMPLEMENTACIÓ A PARTIR PROCÉS PARTICIPATIU

Enquestes i tallers per
esbrinar la imatge col·lectiva

Autors de referència:
Kevin Lynch
Eines / Paràmetres:
Enquestes
Tallers
Pluges d'idees
Performances aplicació
idees + valoració

[159] La metodologia d'anàlisi proposada és una seqüència de punts que indiquen un procés d'anàlisi a través d'unes eines, paràmetres i autors de referència concrets. La seva aplicació pot servir per barris amb una tipologia similar al cas d'estudi.

[160] En cas de voler-se aplicar en barris de tipologies diferents, s'hauran d'adaptar els punts a la realitat de cada barri, modificant especialment els paràmetres d'estudi i la creació del diagrama de paràmetres, els quals estan pensats per unes problemàtiques de barris densos i amb pocs espais públics. En barris residencials amb tipologies d'habitatges unifamiliars, per exemple, s'haurà de posar major èmfasi en la titularitat dels espais interiors dels patis d'illa (que solen ser patis privats), més que en la cerca d'obertura de nous espais lliures.

[161] Millorar els espais públics del barri no significa pensar-ne cada un per separat o enderrocant grans espais construïts per dissenyar-los de nou, és entendre'ls en la seva totalitat i pensar les seves relacions i les seves característiques per retroalimentar-se entre ells.

l'última dècada, tarden a fer-se un lloc en l'imaginari col·lectiu dels ciutadans que han usat aquell espai des de fa anys. Tot i així, és evident que, tot i que millor que la imatge que hom en tenia, els diferents espais els queda molt per poder arribar a ser habitables; fins i tot, m'atreveiria a dir que a moltes zones "peatonals" també els queda molt per arribar a ser "caminables".

Però el que espero del present treball no és només que serveixi com a marc teòric local per a una millora del barri, sinó també, i sobretot, que ajudi a aconseguir visualitzar els diferents espais públics del barri com un tot, formant un eix realment vertebrador a partir del carrer Àngel Guimerà i la resta d'espais com una xarxa de petits espais lliures recuperats d'un barri tan dens. L'escassa base teòrica local evidencia aquesta problemàtica: petits projectes urbans que busquen millorar una plaça aquí o allà, enfront grans àrees de renovació urbana amb l'enderrocament de centenars d'habitatges per tal de realitzar una *tabula rasa*. Però cap d'ells posa l'èmfasi en petites i mitjanes actuacions de renovació urbana, però amb una visió sencera de barri, pensant com s'interconnectaran entre elles i com afectaran les unes a les altres, en quines característiques necessita un espai per tal de relacionar-se efectivament amb el del seu costat i aprofitar-se de les característiques d'aquest segon espai, enlloc de veure cada un independentment.

[162] Analitzar i dissenyar un espai públic no és agafar un plànol, una vista de satèl·lit i quatre fotos, per tot seguit decidir com ha de ser el nou espai des d'un despatx. És necessari trepitjar-lo, viure'l, desestigmatitzar-lo, parlar amb els usuaris, etc.

A nivell personal també ha estat un exercici molt interessant. El present TFM m'ha ajudat a reviure processos d'anàlisi on, rellegint sobre llegit, sempre es veuen coses noves i més interessants. A més, m'ha ensenyat a analitzar i viure la ciutat (aquesta i la resta) d'una forma diferent. Crec que ja no tornaré a proposar una reforma d'un espai públic de la mateixa forma, sense entendre abans no només els aspectes morfològics, sinó també passant varis dies en aquell espai, veient com la gent l'utilitza i se l'imagina, parlant amb ella per com espera que sigui o s'imagina que podria arribar a ser. Això no només ajuda a desestigmatitzar i a generar una nova imatge de l'espai, tal i com he dit, sinó que també, tal i com diu Ana Lasala (2018), "el carrer com a lloc d'aprenentatge [...]. Aprenem veient i escoltant als altres comportar-se, raó per la qual podria resultar delicat pensar que el nostre aprenentatge social es redueix al nostre entorn familiar més proper o als nostres llocs de treball o d'estudis"; sense dubte, analitzar aquest espai vivint-lo i veient com la resta d'usuaris el vivia, m'ha ajudat a entendre'l, però també a aprendre a entendre'l.

Espero n'hagin tingut una feliç lectura, tant com jo he gaudit redactant-lo.

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Salt. Pla General d'Ordenació Urbana de Salt (1987). Salt.
- Ajuntament de Salt. Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana (1998). Salt.
- Ajuntament de Salt. Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana (2002). Salt.
- Ajuntament de Salt. Refós de la normativa municipal (2005). Salt.
- Ajuntament de Salt. (2010). Informe d'avaluació final del Projecte d'Intervenció Integral "Salt 70". Salt: Ajuntament de Salt.
- Ajuntament de Salt (2008). Pla Local d'Habitatge de la Vila de Salt 2009-2015. Salt.
- Alberch, X. and Burch, J., 1994. Salt. Girona: Diputació de Girona.
- Alonso, A., 1993. 8 en 1. La Farga, Revista de Salt, p.8-9, 12-18.
- Amin, A., 2009. Collective culture and urban public space. Retrieved 17 march 2021, from: <https://www.publicspace.org/multimedia/-/post/collective-culture-and-urban-public-space>
- Arxiu Municipal de Salt, 2018. Plaça de la Llibertat. [online] Arxiu Municipal de Salt. Available at: <<https://arxiunicipaldesalt.wordpress.com/2018/02/28/placa-de-la-llibertat/>> [Accessed 16 May 2021].
- Belil, M., 2017a. Estados y ciudades: una lucha desigual. A: J. Borja, F. Carrión and M. Corti, ed., Ciudades resistentes, ciudades posibles, 1a ed. Barcelona: Editorial UOC, p.94 - 98.
- Belil, M., 2017b. La ciudad es la gente. Una nota sobre Jane Jacobs. A: J. Borja, F. Carrión and M. Corti, ed., Ciudades resistentes, ciudades posibles, 1a ed. Barcelona: Editorial UOC, p.251 - 256.
- Boada, J., 2002. Per un Salt verd. La Farga, Revista de Salt, p.3.
- Bohigas, O. (2004). La forma de l'espai col·lectiu. Territori i Ciutat (núm. 21, setembre). Diputació de Barcelona.
- Borja, J. (1988). Estado y Ciudad. Descentralización Política y Participación. Barcelona: PPU. Promociones y Publicaciones Universitarias.
- Borja, J. (2014a). Prólogo. A: Anna Ortiz Guitart (ed.) Maria Prats Ferret (ed.) Maria Dolors Garcia Ramon (ed.). Espacios públicos, género y diversidad. Geografías para unas ciudades inclusivas. p. 5-20. Barcelona : Icaria.
- Borja, J. (2014b). El espacio público en este nuevo siglo. Conferencia magistral, Federación Iberoamericana de Urbanistas.
- Borja, J., Herce, M. i Picorelli, P. (2019). Estrategias e instrumentos de intervención (Apunts mòdul 1 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya.
- Buch, Ll. (1988). Aproximació al creixement urbà de Salt. Salt: Servei Municipal de Publicacions de Salt.
- Busquets, J. (2018). Barcelona, la construcció urbanística d'una capital compacta. Barcelona: Oficina de Publicacions Acadèmiques Digitals de la UPC
- Cámara, C. (2014). Las iniciativas de participación ciudadana en el urbanismo. URBS. Revista de Estudios Urbanos y Ciencias Sociales. Volumen 2, número 1, p. 19-32.
- Carreras, G., 1995. Places, espai públic. La Farga, Revista de Salt, p.15-19.
- Castells, N. (1998). Salt: Documents per a la història. Salt: Ajuntament de Salt.
- Cervera, Jordi; Ventura, Montserrat; Monsalve, Diana. El barri de Sant Cugat: una ciutat jardí a Salt. Revista de Girona, [online], 2001, Núm. 207, p. 50-57, <https://raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/111605> [Accessed 10 July 2021].
- Cullen, G. (1981). El paisaje urbano. Barcelona: Blume.
- Departament d'Ensenyament, 2014. Accions d'acompanyament a l'escolaritat del PEE Sector Est de Girona. Girona: Ajuntament de Girona.
- Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010. Informe d'Avaluació Final del Projecte d'Intervenció Integral "Salt 70". Salt: Ajuntament de Salt.

Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Ecosistema Urbano, 2013. Dreamhamar. Sevilla: Lugadero.

Espai Municipal d'Ocupació (2017). Programa Salt Xef. Retrieved 18 July 2021, from <https://emo.viladesalt.cat/emprenedoria/programa-salt-xef/>

Fariña, J. (2007a). Áreas perceptivas 1: paisaje urbano. Retrieved 21 May 2021, from <https://elblogdefarina.blogspot.com/2007/11/paisaje-urbano-reas-perceptivas-i.html>

Fariña, J. (2007b). Áreas perceptivas 2: delimitación. Retrieved 21 May 2021, from https://elblogdefarina.blogspot.com/2007/11/paisaje-urbano-reas-perceptivas-ii_04.html

Fariña, J. (2007c). Áreas perceptivas 3: desambiguación. Retrieved 21 May 2021, from <https://elblogdefarina.blogspot.com/2007/11/paisaje-urbano-reas-perceptivas-iii.html>

Fariña, J. (2014). Dos libros sobre paisaje urbano. Retrieved 21 May 2021, from <https://elblogdefarina.blogspot.com/2014/05/dos-libros-sobre-paisaje-urbano.html>

Fariña, J. (2020). Urbanismo táctico: Logroño, por ejemplo. Retrieved from <https://elblogdefarina.blogspot.com/2020/09/urbanismo-tactico-logrono-por-ejemplo.html>

Fariña, J. (2021). La saludable costumbre de caminar. Retrieved from <https://elblogdefarina.blogspot.com/2021/05/la-saludable-costumbre-de-caminar.html>

Fontana, M., & Mayorga, M. (2018). ¿Y si los cruces se diseñaran para el peatón?. Retrieved 7 May 2021, from <https://blogfundacion.arquia.es/2018/11/y-si-los-cruces-se-disenaran-para-el-peaton/>

Fontana, M., & Mayorga, M. (2019a). Can playgrounds make cities?. Retrieved 7 May 2021, from <https://blogfundacion.arquia.es/2019/03/can-playgrounds-make-cities/>

Fontana, M., & Mayorga, M. (2019b). Learning from existing cities. Retrieved 7 May 2021, from <https://blogfundacion.arquia.es/2019/12/learning-from-the-existing-city-red-de-refugio-climatico-urbano-para-barcelona/>

Fontana, M., & Mayorga, M. (2020a). Learning from Denise (I). Retrieved 7 May 2021, from <https://blogfundacion.arquia.es/2020/04/learning-from-denise-i-dentro-fuera-y-entre-los-edificios/>

Fontana, M., & Mayorga, M. (2020b). Learning from Denise (II). Retrieved 7 May 2021, from <https://blogfundacion.arquia.es/2020/11/learning-from-denise-ii-campus-y-ciudad-educar-va-mas-alla-de-las-aulas/>

From lizarding to lingering: how we really behave in public spaces. (2019). Retrieved from <https://www.theguardian.com/cities/gallery/2019/aug/01/lizarding-and-flex-allure-how-do-you-use-your-city-plaza-in-pictures-field-guide>

Gehl, J., & Svarre, B. (2013). How to study public life. Washington: Island Press. Generalitat de Catalunya. Normes subsidiàries (1981). Girona.

Güell, C. (2014). Estratègies de revitalització dels antics conjunts d'habitatge social (Projecte Final de Carrera). Universitat de Girona.

Guerrero, D. (2021). Un panot porós substituirà asfalt i voreres a l'Eixample. La Vanguardia, p.5 (Viure).

Gutiérrez, E. (2017). El papel del espacio colectivo dentro de los procesos de regeneración urbana (Tesi doctoral). Universitat de Barcelona.

Hajer, M., & Reijndorp, A. (2002). In search of new public domain. Rotterdam: NAI Publishers.

Harvey, D. (1989). From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism. Geografiska Annaler. Series B, Human Geography.

Herce, M. (2013). El negocio del territorio. Madrid: Alianza.

ICGC. 2021. Mapa de població de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. [online] Available at: <<http://betaserver.icgc.cat/poblacio-catalunya/>> [Accessed 8 May 2021].

Idescat.cat. 2021. Dades IDESCAT Salt. [online] Available at: <<https://www.idescat.cat/codis/?id=50&n=9&c=171557>> [Accessed 8 April 2021].

Idescat.cat. 2021. Dades població Salt, de l'IDECAT. [online] Available at: <<https://www.idescat.cat/emex/?id=171557>> [Accessed 8 May 2021].

INE. 2021. Alteraciones de los municipios en los Censos de Población desde 1842, de l'Institut Nacional d'Estadística. [online] Available at: <<https://www.ine.es/intercensal/intercensal.do?search=1&cmbTipoBusq=0&textoMunicipio=Salt>> [Accessed 8 May 2021].

INE. 2021. Datos de población, de l'Institut Nacional d'Estadística. [online] Available at: <<https://www.ine.es/censos2011/visor/>> [Accessed 8 May 2021].

INE. 2021. Renta por càpita, de l'Institut Nacional d'Estadística. [online] Available at: <<https://inespain.maps.arcgis.com/apps/MinimalGallery/index.html?appid=c8b41b2c471845afbc8f8eb20c54382e#>> [Accessed 8 May 2021].

Jacobs, Jane. Capítol 2: Uso de las aceras: seguridad. Madrid: Capitán Swing Libros, 2011. p. 55-82 ; p. 83-101.

Kaufman, M. (1999). William H. Whyte, 'Organization Man' Author and Urbanologist, Is Dead at 81 (Published 1999). Retrieved from <https://www.nytimes.com/1999/01/13/arts/william-h-whyte-organization-man-author-and-urbanologist-is-dead-at-81.html?pagewanted=all>

Kunak. 2020. Contaminación por malos olores, una alarma ante posibles problemas ambientales. [online] Available at: <<https://www.kunak.es/blog/contaminacion-mal-olor-sensores/>> [Accessed 11 July 2021]

La Obra Sindical del Hogar- Monogràfic dels Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme. Número 105, any 1974.

Lasala, A., 2018. On the street / En la calle. Pasadena: Ediciones FAU, UCV.

Leary, F.; McCarthy, J. (2013). The Routledge Companion to urban regeneration. New York: Routledge.

Llomas, J. (2021). Una illa de vianants a la Francesc Macià. Diari de Terrassa, p.2.

Lynch, K. (2015). La imagen de la ciudad. Barcelona: Ediciones Gustavo Gili.

Martí, M. (2004). Cap a una cultura urbana de l'espai públic: l'experiència de Barcelona (1979-2003) (Tesi doctoral). Universitat Politècnica de Catalunya.

Montaner, J.M., Muxí, Z. (2020). Política y Arquitectura. Barcelona: Gustavo Gili.

Nadal, J. (2015). L'Estat liquida el pla per enderrocar 600 pisos a Salt. El Punt Avui. Retrieved from <http://www.elpuntavui.cat/territori/article/818146-lestat-liquida-el-pla-per-enderrocar-600-pisos-a-salt.html>

Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers.

Picorelli, P. (2019). Proyectos y programas de intervención integral (Apunts mòdul 3 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya.

Planas, N., Molina, J., Quinones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós.

Portas, N. El Planeamiento Urbano como proceso de regulación variable. Ciudades: Revista del Instituto Universitario de Urbanística de la Universidad de Valladolid, Núm. 3, 1996, pags. 97-109.

Pozueta, J., Lamíquiz, F., i Porto, M. (2013). La ciudad paseable. Madrid: Cedex.

Puig, M., 2005. Salt, un poble - una cultura. Girona: CCG Edicions.

Quinones, S (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt (Projecte Final de Grau). Universitat de Girona.

Quiñones, S (2019). Els horts urbans com a espais verds en les ciutats del segle XXI (Pràctica d'Avaluació contínua de l'assignatura Nous paradigmes de sostenibilitat urbana). Universitat Oberta de Catalunya.

Ramon, J. (2010). Transformació urbana del centre de Salt. Retrieved from http://territori.scot.cat/cat/notices/2010/10/transformaciO_urbana_del_centre_de_salt_2741.php

Ramonedà, J. (2003), A favor del espacio público, El País, edició Catalunya, 29 de juliol de 2003. https://elpais.com/diario/2003/07/29/catalunya/1059440845_850215.html

Red Española de Ciudades por el Clima, 2015. Medidas para la mitigación y la adaptación al cambio climático en el planeamiento urbano. Guía metodológica. Madrid: Federación Española de Municipios y Provincias.

Ribera, C. (2004). Llei de millora de barris i viles "Santa Eugènia – Can Gibert del Pla". Eldimoni.com. Retrieved from <http://www.eldimoni.com/llei-de-millora-de-barris-i-vilessanta-eugenia%C2%B7can-gibert-del-pla/>

Roberts, P., Sykes, H. (2000). Urban Regeneration, a Handbook. London: SAGE

Sarasa, D. (2020). Kevin Lynch. La imagen de la ciudad. Retrieved 22 May 2021, from <https://urbequity.com/kevin-lynch-la-imagen-de-la-ciudad/>

de Sòla-Morales, M. (1992). EspaciosPúblicos / EspaciosColectivos. La Vanguardia (12 May). http://www.cafedelasciudades.com.ar/carajillo/5_art3.htm

Sunyer, R. (2016). ¿Puede sobrevivir el comercio local en una economía globalizada?. In M. Continente, P. González, J. Pascual, R. Sunyer & M. Tomàs, ¿Cómo pueden ser más inteligentes las ciudades? (1st ed., pp. 103-142). Barcelona: Oberta UOC Publishing, SL.

TVGirona. 2014. Pla integral per millorar els barris del sector est de Girona. [online] Available at: <<http://tvgirona.alacarta.cat/ultima-hora/capitol/pla-integral-per-millorar-els-barris-del-sector-est-de-girona>> [Accessed 8 April 2021].

Uzal, S. (2019). Paisaje urbano. La gestión del espacio colectivo (Apunts mòdul 4 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya.

Vendrell, S. (2015). Passeig de Sant Joan, Lola Domenech. [online] arquitectura-yempresa. Available at: <<https://arquitecturayempresa.es/noticia/passeig-de-sant-joan-lola-domenech>> [Accessed 4 July 2021]

Ventura, P. (2020). Sinergia (Treball Final de Màster). Universitat de Girona.

Xarxa Consultors, 2018. Diagnosi del Pla Educatiu de Salt. Salt: Ajuntament de Salt.

CRÈDITS DE LES IMATGES

- [1] BUCH i SERRA, Lluís. Aproximació al creixement urbà de Salt. Servei Municipal de Publicacions de Salt. Salt, 1988
- [2] Autor desconegut / Fons Pilar Figareda Pla, recollida a: Planas, N., Molina, J., Quiñones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós. Pàgina 80
- [3] Foto Torres / Arxiu Municipal de Salt, recollida a: Planas, N., Molina, J., Quiñones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós. Pàgina 135
- [4] Imatge extreta dels projectes de construcció per al Grup Verge Maria de Salt, impulsats per l'Obra Sindical del Hogar, consultats a l'Arxiu Municipal de Salt
- [5] Josep Pons i Busquets / Fons Josep Pons i Busquet, recollida a: Planas, N., Molina, J., Quiñones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós. Pàgina 69
- [6] Josep Pons i Busquets / Fons Josep Pons i Busquet, recollida a: Planas, N., Molina, J., Quiñones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós. Pàgina 69
- [7] Web de l'Arxiu Municipal de Salt. <https://arxiunicipaldesalt.wordpress.com/2018/02/28/placa-de-la-llibertat/>
- [8] Web de l'Arxiu Municipal de Salt. <https://arxiunicipaldesalt.wordpress.com/2018/02/28/placa-de-la-llibertat/>
- [9] Elaboració pròpia
- [10] Cervera, Jordi; Ventura, Montserrat; Monsalve, Diana. El barri de Sant Cugat: una ciutat jardí a Salt. Revista de Girona, [online], 2001, Núm. 207, p. 50-57, <https://raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/111605> [10 July 2021].
- [11] Busquets, J. (2018). Barcelona, la construcció urbanística d'una capital compacta. Barcelona: Oficina de Publicacions Acadèmiques Digitals de la UPC. Pàgina 293
- [12] Carlos Rodríguez Escalona / ICGC - Fons SACE, recollida a: Planas, N., Molina, J., Quiñones, S., Rigau, E., Prat, J., Berga, M., Guardiola, J., Fàbregas, R. and Sala, R., 2017. L'Abans: Recull gràfic de Salt (1960-1985). El Papiol: Editorial Efadós. Pàgina 70-71
- [13] Busquets, J. (2018). Barcelona, la construcció urbanística d'una capital compacta. Barcelona: Oficina de Publicacions Acadèmiques Digitals de la UPC. Pàgina 299
- [14] Elaboració pròpia
- [15] Mapa de població de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. <http://betaserver.icgc.cat/poblacio-catalunya/>
- [16] Elaboració pròpia
- [17] Elaboració pròpia
- [18] Elaboració pròpia
- [19] Producció pròpia a partir de dades de l'Institut Nacional de Estadística
- [20] Quiñones, S. (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Propostes de millora habitacional i reforma de les plantes baixes amb la implantació d'un conjunt d'equipaments socio educatius. (Projecte Final del Grau en Arquitectura). Universitat de Girona, Catalunya. Pàgina 28
- [21] Quiñones, S. (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Propostes de millora habitacional i reforma de les plantes baixes amb la implantació d'un conjunt d'equipaments socio educatius. (Projecte Final del Grau en Arquitectura). Universitat de Girona, Catalunya. Pàgina 28
- [22] IDESCAT

- [23] Instituto Nacional de Estadística. <https://inespain.maps.arcgis.com/apps/MinimalGallery/index.html?appid=c8b41b2c471845afbc8f8eb20c54382e#viewer=022a8b93cf3d4e6983c0df31f7a3e998>
- [24] Xarxa Consultors, 2018. Diagnosi del Pla Educatiu de Salt. Salt: Ajuntament de Salt. Pàgina 20
- [25] Plànol de l'estructura dels espais lliures de Salt, dins el plec de plànols del Pla General d'Ordenació Urbana de Salt, de 1987.
- [26] Plànol d'ordenació d'espais lliures, dins el plec de plànols de la Revisió del PGOU de Salt, de 2002.
- [27] Informe d'avaluació final del Pla de Barris Salt 70
- [28] Projecte Final de Grau en Arquitectura. Cristina Güell (2014). Estratègies de revitalització dels antics conjunts d'habitatge social. Pàgines 60 i 72
- [29] Projecte Final de Grau en Arquitectura. Sergi Quiñones (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Pàgines 65 i 154
- [30] Projecte Final de Grau en Arquitectura. Sergi Quiñones (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Pàgines 148 i 149
- [31] Projecte Final de Grau en Arquitectura. Sergi Quiñones (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Pàgines 150 i 151
- [32] Treball Final del Màster per al Grau en Arquitectura. Pau Ventura (2020). Sinergia. Pàgines 33 i 36
- [33] Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers. Pàgina 13
- [34] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). How to study public life. Washington: Island Press. Pàgina 7
- [35] Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers. Pàgina 39
- [36] From lizarding to lingering: how we really behave in public spaces. (2019). Retrieved from <https://www.theguardian.com/cities/gallery/2019/aug/01/lizarding-and-flex-allure-how-do-you-use-your-city-plaza-in-pictures-field-guide>
- [37] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). How to study public life. Washington: Island Press. Pàgina 155
- [38] Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers. Pàgina 209
- [39] Ajuntament de Salt. (2010). Informe d'avaluació final del Projecte d'Intervenció Integral "Salt 70". Salt: Ajuntament de Salt. Pàgina 28
- [40] Uzal, S. (2019). Paisaje urbano. La gestión del espacio colectivo (Apunts mòdul 4 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya. Pàgina 11
- [41] Uzal, S. (2019). Paisaje urbano. La gestión del espacio colectivo (Apunts mòdul 4 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya. Pàgina 32
- [42] https://twitter.com/alvariscopio_/status/805177763162423297
- [43] <http://www.urbanspacearchive.com/>
- [44] Pozueta, J., Lamíquiz Daudén, F. and Porto Schettino, M., 2013. La ciudad paseable. Madrid: Cedex. Pàgina 66
- [45] Pozueta, J., Lamíquiz Daudén, F. and Porto Schettino, M., 2013. La ciudad paseable. Madrid: Cedex. Pàgina 277
- [46] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 8
- [47] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 8

- [48] Quiñones, S (2019). Els horts urbans com a espais verds en les ciutats del segle XXI (Pràctica d'Avaluació contínua de l'assignatura Nous paradigmes de sostenibilitat urbana). Universitat Oberta de Catalunya.
- [49] Elaboració pròpia, a partir d'una imatge de: Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers. Pàgina 47
- [50] Elaboració pròpia
- [51] Elaboració pròpia
- [52] Elaboració pròpia
- [53] Pålsson, K. (2019). Cómo diseñar ciudades humanas. Berlín: DOM publishers. Pàgina 203
- [54] Uzal, S. (2019). Paisaje urbano. La gestión del espacio colectivo (Apunts mòdul 4 de l'assignatura Instruments per a fer ciutat). Universitat Oberta de Catalunya. Pàgina 14
- [55] <https://www.kunak.es/blog/contaminacion-mal-olor-sensores/>
- [56] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). How to study public life. Washington: Island Press. Pàgina 35
- [57] elblogdefarina.blogspot.com
- [58] El paisaje urbano, de Gordon Cullen
- [59] Varies fonts. Diferents estudis realitzats per Denise Scott Brown, a VSBA Architects
- [60] Elaboració pròpia
- [61] Elaboració pròpia
- [62] Elaboració pròpia
- [63] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [64] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [65] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [66] Elaboració pròpia
- [67] Elaboració pròpia
- [68] Elaboració pròpia
- [69] Elaboració pròpia
- [70] Elaboració pròpia
- [71] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [72] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [73] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [74] Elaboració pròpia
- [75] Elaboració pròpia
- [76] Elaboració pròpia
- [77] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [78] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [79] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [80] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [81] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [82] Elaboració pròpia
- [83] Elaboració pròpia
- [84] Elaboració pròpia
- [85] Elaboració pròpia

- [86] Elaboració pròpia
- [87] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [88] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [89] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [90] Elaboració pròpia
- [91] Elaboració pròpia
- [92] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [93] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 43
- [94] Elaboració pròpia
- [95] Elaboració pròpia
- [96] Elaboració pròpia
- [97] Google Street View
- [98] Fotografia presa durant l'anàlisi sobre el terreny
- [99] Elaboració pròpia
- [100] Elaboració pròpia
- [101] Elaboració pròpia
- [102] Elaboració pròpia
- [103] Elaboració pròpia
- [104] Elaboració pròpia
- [105] Elaboració pròpia
- [106] Elaboració pròpia
- [107] Elaboració pròpia
- [108] Elaboració pròpia
- [109] Elaboració pròpia
- [110] Elaboració pròpia
- [111] Elaboració pròpia
- [112] <http://www.arquitectes.cat/iframes/paisatge/fitxa/7140>
- [113] Arxiu històric Street View
- [114] Arxiu històric Street View
- [115] Elaboració pròpia
- [116] <https://arxiunicipaldesalt.wordpress.com/salt-edificis/patrimoni-escultures-o-monuments/>
- [117] Google Street View
- [118] Google Maps
- [119] Elaboració pròpia
- [120] Arxiu històric Street View
- [121] Google Street View
- [122] Elaboració pròpia
- [123] Martí Artalejo fotògraf
- [124] Google Street View
- [125] Elaboració pròpia
- [126] Elaboració pròpia

- [127] Elaboració pròpia
- [128] Diferents imatges que generen una visió en sèrie del carrer Àngel Guimerà. Barreja entre fotografies dues a terme durant l'anàlisi sobre el terreny, complementat amb imatges del Google Street View
- [129] Elaboració pròpia
- [130] Axonometria d'elaboració pròpia, amb imatges de Google Street View
- [131] Elaboració pròpia
- [132] Elaboració pròpia
- [133] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 66
- [134] Arxiu històric Street View
- [135] Google Street View
- [136] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 66
- [137] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 65
- [138] Quinones, S. (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Propos-tes de millora habitacional i reforma de les plantes baixes amb la implantació d'un conjunt d'equipaments socio educatius. (Projecte Final del Grau en Arqui-tectura). Universitat de Girona, Catalunya. Pàgines 144 i 145
- [139] <https://serranoserrat.com/espacio-publico-con-drenaje-sostenible>
- [140] Quinones, S. (2017). Revitalització del Grup Verge Maria de Salt. Propos-tes de millora habitacional i reforma de les plantes baixes amb la implantació d'un conjunt d'equipaments socio educatius. (Projecte Final del Grau en Arqui-tectura). Universitat de Girona, Catalunya. Pàgines 146
- [141] Vendrell, S., 2015. Passeig de Sant Joan, Lola Domenech. [online] arqui- tecturayempresa. Available at: <<https://arquitecturayempresa.es/noticia/pas-seig-de-sant-joan-lola-domenech>> [Accessed 4 July 2021].
- [142] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 12
- [143] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 12
- [144] Google Street View
- [145] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 44
- [146] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 44
- [147] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 44
- [148] Espai Municipal d'Ocupació (2017). Programa Salt Xef. Retrieved 18 July 2021, from <https://emo.viladesalt.cat/emprenedoria/programa-salt-xef/>
- [149] Departament de Territori i Sostenibilitat, 2020. Guia pràctica de facilitats per a la circulació de vianants en zones urbanes. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pàgina 46
- [150] <https://www.epdlp.com/edificio.php?id=6209>
- [151] Elaboració pròpia a partir d'una imatge de Google Maps

[152] Axonometria d'elaboració pròpia, amb imatges també d'elaboració pròpia / de Google Street View / de Pålsson, K. (2019). *Cómo diseñar ciudades humanas*. Berlín: DOM publishers. Pàgina 13 / de Quiñones, S. (2017). *Revitalització del Grup Verge Maria de Salt*. Propostes de millora habitacional i reforma de les plantes baixes amb la implantació d'un conjunt d'equipaments socioeducatius. (Projecte Final del Grau en Arquitectura). Universitat de Girona, Catalunya. Vàries pàgines / i de Arnabat, I., 2013. Normativa para instalación de aire acondicionado. [online] caloryfrio.com. Available at: <<https://www.caloryfrio.com/noticias/normativas/normativa-y-reglamentos-para-instalaciones-de-climatizacion.html>> [Accessed 24 July 2021].

[153] Urbanisme AMB. 2019. Recull d'accions participatives. [online] Available at: <<https://urbanisme.amb.cat/participacio/elaboracio-pdu/accions/debats-ciutadans>> [Accessed 28 August 2021].

[154] https://www.archdaily.com/175516/citizens-redesign-their-city-in-dreamhamar-ecosistema-urbano/6194960357_f45640a4e7_o

[155] <https://ecosistemaurbano.com/es/dreamhamar/>

[156] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). *How to study public life*. Washington: Island Press. Vàries pàgines

[157] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). *How to study public life*. Washington: Island Press. Pàgina 52

[158] Elaboració pròpia

[159] Elaboració pròpia

[160] Google Maps

[161] Elaboració pròpia

[162] Gehl, J., & Svarre, B. (2013). *How to study public life*. Washington: Island Press. Pàgina 82

Totes les imatges que es veuran a continuació en els annexos 1 i 2, són d'elaboració pròpia.

ANNEXES

ANNEX 1: DETALL DELS RESULTATS PER ESPAIS DELS ANÀLISIS

CONFORT I MOBILIARI

MOBILIARI URBÀ

El tipus de mobiliari urbà del barri Centre és molt variat en forma i qualitat. En el primer cas, la forma, fa que no pugui haver-hi una identitat de barri en quant a un mobiliari igualitari en tots els espais, i el segon, la qualitat, fa que es pugui veure molt fàcilment quins són els espais reformats també per l'antiguitat del seu mobiliari.

En els espais no es troben elements mòbils, que permetin usos diferents i personalitzats als usuaris de cada moment, i moltes vegades, els bancs fixes no es troben encarats entre ells, permetent un diàleg entre persones assegudes. De fet, en més d'una ocasió s'ha pogut veure persones que s'han portat cadires de càmping o de rodes, per ubicar-se en punts on no hi havia mobiliari urbà, o per seure al costat d'altres persones en llocs on hi havia poca capacitat del mobiliari urbà.

Carrer Àngel Guimerà

No hi ha mobiliari urbà en tot el carrer. Ni tan sols a penes papereres, donat que ja hi ha contenidors.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça Llibertat

El millor en diferència, al ser al més modern. Bancs lineals fixes, la meitat amb respall, encarats a la plaça; bancs en forma d'estrella fixes multiusos; i elements en forma de bola de diferents dimensions i fixes, que poden servir de banc o per saltar jugant. Tot i així, no hi ha elements mòbils ni bancs encarats per crear conversació entre usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Bancs lineals fixes de formigó sense respall, en diferents disposicions al llarg de la plaça (semblen ubicats a l'atzar); només algun d'ells estan encarats per crear conversació. També hi ha jocs per a infants.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Grup habitatges Verge Maria

Només es disposa d'un banc metàl·lic en mal estat en tot l'espai públic del grup, i algun element de joc infantil.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

Bancs lineals fixes de formigó amb respall, encarats a l'interior de la plaça, distanciat entre ells. No es disposa de més mobiliari urbà.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais entre torres d'habitatges

No es disposa de mobiliari urbà en tot l'espai, més enllà d'alguna paperera metàl·lica antiga.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

No es disposa de mobiliari urbà, donada el caràcter de via per a l'automòbil de l'encreuament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

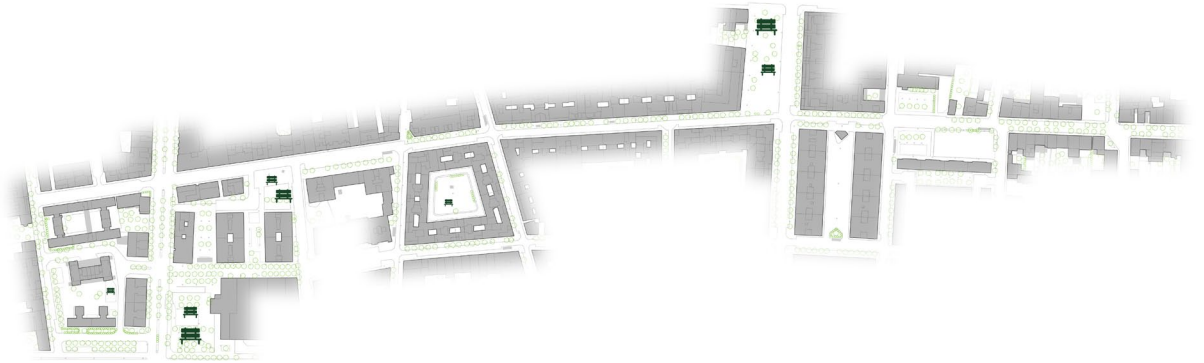
Agrupació de bancs fixes de fusta amb respall, encarats entre ells per fomentar la conversa entre diferents usuaris. Tot i que tenen una qualitat inferior als nous de plaça Llibertat, la seva disposició i forma fa que es valorin amb la mateixa importància. També es disposa d'elements de joc infantils.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Bancs fixes de fusta amb respall, d'una tipologia igual als de la plaça del mercat, però disposats d'una forma menys coherent, encarats a la carretera o a l'interior de la plaça, i d'esquenes uns amb altres. També elements de joc infantil.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Presència de mobiliari urbà. Les dimensions de la icona es correspon amb una millor qualitat i quantitat de mobiliari.

CONFORT I MOBILIARI

ZONES COBERTES

Els espais coberts dels espais objecte d'estudi solen ser balcons i alguns passatges inferiors interessants, especialment en els grups d'habitatges, on el disseny de l'espai públic va estar més treballat. En general però, hi ha poca superfície coberta, especialment al centre de les places, tot i que cal destacar la presència d'espais porxats als perímetres de la plaça Llibertat, que afegeixen valor a l'espai.

Carrer Àngel Guimerà

Pocs espais coberts. Només balcons petits més o menys en tot el recorregut i a banda i banda. Només alguna entrada a patis interiors i entrada garatge que permeti realment cobrir-se (especialment del vent).

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

Totalment descoberta en tota la superfície. Sí que a banda i banda hi ha porxades amb locals comercials.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça dels Colors

Totalment descoberta.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Grup habitatges Verge Maria

Porxos i passadissos inferiors molt interessants, però totalment desaprofitats per la poca activitat del grup

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Pati d'illa

Totalment descobert. Només passadís accés

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

Totalment descoberta i sense a penes balcons

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Cap element porxat i sense a penes balcons en aquest encreuament en concret

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça del Mercat

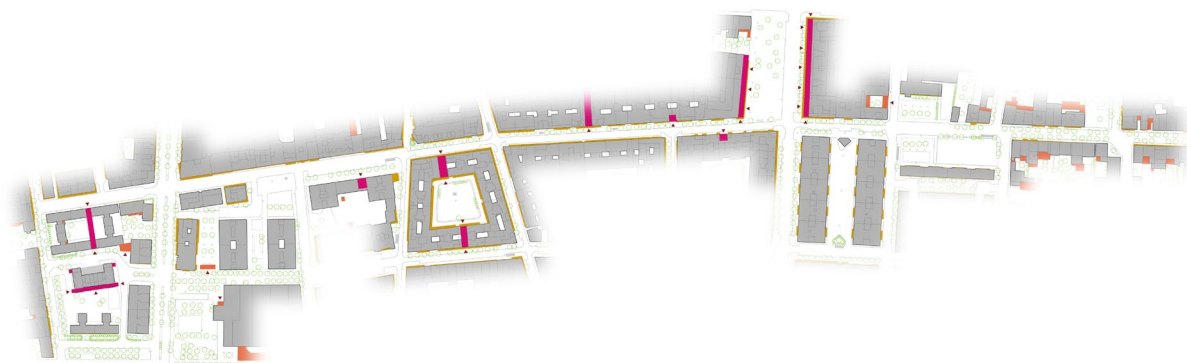
Totalment descobert. Sols voladissos a les entrades del mercat. Sí que hi ha zones verdes amb arbres agrupats en alguns punts que, a l'estiu, ofereixen protecció contra el sol

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Lluís Companys

Descoberta d'elements constructius, ni tan sols balcons per cobrir-se en cas de pluja o entrades d'habitatges. Sí que la vegetació de grans dimensions al costat dels bancs, permet estar a l'ombra.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Presència de zones cobertes. En lila, passatges en planta baixa i el seu accés amb una fletxa vermella; en taronja, porxos; i en groc, balcones.

CONFORT I MOBILIARI

IL·LUMINACIÓ NATURAL

La gran altura de les edificacions fa que la majoria d'espais propers a les edificacions siguin foscos, fins i tot a l'estiu. Per contra, les places i espais més oberts, si disposen de millor il·luminació natural.

Carrer Àngel Guimerà

L'altura de les edificacions fa que la majoria de mesos de l'any estigui tota l'amplada del carrer sense il·luminació natural. Només en els mesos més pròxims al solstici d'estiu permet que hi hagi llum a la vorera nord del carrer, precisament els que menys interessa que hi hagi sol directe sobre els vianants.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Plaça Llibertat

Tot i l'altura de les edificacions, l'extensió de la plaça i la nul·la presència d'elements de cobertura, fa que bona part de la plaça tingui molta il·luminació natural. Tot i així, la poca vegetació fa que no tingui masses ombres a l'estiu i sigui un espai calorós, cosa que es valora negativament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça dels Colors

La ubicació i extensió de la plaça fa que bona part d'ella estigui il·luminada.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Grup habitatges Verge Maria

Bona part dels espais públics dels grup estan ben il·luminats, tot i que els intersticials més pròxims i els ubicats en l'edificació amb una tipologia més tancada, es troben menys il·luminats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Pati d'illa

L'altura de les edificacions fa que pràcticament la meitat de superfície del pati d'illa quedi sense il·luminació natural.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Espais entre torres d'habitatges

L'extensió de les edificacions en forma de bloc lineal, i la seva ubicació nord-sud, fa que la il·luminació depengui de l'hora del dia. Al migdia, la totalitat d'aquesta queda il·luminada, però la resta dels dies queda totalment a l'ombra.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La baixa altura de les edificacions a sud-oest fa que l'encreuament sigui molt assolellat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça del Mercat

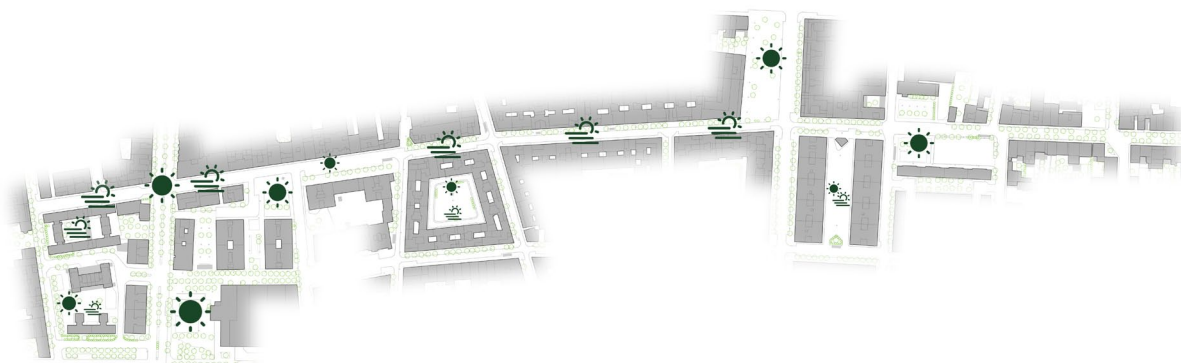
Tota la superfície de la plaça disposa de bona il·luminació natural, però les parts més usades (zones de pas i zones de bancs) disposen d'arbrat que dona ombra a l'estiu, cosa que es valora molt positivament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 10

Plaça Lluís Companys

La menor altura de les edificacions del grup al sud d'aquest espai públic, fa que pugui tenir una bona il·luminació natural. A més, la ubicació de l'arbrat proper als bancs, fa que es pugui seure a l'ombra a l'estiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Localització zones il·luminades. La grandària del sol significa la quantitat de il·luminació al llarg del dia. Les zones amb el símbol amb núvols, significa que quasi no disposa de llum natural en tot l'any.

CONFORT I MOBILIARI

ELEMENTS SIMBÒLICS

El barri està totalment mancat d'elements simbòlics i, els pocs que hi ha, no tenen connexió amb la realitat social del barri actual (a excepció de la més actual).

Carrer Àngel Guimerà

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Llibertat

Dos elements simbòlics a cada cantonada de la plaça: una escultura anomenada "Home-natge a la família treballadora", amb el lema "Família, Unió i Treball", de l'any 1974, amb una connotació clarament dels valors franquistes, i "Paisatge urbans" un mural de rajoles ceràmiques amb un dibuix realitzat pels escolars de Salt el 1982. Les dues, clarament, ja no corresponen amb la realitat actual del barri.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça dels Colors

Una escultura en forma de prisma foradat que, segons l'autor, simbolitza una capella d'ombres, llum i silenci, "en un intent de recollir les diferències que hi ha als barris de Salt", difícil d'interpretar sense buscar-ne el seu significat. A més, el seu material d'acer corten, ha fet que els seus diferents colors s'hagin perdut amb els anys i ja no siguin visibles. És de l'any 2010.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Grup habitatges Verge Maria

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

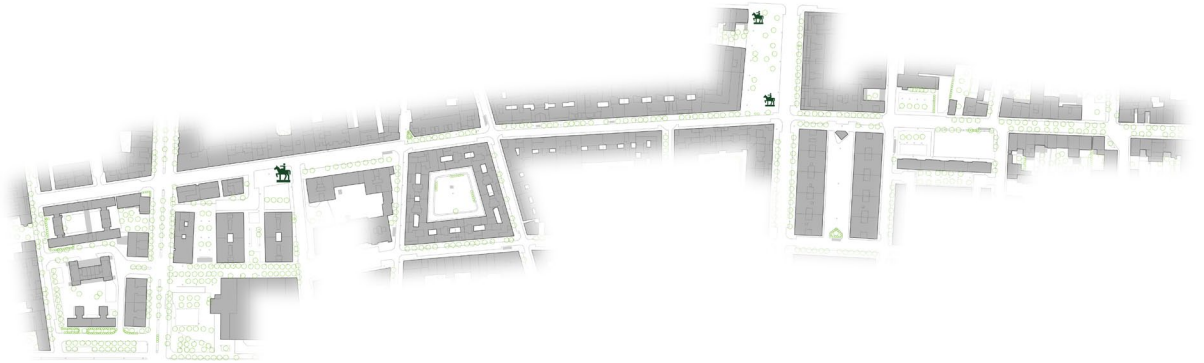
No n'hi ha. Pròxim al mercat cobert, on sí hi ha un mural ceràmic de 1929, en una façana pròxima a la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Lluís Companys

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Localització elements simbòlics. Les dimensions de la icona depèn de la importància de l'element.

CONFORT I MOBILIARI

VERD URBÀ

Tot i que les reformes posteriors han incorporat vegetació als carrers, les places segueixen sent destacables per la poca vegetació.

No hi ha pràcticament més vegetació que arbres, excepte en els grups d'habitatges que disposen d'habitatges en planta baixa i delimiten la zona més pròxima a les finestres amb arbustos d'una altura considerable.

Carrer Àngel Guimerà

Filera d'arbres a una de les voreres en quasi tres quartes parts del seu recorregut. Situats en escossells petits.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Llibertat

Poca presència d'arbres i nul·la de demés vegetació. Arbres molt dispersos, però ubicats pròxims a les zones de bancs (també dispersos), tot i que la petita copa de l'arbre triat, fa poca ombra. Situats en escossells petits.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça dels Colors

Molt poca presència de vegetació, i amb molt poca copa. Situats en zones de pavimentació de sorra.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Grup habitatges Verge Maria

Tot i que hi ha fileres d'arbres situades prop els carrers adjacents, en l'interior dels espais intersticials del grup a penes es disposa d'arbrat. Situats en escossells grans. També es disposa d'arbusts per delimitar els espais privats en planta baixa, com a separació de l'espai públic respecte les finestres en planta baixa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

No es disposa d'arbrat a l'interior de l'illa de cases. Sí es disposa de petits arbusts pròxims a les edificacions.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

No hi ha ubicada vegetació en tot l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Es troba en el tall del carrer que no disposa de vegetació, però el carrer amb qui creua (passeig Marquès de Camps), sí que disposa de tres fileres d'arbres.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

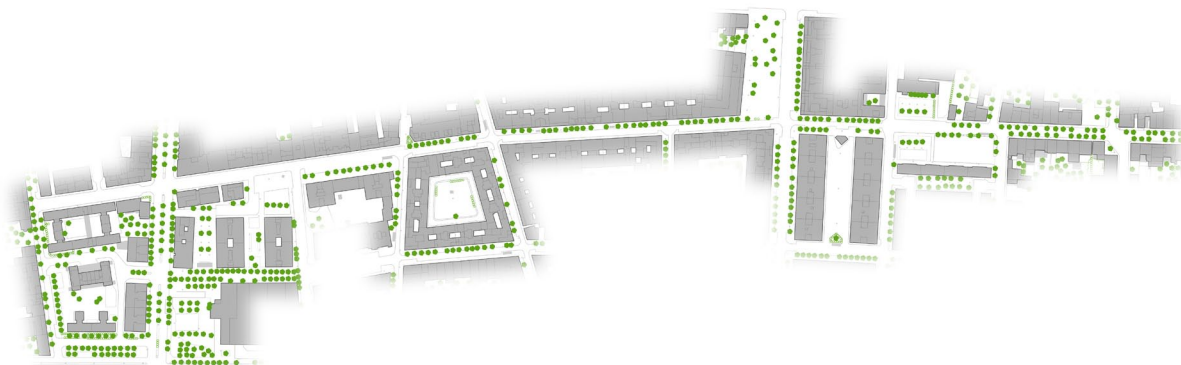
La zona del barri Centre amb més vegetació. Ben ubicats pels usos als que donar ombra, i arbrat situat en les zones enjardinades. També es disposa de zones amb gespa natural en bona part de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 10

Plaça Lluís Companys

Poc arbrat, però ben ubicada pels usos de la plaça, amb copa grossa que permet molta ombra, i ubicat en zones amb paviment de terra. Es disposa d'arbusts alts en les zones pròximes a l'aparcament de vehicles.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Localització arbrat i altres elements vegetals.

CONFORT I MOBILIARI

CONTAMINACIÓ ACÚSTICA

La contaminació acústica detectada als diferents espais objecte d'anàlisi del barri Centre varia en funció de les activitats i tipus d'usuaris del barri: mentre que els colonitzats per vehicles la contaminació acústica principal és la dels vehicles a motor –per exemple, al carrer Àngel Guimerà, plaça Llibertat, plaça del Mercat, encreuaments, etc.–, en altres, l'elevada activitat i, especialment, l'elevat nombre d'usuaris, fa que la contaminació acústica principal sigui la de crits i parlar de la gent –plaça Llibertat, plaça del Mercat, etc.–. A més, en els casos dels grups d'habitatges o patis interiors, on el nivell d'activitat i el nombre d'usuaris són molt petits, destaca pels crits dels, en molts casos, nens jugant a pilota.

Tot i així, cap dels espais destaca per un elevat nivell de contaminació acústica que arribi a l'espai, és a dir, d'immissió a l'espai i que pugui molestar als usuaris, però sí que se'n reben moltes queixes a nivell d'emissió, per la seva intensitat d'ús i especialment en hores nocturnes –degut a l'alt nombre d'usuaris joves–, que molesten als habitants de les edificacions adjacents.

Carrer Àngel Guimerà

La poca presència d'usuaris que no facin servir l'espai només com a espai de trànsit i hi realitzin activitats sorolloses, sumat a la poca circulació de vehicles (només un carril de circulació i un sol sentit), fa que, tot i tractar-se del carrer més important del barri Centre, no destaquï per una elevada contaminació acústica.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

L'alta presència d'usuaris i l'alta circulació de vehicles en vies importants com el carrer Major i el carrer Francesc Macià fa que sigui un dels espais amb major contaminació, tot i que no comparable amb d'altres de ciutats més grans i amb major quantitat de vehicles i usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

La proximitat al carrer Àngel Guimerà i a la plaça del Mercat, amb alta presència de persones i vehicles, fa que també sigui un espai més contaminat acústicament que altres del barri. Tot i així, no és una contaminació destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Grup habitatges Verge Maria

El poc ús de l'espai i la quasi nul·la presència d'activitats en el seu entorn, així com la poca intensitat de vehicles que hi transcorren, fa que hi hagi una molt poca contaminació acústica que pugui molestar als usuaris de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

El poc ús de l'espai i la quasi nul·la presència d'activitats en les plantes baixes dels edificis adjacents, així com la poca presència de vehicles que hi accedeixi, fa que hi hagi una molt poca contaminació acústica que pugui molestar als usuaris de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

Tot i l'ús principal d'aparcament, la poca rotació de vehicles, la reduïda velocitat que hi circulen i la nul·la presència d'altres activitats, fa que hi hagi una molt poca contaminació acústica que pugui molestar als usuaris de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Poca contaminació generada pels usuaris de les activitats properes, però alta intensitat de vehicles transcorrent per l'encreuament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

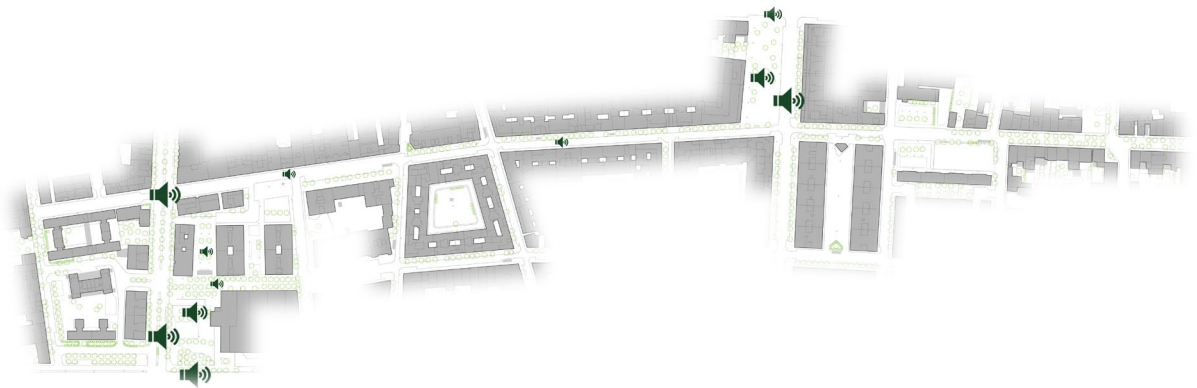
Alt trànsit de vianants que accedeixen al Mercat Municipal, i sobretot, de vehicles que transiten per dues vies importants com els passejos Països Catalans i Marquès de Camps. Elevat nombre de crits en les zones de jocs infantils. No es considera una contaminació excessiva però sí destacable, en comparació amb la resta d'espais analitzats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

La quasi nul·la presència d'activitats en el seu entorn, així com la poca intensitat de vehicles que hi transcorren, fa que hi hagi una molt poca contaminació acústica que pugui molestar als usuaris de l'espai. Aquest fet només pot estar interromput per la presència d'ambulàncies que accedeixin al CAP.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Localització de les zones amb major contaminació acústica. Les dimensions de la icona depèn de la importància de l'element d'estudi.

CONFORT I MOBILIARI

EXPOSICIÓ AL VENT

Tal i com veurem al punt de percepció de seguretat, s'han dut a terme un seguit d'accions per tal d'eliminar elements opacs com murs, contenidors, vegetació, etc. que creaven llocs invisibles i obscurs, millorant la percepció de seguretat i activant el seu ús. Tot i així, aquestes accions que milloren aquell paràmetre empitjoren altres com el de l'anàlisi de l'exposició al vent, ja que s'han suprimit quasi per complert els elements que podien aturar-lo en cas de fortes ràfegues.

Per tal d'analitzar-ho millor, cal destacar també que la Rosa dels vents climàtiques de l'estació de Girona (la més pròxima, situada a les hortes a l'oest de Girona, a pràcticament tocar de Salt) destaca que al pla de Salt hi ha majoritàriament vents de sud i de sud-sud-est, i, en menor mesura, nord-nord-est, nord-est i oest. S'han tingut en compte doncs, la situació dels obstacles en aquestes orientacions, a més de les percepcions tingudes durant els anàlisis de camps.

Carrer Àngel Guimerà

L'alçada i proximitat de les edificacions fa que quedin protegides de l'exposició al vent. Tot i així, la seva disposició fa que li puguin arribar vents de nord-est i, especialment, vent creuat en els encreuaments dels carrers nord – sud.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

Els canvis introduïts en la reforma per tal de millorar la seguretat han ocasionat una netedat d'elements que puguin parar el vent, ja siguin els antics murs o l'antiga vegetació frondosa al seu perímetre, sumat a la llunyania de les edificacions, fa que hagi passat a esdevenir una plaça força exposada al vent en tots els punts.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça dels Colors

Tot i la protecció d'edificacions a sud, la tipologia d'edificacions aïllades permet el pas del vent a través seu i, segons la direcció del vent, pot estar exposada igualment.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Tot i la protecció d'edificacions a sud, la tipologia d'edificacions aïllades permet el pas del vent a través seu i, segons la direcció del vent, pot estar exposada igualment.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Pati d'illa

L'alçada i proximitat de les edificacions, així com el tancament d'aquestes de tot el perímetre, fa que sigui una zona molt poc exposada al vent.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

La disposició de grans edificacions lineals sense buits al llarg de l'espai, i la proximitat d'altres edificacions de gran altura a nord i sud, fa que també quedi molt poc exposada al vent.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Els encreuaments són punts en què no només el vent pot venir de varies direccions, sinó que a més, ve canalitzat per les edificacions del carrer i pot aparèixer en perpendicular i de forma inesperada als usuaris de l'espai. Tot i així, les reduïdes dimensions de l'espai, i la alta alçada de les edificacions, fa que no sigui un lloc massa exposat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça del Mercat

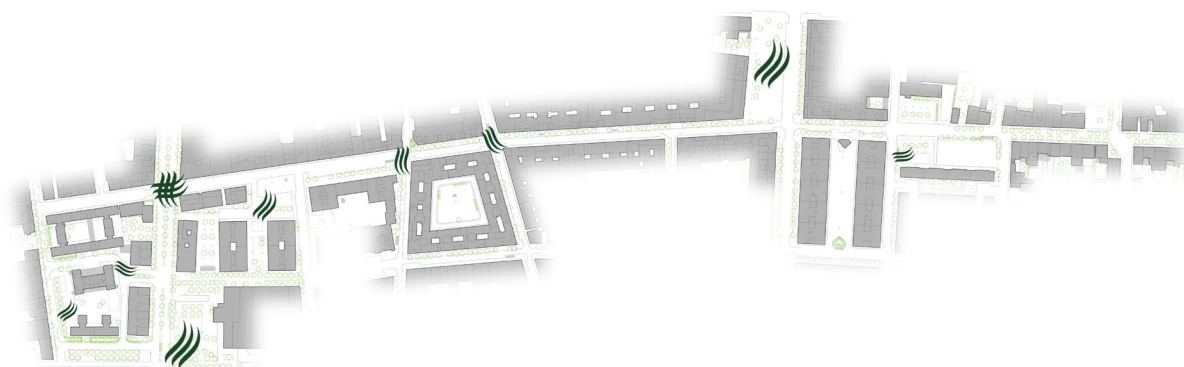
La gran distància entre edificacions, l'obertura d'aquesta a sud, i la presència de grans vies al seu entorn que poden canalitzar el vent, com el passeig Països Catalans o el Marquès de Camps, fa que sigui un lloc molt exposat al vent.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Tot i la protecció d'edificacions a sud, la tipologia d'edificacions aïllades permet el pas del vent a través seu i, segons la direcció del vent, pot estar exposada igualment.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Localització de les zones amb major exposició al vent. Les dimensions de la icona depèn de la importància de l'element d'estudi.

CONFORT I MOBILIARI

EXPERIÈNCIES SENSORIALS DESAGRADABLES

Si bé és cert que, per contra del punt anterior, la falta d'elements que aturin el vent, fa que sigui més probable que s'hi concentrin les olors i fums, la no presència d'activitats que puguin generar-los fa que no hi hagi cap espai que destaquï per tenir experiències sensorials desagradables. A més, el soterrament dels contenidors no només ha suposat una millora en la seguretat, sinó també en les olors que aquests ocasionaven.

L'únic aspecte que podria ser mencionable, són per usuaris de la cultura occidental on, la diferència en els ingredients de cuina fa que, en certs espais pròxims a restaurants –per exemple, de kebabs– o l'ús de més espècies i altres ingredients de fortes olors, en habitatges de les edificacions immediates, pugui suposar una experiència olfactiva desagradable per qui no hi estigui acostumat.

Carrer Àngel Guimerà

Possiblement el lloc més destacable per la presència de brutícia i l'elevat nombre d'olors provinents de contenidors que, tot i que ara ja soterrats, encara no solucionat del tot, i l'elevat nombre d'establiments de restauració.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Plaça Llibertat

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça dels Colors

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Grup habitatges Verge Maria

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Pati d'illa

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça del Mercat

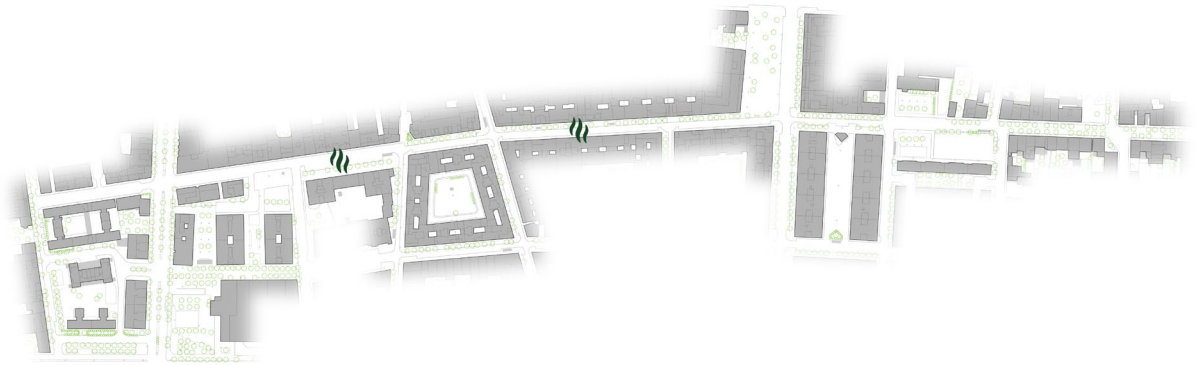
Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça Lluís Companys

Res destacable.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Localització de les zones amb més experiències sensorials desagradables. Les dimensions de la icona depèn de la importància de l'element d'estudi.

VIDA PÚBLICA

ÚS: PERSONES CAMINANT

En l'anàlisi es fa evident que la peatonalització de carrers i places han estat bones accions per fomentar l'ús per part de vianants, donat que la intensitat d'ús és superior a les voreres més amples i en les zones amb menys presència de vehicles. També es fa evident l'expressat en el marc teòric de que prop les places es circula amb més intensitat i que, com era de suposar, aquesta varia en funció de la temperatura i el moment del dia.

Tanmateix, el centre de la majoria de les places resten poc utilitzades per la falta de punts d'interès en el seu interior i, en el millor dels casos, són utilitzades com simples carrers, si no desaprofitades. Només les que tenen algun reclam –un bon exemple és la plaça del Mercat–, són realment transitades, i amb major facilitat si tenen un disseny on es defineixi clarament els diferents usos: zones de trànsit peatonal, zones de joc, zones de bancs, etc.

Tot seguit es detalla per cada cas i s'afegeix els resultats de comptabilitzar els usuaris que caminaven o en feien un ús actiu (per exemple, jugar) en cada cas, calculant el nombre de persones per metre lineal en el cas de voreres, o per metre quadrat en cas de places.

Carrer Àngel Guimerà

L'ampliació dels espais peatonals al carrer ha aportat una millor circulació per parts dels vianants. Això, es fa evident per una molt superior utilització de la vorera més ampla. Tanmateix, aquest ús varia en funció de l'hora i el lloc: en les zones més centrals del carrer, que dona accés a menys espais públics i serveis, la quantitat de persones usant el carrer és de una persona per cada quatre metres de vorera, molt similar als valors calculats en altres espais en les hores de matí i migdia; en el cas de les hores un cop acabades les jornades educatives i laborals, i en zones pròximes a altres espais, aquesta relació augmenta a una persona cada dos metres lineals de vorera.

Per tant, veiem un ús de l'espai com a trànsit entre espais públics, fent-se evident una major concentració de persones usant-lo en les zones pròximes als demés espais públics i sobretot, pel fet que la majoria de persones que l'usa en els períodes de màxima ocupació són grups de nens que transiten d'un espai públic a un altre, i de dones acompanyant els fills.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Llibertat

La quantitat de persones que fan un ús actiu de la plaça (caminant o jugant), no ha variat en funció de la temperatura en els diferents dies d'anàlisi (com sí es veurà que passa en el nombre de persones parades), i es manté sempre al voltant de una persona per cada 64 a 66 metres quadrats. Sí que varia, però, la tipologia d'ús segons l'hora del dia, usant-se com a zona de pas cap als llocs de treball o amb carros de la compra en hores de matí i migdia, i substituint-se aquest tipus d'usuari a partir de l'hora de finalització de les escoles, per nens jugant i fent-ne un ús actiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça dels Colors

La disposició de la plaça fa que la zona més pròxima al carrer Àngel Guimerà es continuï utilitzant com a una vorera més ample del propi carrer, tot i la situació de bancs, i que la zona més resguardada, sigui utilitzada per nens fent colla i jugant. Per tant, la quantitat de persones caminant i fent un ús actiu de la plaça és gran en comparació amb la gent parada, representant una ocupació d'una persona cada 42 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Grup habitatges Verge Maria

En els moment d'anàlisi sobre el terreny, es va veure en molt poques ocasions que algú creués el grup d'habitatges; la majoria de persones evitava les seves zones interiors i en donava la volta pel perímetre. Les poques persones que usaven el seu interior eren nens o joves que hi jugaven, havent-hi en el moment de màxima ocupació d'una persona per cada 135 metres quadrats de plaça interior (sense tenir en compte els vials perimetrals).

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Pati d'illa

La seva ubicació, tancada respecte els perímetres i accessible des de petits passatges, fa que en les ocasions d'anàlisi no s'hagi vist utilitzar com a espai de trànsit, considerant-se la seva ocupació de persones caminant quasi nul·la.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

La presència de persones caminant és pràcticament i exclusivament d'usuaris del vehicle privat que van o tornen d'aparcar el seu cotxe en l'espai. Considerant que aquests usuaris no gaudeixen de l'espai, i que pocs són els que creuin a través i no evitin el possible conflicte amb el vehicle privat passant per l'exterior d'aquests, es pot considerar un ús quasi nul.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La condició d'encreuament entre carrers amb prioritat del vehicle privat, fa que l'ús dels vianants sigui també exclusivament de pas entre carrers. Això, sumat al fet que ja es troba pràcticament al final del carrer i del barri, i no porti a cap punt d'interès (a diferència dels trams pròxims a les places del carrer Àngel Guimerà), fa que la seva utilització sigui inferior a la de la resta de trams del carrer, situant-se a 1 persona cada 8 metres lineals, de mitjana.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

La plaça del Mercat té diferents espais que, d'una forma natural per l'organització d'activitats i edificacions, s'han sectoritzat per a cada un dels usos. En el cas de trànsit de vianants, es concentra sobretot en el passeig nord paral·lel al Mercat Municipal, una zona d'arbres alineats i que també dona accés al Mercat, mentre que les persones que en fan un ús no estàtic, però tampoc la transitin a través, es concentra en la zona més central, on s'hi troba la zona de jocs per a infants. També hi ha un nombre important de persones que transita a través de les edificacions de la façana nord de la plaça, que uneixen aquesta amb la plaça dels colors.

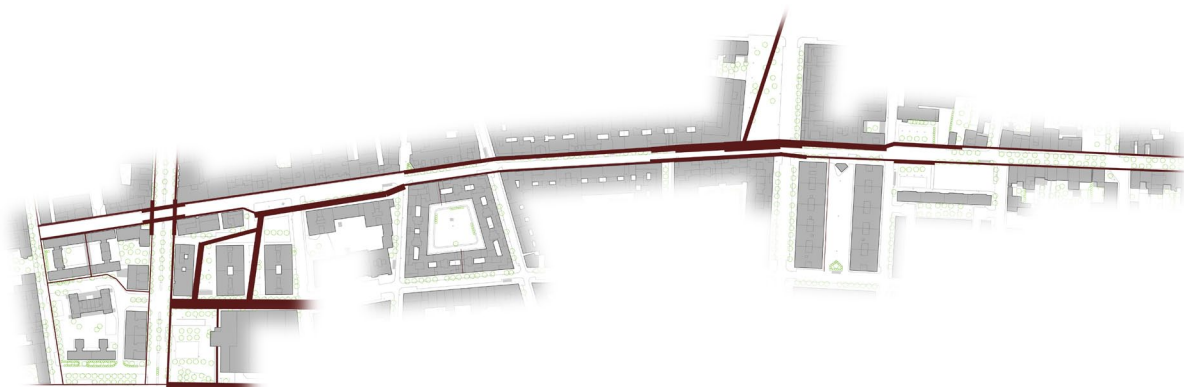
Calculant la intensitat d'ús de persones caminant per exclusivament aquests espais, dona un resultat d'una persona per cada 53 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Donat que el trànsit de vianants es realitza per les voreres adjacents a l'espai, i al no disposar de cap punt d'interès en el seu interior, la presència de persones gaudint de l'espai d'una forma no estàtica es redueix als pocs nens que juguin dins l'espai. Aquests, es calculen en un cada 167 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

El gruix de les línies representa el nombre d'usuaris per metre.

VIDA PÚBLICA

ÚS: PERSONES PARADES

L'anàlisi d'ús estàtic dels espais, comprès per persones parades de peu o segudes, ja sigui en bancs, terra, ampits de finestres, etc., ha revelat varis aspectes importants a destacar:

Primerament, i tot i que sembli evident, s'ha de destacar que en alguns casos, per no dir la majoria d'ells, no hi ha gaires persones parades perquè no hi ha llocs per parar, com per exemple l'Àngel Guimerà o l'encreuament amb passeig Marquès de Camps, pensat per al trànsit de vianants i vehicles, però sense cap espai reservat a un ús estacional. De fet, en alguns casos s'han vist persones amb cadires portàtils (de càmping, de rodes d'estudi, etc.) portades per ells mateixos per situar-se en zones on el mobiliari era de poca capacitat i agrupar-se amb altres persones assegudes, o per posar-se en llocs – moltes vegades a cobert –, on no hi havia mobiliari urbà. De fet, aquest últim aspecte de situar-se a cobert és una altra de les conclusions: el nombre de persones parades va molt més en funció del temps meteorològic que el de persones en moviment, donat que quasi la totalitat de bancs se situa en zones sense elements a cobert o a l'ombra del sol directe.

Un altre element important a destacar és que hi ha un ús important d'espais col·lectius com terrasses de bar. El fet que aquestes no colonitzin la totalitat de l'espai, sinó que se situïn en molts casos en un extrem de la plaça, reforcen un ús estàtic de l'espai al poder-se situar en el perímetre i observar el que passa a la plaça mentre es consumeixen begudes o aliments.

Altres casos com la plaça Llibertat, al reformar-se amb la idea de ser el punt d'entrada al barri Centre, segueix sent un lloc molt més transitat que d'entrada (no en totes les franges horàries, donat que en algunes aconsegueix més o menys igualar-se). El motiu segurament és que no hi ha més interès que la contemplació del propi ús de l'espai, donat que no hi ha bones visuals ni suficient comoditat i silenci per concentrar-se fent altres activitats com llegir. Això, es fa molt més evident en altres espais on ni tan sols hi ha un bon ús a contemplar, com patis interiors d'illa o espais intersticials utilitzats com a aparcament.

Finalment, cal dir que, de la mateixa forma que el cas de l'anàlisi de persones caminant reflecteix que una plaça ben zonificada potencia els diferents usos, el cas de la sectorització de les zones de bancs en llocs a cobert i separats de les zones de pas i de joc, fa que exemples on sigui així com la plaça del Mercat, hi hagi un major nombre de persones assegudes.

Per l'anàlisi doncs, també s'ha calculat el nombre de persones parades, ja sigui dretes mirant aparadors, parlant amb altres persones, o assegudes, per metre lineal en el cas de voreres o per metre quadrat en el cas de places.

Carrer Àngel Guimerà

Si bé en aquest cas d'estudi, l'ús de persones caminant depenia de l'hora d'anàlisi, en aquest cas no es fa tant evident, variant la intensitat d'ús de persones parades entre 14 i 17,5 metres lineals de vorera.

En aquest cas, com que no és un lloc d'estada ni hi ha llocs per seure, el tipus d'usuari que es detecta parat enmig de l'espai analitzat sol ser gent parada xerrant amb coneguts que s'han trobat durant el camí – produint-se en major mesura en la vorera més ample, donada la major facilitat d'espai disponible –, o de concentració davant botigues, ja sigui en la sortida d'activitats de restauració o de persones parlant amb el que sembla ser el propietari de l'establiment i mirant les persones passar – en molt major nombre que persones simplement mirant aparadors –. A més, aquest perfil d'usuari sol ser en molt major nombre, d'homes.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Plaça Llibertat

Com s'ha avançat en l'anàlisi anterior, la quantitat de persones s'ha vist molt diferent en funció de la temperatura ambient, però també en funció de l'hora, variant entre una persona cada 68 metres quadrats (similar a la de persones segudes), fins a una persona cada 147 metres quadrats, ja sent un nombre molt inferior. Per tant, segueix sent un espai força transitat, més que quiet, segons l'hora del dia, tot i tenir potencial de lloc d'estada i gaudi.

Pel que fa a la localització d'aquestes persones, es troben en gran part concentrades en la zona on es troba la terrassa de bar, però també en el mobiliari urbà, sobretot en els bancs més pròxims als límits de la plaça, per observar el seu interior, i, fins i tot, es troba sempre varia gent seguda en les barres de protecció que separen la plaça de la carretera.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Tal i com s'ha dit el punt anterior, el seu ús com a vorera més ample fa que, tot i la disposició de bancs com a mobiliari urbà a la zona més pròxima al carrer, no siguin utilitzats com a lloc d'estada, sinó de trànsit i joc. Les poques persones que resten parades, estan en espais fora la plaça, segudes en els ampits de les finestres dels locals comercials o xerrant drets. No és d'estranyar doncs, que el valor calculat sigui de una persona per cada

158 metres quadrats de plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Tal i com s'ha descrit, el grup no es considera un espai de pas i, de la mateixa forma, tampoc es considera un espai d'estada. Només en el moment de màxima ocupació, es va poder veure una persona asseguda en una cadira de càmping posada a l'ombra, mentre mirava els seus companys jugar a pilota. Per tal, la quantitat de persones usant l'espai es pot considerar quasi nul·la, almenys en els dies i hores en les que s'ha dut a terme l'anàlisi.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

La totalitat de les persones parades en l'espai que s'han detectat, s'ubiquen en les terrasses de bars presents a la plaça, encara que en un nombre molt reduït. Es considera una presència mitjana d'una persona cada 325 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais entre torres d'habitatges

Donat el poc interès i activitat d'aquest espai públic, no es troben usuaris que en facin un ús estàtic. Es pot considerar nul·la.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La condició d'encreuament entre carrers amb prioritat del vehicle privat, i la falta de punts d'interès o mobiliari que permeti fer-ne un ús estàtic, fa que no sigui usat com a tal, i que no es detecti cap usuari en aquestes condicions en cap dels moments d'anàlisi.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

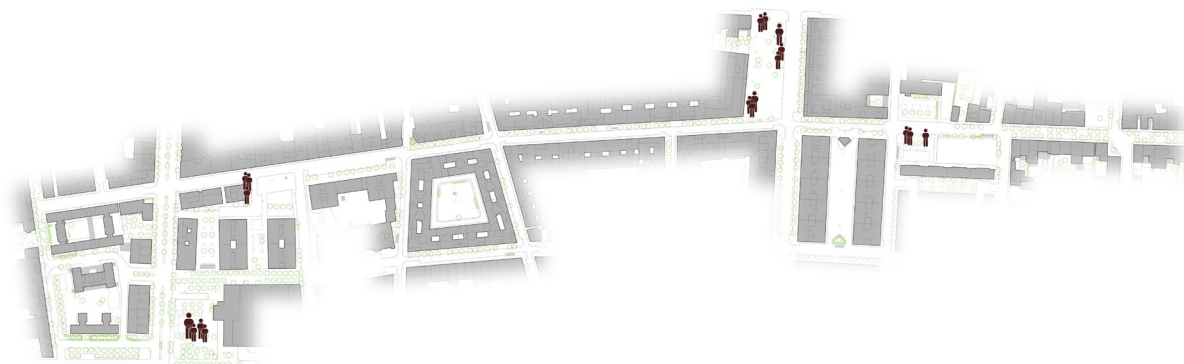
Seguint el fil de l'anàlisi de les persones caminant, la ubicació on es concentren les zones assegurades o parades de peu, es concentra en la zona protegida per vegetació al sud de la plaça, on també s'hi concentra el mobiliari urbà. També en la façana nord, entre les edificacions que separen la plaça amb la plaça dels Colors, s'hi ubiquen una sèrie de bancs que en la majoria d'ocasions s'han trobat ocupats i, fins i tot, incorporant cadires que s'han hagut de portar de casa per ubicar-se en el mateix punt. A l'igual que en altres espais, el perfil d'usuari assegut és d'un home adult o d'edat avançada. Delimitant el càlcul a aquestes zones destinades a un ús estàtic i contemplatiu, el resultat és d'una persona cada 25 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

La gran presència de vehicles en bona part de l'espai lliure davant les edificacions del grup Sant Jaume, sumat a la presència de zones tancades perimetralment per a jocs d'infants, fa que la presència de persones es redueixi a l'espai amb bancs sota la vegetació, sent a raó d'una persona per cada 111 metres quadrats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Localització de les zones amb més persones parades. La quantitat i dimensions de la icona senyala la quantitat de persones parades.

VIDA PÚBLICA

ÚS: INDIVIDUAL / COL·LECTIU

Donar un valor global de l'ús col·lectiu o individual es fa difícil per la disparitat d'usos per a cada espai. Tot i així, es pot donar com a resum que, els espais que permeten el joc i on s'hi trobin agrupacions de bancs que permetin la conversació entre usuaris, solen predominar els usos col·lectius, mentre que en els casos d'espais de trànsit, solen ser més individuals.

Els següents valors recolliran el grau de col·lectivitat dels espais: a més valor, més col·lectiu.

Carrer Àngel Guimerà

Donat que és un lloc de trànsit, és molt variat, donat que tant pot veure's persones caminant soles com en grup, tot i que destacant en major nombre les persones que van en grup. En el cas d'un ús estacionari, sí que destaca en molt major nombre un ús col·lectiu, donat que, tal i com s'ha comentat, sol produir-se en conversació amb altres usuaris que s'han trobat pel carrer.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

L'ús de la plaça és clarament un ús col·lectiu, ja sigui agrupats en la zona de terrassa de bar o en el mobiliari urbà, o jugant en el centre de la plaça. Si bé sí que hi ha algun cas d'ús de mobiliari urbà de forma individual, aquesta sol destacar més en les persones que creuen la plaça que, un nombre destacat d'elles, ho fa de forma individual.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Donada l'alta presència de nens jugant que fan ús de la plaça, es considera que té un ús molt col·lectiu dels espais més resguardats, mentre que les zones més pròximes al carrer tenen un ús més similar al del propi carrer.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Grup habitatges Verge Maria

En els dies i hores que s'han dut a terme els anàlisis, es fa patent un ús quasi exclusivament col·lectiu de l'espai. Tot i així, aquest no es considerarà amb un valor de 10, donat que els accessos dels habitatges donen directament a l'espai i aquest s'ha d'usar d'una forma individual per part dels seus habitants.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Pati d'illa

Donat que només s'utilitza per accedir a les terrasses del bar, el seu ús depèn de si l'usuari hi vol anar acompanyat o no. En el cas dels dies i hores d'anàlisi, aproximadament el 50% dels usuaris anava acompanyat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Espais entre torres d'habitatges

No s'ha pogut avaluar degut a la quasi nul·la presència de vianants en l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

L'ús de l'encreuament, donat que no hi ha ús estàtic dins el propi espai, es considera el mateix que el dels carrers als que dona servei.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

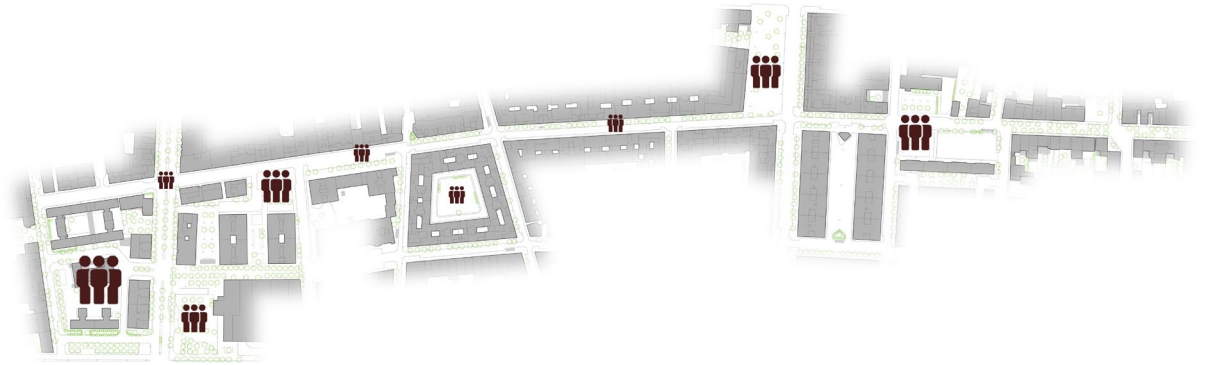
Hi predominen usos col·lectius quan es tracta de jocs, però individuals en el cas de persones que travessen la plaça per accedir al Mercat Municipal, majoritàriament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Lluís Companys

Predomina l'ús col·lectiu de grups de joves que juguen o seuen en els diferents espais de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Localització de les zones amb un major nombre d'activitats col·lectives. Les dimensions de la icona n'indiquen una major quantitat.

VIDA PÚBLICA

FLUXOS MOVIMENT

Els fluxos de moviment són variats en funció de l'espai. Per exemple, un eix vertebrador del barri com és el carrer Àngel Guimerà, concentra fluxos de moment que connecten els diferents espais públics i privats del sector, acollint una entrada i sortida ràpida d'usuaris un cop arriben a destí. Altres espais, en canvi, han esdevingut punts d'entrada al barri, com la plaça Llibertat, o punts de repartiment a altres espais del sector, com la plaça dels Colors o la plaça del Mercat.

Els aspectes que interfereixen en aquests fluxos són també molt variats: des dels que els potencien, com la presència d'equipaments o altres punts d'interès, fins als que els obstaculitzen, com els cotxes o les plantes baixes opaques (que no permeten visualitzar l'espai per part d'usuaris no coneixedors d'aquell espai), o fins als que anul·len els fluxos, ja sigui per la falta d'una via d'accés, com patis d'illa sense accessos en planta baixa, o per la falta de cap tipus d'interès, com patis d'illa colonitzats de vehicles. En alguns casos a més, tot i la bona intenció d'implantar un equipament en planta baixa en espais que era possible, ha impedit la possibilitat d'afegir un pas a l'interior i obrir l'eix vertebrador a espais interiors amb potencial.

Tema a part mereixen els grups d'habitatges que, tot i tenir espais intersticials interessants (a diferència de les illes de cases tancades), les seves problemàtiques un xic diferents a la de la resta del barri, i les seves possibles solucions, necessitaran d'un anàlisi més específic de cada cas, si bé seguiran igualment les línies mestres que es detallaran per a la resta del barri.

Carrer Àngel Guimerà

Com s'ha anat intuït, els fluxos de moviment a través d'aquest eix vertebrador del barri, se solen produir com a connector de diferents espais públics i serveis del barri, sent utilitzat doncs, com una via d'entrada i sortida ràpida, un cop arribat al lloc de destí. A més, es detecta un major ús i més àgil en la vorera més ample.

Amb tot això, la complexitat d'aquests fluxos de moviment són simples dins el propi espai, deguda la segregació entre espai de vehicles i de vianants, que no permet un intercanvi fàcil entre ells, però complexa en el servei que aquest eix fa en relació a altres espais.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Llibertat

Com s'ha dit, la plaça es considera un accés al barri Centre, fet pel qual agrupa un nombre important que utilitza el centre de la plaça com a carrer peatonal, i com a drecera per no fer el recorregut al voltant de les voreres perimetrals. Aquest flux de persones, col·lisiona amb el de persones jugant i fent ús del centre de la plaça, considerant-se un ús complex i important a tenir en compte. A tot el voltant d'aquest centre, s'hi conformen espais d'observació des del mobiliari urbà i de l'espai col·lectiu que suposa la terrassa del bar que, la bona situació en un racó de la plaça, reforça aquest ús i no entorpeix els demés.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça dels Colors

A part dels usos de jocs a l'espai més interior de la plaça, la plaça s'utilitza com una vorera més ample del propi carrer i, a més, com a punt d'entrada als diferents passatges que queden entre edificacions i connecten aquesta amb la plaça del Mercat. Així doncs, si bé els fluxos interns no són gens complexes, sí es troba en un lloc clau per influir en els fluxos de moviment a nivell de barri, cosa que fa valorar-se positivament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Grup habitatges Verge Maria

Tot i lo interessants que són els espais intersticials, el grup es percep com un element independent en la seva totalitat i la gent evita passar pel centre, donant la volta al grup per seguir amb el seu trajecte. A més, la col·locació d'un equipament en planta baixa per a ús dels veïns (quasi sempre tancat) i que ocupa antics espais porxats i de passatges per sota un de les edificacions, ha restat espais que podien ser utilitzables per als fluxos de circulació i estada.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Pati d'illa

El fet que el pati d'illa no tingui cap interès i que l'únic punt d'interès sigui una terrassa de bar (accessible des de l'interior del bar), els fluxos de moviment són gairebé nuls en

l'interior d'aquest espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

La colonització de vehicles i el fet que per tant, no tingui cap interès per al vianant, fa que els fluxos de moviment peatonals no discorrin per l'interior d'aquest espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

A nivell intern, els fluxos de moviment són els típics de qualsevol encreuament amb prioritat per a vehicles: vehicles colonitzant el centre de l'encreuament i els carrers adjacents, i vianants per tot el perímetre, pròxims a les edificacions. A nivell de barri, aquest encreuament suposa una unió important entre dos dels vials considerats "recorregut – travessia" en el marc metodològic.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça del Mercat

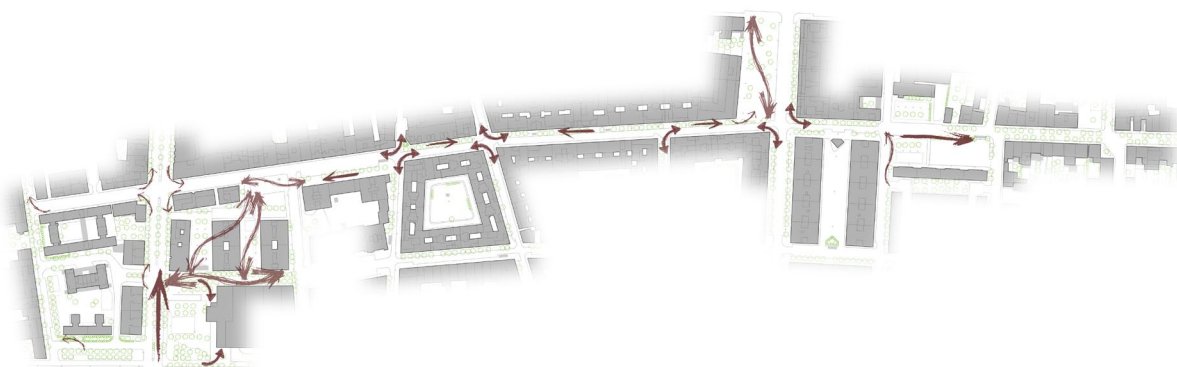
Gràcies a la zonificació entre diferents usos que s'ha descrit en punt anteriors, la complexitat dels fluxos és senzilla de percebre a simple vista a nivell intern del propi espai, però a la vegada complexa a nivell de barri, per la disparitat de serveis que ofereix l'espai al seu entorn. Les zones de pas del nord de la plaça, permeten un important flux de vianants pel passeig peatonal d'est a oest, i a través de les edificacions al nord, que separen la plaça del Mercat de la plaça dels Colors, inici del carrer Àngel Guimerà i accés al centre del barri; s'hi concentra una alta mobilitat, també causada per l'alta rotació de persones que entra i surt del mercat. A les zones més internes, se separen les zones de jocs de les zones estàtiques gràcies al mobiliari de jocs infantils.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Donada la falta d'espais d'interès en l'interior de l'espai analitzat, els fluxos de moviment es realitzen per les voreres als seus voltants, i l'ús estàtic es concentra en les seves zones centrals.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Localització dels diferents fluxos dels espais analitzats. La grandària de la fletxa indica la intensitat d'aquell flux.

VIDA PÚBLICA

VELOCITAT MOVIMENT PERSONES

La no presència de semàfors en els carrers d'estudi, i el poc trànsit de vehicles (en comparació amb altres d'importància viària similar), permet una major velocitat dels vianants. De fet, en el "test walk" s'han donat resultats satisfactoris, no havent de parar en pràcticament cap lloc.

L'anàlisi, també fa evident altres aspectes com la menor velocitat en les zones pròximes a les places (destacada per Gehl i Svarre, 2013), o com els passos de zebra elevats (a l'altura de la vorera), permeten mantenir la velocitat del vianant (s'interpreta que no només pel factor psicològic de no tenir la sensació de envair un espai de vehicles, sinó viceversa, sinó també pel fet que els vehicles han de reduir pel canvi de nivell). De la mateixa forma, també les voreres més amples demostren tenir una major velocitat, per la menor ocupació en un mateix nombre de vianants, i per la no interferència amb les activitats en planta baixa i amb vianants circulant en sentit contrari.

Pel que fa a les places, cal destacar la diferència segons l'ús: places com la plaça dels Colors, utilitzada com si formés part del carrer i amb les activitats en una zona més resguardada a l'interior, tenen una major velocitat, mentre que places amb millor paisatge urbà i major animació social, redueixen la velocitat en el seu interior.

Carrer Àngel Guimerà

Tal i com destaquen Gehl i Svarre (2013), es detecta una velocitat menor en les zones pròximes a espais com places, incrementant també el nombre de gent parada observant. A més, aquesta concentració de gent en aquests punts, fa que també obligui a reduir la velocitat a la resta d'usuaris. Per contra, la major amplada d'una de les voreres, fa reduir la quantitat de gent per metre quadrat, detectant-hi una major velocitat en aquesta que en la contrària, que, al se més estreta, s'hi produeixen més col·lisions amb les activitats i amb altres persones transitat en sentit contrari.

Finalment, també la no presència de cap semàfor en el seu recorregut, permet una major velocitat, destacant que en el "test walk" a penes es va fer necessari parar enlloc.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Llibertat

La coexistència de fluxos de moviment que travessen la plaça amb els del joc en el centre d'aquesta i del mobiliari urbà dispers també en el seu centre, fa reduir significativament la velocitat de circulació. A aquets fet, però, també se li sumen altres que s'han detectat en altres anàlisis, com un millor paisatge urbà i animació social en l'entorn del que gaudir.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça dels Colors

Donat que els únics usuaris que transiten a través de l'espai són els que l'utilitzen com a carrer, i que aquests no interaccionen amb els usos interns de la plaça, la velocitat de circulació és assimilable a la del carrer, aspecte que, per una plaça, es considera negatiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Grup habitatges Verge Maria

No s'ha pogut calcular donada la quasi nul·la utilització de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

No s'ha pogut calcular donada la quasi nul·la utilització de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

No s'ha pogut calcular donada la quasi nul·la utilització de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Tot i no existir semàfor, a l'igual que la resta del carrer Àngel Guimerà, la complexitat d'un encreuament amb vehicles girant en diferents direccions, fa que la velocitat de cir-

culació sigui bastant inferior a la del propi carrer.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

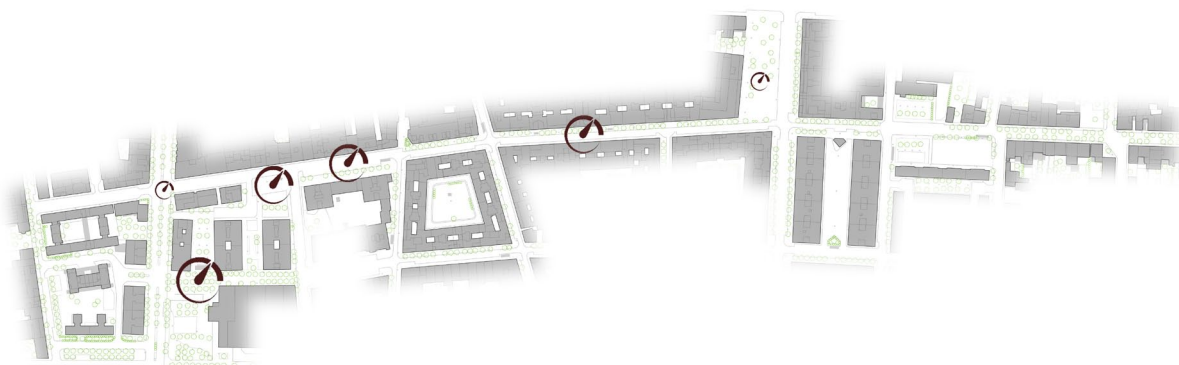
Tot i gaudir d'un paisatge urbà agradable, la velocitat de circulació de les persones que transiten a través de l'espai és superior a la de trams analitzats de carrers. Això és degut, segurament, a la zonificació generada espontàniament a la plaça, donat que la resta d'usos no interfereixen amb aquests espais de circulació.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

No s'ha pogut calcular donat l'ús majoritàriament estàtic de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Velocitat de moviment dels usuaris. La grandària de la icona representa una major velocitat.

VIDA PÚBLICA

CONFLICTIVITAT ENTRE USUARIS

La conflictivitat entre usuaris pot venir de varis factors. Defugint de les del tipus politico-social o cultural, difícils de tractar pel present treball, s'han tractat les que podrien ocasionar els dissenys urbans. Això implica, per exemple, possibles conflictes ocasionats per la coexistència de vehicles amb vianants en un sol espai, o de zones compartides per a diferents usos (un cas extrem podria ser una zona reservada per jocs d'escacs, al costat d'una zona dissenyada com a espai per jugar a pilota).

No és estrany doncs que, en els espais amb una zonificació entre diferents espais de joc, pas, seure, etc., i més encara si hi ha una separació física entre ells (tanques de fusta, murs de formigó, etc.), es valori amb una menor conflictivitat possible. Això no vol dir que uns espais molt rígids i definits en els usos dels seus espais, siguin millor que els espais multi-usos, ja que dependrà de cada cas; però serà important tenir en compte aquesta possible conflictivitat en cada disseny, i més en espais on la multiculturalitat i, per tant, diferents formes d'entendre i usar l'espai públic, hi són tan presents.

Carrer Àngel Guimerà

No se n'ha vist de destacable, però sí pot produir-se'n amb els vehicles en moviment, especialment els que han de creuar les voreres per accedir als aparcaments privats i, especialment al sortir, donada la poca visibilitat dels accessos, o amb les bicicletes, que se n'han trobat un nombre bastant significatiu, i que no disposen d'espai propi i transiten a gran velocitat per la vorera.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Llibertat

La diferenciació entre les zones de joc –al centre– i les zones de contemplació –a les vores– fa que no s'hagi observat conflictivitat per la disparitat d'usos, a excepció de possibles col·lisions amb les persones que transiten pel centre de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça dels Colors

No se'n destaca res especial.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Grup habitatges Verge Maria

No s'ha presenciat cap conflicte entre usuaris, segurament per la poca utilització, però la poca visibilitat i l'alta percepció d'inseguretat, segurament pot ocasionar conflictes del tipus criminal i/o bandàlic.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Pati d'illa

No s'ha presenciat cap conflicte entre usuaris, segurament per la poca utilització, però la poca visibilitat i l'alta percepció d'inseguretat, segurament pot ocasionar conflictes del tipus criminal i/o bandàlic. A més, el fet de compartir l'accés a l'espai entre els vianants i els vehicles que volen accedir als aparcaments o traster interiors, i el seu recorregut a tot el perímetre de la plaça, pot ocasionar conflictes viaris entre els diferents usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Espais entre torres d'habitatges

La presència quasi exclusiva de vehicles en tot l'espai fa que els possibles vianants puguin tenir conflictes de tipus viaris amb els usuaris del vehicle privat. A més, la seva proximitat amb dos bars reconeguts pels veïns del barri com a "els més conflictius", també fa que sigui un indret percebut com a conflictiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La conflictivitat de l'espai que més destaca és la entre vianants i usuaris del vehicle privat, donada la complexitat dels diferents fluxos de circulació. Entre la resta d'usuaris, no es percep com un espai especialment conflictiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça del Mercat

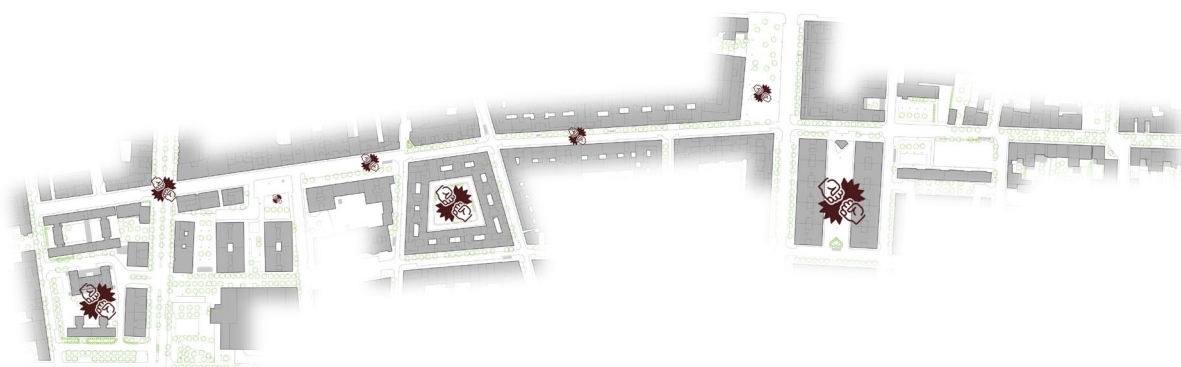
Tot i ser testimoni d'una discussió entre usuaris en el moment dels anàlisis, no semblava atribuir-se a condicions de l'espai i es considera que no passa del fet anecdòtic. De fet, la zonificació entre diferents espais de joc, de pas, de seure, etc., i la separació física entre ells (tanques de fusta, murets de formigó, etc.) afavoreix que no hi hagi d'haver conflictes entre els diferents usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Plaça Lluís Companys

No se'n destaca res especial.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Conflictitat entre usuaris. La grandària de la icona representa una major sensació de conflictitat entre usuaris.

VIDA PÚBLICA

PRESÈNCIA IGUALITÀRIA ENTRE GÈNERES

Els anàlisis revelen aspectes interessants en quant a la presència dels diferents gèneres en l'espai públic, no tant en quantitat, sinó sobretot en la forma d'ús segons la franja d'edat.

Primerament, en quant a la quantitat de dones a l'espai, hi ha una relació molt clara entre la seguretat i la seva presència, és a dir, tal i com es preveia en el marc metodològic, els espais que han obtingut unes puntuacions més baixes de seguretat, també són els que reben una puntuació més baixa en quant a la presència de dones.

Pel que fa a la forma d'ús de l'espai, varia en funció de la franja d'edat:

En el cas de les franges més joves, sol haver-hi peritatat entre sexes (obviant els espais més insegurs), tot i que dividits per gènere i sense interaccionar entre ells. D'aquí se'n destaca la importància del programa Juguem?, en el que hi participen els diferents gèneres per igual i relacionant-se. Pel que fa als usos, són bastant similars, per bé que en el cas de les noies destaca més la cerca d'espais apartats i amb mobiliari per a la socialització, i els nois, el joc.

En el cas de les franges adultes i d'edat avançada, en canvi, sí hi ha un diferenciació més important. En aquests casos, les dones destaquen per acompanyar i vigilar el joc dels infants, o per usar els espais de trànsit de la plaça del Mercat com a accés a aquest per les compres de la casa, mentre que els homes destaquen per restar asseguts ens racons de places per a la contemplació, o des d'entrades de blocs d'habitatges.

Aquests fets, s'interpreten per motius culturals, molt arrelats a quasi totes les cultures.

Carrer Àngel Guimerà

Malgrat que en aquest espai es detecti que la presència de dones és molt similar a la d'homes (aproximadament un 40%), es detecten diferències importants en l'ús de l'espai: en general, les dones destaquen per acompanyar els seus fills i filles, i per relacionar-se parant-se a relacionar amb més gent, mentre que els homes solen estar sols i drets, observant a la resta d'usuaris des de les petites entrades als blocs d'habitatges.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça Llibertat

Es manté una diferència d'ús segons el gènere, destacant que les dones solen ser mares que acompanyen els fills, i els homes són els que observen asseguts, en les franges d'edat adulta. Per contra, en la franja d'edat més joves, sí que hi ha un ús més paritari de l'espai, malgrat sí és cert que s'han observat grups de nens i grups de nenes, normalment sense interaccionar entre sexes.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

A l'igual que el cas descrit a la plaça Llibertat, la presència de nenes en les franges més juvenils, s'equipara al 50% amb la de nens, mentre que en les més adultes, tot i també estar força equiparades, les dones solen utilitzar l'espai sempre acompanyades d'infants o en grup.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Grup habitatges Verge Maria

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% de presència masculina, segurament per l'alta percepció d'inseguretat dins el grup.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% de presència masculina.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% de presència masculina.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Similar a la de la resta del carrer.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça del Mercat

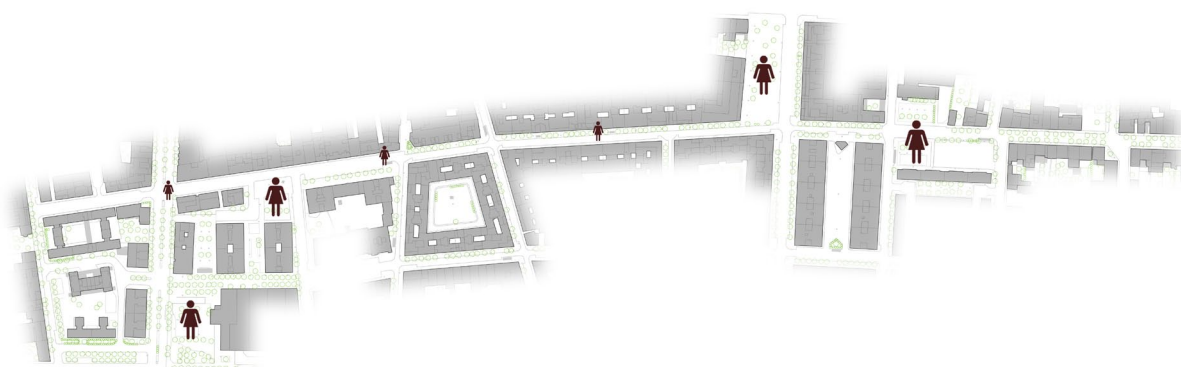
A l'igual que altres casos, la presència de nenes en les franges més juvenils, s'equipara al 50% amb la de nens, mentre que en les més adultes, tot i també estar força equiparades, les dones solen utilitzar l'espai sempre acompanyades d'infants o en grup, o, en aquest cas, per accedir al Mercat Municipal i fer les compres de la casa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Els diferents grups de persones que utilitzen l'espai, si bé tractar-se majoritàriament de o grups de nenes o de nens exclusivament –sense barreja entre ells–, en nombres generals hi ha una presència peritèria.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Presència paritària entre usuaris de l'espai. La grandària de la icona representa una major presència de dones.

VIDA PÚBLICA

VARIETAT D'EDATS DELS USUARIS

És destacable la poca varietat d'edats dels usuaris, sobretot si fem èmfasi en la presència o no de les persones d'edat avançada. En la majoria de casos, la presència és molt baixa o inexistent; però segons els resultats obtinguts, aquesta presència no va lligada als valors obtinguts de seguretat en l'espai (com sí passava amb la presència de dones), sinó que es relaciona amb la presència o no de mobiliari urbà. S'ha observat en els anàlisis que, en la gran majoria de casos, la gent gran busca col·locar-se en bancs agrupats per xerrar i observar, però sempre allunyats de l'acció –per no prendre mal–, i sempre sota l'ombra i en bancs amb respall, així com amb espai sota el seient per facilitar el moviment de seure i aixecar-se. És per aquests motius que, en places més noves (per exemple, plaça dels Colors o plaça Llibertat), amb un mobiliari urbà que intenta ser més modern, a partir de cubs o esferes de formigó com a bancs, no són espais gens usats per la gent gran, donada la baixa altura, la falta de respalls, o que els bancs se situen a ple sol i al mig de les zones de pas, el primer cas, o de joc, en el segon.

Finalment, un altre aspecte important a destacar és l'ús de l'espai com a contemplació d'aquest. Per exemple, és curiós com, una vegada es posa en marxa el projecte Juquem?, es multiplica la presència d'infants i joves, però a la vegada, també augmenta el nombre de gent gran asseguda als bancs i gaudint de l'ús de la plaça.

Carrer Àngel Guimerà

En les ocasions que s'ha realitzat en treball de camps, no s'ha detectat la presència de cap persona que semblés tenir una edat avançada, atribuït, segurament, a la falta d'espais d'estada i mobiliari urbà destinat a sentar-se o recolzar-se.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Llibertat

Com en altres espais similars, es concentra un major nombre de persones joves fent un de l'interior de la plaça, mentre les persones més grans resten assegudes al perímetre, observant l'interior de l'espai i parlant.

En aquest cas, la presència de persones d'edat avançada era una mica més destacable, però la de joves i nens destacava per representar un 60% aproximadament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça dels Colors

Encara que en les zones més pròximes al carrer hi hagi una presència similar a la resta del carrer entre nens i adults, en l'interior de la plaça pràcticament només s'hi troben nens, amb percentatges de entre el 80 i 90% segons el dia i hora. Per tant, no es pot considerar un espai que fomenti la varietat d'edats entre els seus usuaris, donada la presència quasi exclusiva de nens. És possible que influeixi el fet que el mobiliari urbà estigui situat en zones de pas, al sol a ple estiu, i no disposi de respall.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Grup habitatges Verge Maria

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% d'usuaris dins les franges d'edat juvenils i infantils.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% d'usuaris dins la franja d'edat adulta.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

En les hores i dies d'anàlisi es destaca un 100% d'usuaris dins la franja d'edat adulta.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Similar a la resta del carrer.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

Varia molt en funció de l'hora. Durant el matí i el migdia, solen predominar les franges d'edat adultes o d'edat avançada, especialment de trànsit i accés al Mercat Municipal. A la tarda, augmenta el nombre d'infants i joves, convertint-se gairebé en la meitat dels usuaris.

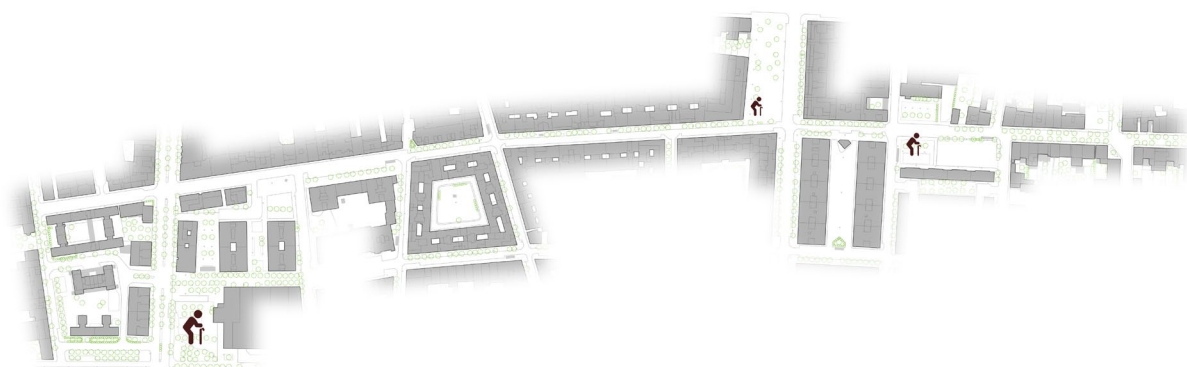
Un aspecte important a destacar és que una vegada es posa en marxa el projecte Juguem?, es multiplica la presència d'infants i joves, però sorprenentment, també augmenta el nombre de gent gran asseguda als bancs i gaudint de l'ús de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Poca varietat d'edats. Majoritàriament grups de joves.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Localitzacions on es troba una major presència de persones d'edat avançada. La grandària de la icona representa una major presència d'aquests usuaris.

VIDA PÚBLICA

JOC INFANTIL

El joc dels infants és un dels aspectes que s'ha observat com a clau en els diferents espais analitzats. En un barri on, com s'ha dit, destaca pel seu elevat nombre de població infantil, la presència de nens i joves al carrer és destacable. En hores no lectives, es podria dir que són els que més utilitzen el carrer Àngel Guimerà per anar d'un espai públic a altre del barri, tot buscant espais i amics per a jugar.

També és alta la presència d'espais amb mobiliari urbà per al joc infantil (tobogans, gronxadors, etc.), sempre tancats perimetralment per evitar que els nens s'escapin sense vigilància adulta; també en destaca l'alta presència de cartells de "prohibit jugar a pilota". Tot i així, els infants no necessiten aquest mobiliari per a jugar i, de fet, s'ha observat poques vegades que l'utilitzin, tot i l'alta presència d'aquest tipus de mobiliari al barri, i s'ha fet evident que tot el que necessiten són espais oberts i resguardats dels cotxes. Un altre element també molt utilitzat per al joc infantil han estat les fonts d'aigua, segurament degut a les altes temperatures en els dies d'anàlisi; sent un element utilitzat en quasi tots els casos que n'hi havia, per tal d'inflar globus o pistoles d'aigua.

Finalment, cal destacar la importància del programa Juguem?, que potencia l'ús de l'espai públic, la cohesió social, i la possibilitat d'activitats extraescolars a persones que no les puguin costejar. Aquest programa fa augmentar la presència d'infants i joves en les places que s'hi ubica i per tant, també l'ús del centre de la plaça.

Carrer Àngel Guimerà

No se'n produeix, donat que no hi ha espai que possibiliti tal acció (carrers purament pel trànsit). Tot i així, com s'ha dit anteriorment, es detecta un alt nombre de nens i nenes agrupats per grups, que transiten d'una plaça a l'altra, per jugar.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça Llibertat

Tot i contenir un cartell de "prohibit jugar a pilota", en varies ocasions s'ha vist usuaris utilitzant-la, tot i la perillositat per la proximitat de la carretera sense proteccions més enllà de baixes barres de protecció. Més enllà d'això, s'ha vist altres jocs d'activitat física com el fet d'atrapar-se i, especialment, amb un ús important de la font i de globus d'aigua, segurament per la calor dels dies d'anàlisi.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

A l'igual que altres espais, en l'última dècada s'ha tancat el perímetre de les zones centrals amb jocs infantils, amb tanques de colors baixes, per tal d'evitar que els nens i nenes puguin anar-se'n sense supervisió, així com s'ha afegit el cartell "prohibit jugar a pilota". Tot i així, l'espai segueix sent predominant per al joc infantil: tal i com s'ha dit, en els dies d'anàlisi, la quantitat de nens jugant variava entre el 80 i 90% en hores no lectives. A més, també disposa de font, que, a l'igual que altres places com la plaça Llibertat, era usada com un dels focus principals de joc, arribant a veure guerres amb pistoles d'aigua.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Grup habitatges Verge Maria

Es tracta d'un altre dels espais en els que s'ha tancat el perímetre del mobiliari per a jocs infantils. Tot i així, no s'ha vist que s'hagi usat en cap de les ocasions. La seva ubicació resguardada dels cotxes, fa que sigui un espai que s'hagi vist jugar a pilota una colla important de joves i, la presència de fonts, que nens l'hagin utilitzat per jugar mullant-se.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Pati d'illa

No s'ha detectat joc infantil en l'espai, ni la seva tipologia ni mobiliari sembla que el pugui fomentar.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

No s'ha detectat joc infantil en l'espai, ni la seva tipologia, colonitzada de vehicles, sembla que el pugui fomentar.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La seva tipologia, colonitzada de vehicles en el punt central de l'encreuament i dels carrers adjacents, fan que no pugui ser possible fomentar-lo.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

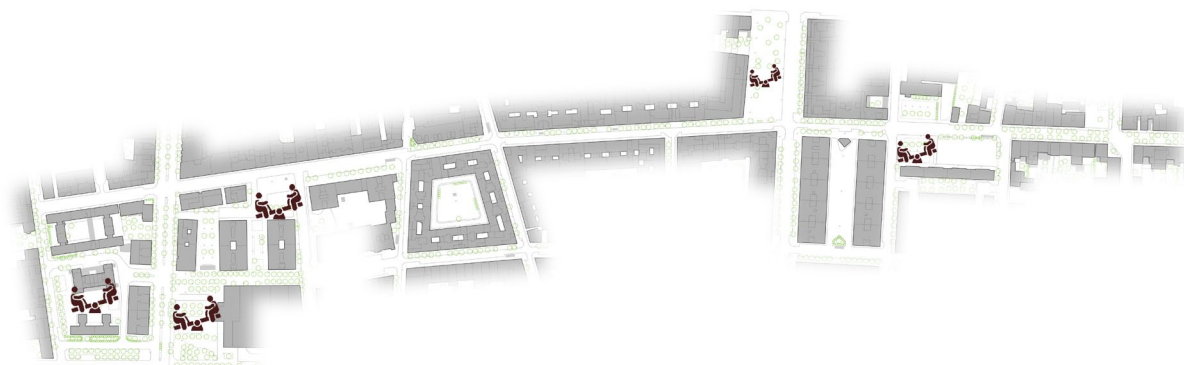
A part de la presència d'espais tancats perimetralment amb mobiliari per a jocs infantils, també destaca la importància del programa Juguem?, que potencia l'ús de l'espai públic, la cohesió social, i la possibilitat d'activitats extraescolars a persones que no les puguin costejar. Aquest programa augmenta la presència d'infants i joves, i l'ús del centre de la plaça. També cal destacar la presència d'una font, de nou, sent també un dels centres del joc en l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Predomina la presència de nens jugant amb el mobiliari de jocs infantils. Aquest mobiliari, com en altres espais, està tancar perimetralment per tanques de fusta, per evitar que els nens en marxin sense supervisió. Igualment, també s'inclou el cartell de "prohibit jugar a pilota", on en els dies i hores d'estudi, s'ha respectat –i que el poc espai lliure, segurament tampoc ho permet–.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Localitzacions on es troben una major presència de nens i joves jugant, i de mobiliari per a jocs infantils. La grandària de la icona representa una major presència d'aquests usuaris i una major importància de l'equipament de jocs.

VIDA PÚBLICA

PRESÈNCIA VEHICLES

Bona part de les polítiques dutes a terme pels ajuntament democràtics en el sector, van anar encaminades a reduir la presència del vehicle privat. Això es fa molt evident en l'eix principal que suposa el carrer Àngel Guimerà, on originàriament constava de dos carrils de circulació i estretes voreres i, en l'actualitat, disposa de voreres més amples i un sol sentit i aparcament en línia. Tot i així, molts dels espais analitzats segueixen estant massa colonitzats per vehicles que impedeixen una bona circulació dels vianants i en tallen els seus espais, ja sigui per part de vehicles en circulació com aparcats, especialment en els grups d'habitatges i els patis interiors d'illa (aquests últims, compartint els espais d'accés entre vehicles i vianants). També en espais com la plaça del Mercat, que a priori sembla que no hagi de ser envaïda pels vehicles, disposa d'entrada de vehicles als magatzems soterrats del Mercat Municipal, que talla l'ús de la plaça en dos.

Carrer Àngel Guimerà

Tot i les reformes per ampliar els espais peatonals, reduint carrils de circulació, els vehicles segueixen ocupant poc més de la meitat de l'amplada lliure entre edificacions a banda i banda. Tant els vehicles en moviment com els aparcats, tallen la lliure circulació de persones i en redueixen les qualitats de carrer caminable. A més, la separació entre l'asfalt i les voreres, i la rectitud de la calçada, possibilita una major velocitat per als vehicles, reduint la percepció de seguretat dels vianants, i provocant que s'hagi de desaprofitar bona part de la vorera més ample amb la col·locació d'elements protectors viaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Llibertat

Si bé la reforma en va suprimir el possible pas de vehicles per l'interior de la plaça, la proximitat de les zones de joc a carreteres d'alta circulació com el carrer Major o el carrer Francesc Macià, i la supressió d'elements vegetals que separaven l'interior de la plaça amb la carretera, n'han maximitzat el perill.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Proximitat a zones de circulació a 3 de les 4 cares de la plaça, i a diferents zones d'aparcament. Tot i així, menor perill per a la proximitat, donada la menor freqüència de pas de vehicles, en comparació amb altres places analitzades.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Colonització de gran part dels espais intersticials que podrien ser interessant com a espais públics peatonals. Si bé és cert que la circulació per aquests carrers no és intensa, el gran nombre de vehicles aparcats fa considerar una molt alta presència de vehicles.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Pati d'illa

Encara que el centre s'ha reservat a zones peatonals, la lliure circulació de vehicles per tot el perímetre (per tal d'accedir als aparcaments en planta baixa), així com els accessos a aquest interior compartits entre vianants i vehicles, fa que es consideri que hi ha una alta presència de vehicles, encara que aquesta sigui esporàdica i no constant.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Espais entre torres d'habitatges

Colonització per complet de l'espai públic per a l'aparcament de vehicles, on a més, l'accés a l'espai és compartit entre vehicles i vianants.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 10

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Donada la prioritat de vehicles a motor, el centre de l'encreuament queda totalment prohibit l'ús per part dels vianants, que queden restringits al seu ús al perímetre. Tot i així, l'última reforma del vial va elevar un dels passos de vianants, la qual cosa augmenta la seguretat i comoditat d'ús per part d'aquests.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça del Mercat

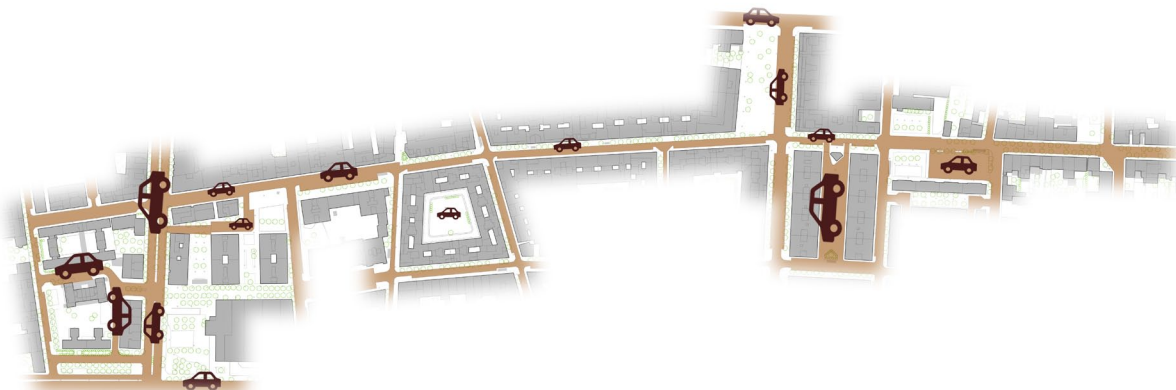
Malgrat la plaça disposi d'espais que separin les zones d'ús de vies de gran intensitat, ja sigui a través de zones verdes separant del passeig Països Catalans, o la vorera i una filada de vehicles aparcats, no ha estat estrany veure en diverses ocasions durant el treball de camps que la pilota amb la que els usuaris jugaven acabés a la carretera, cosa que fa evident el perill de la proximitat dels vehicles. A més, la plaça queda tallada en dos degut a la presència d'un accés de camions als magatzems soterrats del Mercat Municipal, amb una freqüència bastant alta de vehicles de grans dimensions entrant i sortint. Tot i així, la resta d'espais estan bastant resguardats dels vehicles, motiu pel qual no es posa una valoració major.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Proximitat a zones de circulació a 3 de les 4 cares de la plaça, i a la zona d'aparcament. Tot i així, menor perill per a la proximitat, donada la menor freqüència de pas de vehicles, en comparació amb altres places analitzades.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Presència de vehicles. Ombrejat, els espais asfaltats amb ús exclusiu per a vehicles, mentre que la grandària de la icona representa una major presència de vehicles en l'espai, ja sigui en moviment o aparcats.

VIDA PÚBLICA

PRESÈNCIA ANIMALS

En els diferents anàlisis de camp són poques les ocasions en les que s'han pogut veure animals domèstics en l'espai públic i, totes elles, han estat de pas, cap a altres zones. El motiu és que cap dels espais està pensat per animals; les persones que tenen animals no poden treure'ls a passejar per l'excés d'urbanitat, de zones pavimentades amb sòl dur, enlloc d'espais tous, de joc per als animals i per realitzar les seves necessitats.

Tot i així, Salt disposa d'una bona xarxa de pipicans i, tot i no localitzar-ne cap en el barri Centre, els més pròxims es troben entre 200 i 500 m dels diferents espais analitzats.

Carrer Àngel Guimerà

En tots els dies de treball de camp només se n'han visualitzat dos, acompanyats dels seus propietaris i lligats, i clarament en direcció en una zona d'esbarjo fora del barri.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça Llibertat

En tots els dies de treball de camp només se n'ha visualitzat en una ocasió, acompanyat del seu propietari i lligat, i clarament en direcció en una zona d'esbarjo fora del barri.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Plaça dels Colors

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Grup habitatges Verge Maria

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Pati d'illa

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Espais entre torres d'habitatges

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Lluís Companys

No se n'ha visualitzat en cap dels dies del treball de camp.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

ENTORN

PAISATGE URBÀ

La senyalització i il·luminació dels espais públics analitzats és igual entre ella i que a la majoria de zones de Salt, tenint una qualitat i un nivell de serveis mitjà i adequat. Pel que fa a les línies elèctriques i de telèfons, tot i que a la majoria de llocs encara és aèria, es troba ben ordenada per sobre les façanes de les edificacions.

Tot i la relativament dolenta qualitat constructiva de les edificacions (en un punt posterior es detallarà), els balcons i elements sortints estan ben ordenats, i sense brutícia o roba penjada excessiva, excepte en les façanes de patis interiors. La vegetació present en aquests balcons però, destaca per la seva absència i entre això i altres factors projectuals, fa que es tingui un escenari monòton en la majoria de llocs, encara que la diferència de colors entre edificacions mostra cert interès visual. En general però, hi ha pocs elements d'interès per a la vista, creant un paisatge urbà que si bé no dolent, tampoc té cap interès.

Finalment, pel que fa a l'animació social, només s'ha detectat de rellevància el programa Juguem?, que aporta animació a les franges d'edat més joves, tal i com s'ha explicat anteriorment.

En aquest anàlisi, tenen menció especial la plaça Llibertat, per la modernitat i qualitat dels elements utilitzats, superior a la resta d'espais; i els grups d'habitatges com el Verge Maria, pel cas contrari, la poca millora introduïda en els paisatges dels seus espais intersocials, fins i tot en la il·luminació i en l'ordenació de cables penjats.

Carrer Àngel Guimerà

Senyalització i il·luminació igual a la resta de la ciutat. Cables ordenats a les façanes. Monotonia constructiva d'edificacions i sense a penes balcons. Sense animació social de rellevància.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

Senyalització similar a la resta de la ciutat. Il·luminació de millor qualitat i cablejat soterrat. Monotonia en les edificacions, però amb presència de zones porxadades, diferent que a la resta d'espais similars. Ubicació d'espectacles públics esporàdics i del projecte Juguem? de forma més recurrent. Il·luminació

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça dels Colors

Senyalització i il·luminació igual a la resta de la ciutat. Cables ordenats a les façanes. Monotonia constructiva d'edificacions i sense a penes balcons. Sense animació social de rellevància.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Grup habitatges Verge Maria

Sense a penes senyalització, i amb il·luminació de menor qualitat que a la resta de ciutat. Cablejat aeri i desordenat. Poca presència de balcons, però desordenats i amb presència de roba penjada o similars, donada la no presència d'espais interiors d'illa. Monotonia en les composicions de façana, però amb certes fites, gràcies a la volumetria específica i als diferents passatges inferiors. Sense animació social.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

La seva condició de pati interior d'illa fa que a penes disposi de senyalització pública o de cartells publicitaris, i disposi d'una il·luminació de menor qualitat a la resta de la ciutat. A la vegada, no hi recorren cablejats, però l'ús de balcons és més desordenat i menys bell. Poc treball compositiu al ser façanes interiors, cosa que és un paisatge monòton es miri en la direcció que es miri. Sense animació social.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais entre torres d'habitatges

La seva condició d'aparcament entre edificacions i, a la vegada, amb una funció similar a la d'un pati interior d'illa (encara que no estigui tancat per les 4 cares) fa que a penes disposi de senyalització pública o de cartells publicitaris, i disposi d'una il·luminació de menor qualitat a la resta de la ciutat. A la vegada, hi discorre cablejat aeri i l'ús de balcons és desordenat i menys agradable. Poc treball compositiu, cosa que és un paisatge

monòton. Sense animació social.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Senyalització i il·luminació igual a la resta de la ciutat. Cables ordenats a les façanes. Certa atracció en algunes de les edificacions del passeig Marquès de Camps, gràcies als seus retranquejos i balcons. Sense animació social.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça del Mercat

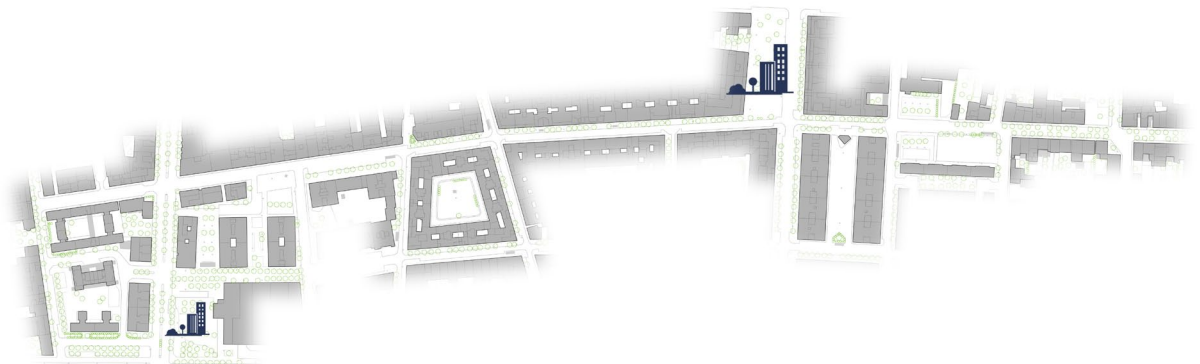
Senyalització i il·luminació igual a la resta de la ciutat. Cablejat soterrat. Certa bellesa i atracció visual per un equipament de rellevància com el Mercat Municipal; la vegetació i la zona enjardinada també aporten major bellesa al paisatge urbà. Disposa d'animació social amb projectes com el Juguem?

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

La façana del grup Sant Jaume que dona a la plaça és l'única que es troba en unes bones condicions, en comparació amb el paisatge visual del grup, similar al descrit en el grup Verge Maria. Aquesta façana en canvi, així com la plaça en sí, disposen de senyalització i il·luminació igual que a la resta de la ciutat, i del cablejat ben ordenat en les façanes. Tot i així, les edificacions sense balcons ni elements especials, donen un paisatge monòton i sense atracció visual. No es disposa d'animació social a la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Espais amb un paisatge urbà de major qualitat. La grandària de la icona representa un millor paisatge urbà.

ENTORN

VISUALS I RELACIÓ AMB L'ENTORN

Les grans edificacions properes al carrer i la opacitat de les plantes baixes en quasi totes les edificacions, fa que les visuals siguin en la majoria de casos de molt curta distància. A més, l'eix que suposa pel barri l'Àngel Guimerà té un lleuger gir que evita veure el final d'aquest; això, sumat a que els carrers perpendiculars no són gaire llunyans, reforça les visuals a curta distància i la quasi impossibilitat de veure la resta de la ciutat. Tot i així, la no presència de fites al final d'aquests carrers, fa que tampoc sigui un aspecte negatiu no veure'l.

Tanmateix, les places de major dimensió, especialment la plaça Llibertat i la plaça del Mercat, que tenen un millor paisatge urbà, millor mobiliari urbà, i major presència d'usuaris, fa que augmenti el nombre de persones que usin aquest mobiliari urbà per gaudir de les visuals de l'interior de la pròpia plaça i dels seus usuaris.

Carrer Àngel Guimerà

La proximitat de les edificacions al carrer permet una visió a molt curta distància, no permetent veure espais interessants de la ciutat a llarga distància. Tanmateix, l'eix del carrer no és recte, cosa que fa que tampoc permeti una visió a llarga distància, com sol ocórrer en exemples quadriculades. Tot i així, al tractar-se d'un carrer, aquesta incògnita de no veure un final, el qual no inclou cap fita ni atracció, es valora positivament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

Permet vistes d'espais agradables com el passeig Ciutat de Girona, des de la cantonada del carrer Major, i d'altres carrers principals com l'Àngel Guimerà i el Francesc Macià. A més, arran de l'última reforma, no s'hi troben elements que impedeixin la visió al llarg i ample de la plaça, aspecte molt positiu. També es detecta un al nombre de persones usant el mobiliari urbà per gaudir de la pròpia plaça i els seus usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça dels Colors

L'espai permet certa visió del carrer Àngel Guimerà, especialment de la zona més ample i pròxima a la plaça, però sobretot és interessant la visió que permeten els espais intersticials entre edificacions i que uneixen aquesta plaça amb la plaça del Mercat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Tot i les plantes baixes semiobertes de l'edificació central, s'hi troben molts elements que impedeixen la visió a mitjana o llarga distància, sobretot amb l'entorn immediat del grup.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Pati d'illa

El fet d'estar rodejat de plantes baixes opaques fa que no tingui cap mena d'interès visual.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais entre torres d'habitatges

Igualment, el fet d'estar rodejat de grans edificacions, totes elles amb plantes baixes opaques fa que no tingui cap mena d'interès visual.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La situació en un cruïlla sempre és interessant a nivell visual, doncs permet escollir les visuals entre un carrer o el seu perpendicular. Tot i així, les altes edificacions i, especialment la casa unifamiliar en cantonada que impedeix la visió directe amb els espais interessant del centre del grup Verge Maria, fan que no es valorin unes visuals correctes.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça del Mercat

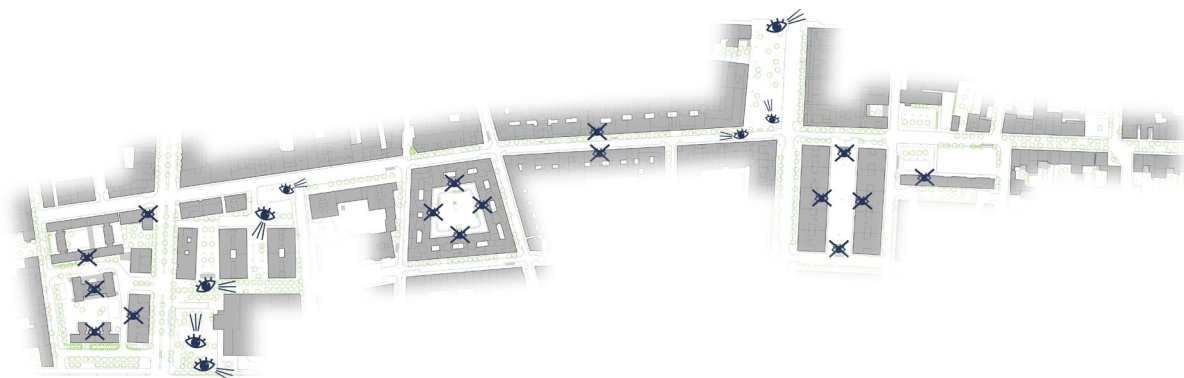
L'organització del seu entorn permet una gran visió en múltiples direccions, especialment en direcció el passeig Països Catalans, al sud, on, la ubicació de petites cases unifamiliars, permet també la visió de les edificacions més llunyanes al sud de Salt. A més, els espais intersticials de les edificacions a nord també creen traços visuals interessants. A l'igual que altres places de valor com la plaça Llibertat, també s'hi detecten persones utilitzant el paisatge urbà per gaudir de les pròpies visuals internes de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Poca visió a mitjana i llarga distància. A més, la llarga edificació, amb habitatges privats en planta baixa, no permet la visual directe dels espais intersticials al sud, dins el grup Sant Jaume.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Espais amb millor i pitjor visuals i relació amb l'entorn. La grandària de la icona representa un millor visual, i la icona tatxada representa un element que impedeix la visibilitat.

ENTORN

PROXIMITAT SERVEIS O EQUIPAMENTS

Tal i com s'ha explicat anteriorment, el creixement del barri no va contemplar l'execució d'equipaments públics en el seu interior. La majoria d'aquests s'han hagut de situar molts anys després en les plantes baixes que s'han pogut recuperar, tals com l'Oficina d'Habitatge, un Centre Cívic i un equipament amb sales disponibles per a entitats juvenils. Les úniques excepcions aquests casos, són: l'Ajuntament, el CAP 1 i el Mercat Municipal, de construcció també posterior.

Tot i l'alta presència de població juvenil, s'ha de destacar la no presència d'escoles ni d'equipaments relacionats per a infants i joves (com biblioteques, ludoteques, espai jove, esportius, etc.), si bé és cert que la majoria se situen en zones pròximes al barri (entre mig i un quilòmetre), a excepció de la Farga, a 250 metres del centre del barri Centre, que ha acabat actuant com una escola guetitzadora, concentrant la major part de la població immigrant o de fills immigrants, perquè la majoria d'aquests no es desplaressin a altres escoles.

La puntuació que es donarà a continuació dependrà de la proximitat de l'espai objecte d'estudi a diferents tipus d'equipaments.

Carrer Àngel Guimerà

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça Llibertat

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Grup habitatges Verge Maria

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Pati d'illa

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Espais entre torres d'habitatges

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

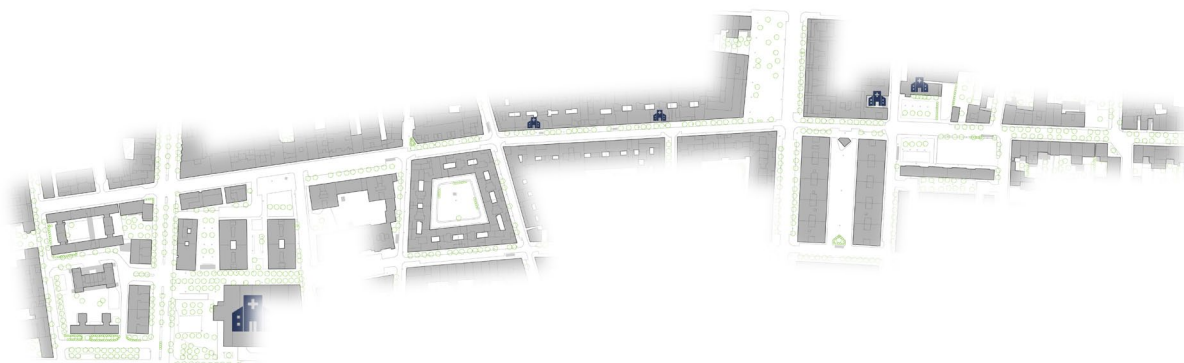
Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça del Mercat

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Localització equipaments municipals. La grandària de la icona representa una major importància de l'equipament.

ENTORN

GRAU QUALITAT CONSTRUCTIVA EDIFICACIONS ENTORN

El grau de qualitat constructiva de les edificacions a l'entorn dels espais públics es poden valorar des de dos punts de vista diferents: projectual i executiu. En ambdós aspectes, la majoria de resultats són negatius.

Des del punt de vista projectual, les edificacions, especialment les més antigues, disposen de pocs elements en façana que puguin transmetre certs aspectes d'interès i bellesa, com retranquejos, elements sortints com balcons, ràfecs, voladissos, o porxades, etc. La majoria d'edificacions són, doncs, grans blocs llisos, sense elements sortints, amb obertures repetitives i estàndards, i sense planificació cromàtica entre edificacions, cosa que provoca gran disparitat de colors al llarg d'un espai i entre edificacions contigües.

Des del punt de vista executiu, el mal disseny constructiu i la mala qualitat dels elements emprats fa que moltes d'elles s'hagin trobat en mal estat amb els anys. El 2016, les dades que exposava el Pla Local d'Habitatge indicaven que un 18% dels requeriments que rebia l'Ajuntament de Salt en temes d'habitatge eren pel mal estat de les façanes, així com un 10% referent a problemes d'humitats. Altres requeriments a destacar podrien ser: mal estat de la coberta 4%, danys estructurals 2%, nivell d'habitabilitat 4%, mal estat dels baixants 2%, entre altres. Tot i així, s'ha de destacar que les diferències línies de subvencions a la rehabilitació, especialment a través del Pla de Barris Salt 70, deixa un resultat que, tot i millorable, la percepció des del carrer no és d'un mal manteniment de les edificacions.

Carrer Àngel Guimerà

Donat que engloba edificacions de molts diferents anys del segle passat i l'actual, es fa evident al llarg del seu recorregut quines són les més actuals, al aparèixer més elements interessants a nivell projectual i compositiu, així com tècniques constructives més recents com l'obra vista i el millor estat de les façanes. Tot i així, la valoració a nivell global de tot el carrer és bastant negativa, tot i que millor en comparació a anys anteriors a les línies de subvencions de rehabilitació.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Llibertat

Les edificacions de major presència a la plaça són més actuals a les del resta del barri, cosa que fa que es consideri una millor qualitat constructiva a nivell executiu, tot i que segueixen sent poc interessants a nivell compositiu. Altrament, les seves zones porxades properes a la plaça sí aporten valor a aquestes edificacions.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Poca qualitat de les edificacions pròximes, tant a nivell projectual com executiu.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Grup habitatges Verge Maria

S'hi concentren les edificacions més antigues del barri, cosa que es fa evident tant a nivell projectual com executiu. A més, amb la poca amplada dels brancals de les finestres es fa evident la falta d'aïllament tèrmic i acústic d'aquetes, i per tant, la poca qualitat constructiva en la seva execució.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

Si el disseny de la façana principal de les edificacions no es valora positivament, és lògic que l'interior sigui encara més descuidat. Tot així, sembla que les línies de subvencions per a la rehabilitació de façanes també s'ha aplicat en les façanes interiors, doncs no es fa evident, a simple vista, un estat de manteniment diferent entre les dues.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Espais entre torres d'habitatges

La presència de dos grans edificacions en forma de barra i amb elements compositius repetitius al llarg, solament trencats per l'existència de balcons sortints al pla de façana, fa que no es pugui valorar positivament la seva qualitat. No obstant, l'estat de manteniment sembla el correcte.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La disparitat constructiva de les diferents edificacions a les quatre cantonades de l'encreuament, afegida al fet que, individualment, només una de les 4 presenti balcon, retranquejos i elements amb certa qualitat projectual, fa que no es percebi una bona qualitat de les edificacions de l'espai en qüestió.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

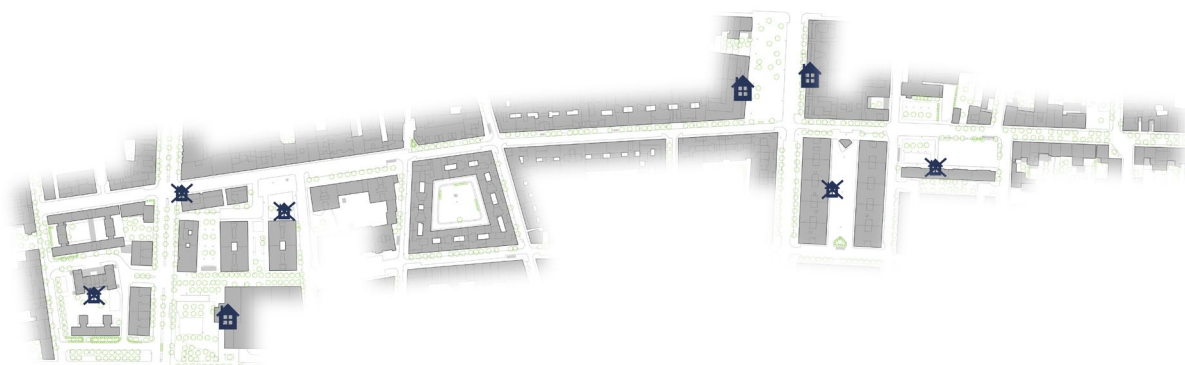
Tot i la presència d'edificacions de mala qualitat constructiva, com per exemple les del grup Verge Maria a l'altra banda del passeig Marquès de Camps, la proximitat d'un element de nova construcció com el Mercat Municipal i, tot i la seva sencillesa constructiva, l'evidència d'una major importància donada al disseny, fa que no es percebi tant la mala qualitat constructiva de la resta d'edificacions adjacents.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Lluís Companys

Tot i que executat en posterioritat al grup Verge Maria, ha estat objecte de rehabilitació de les seves façanes amb la col·locació d'un sistema d'aïllament per l'exterior. Tot i així, la baixa qualitat del sistema emprat, fa que de nou, es vegin unes façanes brutes d'humitat i mal acabades.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais amb millor i pitjor qualitat constructiva de les edificacions adjacents. La grandària de la icona representa un millor qualitat, i la icona tatxada representa un element amb poca qualitat.

ACCESSIBILITAT I SEGURETAT

SUPERFÍCIES CAMINABLES

Només les places més transitades són les més ben mantingudes i amb superfícies de major qualitat. També el carrer Àngel Guimerà es troba ben pavimentat.

Carrer Àngel Guimerà

No són de qualitat però estan ben mantinguts. Alguns dels passos de zebra estan aixecats a nivell de vorera, i són els cotxes que han d'accedir-hi, enlloc dels vianants agafar l'asfalt.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Llibertat

Totalment pavimentada. Combinació entre formigó lliscat i peces ceràmiques. No dona sensació a insegur en èpoques gelades. Qualitat de la pavimentació mitjana i ben mantinguda.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça dels Colors

Parcialment pavimentada amb formigó lliscat. La resta, es troba amb terra, però es troba ben compactada i no presenta bassals.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Totalment pavimentada. Combinació entre formigó en massa i peces ceràmiques. No s'ha analitzat en època de glaçades, però dona la sensació a lliscar en cas d'estar glaçat. Qualitat de la pavimentació baixa i mitjanament mantinguda.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Pati d'illa

Asfaltat en les zones pròximes als habitatges, com a accés als aparcaments interiors. La zona més central, de terra, però ben compactada i no presenta bassals.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Espais entre torres d'habitatges

Asfaltat en la seva totalitat. Mal mantingut.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Asfaltat en la seva totalitat, a excepció de voreres a prop dels habitatges. Ben mantingut.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Plaça del Mercat

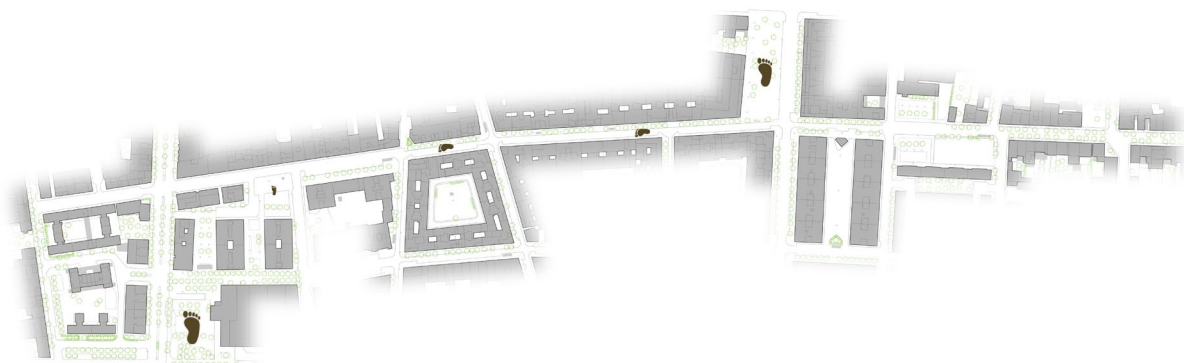
Combinació entre diferents paviments: de panots similars als de la vorera, ben mantinguts; de terra, ben compacta i mantinguda; i zones amb gespa, però vallades perquè no siguin caminables.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

De terra en quasi la seva totalitat destinada a vianants. Mal mantinguda i de mala qualitat (es veu inacabada (que no era la pavimentació final prevista).

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Espais amb major superfície caminable i de major qualitat. La grandària de la icona representa una millor valoració de l'element analitzat.

ACCESSIBILITAT I SEGURETAT

PERMEABILITAT SÒL

A la inversa que el punt anterior, les que menys zona caminable tenien és perquè més zona permeable hi ha. Tot i que s'ha puntuat alt els paviments de sauló o terra compactada, no acaben de ser del tot ideals, i s'ha puntuat molt millor les que tenien zones enjardinades.

Carrer Àngel Guimerà

Totalment pavimentat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Llibertat

Totalment pavimentat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça dels Colors

Una part pavimentada amb sauló compactat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Algunes petites parts amb herba i vegetació baixa, sobretot pròxima als habitatges en planta baixa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

Una part pavimentada amb terra.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Espais entre torres d'habitatges

Totalment pavimentat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Totalment pavimentat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

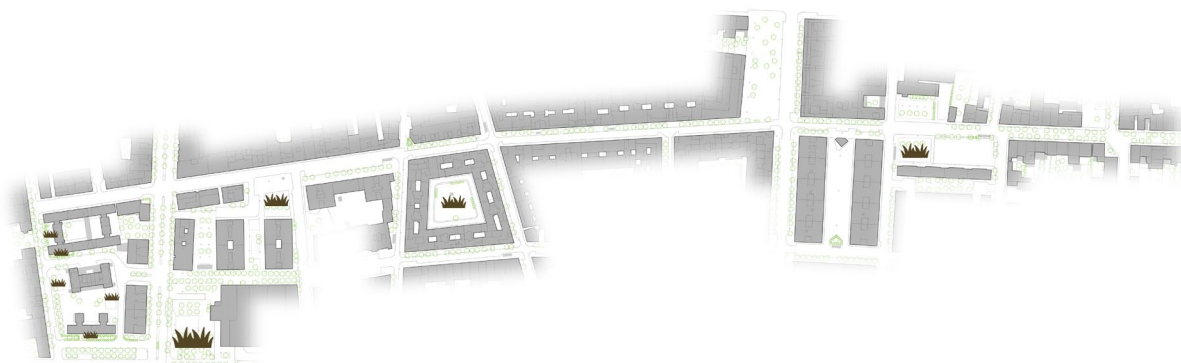
Bona part coberta per zones de terra compactada o zones amb herba i altre vegetació.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Quasi la totalitat de terra compactada.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Espais amb major superfície permeable i de major qualitat. La grandària de la icona representa una millor valoració de l'element analitzat.

ACCESSIBILITAT I SEGURETAT

PERCEPCIÓ SEGURETAT

La percepció de seguretat que hom ha tingut recurrent els diferents espais objecte d'estudi, s'ajusta al marc teòric exposat. En les zones poc concorregudes i tancades en sí mateixes (com els grups d'habitatges o els espais interiors d'illa), la sensació d'inseguretat era molt major, si bé en cap cas se'n pot descriure una situació problemàtica. Aquest fet, s'ha vist reflectit en l'anàlisi de presència igualitària entre gèneres i edats en l'espai, on, en les dades d'anàlisi, no s'ha trobat cap usuari que no estigués en el grup de persona del gènere masculí jove o de mitjana edat.

Tot i així, i tot i que en el moment de l'anàlisi no se'n fos conscient, és obvi que altres mesures dutes a terme per l'Ajuntament els últims anys per millorar la seguretat, també han tingut el seu efecte. Poden ser exemples l'eliminació d'elements opacs en superfície que limitaven la visió dels espais (per exemple, murs opacs que generaven racons invisibles des de les zones de pas o dels habitatges, o la substitució de contenidors en superfície per soterrats), o la implantació de càmeres de seguretat (element que podria ser objecte de debat si per sí sol augmenta la seguretat, però que almenys, sí augmenta la percepció d'aquesta per part de l'usuari que és coneixedor de la seva presència, que era l'objecte d'aquest anàlisi).

Carrer Àngel Guimerà

Concurrència de persones i alta visibilitat (sense elements opacs que no permetin la visió). Presència de càmeres de seguretat. Activitats en planta baixa que fomenten l'ús i la rotació de persones.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Llibertat

Molta concurrència de persones i alta visibilitat (sense elements opacs que no permetin la visió). Presència de càmeres de seguretat. Activitats en planta baixa que fomenten l'ús i la rotació de persones. Presència d'edificacions amb balcons i obertures a la plaça, i a una distància adequada per poder-ne observar els usuaris.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça dels Colors

Menys concurrència, però alta visibilitat. Les activitats en planta baixa també fomenten l'ús i rotació de persones. Menys edificacions que observin la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Molt poca concurrència de persones. Les edificacions al perímetre del grup, amb les plantes baixes opaques, creen un interior sense visibilitat i insegur. Els habitatges en planta baixa no permeten la ubicació d'activitats que generin moviment de persones i, les poques que sí disposen d'activitats, aquestes obren cap a l'exterior del grup; la majoria dels habitatges en planta baixa, que podrien ser "ulls a la plaça", se separen d'aquesta amb vegetació opaca. Alta presència de pisos buits i desocupats (un 19% segons les últimes dades), que es reflexa amb moltes finestres tapiades amb murs ceràmics, cosa que augmenta la percepció de inseguretat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Pati d'illa

Molt poca concurrència de persones. Les edificacions delimitant tot el perímetre de la illa de cases, amb les plantes baixes opaques, creen un interior sense visibilitat i insegur. Les activitats, tot i que situades en bona part de les plantes baixes, obren solament a l'exterior de la illa de cases (excepte un bar que té obertura a banda i banda), i no afavoreixen la concurrència de persones.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Espais entre torres d'habitatges

La poca concurrència fruit de la presència d'activitats i l'alta presència de vehicles que no permet la visió de banda a banda de la plaça, augmenten la seguretat. A més, la presència de dos bars reconeguts com a conflictius pels veïns de la zona, augmenten la inseguretat de l'espai.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Zona concorreguda, però sobretot per vehicles. Tot i que el punt concret de l'encreuament no destaquï per la seva activitat econòmica, la resta del passeig Marquès de Camps, sí, cosa que genera prou seguretat en hores diürnes, i disposa de prou il·luminació per seguir sent segur en hores nocturnes.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça del Mercat

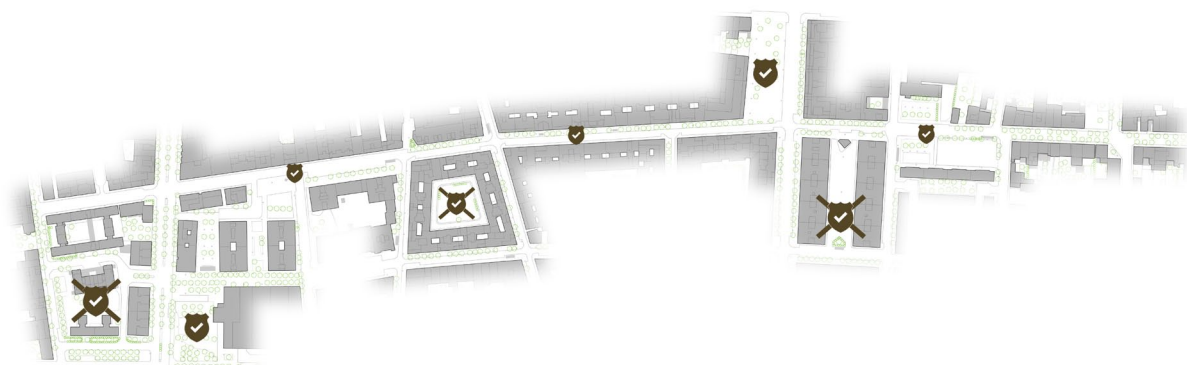
Molta concurrència de persones i alta visibilitat (sense elements opacs que no permetin la visió). Activitats en planta baixa que fomenten l'ús i la rotació de persones, especialment el Mercat Municipal, que aporta un gran nombre de persones en hores de funcionament. La possible conflictivitat amb l'alta presència d'infants jugant no suposa un problema d'inseguretat donat que els usos de pas, de seure i de joc es troben ben diferenciats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça Lluís Companys

Menor concurrència de persones, però amb equipaments com l'Ajuntament i el CAP que augmenten la seguretat de l'entorn en hores de funcionament.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Espais amb major percepció de seguretat. La grandària de la icona representa una millor valoració de l'element analitzat.

MODEL URBÀ

COMPACITAT EDIFICATÒRIA I DENSITAT POBLACIÓ

Donada la falta de dades més precises, es calcula aquest paràmetre a partir de l'altura i grandària de les edificacions properes a l'espai públic estudiat, així com la percepció de compacitat que aquestes edificacions tenen sobre l'espai.

Tot i que la construcció del barri fos en un espai de temps relativament petit (dues dècades), es detecta una gran diversitat d'altures i fondàries de les edificacions, fruits d'un creixement sense una planificació pública adequada que uniformitzés l'espai. Això fa que la percepció de la compacitat i la densitat sigui molt variada a llarg del barri, tot i que en general, es manté una percepció de densitats molt altes, amb alts edificis a banda i banda de carrers estrets, i amb pocs espais lliure públics i/o a l'interior d'illes de cases (moltes vegades, ocupades per més edificacions tipus garatge o traster). Es detecta també, les altures més altes en les edificacions de carrers principals (com l'Àngel Guimerà, el Francesc Macià, etc.), o en les que donen als espais públics de rellevància, com la plaça Llibertat.

Carrer Àngel Guimerà

La diversitat d'altures i fondàries fruit d'un creixement sense una planificació pública adequada, fa que la percepció de la compacitat variï al llarg del tram. Mentre que en les zones més centrals i properes a places com la plaça Llibertat, les altures són de entre 10 i 12 plantes, ubicats en illes de cases sense a penes illes interiors lliures i amb carrers de entre 10 i 12 metres d'amplada, fa que la percepció de densitat d'aquestes zones centrals sigui molt elevada, reduint-se a mesura que es va sortint del centre del barri.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Llibertat

S'hi concentren la majoria de les edificacions més altes del barri, tot i que al tractar-se de l'únic espai de grans dimensions, el càlcul de densitat i la percepció de compacitat es redueix.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

La menor alçada de les edificacions d'una de les façanes de la plaça, i la major quantitat d'espais oberts entre les edificacions de major altura de les altres façanes, fa que la percepció es redueixi a l'igual que altres places.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Grup habitatges Verge Maria

La menor altura de les edificacions i la major distància entre elles fa que la percepció de densitat sigui menor.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Pati d'illa

El fet de trobar-se en un perímetre tancat per altes edificacions pròpies del centre del barri, dona la sensació a trobar-se en un espai molt dens.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Espais entre torres d'habitatges

La proximitat d'altres edificacions en forma de barra, sense passatges inferiors dona la sensació a trobar-se en un espai molt dens.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Percepcions contradictòries són les que es desprenen de l'espai. La contraposició de l'única casa unifamiliar en tot el barri Centre amb una de les edificacions més altes del barri en dues de les cantonades, i d'edificacions intermitges en les altres dues, fa que es tingui una percepció de densitat també mitjana.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça del Mercat

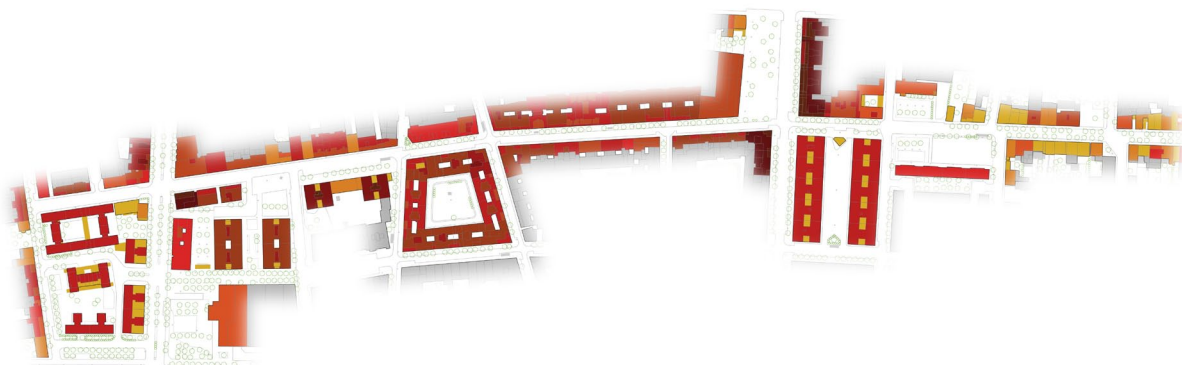
La grandària de l'espai i la menor alçada de les edificacions més pròximes, fa que es tingui una percepció de densitat baixa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça Lluís Companys

Les distàncies respecte les edificacions més pròximes i la menor altura de les edificacions de dues de les façanes de la plaça, provoca una menor percepció de densitat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Altura de les edificacions. Com més fosc, més alçada de l'edificació.

MODEL URBÀ

GRAU VULNERABILITAT ECONÒMICA I SOCIAL

Les dades d'aquests tipus són poc precises en quant al detall de la mostra, i només se n'han obtingut de seccions censals senceres. A més, el perfil de població és molt similar en tot el barri, tot i la gran quantitat de diferents nacionalitats entre la seva població. Per tant, en un espai d'anàlisi com l'actual aportarà poca diferència entre espais.

Tanmateix, és un paràmetre que ha de figurar en la metodologia d'anàlisi d'un espai públic ja que pot donar detalls importants sobre l'entorn d'aquest, especialment en el cas d'anàlisi comparatiu d'espais de diferents tipologies de barris, on sí s'hi pot trobar una variació important en els graus de vulnerabilitat.

En aquest cas, com s'ha dit doncs, hi ha poques variacions entre la diferent població que viu a les edificacions adjacents als espais analitzats, notant-se una lleugera milloria en la renda mitjana per persona de la zona est, on també disminueix la densitat de població (ja fora la zona d'estudi del barri centre).

Les següents puntuacions es posen a través d'un criteri subjectiu i a través de percepcions, segons la població que freqüenta l'espai i pel coneixement subjectiu de casos personals, de notícies de nombre de pisos ocupats, etc., més que per criteris objectius, donades les poques a nivell precís de cada espai, tal i com s'ha comentat.

Carrer Àngel Guimerà

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Llibertat

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Grup habitatges Verge Maria

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Pati d'illa

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Espais entre torres d'habitatges

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

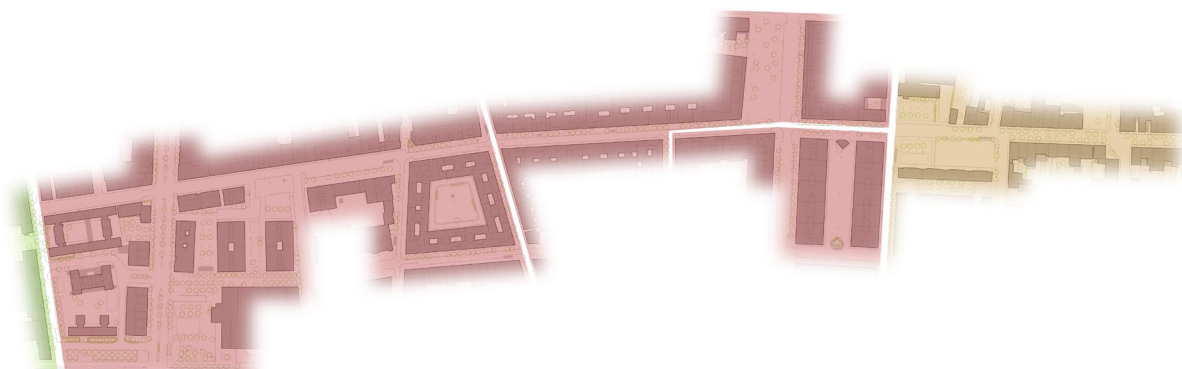
Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça del Mercat

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Renta mitjana per persona (2018), per secció censal, segons l'Institut Nacional de Estadística.

MODEL URBÀ

PRESÈNCIA ESPAIS COL·LECTIUS

Els únics espais col·lectius que es troben en les zones d'estudi són terrasses de bar, és a dir, l'apropiació d'espai públic per part d'un aprofitament privat. No es detecten espais a la inversa, és a dir, que tot i ser privats, tinguin una utilització col·lectiva.

L'impacte d'aquests espais privats en sòl públic varia segons el cas d'estudi. Mentre que en alguns llocs són el centre de l'activitat de tot l'espai, com en el cas del pati d'illa, o concentren gran part del seu ús com a la plaça Llibertat, en altres, la seva ubicació lluny dels espais intersticials del grup Verge Maria, fa que no n'aportin cap benefici.

Carrer Àngel Guimerà

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Llibertat

Una petita part de la plaça està ocupada per taules d'un bar, en la zona més ombrejada de la plaça. Es troba entre els racons més concorreguts de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça dels Colors

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Grup habitatges Verge Maria

Es disposa de terrasses de bars davant els baixos d'una de les edificacions del grup, que ocupen part de les voreres i aparcaments del passeig Marquès de Camps. Tot i així, la seva ubicació es troba a la banda contrària a la plaça, donant a aquesta les façanes posteriors dels locals de bar.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Pati d'illa

Es disposa d'un nombre reduït de taules d'un bar que l'ocupa tot i donar al pati d'illa la seva façana posterior. Donades les també reduïdes dimensions del pati d'illa, i la no alternativa d'ús de la plaça, concentra pràcticament tota l'activitat.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Espais entre torres d'habitatges

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça del Mercat

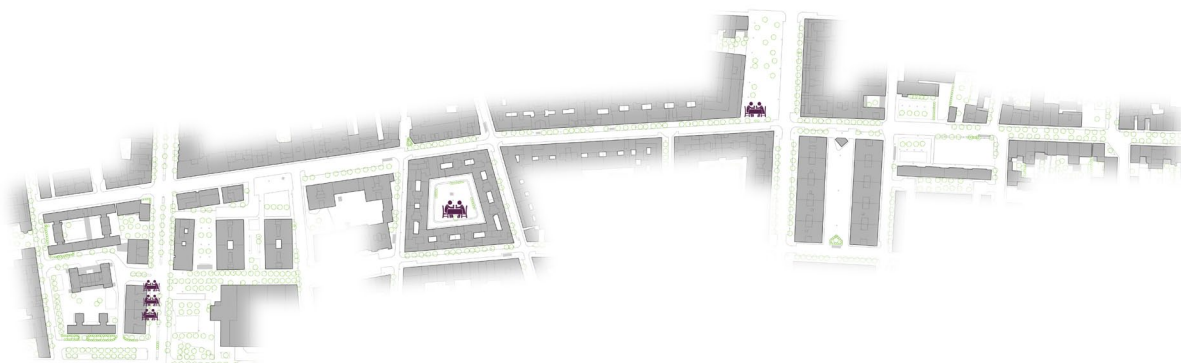
No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Plaça Lluís Companys

No n'hi ha.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 0

Localització dels espais col·lectius (en aquest cas únicament terrasses de bar).

MODEL URBÀ

PRESÈNCIA LOCALS COMERCIALS

Tot i la percepció inicial de que és un barri amb moltes plantes baixes sense serveis o equipaments públics, sí que s'ha detectat que en els punts d'anàlisi s'hi concentren la major part de locals comercials i equipaments. Mentre que en els carrers secundaris està ple de locals sense ús (trasters) o garatges, en el carrer principal (Àngel Guimerà) o places com la plaça Llibertat, sí que s'hi troba una bona concentració de locals amb serveis per a la població.

Tot i així, la majoria d'aquests són petits locals comercials de barri, només freqüentats per habitants del propi barri, a excepció d'alguns de caire més històric (fleques o farmàcies històriques, i que així es veu per la seva decoració) o oficines d'entitats bancàries de rellevància i grans basars concorreguts. Aquestes excepcions però, es concentren majoritàriament a la plaça Llibertat o en el carrer Àngel Guimerà pròxim a la plaça Llibertat.

Menció a part mereix el Mercat Municipal, situat davant un dels parcs d'estudi que, tot i ser un pol d'atracció i causant de gran part de l'ús de l'espai públic, els seus locals comercials no es relacionen directament amb la plaça, obrint-se a l'interior, i donant l'esquena al seu entorn exterior.

Carrer Àngel Guimerà

En el tram més central del carrer, i pròxim a la plaça Llibertat, s'hi concentren la major part de locals comercials, mentre que els extrems presenta moltes plantes baixes amb habitatges o traster i aparcaments.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Plaça Llibertat

S'hi concentren els locals comercials més concorreguts del barri, pràcticament per tot el seu perímetre.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 9

Plaça dels Colors

Tot i estar rodejada per alguns locals concorreguts, la façana adjacent a la plaça (la que no es necessita creuar un carrer per accedir-hi) no disposa de locals comercials en planta baixa, oferint-ne una paret cega, fet que no permet atreure els usuaris a la plaça, i concentrant-se en els carrers adjacents.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Grup habitatges Verge Maria

Tot i disposar de locals comercials i bars en les plantes baixes d'algunes de les edificacions, aquests donen l'esquena als espais intersticials del grup per donar servei a les voreres del passeig Marquès de Camps, quedant a l'interior del grup els trasters posteriors dels locals o les edificacions amb habitatges privats en planta baixa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 3

Pati d'illa

Totes les plantes baixes són traster o aparcaments, situats a les façanes posteriors dels locals comercials o habitatges en planta baixa de la illa de cases. Només hi ha un bar que aprofita la seva façana posterior per obrir-se a la plaça i situar-hi una terrassa amb taula.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais entre torres d'habitatges

Tot i disposar d'algun local i un petit equipament en la part pròxima als carrers adjacents, la resta semblen trasters i/o aparcaments privats, sempre tancats.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 1

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Només una de les edificacions en cantonada a l'encreuament disposa de locals comercials en planta baixa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Plaça del Mercat

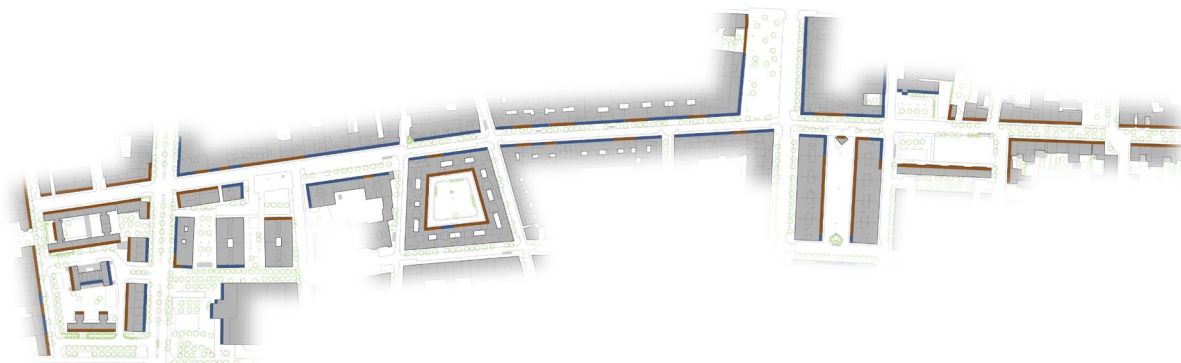
Disposa de locals comercials en les zones més allunyades de la plaça, però just davant s'hi troba el Mercat Municipal, ple de locals comercials que, tot i ser un pol d'atracció per la plaça, s'obren a l'interior del mercat i donen l'esquena a la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Lluís Companys

Disposa de pocs locals comercials al seu entorn, donat que les edificacions més pròximes contenen habitatges en planta baixa. Tot i així, disposa d'equipaments en les seves proximitats, com l'Ajuntament i el CAP, que també són pols d'atracció.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Localització de locals comercials. En blau, locals comercials o equipaments en planta baixa; en taronja, habitatge, aparcament, traster o local on és evident que fa anys que no s'hi efectua cap activitat, en planta baixa.

MODEL URBÀ

RELACIÓ EDIFICIS AMB CARRER

En general, el límit de les edificacions coincideix amb el del final de la propietat privada i inici de l'espai públic. En tot el barri, només hi ha un habitatge unifamiliar que disposi de pati privat, tot i que es troba alineada a carrer igualment, valorant-se positivament que no hi hagi espais privats que interrompin la relació de les edificacions amb l'espai públic. Tanmateix, son poques les edificacions que permetin un ús públic de les seves plantes baixes, destacant només les porxades a les edificacions pròximes a la plaça Llibertat, o els passatges a l'inferior d'edificacions de grups d'habitatges, com el Grup Verge Maria. Els passatges d'accés a l'interior de patis d'illa estan majoritàriament tancats, a excepció del cas d'estudi, que sol estar oberta al públic.

Carrer Àngel Guimerà

Edificacions arran de carrer. Cap porxada en planta baixa, però disposa d'algun passatge a interior d'illa.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Llibertat

Espais porxats a banda i banda de la plaça que permet un ús públic en planta baixa, precedent dels locals comercials. Plantes superiors d'habitatge al límit de la propietat privada. Hi ha la presència de la part lateral d'un pati privat en la cantonada de la plaça, però no es considera de rellevància, a part que s'ha incorporat el seu tancament a l'ús de la plaça, sent objecte de murals.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 10

Plaça dels Colors

Edificacions al límit de propietat. Cap element en planta baixa que permeti un ús públic.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 6

Grup habitatges Verge Maria

Passatges i porxades interessants en planta baixa que permeten un ús públic. La seva volumetria específica permet ubicar les edificacions al límit de la propietat privada. Tot i així, es valora negativament que aquests passatges no siguin precedents de cap servei com locals comercials (simplement per creuar les edificacions) i que, en les edificacions on no n'hi ha, es disposi habitatge en planta baixa, element que fa defugir l'ús públic en la seva immediatesa, i així demostrat amb la col·locació d'elements vegetals a certa distància de les edificacions, per allunyar-ne la presència de vianants.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Pati d'illa

Edificacions al límit de la propietat privada. Cap element que permeti l'ús públic en planta baixa com porxades, passatges, etc. Façanes posteriors de locals comercials, o trasters o aparcaments.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Espais entre torres d'habitatges

Edificacions al límit de la propietat privada. Cap element que permeti l'ús públic en planta baixa. Façanes posteriors de locals comercials.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

Dues de les quatre edificacions en cantonada no disposen de locals comercials o altres serveis d'ús públic en planta baixa. Una de les quatre, és un habitatge unifamiliar que, tot i que dues de les seves façanes estiguin alineades a carrer, el pati privat separa la resta de l'edificació de l'espai públic.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Plaça del Mercat

Edificacions al límit de la propietat privada. Es disposen de voladissos i alguns elements

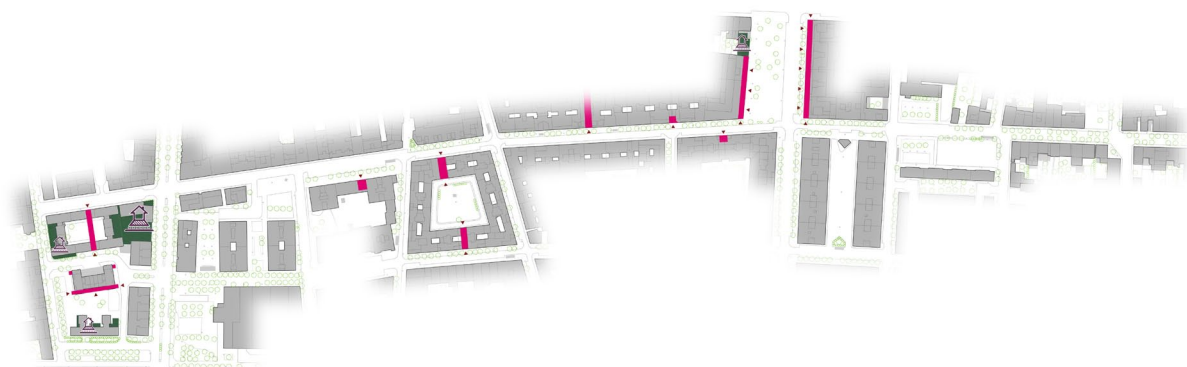
de cobertura entre mig, tot i no ser elements constructius sòlids. L'equipament manté un diàleg directe amb la plaça, on també hi té l'accés. Tot i així, les edificacions es troben allunyades de les parts de la plaça amb un ús més intens, cosa que, en horari on l'equipament estigui tancat, serà difícil que els observadors des dels balcons puguin veure els usuaris de la plaça.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Plaça Lluís Companys

Edificacions al límit de la propietat privada. Cap element que permeti l'ús públic en planta baixa. Habitatge privat en planta baixa, cosa que vol defugir de l'ús públic en les seves proximitats, però que pot veure els usuaris de la plaça fàcilment.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 7

Relació edificis amb el carrer. En rosa, els espais porxats situats sota edificacions i que poden ser utilitzats públicament; en verd, espais privats no edificats en planta baixa. La icona, representa la valoració de la mala relació que provoquen aquesta relació; en major dimensió, pitjor relació.

MODEL URBÀ

PROXIMITAT ALTRES NODES TRANSPORT

No hi ha altres nodes de transport diferents al vehicle privat o el caminar a peu que recorri per dins del barri. Tot i així, les ubicacions de les parades de bus al límit del barri permeten una bona cobertura de bus (parades a una distància inferior a 300m). Pel que fa a la bicicleta, en general a Salt hi ha una mala cobertura i, els pocs carrils existents, es troben fora del barri centre.

Carrer Àngel Guimerà

No disposa de línies de bus o carril bici en tot el recorregut. Es troba entre 80 i 250m de les diferents parades de bus al llarg del recorregut. El carril bici es troba entre 210 i 270m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça Llibertat

La parada de bus més pròxima està a 125m. El carril bici més proper, a 300m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça dels Colors

La parada de bus més pròxima està a 170m. El carril bici més proper, a 200m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

Grup habitatges Verge Maria

La parada de bus més pròxima està a 40m. El carril bici més proper, a 190m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Pati d'illa

La parada de bus més pròxima està a 240m. El carril bici més proper, a 300m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 2

Espais entre torres d'habitatges

La parada de bus més pròxima està a 140m. El carril bici més proper, a 210m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Encreuament C/ Àngel Guimerà amb Psg. Marquès de Camps

La parada de bus més pròxima està a 180m. El carril bici més proper, a 250m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 4

Plaça del Mercat

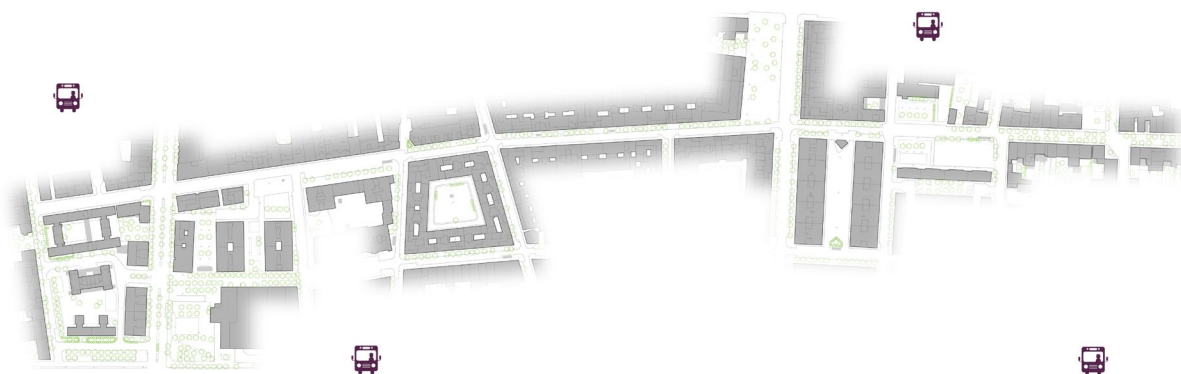
La parada de bus més pròxima està a 80m. El carril bici més proper, a 130m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 8

Plaça Lluís Companys

La parada de bus més pròxima està a 100m. El carril bici més proper, a 300m.

Puntuació pel diagrama d'estudi: 5

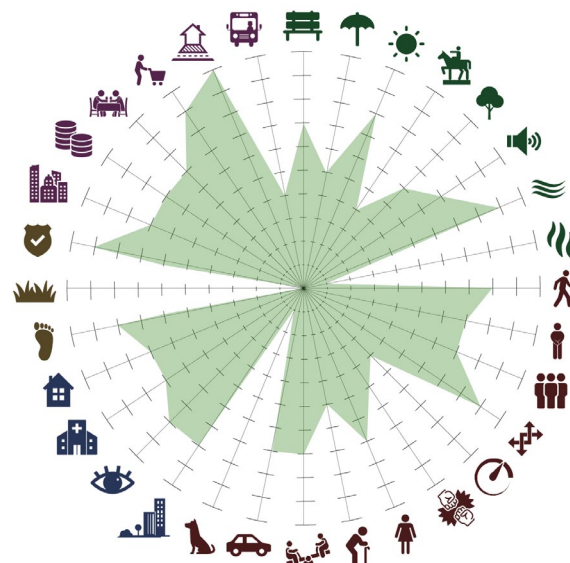

Localització de les diferents parades d'autobús urbà i interurbà. Totes elles, fora les zones analitzades.

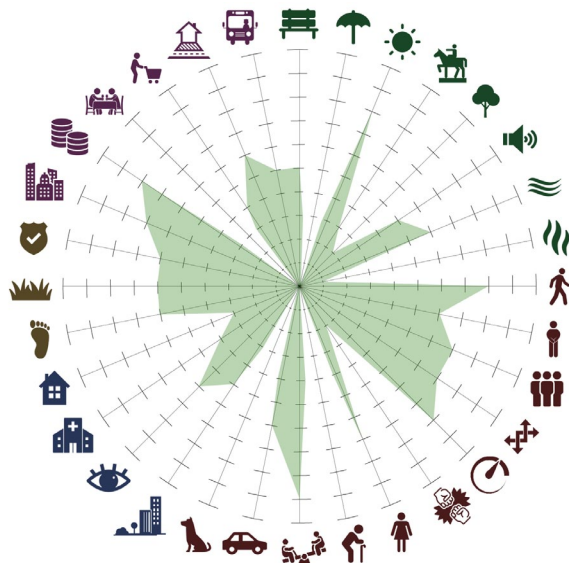
ANNEX 2: LOCALITZACIÓ, FOTOGRAFIA I DIAGRAMA DE PARÀMETRES D'ESTUDI, DELS ESPAIS ANALITZATS

An aerial photograph of a city block, likely in New York City, showing a dense arrangement of buildings. A central portion of the block is highlighted with a red tint, indicating a specific area of interest or a project site. The surrounding areas are in grayscale, providing a clear contrast. The buildings are of various heights and styles, typical of an urban environment. The red-tinted area is roughly rectangular and covers a significant portion of the block's central area.

PLAÇA LLIBERTAT

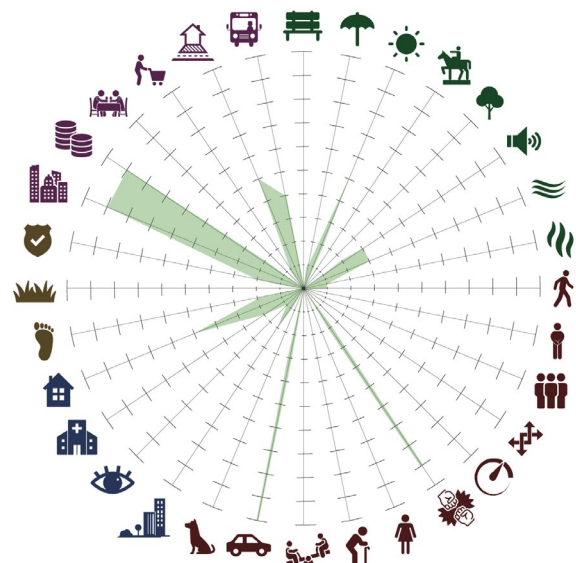
An aerial photograph of a dense urban area, likely in a city like New York. The image shows a grid of streets and numerous buildings. A red circle is drawn around a specific building located in the upper-left quadrant of the image. The building is a multi-story structure with a light-colored facade and a flat roof. The surrounding area is filled with other buildings of varying heights and colors, mostly in shades of brown, tan, and grey. The streets are narrow and closely spaced. The overall scene depicts a typical high-density urban environment.

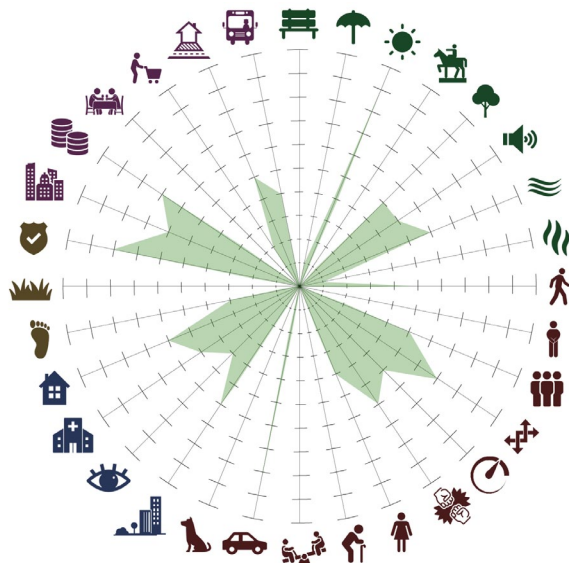
An aerial photograph of a city block. A red circle highlights a specific building located in the center-left of the image. The building is a multi-story structure with a flat roof and a light-colored facade. It is surrounded by other buildings of varying heights and colors, including some with red-tiled roofs. The street layout is visible, with a main road running horizontally across the top and several smaller streets intersecting it. The overall scene depicts a dense urban environment.

ESPAIS ENTRE TORRES D'HABITATGES

An aerial photograph of a dense urban area, likely in a city like New York. The image shows a grid of streets and numerous buildings. A red circle is drawn on the left side of the image, highlighting a specific location. The buildings are mostly multi-story structures with flat roofs. The streets are narrow and closely spaced. The overall scene is a high-density urban environment.

PLAÇA DEL MERCAT

An aerial photograph of a dense urban area, likely in a city with a grid-like street pattern. The image shows numerous buildings with varying roof colors, including red, grey, and brown. A red circle is drawn around a specific building in the upper right quadrant, which appears to be a multi-story structure with a reddish-brown roof. The surrounding area is filled with other buildings, streets, and some greenery.

